

PROGRAM
REGIONALNY

UNIA
EUROPEJSKA

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020

projekt

Opole, kwiecień 2014

OPRACOWANIE:

Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Opole, kwiecień 2014 r.

SPIS TREŚCI

SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ	10
1.1 Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej	10
1.1.1 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej	10
1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem umowy partnerstwa, w oparciu o identyfikację potrzeb regionalnych oraz, w stosownych przypadkach, potrzeb krajowych, w tym potrzeb w zakresie sprostania wyzwaniom wskazanym w stosownych zaleceniach dotyczących poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i w stosownych zaleceniach Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, uwzględniając wyniki ewaluacji <i>ex ante</i>	26
1.2 Uzasadnienie alokacji finansowej	36
1.2.1 Uzasadnienie podziału środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne	36
1.2.2 Matryca logiczna strategii inwestycyjnej programu.....	38
SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE	49
2.A OPIS OSI PRIORYTETOWYCH INNYCH NIŻ POMOC TECHNICZNA	49
I.2.A.1 INNOWACJE W GOSPODARCE.....	49
II.2.A.1 E-OPOLSKIE.....	57
III.2.A.1 KONKURENCYJNA GOSPODARKA	65
IV.2.A.1 GOSPODARKA NISKOEMISYJNA	82
V.2.A.1 ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM	96
VI.2.A.1 OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO	102
VII.2.A.1 ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW.....	120
VIII.2.A.1 KONKURENCYJNY RYNEK PRACY	127
IX.2.A.1 INTEGRACJA SPOŁECZNA	147
X.2.A.1 WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI	159
XI.2.A.1 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ	175
2.B OPIS OSI PRIORYTETOWYCH DOTYCZĄCYCH POMOCY TECHNICZNEJ	185
XII.2.B.1 POMOC TECHNICZNA	185
SEKCJA 3. PLAN FINANSOWY	190
3.1 Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania	190
3.2 Łączne środki finansowe w podziale na fundusz oraz współfinansowanie krajowe (EUR) ...	191
SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO	193
4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	194
4.2 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich	194
4.3 Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)	195
4.4 Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach danego programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim	197
4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanym przez państwo członkowskie	197
SEKCJA 5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)	198

5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym	198
5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym oraz, w stosownych przypadkach, wkład do zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa	199
SEKCJA 6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)	202
SEKCJA 7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZAANGAŻOWANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW	204
7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty	204
7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów	205
7.2.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego	205
7.2.2 Granty globalne (w odniesieniu EFS).....	208
7.2.3 Alokowanie zasobów przeznaczonych na budowanie potencjału (w odniesieniu do EFS)	208
SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI	209
SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE	211
9.1 Warunki wstępne	211
9.2 Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, odpowiedzialne podmioty i harmonogram takich przedsięwzięć	226
SEKCJA 10. ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW	235
SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE	237
11.1 Zrównoważony rozwój	237
11.2 Równość szans i niedyskryminacja	238
11.3 Równouprawnienie płci	239
SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY	242
12.1 Duże projekty, których wdrożenie zaplanowano w okresie programowania	242
12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego	242
12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu	242

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1	DIAGNOZA WYZWAŃ, POTRZEB I POTENCJAŁÓW OBSZARÓW/SEKTORÓW OBJĘTYCH RPO WO 2014-2020 [Sekcja 1]
Załącznik nr 2	POWIĄZANIA OSI PRIORYTETOWYCH Z CELAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE UE, KRAJU, REGIONU RPO WO 2014-2020 [Sekcja 1]
Załącznik nr 3	PLAN FINANSOWY RPO WO 2014-2020 [Sekcja 3]
Załącznik nr 4	ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO W RPO WO 2014-2020 [Sekcja 4]
Załącznik nr 5	SYSTEM INSTYTUCJONALNY W RPO WO 2014-2020 [Sekcja 7]
Załącznik nr 6	KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI W RPO WO 2014-2020 [Sekcja 8]

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY

BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CEF	Skrót od ang. Connecting Europe Facility – oznaczający instrument „Łącząc Europę”
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CT	Cel tematyczny
DPO	Departament Koordynacji Programów Operacyjnych
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
ESSN	Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
EU2020	EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
EZD	Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją
FS	Fundusz Spójności
GIKS	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IA	Instytucja Audytowa
ICSO	Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Błachownia”
ICT	Skrót od ang. Information and Comunication Technology – oznaczający sektor informacyjnych i telekomunikacyjnych technologii
IK	Instytucja Koordynująca
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
IP II	Instytucja Pośrednicząca II stopnia w ramach RPO WO 2014-2020
ISPA	Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej
IZRPO WO 2014-2020 IZRPO WO IZ	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego 2014-2020
JE	Jednostka Ewaluacyjna
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacji
KM RPO WO 2007-2013	Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013
KM RPO WO 2014-2020	Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2014-2020

KPOŚK	Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
KPPUiWS	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
MAiC	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
MG	Ministerstwo Gospodarki
MIR MRR (skrót obowiązujący do dnia 26.11.2013 r.)	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MSP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MSW	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
OP	Oś priorytetowa
OSI Depopulacja	Obszar Strategicznej Interwencji Depopulacja
OSI Obszary Przygraniczne	Obszar Strategicznej Interwencji Obszary Przygraniczne
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne źródła energii
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PDz	Plan działań pomocy technicznej RPO WO 2014-2020
PE	Parlament Europejski
PHARE SSG	Spójność Społeczno-Gospodarcza
PI	Priorytet inwestycyjny
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PKM PO KL 2007-2013	Podkomitet Monitorujący Program Operacyjny Kapitał Ludzki Województwa Opolskiego 2007-2013
PMWSZ	Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PO IiŚ 2007-2013	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013
PO PC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

PROW 2007-2013	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PWSZ	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie
RLKS	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
ROPS	Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opolu
Rozporządzenie EFRR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006
Rozporządzenie EFS	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006
RPO WO 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013
RPO WO 2014-2020 / Program	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2014-2020
RSIWO2020	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020
SFC 2014	Skrót od ang. Structural Funds common database – oznaczający wspólny system informatyczny dla funduszy strukturalnych
SIEG	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”
SRK 2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
SRKL 2020	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
SRPZ 2020	Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020
SRT	Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
SRWO 2020	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.
SSD	Założenia Programu Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim – perspektywa 2013-2020
SUE RMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
SWOT	Skrót pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia). Jest to metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie.
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TIK	technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
UP	Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa (wstępny projekt)
WLWK	Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020

WPIiS	Wieloletni Program Pomocy i Integracji Społecznej na lata 2010-2020
WPR	Wspólna Polityka Rolna
WPPD	Wieloletni Regionalny Plan Działań instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013-2020
WPRyb	Wspólna Polityka Rybołówstwa
WRS	Wspólne Ramy Strategiczne 2014-2020
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowana Inwestycja Terytorialna
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006
Związek ZIT	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego

CCI	2014PL16M2OP008
Tytuł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
Wersja	1
Pierwszy rok	2014
Ostatni rok	2020
Kwalifikowalny od	1 stycznia 2014
Kwalifikowalny do	31 grudnia 2023
Nr decyzji KE	
Data decyzji KE	
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Regiony NUTS objęte programem operacyjnym	PL52 - Opolskie

SEKCJA 1. STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIU SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

1.1 Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1.1.1 Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020

Kapitał społeczny i potencjał demograficzny województwa opolskiego

Województwo opolskie jest najmniejszym regionem Polski w ujęciu terytorialnym, a także pod względem liczby ludności. Wśród sześciu regionów w kraju, w których zanotowano spadek liczby ludności, województwo opolskie znajduje się w najbardziej niekorzystnej sytuacji, z depopulacją na poziomie 4,8%¹. Wpływ na ten proces mają przede wszystkim niska dzietność, ujemne saldo ruchu migracyjnego ludności. Zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji stało się tym samym horyzontalnym wyzwaniem rozwojowym województwa opolskiego. Wyzwanie wynika z wielu przenikających się, komplementarnych względem siebie czynników takich jak m.in. zmiana struktury demograficznej regionu (zmniejsza się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, rośnie liczba osób w wieku starszym², a poziom obciążenia ekonomicznego grupy produkcyjnej jest i będzie w regionie opolskim jednym z najwyższych w Europie).

Budowanie potencjału kapitału społecznego, którego głównymi wyznacznikami są aktywność, umiejętność współdziałania, kreatywność, otwartość i zaufanie społeczne ma istotne znaczenie w tworzeniu potencjału rozwojowego³. W województwie opolskim sytuacja w zakresie kapitału społecznego nie jest najlepsza i wymaga podjęcia działań ze strony administracji publicznej, sfery B+R oraz wsparcia przedsiębiorczości. Region cechuje przede wszystkim bardzo niski wskaźnik zaufania społecznego, niska aktywność społeczna mierzona frekwencją w wyborach (wynikająca przede wszystkim z dużej migracji ludności) oraz średnia aktywność w organizacjach pozarządowych. Wyróżnia się natomiast aktywnym kapitałem społecznym wsi, który jest siłą napędową rozwoju lokalnych społeczności wiejskich oraz czynnikiem integrującym. Województwo opolskie plasuje się również w krajowej czołówce pod kątem współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi⁴. Największy wpływ na rozwój społeczny w regionie ma zjawisko depopulacji oraz starzenie się społeczeństwa, które wywołują ujemne skutki w wymiarze społeczno-gospodarczym. Dlatego najważniejszym wyzwaniem rozwojowym, determinującym całą regionalną politykę do 2020 r. jest zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji⁵. W związku z tym konieczne jest podjęcie szeregu inicjatyw mających na celu wsparcie rodziny, preferujących dzietność oraz

¹ Wg stanu na 31 grudnia 2012 r..

² Por. *Instytucje wobec potrzeb osób starszych. Raport z badań przeprowadzonych w województwie opolskim*. Badanie regionalne jako element badań ogólnopolskich zrealizowanych przez Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie, Opole 2010.

³ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 101.

⁴ K. Heffner, *Raport regionalny. Województwo opolskie*, Opole 2011, s. 45-48.

⁵ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 89.

ułatwiających godzenie ról zawodowych i rodzinnych. Działania te powinny być powiązane z rozwojem regionalnego rynku pracy, w szczególności poprzez przyciąganie nowych inwestycji oraz tworzenie nowych i stabilnych miejsc pracy. Zarząd Województwa Opolskiego zdając sobie sprawę ze skali problemów demograficznych, w tym możliwości wystąpienia długofalowych skutków zachodzących obecnie procesów, dostrzega konieczność podjęcia szeregu komplementarnych działań mających na celu zmianę dotychczasowych trendów demograficznych w regionie. Wychodząc naprzeciw tym problemom, na terenie całego województwa wyznaczono obszar problemowy - Obszar Strategicznej Interwencji *Depopulacja*, w ramach którego podejmowane będą działania mające na celu poprawę sytuacji w tym obszarze. Jednocześnie oprócz inicjatyw zmierzających do odwrócenia negatywnych następstw tych zjawisk ważne jest podejmowanie starań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej, m.in. poprzez poprawę umiejętności współdziałania, zwiększanie aktywności mieszkańców, pielęgnowanie tradycji i wielokulturowości regionu, a także podnoszenie kompetencji ludności i jakości usług administracji publicznej. Wspieranie rozwoju kapitału społecznego w ww. obszarach przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej w regionie i poprawi konkurencyjność regionu.

Średni poziom rozwoju i relatywnie wolne tempo wzrostu gospodarczego

Opolskie należy do regionów o średnim poziomie rozwoju gospodarczego – jest obszarem relatywnie wolnego tempa wzrostu gospodarczego. Stopa wzrostu produktu krajowego brutto w latach 2005–2010 była najniższa spośród wszystkich województw. Chociaż województwo opolskie należy do grupy regionów o średnim poziomie rozwoju w Polsce (11 miejsce mierzone PKB na mieszkańca), to w układzie wewnętrznym widoczne są znaczące dysproporcje już na poziomie jednostek statystycznych NUTS3. Podregion opolski należy do grupy obszarów o wysokim poziomie rozwoju (91,7% średniego poziomu w kraju, 21 miejsce), zaś podregion nyski do grupy o najniższym statystycznym poziomie rozwoju w całym kraju (62,5% średniego poziomu w kraju, 59 miejsce na 66 podregionów). W strukturze gospodarki województwa opolskiego dominują usługi generujące niecałe 56% wartości dodanej brutto oraz skupiające 52% ogółu pracujących w gospodarce regionu. Jednak wyróżnikiem województwa opolskiego jest jego wysoko rozwinięty przemysł, generujący 30,1% wartości dodanej brutto w regionie (przeciętnie w kraju 25,6%, dane za 2011 r.). O przemysłowym obliczu regionu decydują przede wszystkim podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego oraz wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę (pierwsze miejsce w kraju ze względu na wysokość udziału w strukturze wartości dodanej brutto). Wysoki stopień rozwoju przemysłu w województwie opolskim uznawany jest za jeden z atutów regionu. Duże znaczenie dla pozycji konkurencyjnej województwa opolskiego ma również sektor budowlany (8,2% WDB). Szczególnym wyzwaniem dla województwa opolskiego jest przewyższenie powolnego rozwoju regionalnego sektora usług – co jest tendencją odbiegającą istotnie od dominujących trendów znanych na świecie, gdzie zdecydowaną przewagę na regionalnych rynkach pracy mają zatrudnieni w szeroko rozumianym obszarze „tworzenia warunków do wzrostu gospodarczego” i sferze generującej wysoką jakość życia w skali lokalnej i regionalnej. W latach 2000-2011 wartość dodana brutto wytworzona w sektorze usług wzrosła w regionie o 78% względem wzrostu o 96% przeciętnie w kraju. Niższy wskaźnik notowano tylko w dwóch województwach.

Specjalizacje regionalne

Uwarunkowania rozwojowe takie jak: spowolnienie gospodarcze i kryzys finansowy, niekorzystna sytuacja demograficzna, konieczność zwiększenia liczby trwałych miejsc pracy i dostosowania ich do potrzeb nowoczesnej gospodarki, potrzeba zwiększenia nakładów na badania i rozwój, a także określenie nowych kierunków rozwoju Wspólnoty Europejskiej, Polski i regionu, wymusiły weryfikację oraz zmianę podejścia do innowacyjności i transferu wiedzy w województwie opolskim. Nadrzędnym zadaniem polityki regionalnej w najbliższych latach będzie skoncentrowanie wysiłków na najważniejszych obszarach rozwoju w celu optymalnego wykorzystania potencjałów wewnętrznych regionu. Potencjały regionu najlepiej opisywane są przez specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne, które zostały zidentyfikowane w *Regionalnej Strategii Innowacji*

Województwa Opolskiego 2020, stanowiącej uszczegółowienie SRWO 2020. Obszary rozwoju, znajdujące się w grupie kluczowych i potencjalnie kluczowych stanowiły podstawę do wyboru specjalizacji regionalnych województwa opolskiego. Hierarchizacja obszarów rozwojowych województwa opolskiego, zgodnie z RSIWO 2020⁶:

1. Kluczowe obszary rozwoju z uwzględnieniem technologii i wiedzy regionalnej:

- Chemiczny;
- Budowlany wraz z przemysłem mineralnym i usługami budowlanymi;
- Maszynowy i elektromaszynowy;
- Paliwowo-energetyczny;
- Rolno-spożywczy;
- Drzewno-papierniczy, w tym przemysł meblarski;
- Metalowy i metalurgiczny.

2. Potencjalne kluczowe obszary rozwoju:

- Usługi medyczne i rehabilitacyjne;
- Usługi turystyczne;
- Transport i logistyka.

3. Obszary o dużym znaczeniu dla rozwoju regionu:

- Usługi edukacyjne;
- Przemysł lekki.

4. Obszary rozwoju regionu:

- Usługi finansowe;
- Handel.

W celu określenia dostępnych w regionie technologii, które warunkują rozwój zidentyfikowanych obszarów, do kluczowych obszarów rozwoju przyporządkowano odpowiadające im zakresy działalności. Przyjęta metodologia oceny według faz procesów transferu wiedzy oraz procesu poznawczego pozwoliła na identyfikację grup technologii priorytetowych. Zidentyfikowane tą metodą grupy kluczowych technologii priorytetowych dla rozwoju regionu stanowią:

- grupę technologii – specjalizacji inteligentnych (otrzymywanie i przetwórstwo materiałów polimerowych, chemiczne organiczne, chemię specjalistyczną, produkty chemiczne na bazie surowców odnawialnych, budownictwa niskoenergetycznego, cementu i betonu, drewna, układów napędowych, projektowania i wytwarzania maszyn i urządzeń, metali, wytwarzania paliw, silników, wysokich napięć, produkcji roślinnej, przetwarzania żywności w tym w szczególności mleka);
- grupę technologii – potencjalnych specjalizacji inteligentnych (produkty ochrony zdrowia i fizjoterapii, przestrzennie zintegrowany regionalny produkt turystyczny, proces organizacyjny systemu transportu intermodalnego przyjaznego środowisku).

Lista specjalizacji inteligentnych nie jest zamknięta. Zmieniająca się rzeczywistość gospodarcza powoduje, że należy monitorować grupy technologii w ramach zidentyfikowanych w województwie opolskim specjalizacji. Przyjęty podział grup technologii ma charakter umowny, dlatego też nie należy identyfikować technologii wymienionych w podgrupach tylko i wyłącznie z jedną grupą technologii. Wspieranie specjalizacji regionalnych w tym specjalizacji inteligentnych pozwoli na stworzenie sprzyjającego klimatu i kultury innowacyjnej, co w konsekwencji zaowocować powinno trwałą przewagą konkurencyjną regionu w przyszłości.

Województwo opolskie - względnie słaby innowator

Wiele wskaźników, postrzeganych jako kluczowe dla pomiaru gospodarki opartej na wiedzy, cechuje się w regionie niekorzystnymi wartościami, zarówno w zakresie wdrażania innowacji, jak

⁶ RSIWO2020, projekt z 10.04.2013 r., s. 110.

i efektów działalności. System gospodarczy województwa opolskiego wzmocniony jest przez 15 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, z czego zaledwie 4 działają w obszarze innowacji. W Polsce wciąż utrzymuje się koncentracja ośrodków innowacji w regionach o dużym potencjale gospodarczym i silnym rynku. Regiony słabe ekonomicznie, do których zalicza się województwo opolskie, pozostają na niskim poziomie wyposażenia w infrastrukturę wspierającą innowacyjne przedsięwzięcia⁷. Na tle kraju w regionie występuje najmniejsze nasycenie jednostek uznawanych za ośrodki innowacji, tym samym liczba potencjalnych klientów jest na tyle duża, że nie są one w stanie zaspokoić ich potrzeb⁸. Liczba firm, jak i liczba mieszkańców przypadających na jeden ośrodek innowacji najwyższe wartości osiąga w województwie opolskim. Dane z zakresu ekonomicznych aspektów funkcjonowania sektora B+R wskazują na niską intensywność prac badawczo-rozwojowych w województwie opolskim. Region charakteryzuje się niską relacją wartości nakładów na działalność badawczo-rozwojową w stosunku do produktu krajowego brutto, która w 2011 r. wyniosła zaledwie 0,26% wobec 0,76% średnio w Polsce. Relacja ta, traktowana jako uniwersalny wskaźnik dla oceny regionalnej innowacyjności, wypada dla województwa opolskiego bardzo niekorzystnie. Wartość nakładów na działalność B+R, zarówno w ujęciu względnym, jak i bezwzględnym, plasuje region bardzo nisko w rankingach. W latach 2007-2011 na działalność badawczo-rozwojową przeznaczono w województwie opolskim zaledwie 268 mln PLN, tj. około 67 mln euro. To mniej więcej sto razy mniej niż na badania i rozwój przeznaczył - i to tylko w 2011 r. – Volkswagen⁹. Prywatna działalność w zakresie prac badawczo-rozwojowych nie wzmocnia potencjału gospodarki województwa opolskiego. Rola przedsiębiorstw w finansowaniu prac B+R jest znikoma. W latach 2007-2011 opolskie przedsiębiorstwa zaangażowały w ten typ aktywności 102 mln PLN - zaledwie 0,07% PKB. W kolejnej perspektywie finansowej relatywnie więcej środków przeznaczyć należy na projekty związane z innowacyjnością regionalnej gospodarki, pamiętając o konieczności zastosowania zintegrowanego podejścia do wsparcia ośrodków badawczych, w tym uczelni¹⁰.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych

Badania wskazują, iż mieszkańcy województwa opolskiego w coraz większym stopniu oczekują, aby jak największa część ich interakcji z podmiotami publicznymi możliwa była za pośrednictwem Internetu. Istotnym czynnikiem jest także specyficzna sytuacja województwa opolskiego. Z uwagi na obserwowaną w ostatnich latach emigrację zagraniczną, oczekiwania mieszkańców, aby sprawy urzędowe można było załatwiać drogą elektroniczną, są na Opolszczyźnie szczególnie duże. W każdej gminie w województwie opolskim działa przynajmniej jedna usługa internetowa. Nie cieszą się jednak dużą popularnością. Dostępne przepływności w większych miejscowościach często nie różnią się od tych uzyskiwanych na terenie sołectw, jednak świadomość mieszkańców małych miejscowości o istnieniu na danym terenie e-usługi jest dużo niższa ze względu na brak pełnej informacji na ten temat¹¹. Większość przedsiębiorstw z regionu wykorzystuje Internet w kontaktach z administracją publiczną. Wielu przedsiębiorców posiadających dostęp do Internetu realizuje procedury administracyjne wyłącznie drogą elektroniczną – np. w zakresie deklaracji ZUS czy deklaracji podatku VAT. Powszechne staje się pozyskiwanie informacji, pobieranie formularzy itp. Co trzecie przedsiębiorstwo z dostępem do Internetu uzyskuje dokumenty przetargowe oraz specyfikacje w elektronicznym systemie zamówień publicznych. Dostęp do Internetu w przedsiębiorstwach jest powszechny – w woj. opolskim 92% przedsiębiorstw posiada dostęp do sieci, z czego wg szacunków niecałe 80% poprzez łącze szerokopasmowe. Wielu przedsiębiorców posiadających dostęp do

⁷ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2012*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie, Warszawa 2012, s. 21.

⁸ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2012*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie, Warszawa 2012, s. 18-22.

⁹ Zob. *EU R&D Scoreboard. The 2012 EU Industrial R&D Investment Scoreboard*, Komisja Europejska, 2012.

¹⁰ Por. *Ocena jakości projektów i ich wpływu na skuteczną i efektywną realizację celów RPO WO 2007-2013 wraz ze wskazaniem obszarów wymagających dalszego wsparcia. Raport końcowy*, Instytut Badań Strukturalnych oraz Reytech Sp. z o.o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, Opole 2010, s. 4.

¹¹ *Analiza rozwoju ICT w województwie opolskim*, Śląska Sieć Metropolitalna, Opole 2011, s. 38, materiał powielony.

Internetu realizuje procedury administracyjne wyłącznie drogą elektroniczną – np. w zakresie deklaracji ZUS czy deklaracji podatku VAT. Powszechne staje się pozyskiwanie informacji, pobieranie formularzy itp. Co ósme przedsiębiorstwo wykorzystuje pakiety oprogramowania ERP (*enterprise resource planning*) w celu przekazywania informacji pomiędzy różnymi obszarami działalności przedsiębiorstwa (np. księgowością, marketingiem, produkcją). Również co ósme przedsiębiorstwo wykorzystuje oprogramowanie CRM (*customer relationship management*) do zarządzania informacjami o klientach. Jedynie co 15 przedsiębiorstwo prowadzi e-sprzedż poprzez stronę internetową, natomiast około 15% przedsiębiorstw posiada własną stronę internetową, która spełnia funkcję zamawiania lub rezerwacji on-line.¹²

Potencjał przedsiębiorczości i konkurencyjności regionu

Diagnoza atrakcyjności inwestycyjnej województwa opolskiego zwraca uwagę na wysoki, choć wciąż nie w pełni wykorzystany, potencjał inwestycyjny. W szczególności chodzi o inwestycje strategiczne, prorozwojowe dla regionu, które mogą zaowocować znaczną liczbą miejsc pracy i przyczynić się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego. Problemem regionu jest brak samodzielnej specjalnej strefy ekonomicznej. Aktywność inwestycyjną hamowało wiele czynników, m.in. niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna terenu (ograniczenia w uzbrojeniu terenu). Cechy wzmacniające atrakcyjność inwestycyjną województwa opolskiego to relatywnie konkurencyjna chłonność rynku, dostępność transportowa i bogata infrastruktura gospodarcza. Region jest postrzegany jako korzystne miejsce lokalizacji dla przemysłu spożywczego (ze względu na potencjał branży rolniczej), a długotrwałe tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu spożywczego, mineralnego, metalowego, maszynowego i chemicznego są czynnikiem wysokiej kultury produkcyjnej. Potencjał województwa opolskiego tworzy około 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej¹³, spośród których prawie 72 tys. stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (stan w końcu grudnia 2012 r., na podstawie bazy REGON). W województwie opolskim sektor MSP stanowi prawie 100% wszystkich podmiotów gospodarczych. Pomimo wysokiej roli sektora MSP w gospodarce województwa opolskiego, w regionie obserwowany jest deficyt przedsiębiorczości¹⁴. Względna – per capita – liczba pracujących, zarówno, w mikro, małych, jak i średnich przedsiębiorstwach jest zdecydowanie niższa niż w kraju. Prawie co dziesiąty mieszkaniec regionu pracuje w mikro lub małym przedsiębiorstwie (w Polsce co dwunasty), a co dwudziesty ósmy w średnim przedsiębiorstwie (w Polsce co dwudziesty trzeci)¹⁵. Niższe są również wskaźniki przedsiębiorczości. Na każde 10 tys. mieszkańców w podregionie nyskim przypada 960 podmiotów gospodarki narodowej, w podregionie opolskim 982 względem 1032 przeciętnie w kraju. Przedsiębiorczość przejawia się również w aktywności inwestycyjnej. W ostatnich dziesięciu latach województwo opolskie cechowało się niższą aktywnością inwestycyjną per capita niż pozostałe regiony. Przeciętnie, średniorocznie w latach 2002-2011 wskaźnik aktywności inwestycyjnej był dla

¹² Wykorzystanie technologii informacyjno-(tele)komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w 2012 r.; http://www.stat.gov.pl/gus/5840_wykorzystanie_ict_PLK_HTML.htm.

¹³ Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż liczby te nie odzwierciedlają idealnie obrazu województwa opolskiego. Wskazane wartości dotyczą wyłącznie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, nie wskazują one jednak jaka część z nich faktycznie prowadzi działalność (problem ten dotyczy wszystkich województw). Szacuje się, opierając się choćby na danych pochodzących ze źródeł innych niż statystyka publiczna, iż podmiotów aktywnych może być w regionie około 40-50 tysięcy.

¹⁴ Jeden z wniosków sformułowanych w ramach badania ewaluacyjnego zrealizowanego w województwie opolskim wskazuje na potrzebę wdrażania instrumentów wsparcia zorientowanych na powstawanie nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do osób aktywnych zawodowo (nie tylko zaś w aspekcie osób bezrobotnych). Por. *Ocena i analiza przedsięwzięć zmierzających do powstania nowych podmiotów gospodarczych w województwie opolskim. Raport końcowy*, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j. na zlecenie UMWO, Opole 2012, s. 162. Z kolei inne badanie regionalne odnosi się do potrzeby, w okresie 2014-2020, większego nacisku, we wsparciu przedsiębiorczości, na zwrotne formy pomocy, bez całkowitej jednoczesnej rezygnacji z dotacji inwestycyjnych. Por. *Ocena jakości projektów i ich wpływu na skuteczną i efektywną realizację celów RPO WO 2007-2013 wraz ze wskazaniem obszarów wymagających dalszego wsparcia. Raport końcowy*, Instytut Badań Strukturalnych oraz Reytech Sp. z o.o. na zlecenie UMWO, Opole 2010, s. 4.

¹⁵ Por. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011r.*, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa, 2013.

regionu o 27% niższy niż w kraju (11. miejsce w rankingu województw). Coraz bardziej znaczący element opolskiej gospodarki, zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich stanowią podmioty ekonomii społecznej, które napotykać jednak na istotne bariery. Jak wskazują badania do najważniejszych wewnętrznych barier rozwojowych, obok zbyt małej lub niewystarczającej promocji działań oraz niewystarczających środków, należą bariery infrastrukturalne (lokal, sprzęt). Istotną kwestią dotyczącą innowacyjności regionu oraz wzmacniania specjalizacji regionalnych jest także kwestia rozwoju m.in. inicjatyw klastrowych. Siedziba większości opolskich inicjatyw klastrowych znajduje się w stolicy regionu – Opolu. Obszarami działania pojedynczych inicjatyw są branże: chemiczna, ekoenergetyczna, szkoleniowo-doradcza, IT, medyczna oraz drzewno-meblarska¹⁶. Wzmocnienie współpracy w ramach istniejących klastrów oraz tworzenie warunków do powstawania powiązań pomiędzy przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi i jednostkami samorządowymi w regionie jest jednym z celów operacyjnych RSIWO2020¹⁷. Potencjał eksportowy województwa opolskiego tworzy około 0,6 tys. podmiotów. Spośród wszystkich eksporterów, najwięcej z nich wysyła swoje dobra do Niemiec (niecałe 300) oraz kolejno do: Czech, na Ukrainę, Słowację, do Austrii oraz Holandii. Dobra eksportowane są do ponad stu krajów. Wysoki udział eksportu do krajów wymagających (w tym Unii Europejskiej – ok. 86%) świadczy o dużej konkurencyjności regionu – tak w zakresie konkurencji kosztowej (cenowej), jak i jakościowej. Eksport opiera się głównie na gałęziach wysokich i średniowysokich technologii wg nomenklatury OECD (prawie 52%, 4 miejsce w kraju – głównie dzięki przemysłowi chemicznemu). Gałęzie średnioniskich technologii stanowią ok. 22%, a niskich – ok. 26%. Na poziom innowacyjności województwa opolskiego ma także wpływ aktywność instytucji otoczenia biznesu. Z dostępnych w regionie badań wynika, że oferta IOB jest niewystarczająca w zakresie usług, w szczególności: doradczych (specjalistycznych i ogólnych), informacyjnych, finansowych oraz szkoleniowych. Największe zapotrzebowanie dotyczy usług szkoleniowych, doradczych i informacyjnych dotyczących środków na działalność innowacyjną i badawczo-rozwojową oraz bezpośredniego wsparcia finansowego, mającego jednak charakter nie dotacji, lecz instrumentów zwrotnych¹⁸.

Gospodarka niskoemisyjna i energetyka

W województwie opolskim odnotowuje się przekroczenia na obszarze całego województwa wartości dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu, natomiast w przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 i benzenu obszar przekroczenia obejmuje całe województwo, za wyjątkiem miasta Opole). Istotne znaczenie dla utrzymania się złej jakości powietrza atmosferycznego ma sektor bytowo-komunalny, w którym jako główne paliwo spalane są paliwa węglowe, często wysokoemisyjne, takie jak muły poflotacyjne, miał węglowy, węgiel złej jakości, odpady (spalane w nieprzystosowanych do tego kotłach o mocy poniżej 1 MW) oraz komunikacja miejska, w tym zbiorowa¹⁹. Stan taboru, w miastach obsługiwanych przez komunikację miejską, nie jest wystarczający do potrzeb. Część taboru wykazuje wysoki stopień amortyzacji. Statystyczny pasażer korzystający w 2012 r. z komunikacji miejskiej w Opolu²⁰ przewożony był 13 letnim autobusem, który przejechał ponad 800 tys. km, czyli takim, który przekroczył czas eksploatacji i maksymalny przebieg określony przez producentów autobusów. Dane wskazują, że opolski przewoźnik dysponuje jednym ze starszych parków pojazdowych.

¹⁶ *Klasy w województwie opolskim*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012, s. 11.

¹⁷ *Projekt Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020*. Dokument przeznaczony do konsultacji społecznych, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole, 10 kwietnia 2013 roku, s. 91.

¹⁸ Por. *Analiza potencjału aktorów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego*, EU-Consult, Gdańsk 2012, s. 29 i 38 oraz *Ocena działań badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych...*, op. cit., s. 81.

¹⁹ *Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011*, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2012, s. 21-24

²⁰ Przewoźnik obsługuje także część gmin sąsiadujących ze stolicą regionu.

Funkcjonowanie sektora energetycznego niesie za sobą postępującą degradację środowiska, w szczególności w zakresie jakości powietrza atmosferycznego²¹. Jego ochrona w najbliższej przyszłości wymagać będzie podejmowania kompleksowych działań, obejmujących zmianę dotychczasowych wzorców konsumpcji i zachowań, ukierunkowania na efektywne i racjonalne wykorzystanie i poszanowanie jego zasobów. Podstawowe znaczenie posiadać będzie wdrażanie nowoczesnych technologii wspierających niskoemisyjną/niskowęglową gospodarkę, ukierunkowaną na poprawę efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie niskoemisyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, w tym bazujących na OZE nie tylko w przemyśle, ale również w sektorze gospodarstw domowych. Uzyskanie większego efektu wspierane będzie przez rozwój zrównoważonego transportu miejskiego i rozwój ścieżek rowerowych.

Odnawialne źródła energii w bilansie energetycznym województwa zaspokajają jedynie niewielką część potrzeb energetycznych, pomimo istnienia znaczących ich zasobów²². Łączna moc urządzeń zainstalowana w OZE na terenie województwa opolskiego wynosi ok. 119,5 MW, a produkcja energii ze źródeł odnawialnych w 2012 r. wyniosła ok. 377 GWh²³. Potencjał naturalny odnawialnych źródeł energii²⁴, w szczególności biomasy, wód płynących, wiatru i słońca, pozwalający na pozyskanie znacznej ilości energii z nowoczesnych źródeł energetycznych i realizację zobowiązań międzynarodowych. W województwie opolskim stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii stale rośnie, a poszczególne rodzaje odnawialnych źródeł energii charakteryzuje zróżnicowany stopień wykorzystania. Udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych, posiadane zasoby oraz podjęte i planowane inicjatywy wskazują na potencjał wzrostu w tym zakresie.

Na terenie województwa funkcjonuje 25 systemów ciepłych, w większości miejskich, w których głównym odbiorcą jest budownictwo mieszkaniowe. Łączna długość sieci ciepłej w 2011 r. wynosiła 459,9 km. Zaopatrzenie w ciepło realizowane jest w skali lokalnej, na poziomie gmin. Systemy ciepłownicze występują z reguły w większych miastach, zazwyczaj siedzibach gmin.

Zapobieganie zagrożeniom

Charakterystyczne dla województwa opolskiego są zagrożenia takie jak cyklicznie występujące zalewy powodziowe w dorzeczu Odry i jej dopływów. Prowadzone w ostatnim dziesięcioleciu działania inwestycyjne ograniczyły to zagrożenie, jednak w dalszym ciągu wymagana jest realizacja kluczowych inwestycji oraz zdecydowane działania związane z zatrzymaniem wody w zlewni. Coraz częstsze występowanie klęsk żywiołowych i katastrof na terenie województwa opolskiego wywołuje liczne konsekwencje w tym finansowe, zarówno dla mieszkańców, jak i służb ratowniczych²⁵. Województwo opolskie narażone jest na występowanie zarówno zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych. W obliczu klęsk żywiołowych i katastrof istotną rolę odgrywają jednostki straży pożarnej, zarówno państwowe, jak i ochotnicze. Na terenie województwa działa 531 jednostek OSP, w których prawie 16 tys. członków jest gotowych do podjęcia natychmiastowych działań ratowniczo-gaśniczych. Sto jednostek OSP włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

²¹ Województwo opolskie, wg danych GUS 2011 r. i monitoringu powietrza GIOŚ należy do regionów o najwyższym stopniu zanieczyszczenia powietrza w Polsce;

²² Wg „Oceny aktualnego stanu potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim” RCE Łosiów, 2013, potencjał energii odnawialnej wynosi 1536,3 GWh/rok.

²³ Wg „Oceny aktualnego stanu potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim. RCE Łosiów, 2013 r.” największy udział w wytwarzaniu energii odnawialnej posiada energetyka wiatrowa, na drugim miejscu znajduje się energetyka wodna. Znaczącym źródłem wytwarzania energii elektrycznej są biogazownie

²⁴ Jak wskazują dane Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, w województwie opolskim względne zużycie energii elektrycznej jest wysokie na tle innych województw (zużycie energii elektrycznej ogółem na 1 mln zł PKB wyniosło w 2010 r. 0,17 GWh względem 0,10 GWh przeciętnie w kraju).

²⁵ Np. w wyniku przejścia przez powiat strzelecki trąby powietrznej w 2008 r. jednostki OSP utraciły sprzęt o wartości ponad 150 tys. zł. W 2009 r., podczas podtopień na terenie województwa, jednostki zniszczyły sprzęt ratowniczy na wartość przekraczającą 120 tys. złotych. Podczas powodzi w maju i czerwcu 2010 r. utracono sprzęt o wartości 323 tys., a przy zabezpieczaniu wałów i akcji powodziowej pracowało ponad 15 tys. strażaków ochotniczych straży pożarnej.

Dziedzictwo kulturowe

Spośród wielu obiektów wyróżniają się przede wszystkim zabytkowe zespoły, w tym uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii (Góra Św. Anny z unikatowym w skali światowej amfiteatrem skalnym – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy – obszar istotnego potencjału dla rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i pielgrzymkowej, zespół kościoła farnego św. Jakuba i Agnieszki w Nysie oraz zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji w Paczkowie). Wizytówką regionu są liczne kompleksy zabytkowej architektury sakralnej i świeckiej. W regionie znajdują się liczne zabytkowe świątynie na obszarach wiejskich, w szczególności drewniane kościoły na północy województwa, a także zabytki techniki, rzemiosła i gospodarki oraz znaczące zabytki kultury przemysłowej, technicznej i hydrotechnicznej warte zachowania, udostępnienia i wykorzystania na cele turystyczne. W regionie jest również wiele obiektów o dużym znaczeniu historycznym oraz zbiorów sztuki, także współczesnej. Niestety stan techniczny wielu instytucji kultury, zespołów dziedzictwa kulturowego i obiektów pogrupowanych w ciekawe szlaki kulturowe lub stanowiących podstawę do ich utworzenia jest zły, przez co kwalifikują się do modernizacji, renowacji lub rewaloryzacji, tak by podnosiły atrakcyjność turystyczną i społeczno-kulturową regionu. O tożsamości regionalnej świadczy także dbałość o dziedzictwo kultury niematerialnej, łączącej głównie tradycje kultury śląskiej i kresowej, co przejawia się między innymi w specyficznym dla regionu folklorze, obyczajowości, języku i sztuce kulinarnej. Region opolski wyróżnia tradycyjna kuchnia, z której kilkadziesiąt produktów znalazło się na listach produktów tradycyjnych w regionie, kraju i Europie.

Gospodarka wodno-ściekowa

Województwo opolskie statystycznie charakteryzuje się niską gęstością sieci wodociągowej. Długość sieci wodociągowej w województwie opolskim wynosi ponad 6,9 tys. km, co wskazuje na gęstość równą 73,7 km na 100 km² (11 miejsce w rankingu województw wg danych za 2012 rok, przy czym na terenach miejskich gęstość ta plasuje województwo opolskie na 15 miejscu w kraju, na terenach wiejskich na 10 miejscu). Województwo opolskie charakteryzuje się najwyższym w kraju wskaźnikiem dostępu ludności do zorganizowanej sieci wodociągowej – z jej usług korzysta 94,5% ludności²⁶. Niezadowalający stan techniczny, wiek i struktura materiałowa infrastruktury wodociągowej przesyłowej, jak również zbyt niska wydajność stacji uzdatniania wody stanowi podstawowy problem dla zapewnienia bezpieczeństwa wody dla celów użytkowych. Długość sieci kanalizacyjnej w województwie opolskim wynosi ponad 3,6 tys. km, co wskazuje na gęstość równą 38,9 km na 100 km² (8 miejsce w rankingu województw wg danych za 2012 rok). Zapewnia to obsługę 60,8% mieszkańców województwa (średnia krajowa 63,5%)²⁷. Prowadzone w latach 2008 – 2011 intensywne prace związane z realizacją infrastruktury kanalizacyjnej znacząco poprawiają poziom dostępu mieszkańców do sieci. W związku z niedostatecznym poziomem wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną, w dalszym ciągu do kluczowych problemów zaliczyć należy wysoki stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych. Wskaźnik mieszkańców miast korzystających z oczyszczania ścieków wynosi 95,5%, natomiast na terenach wiejskich wskaźnik ten wynosi 39,3% (czwarty wynik w kraju).

Tereny zdegradowane

Miasta województwa opolskiego, tak jak i w całej Polsce borykają się z wieloma wyzwaniem rozwojowymi – problemami społecznymi i gospodarczymi wynikającymi z upadku tradycyjnych gałęzi przemysłu, utraty dotychczasowych funkcji, globalizacji czy też spowolnienia gospodarczego. W niektórych ośrodkach miejskich lub/i na niektórych ich obszarach (dzielnicach) doszło do kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych oraz do degradacji fizycznej, gospodarczej i społecznej. Obszarami koncentrującymi te negatywne zjawiska i problemy

²⁶ z czego w miastach 97,4 %, a na wsi 91,2%.

²⁷ w tym 87,4 % na terenach miejskich i 27,1% na terenach wiejskich.

w organizmach miast województwa opolskiego są: tereny poprzemysłowe²⁸, tereny zaniedbanych dzielnic i osiedli fabrycznych, tereny blokowisk, które zwłaszcza w największych miastach regionu stanowią znaczny udział w zasobach mieszkaniowych, tereny powojkowe, tereny pogórnice.

Gospodarka odpadami

Województwo opolskie w całości objęte jest systemem porządkowanej gospodarki odpadami komunalnymi, obejmującym selektywne zbieranie, odzysk, unieszkodliwianie, w tym składowanie końcowe na składowiskach odpadów. Gospodarka odpadami na terenie województwa prowadzona jest na poziomie regionalnym i gminnym. System regionalny opiera się na 4 regionach gospodarki odpadami komunalnym (RGO)²⁹. Głównymi elementami składowymi każdego RGO są Regionalne Instalacje do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), wyposażone w instalacje przeładunkowe, instalacje przetwarzania odpadów zmieszanych i bioodpadów oraz składowisko odpadów. Poziom gminny funkcjonuje w oparciu o indywidualne systemy zapewniające mieszkańcom odbiór zmieszanych lub selektywnie zbieranych odpadów, problemem jest brak powszechnego dostępu do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) i organizacja miejsc zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektrotechnicznego.

Różnorodność biologiczna

Posiadane potencjały, zawarte w zasobach naturalnych, stanowią atuty rozwojowe województwa, ale w wielu przypadkach mogą stanowić naturalne bariery, ograniczające możliwości rozwoju (dotyczy np. obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych lub ochrony zasobów wodnych, eksploatacji surowców, zagrożeń powodzią). Wykorzystanie atutów rozwojowych ograniczane jest ponadto przez stan jakościowy środowiska, będący konsekwencją procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych. Do najważniejszych, środowiskowych uwarunkowań rozwojowych województwa zaliczyć należy m.in. znaczną różnorodność biologiczną i zróżnicowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Najcenniejsze obszary przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowe stanowią nie tylko ważny element krajowego systemu ochrony przyrody, ale dzięki istniejącemu potencjałowi naturalnemu i kulturowemu stanowią poważny atut rozwoju gospodarczego regionu. Jednakże pomimo objęcia ochroną prawną ok. 30% powierzchni regionu odnotowywany jest ciągły spadek różnorodności biologicznej województwa, przejawiający się wysokim udziałem roślin naczyniowych, zbiorowisk roślinnych i fauny zagrożonych wyginięciem³⁰.

Mobilność mieszkańców oraz dostępność do rynków pracy

Jakość systemu transportowego jest ważnym czynnikiem, który w sposób decydujący wpływa na warunki życia i rozwój gospodarczy regionu. Spójny system powiązań transportowych między obszarami funkcjonalnymi i miastami regionu ma kluczowe znaczenie w kontekście dostępności do rynków pracy, placówek edukacyjnych, ochrony zdrowia i kultury, w tym zwłaszcza do największego

²⁸ Tereny poprzemysłowe – obszary, które przestały być miejscem produkcji przemysłowej lub przestały pełnić funkcje pomocnicze dla tej produkcji w obrębie zakładów przemysłowych, łącznie z obszarami niedokończonych inwestycji przemysłowych – wg Domański B., 2000, *Restrukturyzacja terenów poprzemysłowych w miastach [Transformation of derelict industrial land in towns and cities]* (w:) Z.Ziobrowski, D.Ptaszycka-Jackowska, A.Rębowska, A.Geissler (red.) *Rewitalizacja, rehabilitacja i restrukturyzacja – odnowa miast*. Kraków: Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie, s. 107-142

²⁹ Centralny Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi, Północny Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi, Południowo-Wschodni Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi, Południowo-Zachodni Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi, miasto Brzeg i gmin Lubsza i Skarbimierz objęci są obsługą przez regiony województwa dolnośląskiego (związek EKOGOK).

³⁰ Ponad 31% spośród 1 700 gatunków roślin naczyniowych zidentyfikowanych w województwie zagrożonych jest wymarciem, przy czym ryzyko wyginięcia wzrasta najbardziej w przypadku flory swojskiej. Spośród około 200 zbiorowisk roślinnych w regionie 62% należy do siedlisk rzadkich i ginących. (Nowak A., Nowak S., Spałek K., 2003, *Red list of vascular plant of Opole Province*, Opol. Scient. Soc., Nature Journal, 36: s. 5-20).

miasta – Opola –stolicy województwa³¹. Województwo opolskie charakteryzuje się względnie wysokim stopniem rozwoju infrastruktury i zajmuje stosunkowo korzystną pozycję konkurencyjną w skali kraju, jednak w kontekście regionalnym sytuacja jest gorsza, szczególnie w porównaniu z ościennymi województwami – dolnośląskim i śląskim. Kluczowe znaczenie rozwojowe sektora transportowego dla województwa opolskiego wiąże się z bardzo dobrym położeniem w przestrzeni komunikacyjnej, zarówno europejskiej jak i krajowej na kierunku wschód - zachód. Zupełnie inaczej przedstawia się sprawa skomunikowania drogowego województwa na kierunku północ-południe, tj. kierunku wiążącego obszar pogranicza i północnej Opolszczyzny z Aglomeracją Opolską, autostradą A4 oraz drogowymi korytarzami sieci TEN-T (droga ekspresowa S8 na północy oraz autostrada D1 w Republice Czeskiej). Jednakże lokalizacja regionu między sąsiednimi obszarami życia społeczno-gospodarczego o wyższym stopniu rozwoju infrastruktury transportowej może stać się „wąskim gardłem” w międzyregionalnych, krajowych i międzynarodowych przepływach potoków ładunków oraz osób. Przez teren województwa przebiegają jedne z najważniejszych tranzytowych szlaków transportowych w Polsce, w tym o znaczeniu europejskim, należące do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego. Kluczową linią kolejową przebiegającą przez województwo opolskie jest magistrała E30 i C-E30, zaś podstawowym połączeniem drogowym jest autostrada A4. Szlaki te łączą Niemcy, Polskę i Ukrainę. Stan infrastruktury kolejowej, warunkującej jakość usług publicznych w zakresie przewozów pasażerskich, jest z roku na rok coraz gorszy, co skutkuje wydłużeniem czasu jazdy pociągów i pogorszeniem konkurencyjności tej gałęzi transportu. W województwie opolskim na wielu liniach lub odcinkach linii kolejowych pociągi kursują z prędkością nie przekraczającą 50 km/h. Wykonane w 2013 r., wśród pasażerów kolei, badania ankietowe wskazały, że największe niezadowolenie budziły następujące aspekty publicznego transportu zbiorowego: liczba połączeń, czas podróży oraz ceny biletów. Odpowiedzi te wskazują na potrzebę zarówno inwestycji infrastrukturalnych, polepszających parametry techniczne linii kolejowych, jak i na zwiększanie częstotliwości kursowania pociągów³². Opinie te znalazły potwierdzenie w analizie SWOT dla transportu publicznego w województwie opolskim, gdzie słabą stroną transportu publicznego uznano stan i parametry techniczne infrastruktury kolejowej. Jednocześnie, potencjał rozwoju sieci kolejowej wynikający z oferowania lepszych parametrów sieci kolejowej od drogowej pod względem prędkości komunikacyjnych uznano za szansę rozwojową³³.

Opolski rynek pracy

W gospodarce narodowej województwa opolskiego, w końcu 2012 r. pracowało 308,9 tys. osób, z czego ponad 76% w sektorze prywatnym. W grupie pracujących 46,5% stanowiły kobiety. Przemysł skupia 24,3% pracujących w całej gospodarce, budownictwo 7,0%, rolnictwo 16,4%, a usługi niewiele ponad 52%³⁴. Opolski rynek pracy uznawany jest za rynek pomocniczego pracownika. Jest to rynek ubogi, jeśli chodzi o zróżnicowane i ciekawe oferty pracy związane z nowymi technologiami, naukami technicznymi i społecznymi. W województwie, w porównaniu z innymi regionami w kraju,

³¹ Budowa autostrad i dróg ekspresowych ze środków unijnych przyczyniła się do zwiększenia spójności terytorialnej Polski oraz zwiększenia dostępności obszarów peryferyjnych. Zgodnie z wnioskami badawczymi dalszy ich rozwój powinien opierać się raczej na mniejszych odcinkach, głównie obwodnicach oraz odcinkach wlotowych do miast, niż na całych ciągach transportowych. Por. *Ocena wpływu inwestycji infrastruktury transportowej realizowanych w ramach polityki spójności na wzrost konkurencyjności regionów*, badanie ewaluacyjne zrealizowane przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2013, s. 10. Z kolei wyniki regionalnej ewaluacji wskazują na potrzebę wsparcia, w kolejnej perspektywie finansowej w większym stopniu niż dotychczas, transportu publicznego, gł. w zakresie inwestycji umożliwiających lepsze wykorzystanie potencjału największych w regionie ośrodków miejskich, przy jednoczesnej integracji regionalnej infrastruktury drogowej z autostradą A4. Por. *Ocena jakości projektów ...*, op. cit., s. 35.

³² Zob. *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa opolskiego*.

Projekt, Opole 2014, s. 123.

³³ Tamże, s. 61-62.

³⁴ dane wg stanu na koniec 2011 r.

jest również najmniej ofert pracy dla osób z wyższym wykształceniem³⁵. Z drugiej strony wskazuje się na wysoki etos pracy oraz wysoką kulturę pracy. Problemem regionu jest wolniejszy przyrost miejsc pracy aniżeli w pozostałych województwach. Nowych miejsc pracy przybywa relatywnie mniej niż w innych regionach. W porównaniu do 2002 roku, w końcu 2012 roku liczba pracujących w województwie opolskim zwiększyła się o 4,9%, o 6 pp mniej, niż średnio w kraju. Wolny przyrost miejsc pracy przekłada się na względnie niskie zatrudnienie mieszkańców. Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku wskazały, iż przestrzeń różnicuje w tym kontekście zarówno kryterium płci, jak i miejsce zamieszkania. Cechą charakterystyczną województwa opolskiego jest statystycznie wyższy poziom stopy bezrobocia aniżeli średnio w kraju. Stopa bezrobocia w województwie opolskim najwyższy poziom osiąga w grupie wiekowej 20-29 lat. Problem braku zatrudnienia dotyka również mieszkańców w tzw. grupie niemobilnej wieku produkcyjnego, w tym zwłaszcza osób w wieku co najmniej 50 lat. Stopa bezrobocia w miastach jest nieznacznie wyższa niż na wsi.

Kolejnym zidentyfikowanym problemem na opolskim rynku pracy, obok wyższej niż przeciętnie w Polsce stopy bezrobocia, jest sytuacja grup defaworyzowanych – będących w trudnym położeniu na rynku pracy, napotykających potencjalnie na większe bariery w podjęciu i utrzymaniu zatrudnienia oraz doświadczających długich okresów bezrobocia³⁶. Wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w województwie opolskim znaczną grupę stanowią osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Z grupy tej, w końcu maja 2013 r. niemal połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Co trzeci bezrobotny nie miał kwalifikacji zawodowych, co czwarty miał więcej niż 50 lat, a co piąty nie miał doświadczenia zawodowego. Istotną grupę stanowiły osoby młode – do 30 roku życia, kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka oraz osoby samotnie wychowujące dziecko do 18 roku życia. Z punktu widzenia dostępności do rynku pracy i stopnia aktywności zawodowej, jedną z najbardziej marginalizowanych grup w społeczeństwie są osoby niepełnosprawne. Głównym czynnikiem ekonomicznej marginalizacji niepełnosprawnych jest brak popytu na ich pracę, a czynnikiem pozaekonomicznym – lęk pracodawców przed zatrudnieniem takich osób, wynikający z przyczyn mentalnych³⁷. Należy podkreślić, że schorzenia, choroby, w tym psychiczne oraz praca w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie obniżają aktywność mieszkańców na rynku pracy. Ważną kwestią zatem jest dostępność do wysokiej jakości usług, w tym kompleksowej opieki zdrowotnej, profilaktyki i usług społecznych - głównie dla najmłodszych, jak i starszej części populacji.

Poziom przedsiębiorczości mieszkańców

Dostępne dane wskazują na relatywnie niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców województwa opolskiego. W badaniach Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości region znajduje się w grupie sześciu województw o najniższych wartościach stopnia przedsiębiorczości. Dane zastane wskazują, iż województwo opolskie charakteryzuje się niższym, tak zdefiniowanym wskaźnikiem przedsiębiorczości niż średnio Polska. Na 10 tys. mieszkańców w województwie przypadają 962 podmioty gospodarki narodowej wobec 1004 średnio w Polsce. Łącznie, na obszarach wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, wskaźnik ten jest jeszcze niższy i stanowi około 62% średniej dla całego województwa.

Godzenie życia zawodowego i prywatnego

W województwie opolskim i w Polsce w okresie transformacji zmniejszyło się zatrudnienie, zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn wynosi tylko nieco

³⁵ T. Sołdra-Gwiżdż, *Kształcenie ustawiczne w województwie opolskim. Stan na 2010 r.*, ekspertyza część pierwsza, analizy i badania, Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy, Opole 2010.

³⁶ *Mechanizmy zaradcze względem problemów na rynku pracy w województwie opolskim - analiza w oparciu o przeprowadzone badania oraz wiedzę ekspercką*, PIN - Instytut Śląski w Opolu, Opole 2010, s. 55.

³⁷ *Mechanizmy zaradcze względem problemów na rynku pracy w województwie opolskim - analiza w oparciu o przeprowadzone badania oraz wiedzę ekspercką*, PIN - Instytut Śląski w Opolu, Opole 2010, s. 91.

powyżej 64%, a kobiet – niewiele ponad 48% (2012 rok). Dodatkowo aktywność kobiet na rynku pracy zmniejsza się wraz z posiadaniem dzieci, aktywność zawodowa mężczyzn zaś w takich sytuacjach zwiększa się. Ponieważ Polska należy do krajów, w których panuje model „podwójnego obciążenia” kobiet pracą (pracą w domu oraz pracą zawodową), wybór prowadzący młode kobiety do decyzji o nie posiadaniu dzieci lub urodzeniu małej ich liczby wydaje się być w dużej mierze związany z trudnościami w godzeniu tych ról, a w efekcie – z wyborem pracy, nie zaś – dzieci. Tym bardziej, że kobiety w Polsce są tymi, które bardziej intensywnie inwestują we własną edukację, zdobywają wykształcenie, oczekują możliwości samorealizacji i osiągnięcia niezależności ekonomicznej³⁸. Rynek pracy nie jest przygotowany na takie oczekiwania kobiet. Przeprowadzone w regionie badania i analizy wskazują m.in. na niewystarczającą liczbę miejsc pracy pozwalających godzić pracę zawodową z macierzyństwem, ograniczenia w mobilności mieszkańców związane z utrudnionym dostępem do miejsc pracy, zwłaszcza mieszkańców obszarów peryferyjnych oraz niewystarczającą do potrzeb dostępność do usług opiekuńczo-wychowawczych, żłobków i przedszkoli. Należy podkreślić, że aktywność na rynku pracy zmniejsza się wraz ze zwiększonymi obowiązkami wynikającymi z opieką nad osobami zależnymi, w tym dziećmi do lat 3, osobami niepełnosprawnymi, czy osobami starszymi.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Pomimo względnie wysokich wskaźników warunków oraz jakości życia, statystycznie wysokich dochodów rozporządzalnych mieszkańców, w województwie opolskim istnieją grupy osób wykluczonych społecznie. Wykluczenie przybiera różne formy i rozmiary. Dostrzegalne jest wykluczenie strukturalne, normatywne, fizyczne, czy materialne. Liczba klientów instytucji pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej wynosi w woj. opolskim ponad 32 tys. osób. Z grupy tej 58% stanowią mieszkańcy miast wymagających restrukturyzacji i rewitalizacji wskazanych w SRWO 2020. Podmioty ekonomii społecznej prowadzą działalność gospodarczą, której zyski mogą być przeznaczane na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezdomnych i zaburzonych psychicznie. W województwie opolskim działa 151 podmiotów ekonomii społecznej. Do najważniejszych barier ograniczających ich rozwój należą m.in.: niski poziom współpracy między organizacją a instytucjami publicznymi, brak zaufania ze strony społeczności lokalnej, negatywne stereotypy, brak zaufania ze strony administracji publicznej, niski poziom współpracy między organizacją a innymi podobnymi organizacjami³⁹. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora pozarządowego, zwłaszcza podmiotów ekonomii społecznej, w tym zwiększenia wsparcia finansowego jest jednym z elementów rekomendowanych do wsparcia w okresie 2014-2020⁴⁰.

Poziom wykształcenia

Wyniki ostatniego spisu powszechnego wskazały, że spośród wszystkich mieszkańców województwa opolskiego dla których możliwe było ustalenie wykształcenia, najwięcej posiada wykształcenie średnie (26,3%) i kolejno: zasadnicze zawodowe (23,9%), ukończone podstawowe (17,9%) oraz wyższe (13,6%). Wśród bezrobotnych w województwie opolskim, osoby z wykształceniem wyższym stanowią najmniejszy udział (10,9%), podczas gdy największy stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym i podstawowym lub niepełnym podstawowym⁴¹. Niemniej jednak część kierunków, w tym kierunków na uczelniach wyższych, nie odpowiada wymogom rynku pracy, co wpływa na fakt, iż część absolwentów ma problem ze znalezieniem pracy adekwatnej do wyuczonego zawodu. Problem tkwi w tym, że osoby gotowe podjąć pracę posiadają inne kwalifikacje niż oczekiwane.

³⁸ I. Kotowska, *Strukturalne i kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej kobiet w Polsce*, Warszawa 2009, za: *Sytuacja opolskich kobiet na rynku pracy, w tym wracających na ten rynek po urlopach wychowawczych i macierzyńskich*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2012, s. 9-10.

³⁹ Zob. *Ekonomia społeczna w województwie opolskim - w stronę rozwiązań systemowych*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Opole 2012, s. 55-57.

⁴⁰ Por. *Poziom życia mieszkańców w województwie opolskim, sytuacja rodzin, pomoc bezrobotnym i osobom wykluczonym, niwelowanie skutków dysfunkcji społecznych*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Opole 2012, s. 48.

⁴¹ Stan w końcu IV kwartału 2012 roku.

Nawet jeśli osoby te posiadają kwalifikacje pożądane przez pracodawców, to często ich poziom jest niewystarczający.

Edukacja przedszkolna

W 2011 r. w województwie opolskim edukacją przedszkolną nie było objęte mniej więcej co piąte dziecko, przy czym udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi był zdecydowanie niższy niż w miastach. Wg danych WUP w Opolu, pozyskanych bezpośrednio od gmin, w regionie jest prawie 33 tys. miejsc w przedszkolach. Jak wskazały wyniki badania ewaluacyjnego, do potencjalnych barier w dostępie do edukacji przedszkolnej należą: deficyt miejsc w przedszkolach, zbyt krótki czas opieki oferowanej przez przedszkola oraz koszty, których rodzice nie są w stanie (lub nie są skłonni) pokryć. Przedszkola w województwie opolskim w czerwcu 2012 r. były czynne średnio przez 8,5 h dziennie. Pod względem godzin otwarcia występują znaczne różnice w zależności od rodzaju gminy. W gminach miejskich średni czas funkcjonowania przedszkoli był o około dwie godziny dłuższy, niż w gminach miejsko-wiejskich i wiejskich.

Poziom kwalifikacji zawodowych

Ogólne opinie na temat regionalnej oferty edukacyjnej na poziomie średnim i wyższym, ocenianej z punktu widzenia potrzeb i oczekiwań gospodarki i rynku pracy, wyrażane przez przedstawicieli podmiotów gospodarczych i ich związków, wyraźnie zdominował pogląd, że słabością szkolnictwa jest kształcenie praktyczne i niewystarczające przygotowanie do zawodu. Szanse na rynku pracy zwiększa uczestnictwo w różnych formach kształcenia ustawicznego. Uzyskanie nowych kwalifikacji, podwyższenie wykształcenia, czy też nabycie nowych umiejętności, wpływa na pozyskanie i utrzymanie pracy lub prowadzenie własnej działalności. Głównym problemem polskiego – a w jeszcze większym stopniu opolskiego – systemu kształcenia ustawicznego jest niski udział osób w wieku 25-64 lata w formalnym kształceniu ustawicznym. Wg danych Eurostatu, w 2010 roku jedynie 5,3% mieszkańców Polski z tej grupy uczestniczyło w formach kształcenia ustawicznego, co klasyfikuje nasz kraj bardzo nisko w UE. Na tym tle jeszcze gorzej wygląda sytuacja województwa opolskiego, dla którego wskaźnik ten wyniósł ok. 4,8%. Rozwój kształcenia ustawicznego i edukacji zawodowej zorientowanej na potrzeby rynku pracy, wzrost aktywności zawodowej ludności powyżej 50 roku życia, poprawa warunków pracy, wspieranie aspiracji rozwojowych obszarów biednych oraz promocji zdrowego stylu życia seniorów i zdrowego starzenia się oraz polityki opóźnienia przechodzenia na emeryturę⁴² traktowane będą w województwie opolskim jako działania ograniczające proces wykluczenia społecznego.

Infrastruktura społeczna

Wykonane analizy wskazują, że województwo opolskie doświadcza i w najbliższych latach doświadczać będzie istotnych przemian społeczno-gospodarczych. Badania oraz długookresowe opracowania prognostyczne zgodne są co do oceny tendencji zmian demograficznych w województwie opolskim. Obserwowany i przewidywany spadek liczby ludności, przy jednoczesnym narastającym starzeniu się populacji, nowych wzorcach postaw i zachowań prokreacyjnych, tworzą nową sytuację na rynku pracy i w innych obszarach rzeczywistości społeczno-gospodarczej⁴³.

Kwestie demograficzne realnie wpływają i wpływać będą na społeczeństwo oraz gospodarkę regionu – kształtować będą sytuację zarówno w obszarze ochrony zdrowia, edukacji, popycie na towary i usługi oraz szeroko pojętym rynku pracy. Szczególnym wyzwaniem w tym kontekście jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury społecznej, odpowiadającej na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

⁴² Ekspertyza pt. *Grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym ...*, op. cit., s. 20.

⁴³ „Mechanizmy zaradcze względem problemów na rynku pracy w województwie opolskim – analiza w oparciu o przeprowadzone badania oraz wiedzę ekspercką”, PIN-Institut Śląski, Opole 2010.

Rewitalizacja

Obok wyzwań wynikających z uwarunkowań demograficznych szczególnym wyzwaniem jest poprawa spójności społecznej i terytorialnej w miastach, narażonych na kumulację negatywnych zjawisk, zarówno społecznych, gospodarczych, środowiskowych, jak i przestrzennych. Cechą charakterystyczną miast jest ich złożona struktura przestrzenna, społeczna i gospodarcza. W tkance miejskich organizmów szczególnej uwagi wymagają obszary, w których występuje kumulacja negatywnych zjawisk. Charakterystyczne dla tych terenów – wysoka stopa bezrobocia, niski poziom aktywności gospodarczej, wyższe natężenie występowania zjawisk patologicznych powodują, że nawet podstawowe potrzeby społeczne na tych obszarach nie są zaspokajane w odpowiednim stopniu. Z uwagi na duże znaczenie, jakie dla rozwoju miast ma problematyka zdegradowanych i zaniedbanych terenów, w strukturach przestrzennych wielu miast województwa opolskiego szczególną wagę przypisuje się potrzebom ponownego ożywienia tych terenów pod względem społecznym i gospodarczym⁴⁴.

Realizacja strategii Europa 2020 oraz krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych

Zaprogramowanie interwencji środków unijnych w okresie 2014-2020 w odniesieniu do celów rozwojowych stawianych na wszystkich trzech poziomach, tj. unijnym, krajowym i regionalnym stanowi poważne wyzwanie, w szczególności pod kątem powiązania funduszy WRS z celami *Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu*⁴⁵, z uwzględnieniem warunków określonych dla Polski w CSR. Zastosowanie nowego podejścia wymaga zmiany projektowania interwencji środków publicznych również na poziomie regionalnym. Konieczne jest położenie szczególnego nacisku na wartość dodaną inwestycji współfinansowanych z budżetu UE i ich znaczenie w osiągnięciu wspólnych celów rozwojowych. Obecne postrzeganie funduszy WRS, jako podstawowego instrumentu w osiągnięciu wspólnych celów rozwojowych – na rzecz wzrostu i zatrudnienia⁴⁶. Założenia perspektywy finansowej 2014-2020 odnośnie zintegrowanego zwiększania efektywności interwencji publicznej muszą być weryfikowane poprzez: koncentrację tematyczną, zasadę warunkowości i planowane do osiągnięcia rezultaty. Integracja polityk oraz integracja funduszy jest ściśle związana z zasadą komplementarności i może służyć jej wzmocnieniu. Narzędzia wdrażające te założenia służą osiągnięciu dopełniających się celów polityki rozwojowej UE poprzez lepszą koordynację instrumentów, co pozwoli uniknąć nakładania się interwencji i osiągać efekt synergii, a także efektywniej zarządzać Polityką Spójności⁴⁷. Podczas przygotowywania RPO WO 2014-2020 brane były pod uwagę powyższe przesłanki oraz plany rozwojowe województwa i wyzwania, jakie stawiane są przed regionem w perspektywie do 2020 r. Polityka rozwoju regionalnego polegająca na wzmocnieniu i wykorzystaniu potencjałów terytorialnych, podnoszeniu konkurencyjności gospodarki i budowaniu tożsamości regionu, realizowana jest przez województwo opolskie w okresie 2014-2020 w oparciu o zapisy regionalnych, krajowych i unijnych dokumentów strategicznych. W szczególności wzięto pod uwagę dostosowanie interwencji do kierunków rozwoju określonych w EU2020. Wspólne sprzyjanie konkurencyjności i konwergencji poprzez wyznaczenie właściwych priorytetów inwestycyjnych, określanie pożądaných rezultatów podejmowanych działań determinowało prace nad ustaleniem zakresu interwencji RPO WO 2014-2020. Program z założeniami ma być odpowiedzią na wyzwania rozwojowe określone w perspektywie do 2020 r., które możliwe są do objęcia interwencją WRS. Jednocześnie sposób realizacji Programu ma zagwarantować efektywną dystrybucję środków publicznych na rzecz wybranych obszarów tematycznych lub terytoriów w celu osiągnięcia zaplanowanych rezultatów.

⁴⁴ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., Sejmik Województwa Opolskiego, Opole 2012, s. 63-64.

⁴⁵ Komunikat Komisji Europejskiej z dnia 3 marca 2010 r. *Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*.

⁴⁶ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Uwarunkowania strategiczne, MRR, czerwiec 2012, s. 3.

⁴⁷ K. Bedrunka, *Komplementarność w zintegrowanym podejściu do polityki rozwoju po 2013 roku*, UMWO, s. 8-9. Ponadto szerzej nt. komplementarności w Sekcji 8.

Wydatkowanie środków w ramach RPO WO 2014-2020 ukierunkowane zostało głównie na wsparcie innowacyjności, sektora MSP, wysokiej jakości kształcenia, rynku pracy sprzyjającego włączeniu społecznemu, wysokiej jakości zatrudnienia oraz spójności społecznej, przyrost wydajności oraz włączenie się w budowanie zasobooszczędnej gospodarki niskoemisyjnej. Zakładane w ramach Programu zakres i zasady wdrożenia przyczynią się do wzmocnienia efektu finansowania publicznego w szerszym kontekście. Pozytywnie wpłyną na rozwój regionu w wielu obszarach oraz wzmocnią udział partnerów, interesariuszy, tworząc tym samym wielopoziomowy system współodpowiedzialnego zarządzania. Określone w ten sposób założenia realizacji RPO WO 2014-2020 wpisują się w kierunki rozwoju określone na poziomie kraju, m.in. w *Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*⁴⁸, która jest najważniejszym dokumentem w perspektywie średniookresowej, i która wskazuje cele strategiczne dla rozwoju kraju do 2020 r. Dzięki spójności z tym kierunkowym dokumentem krajowym, realizacja RPO WO 2014-2020 włącza się także w wypełnienie celów określonych w 9 zintegrowanych strategiach rozwojowych kraju⁴⁹. Ważną rolę w przedstawionym systemie pełni *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*⁵⁰, określając zakres terytorialnego wpływu interwencji podejmowanych w ramach różnych polityk publicznych, w tym pozostałych strategii zintegrowanych. Cele stawiane w RPO WO 2014-2020 wpisują się z określoną w KSRR politykę wzmocnienia roli regionów w osiąganiu celów rozwojowych kraju oraz w najważniejsze wyzwania wskazane dla poziomu regionalnego, w tym kierunki wsparcia dla poszczególnych obszarów z uwzględnieniem potencjałów oraz barier rozwojowych. Tym samym cele RPO WO 2014-2020 spójne są z celami określonymi w UP, a Program jest jednym z narzędzi jej realizacji. Dokumentem regionalnym, uwzględniającym założenia zarówno krajowej, jak i wspólnotowej polityki rozwoju jest SRWO 2020, w której zdefiniowano wyzwania stojące przed województwem oraz wskazano najważniejsze kierunki wsparcia. Ze względu na zwiększenie stopnia wykorzystania potencjałów regionu w pobudzanie procesów rozwojowych krajowej gospodarki konieczne było zdefiniowanie zakresu interwencji podejmowanych przez samorząd. W tym celu w SRWO 2020 przyjęty został hierarchiczny układ poziomów planowania, umożliwiający zmierzenie się z wyzwaniami i spełnienie określonej wizji województwa poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych. Wybrany do realizacji zakres RPO WO 2014-2020 jest odpowiedzią na wskazane w SRWO 2020 kierunki rozwoju z uwzględnieniem celów określonych w EU2020 oraz nowym podejściem do wykorzystania funduszy objętych wieloletnimi ramami finansowymi 2014-2020. Dzięki temu podkreślona została potrzeba jednolitego działania na rzecz wychodzenia z kryzysu, mierzenia się z procesem globalizacji, starzeniem się społeczeństwa, czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Kierunki i działania Programu skoncentrowane na wzmocnieniu innowacyjności gospodarki oraz specjalizacjach regionalnych, w tym specjalizacjach inteligentnych zaplanowane zostały w oparciu o RSIWO2020. Oznacza to, że potencjały i bariery rozwoju innowacyjności wskazane w tej strategii miały wpływ na charakter i zakres interwencji Osi priorytetowych realizowanych w ramach Programu. Mając na uwadze optymalizację wykorzystania EFRR i EFS alokowanych w ramach RPO WO 2014-2020 jego zapisy są spójne z *Krajowym Programem Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020* realizującym zalecenia Komisji Europejskiej dla poszczególnych państw członkowskich. Powiązania poszczególnych Osi priorytetowych RPO WO 2014-2020 z celami strategicznymi określonymi na poziomie UE, kraju, regionu z uwzględnieniem Country Specific Recommendations zostały przedstawione w Załączniku nr 2.

Zakres RPO WO 2014-2020 jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych, uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja

⁴⁸ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.

⁴⁹ *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa.*

⁵⁰ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r.

przyniesie największe efekty. Realizacja RPO WO 2014-2020 przyczynić się ma do zwiększenia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz poprawy jakości życia w wielokulturowym regionie opolskim.

Struktura Programu odzwierciedla ukierunkowanie interwencji na cele EU 2020, z uwzględnieniem zaleceń określonych w CSR, a także priorytety wskazane w UP, w tym podział odpowiedzialności i kompetencji pomiędzy poziomem regionalnym a krajowym. Przyjęte w RPO WO 2014-2020 zintegrowane podejście tematyczne i terytorialne znajduje wyraz w układzie 12 Osi priorytetowych, których wsparcie pochodzić będzie z EFRR oraz EFS i w ramach których zostały określone cele szczegółowe przyporządkowane poszczególnym priorytetom inwestycyjnym. Dla każdej z Osi priorytetowych zaplanowany został spójny zestaw wskaźników, na podstawie którego oceniane będą efekty realizacji Programu. Jednocześnie w celu zwiększenia skuteczności i przejrzystości RPO WO 2014-2020 proponowane w Programie rozwiązania dotyczące jego zakresu interwencji, jak i sposobu jego realizacji zostały przygotowane z zachowaniem na każdym etapie opracowania Programu - zasady partnerstwa i włączania w ten proces możliwie jak największej grupy interesariuszy. Zaplanowany system realizacji RPO WO 2014-2020 pozwala na odpowiednią koordynację dwufundusowego Programu oraz gwarantuje zachowanie zintegrowanego podejścia tematycznego i terytorialnego. W perspektywie 2014-2020 nacisk w odniesieniu do interwencji środków publicznych kładziony jest nie tyle na działania koncentrujące się na dystrybucji środków celem eliminowania lub łagodzenia różnic rozwojowych, ale głównie na inicjatywy wydobywające i wspierające istniejące potencjały w ujęciu przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Główny akcent w SRK 2020 położony został na wzmocnienie potencjałów, które w perspektywie gwarantują długofalowy rozwój. W mniejszym natomiast stopniu podkreślana jest konieczność alokowania środków finansowych bezpośrednio w dziedziny, gdzie występują największe deficyty⁵¹. Biorąc pod uwagę wyzwania i cele rozwojowe UE oraz Polski zaprojektowany zakres interwencji RPO WO 2014-2020 pozwala m.in. na zwiększanie konkurencyjności gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej. Jednocześnie na wybór obszarów i przypisanie im środków finansowych wpływ miały ograniczenia wynikające z określonych poziomów ring-fencingu dla celów tematycznych. Tym samym zakres koncentracji tematycznej prezentowanej w Programie jest spójny z koncentracją środków finansowych na tych obszarach, które są istotne z punktu widzenia polityki rozwoju prowadzonej w perspektywie budżetowej 2014-2020 na poziomie województwa opolskiego, kraju oraz UE. Wzmocnienie zintegrowanego podejścia terytorialnego, lepsze planowanie i efektywne wykorzystanie środków WRS w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów to jedno z wyzwań programowania perspektywy 2014-2020 w województwie opolskim. Jednocześnie przy dokonywaniu wyboru zakresu interwencji RPO WO 2014-2020 wzięto pod uwagę fakt, iż uwzględnienie wymiaru terytorialnego oznacza nie tylko określenie celów rozwojowych. Przeanalizowano i określono zasady koordynacji i współpracy oraz dobór odpowiednich, tj. najbardziej efektywnych dla województwa opolskiego instrumentów, które uwzględniają jego specyficzne uwarunkowania i zróżnicowane potencjały rozwojowe. Zgodnie z zapisami KSRR, wyzwaniem dla przyszłej polityki regionalnej jest zwiększanie spójności terytorialnej w skali krajowej i regionalnej, m.in. przez budowanie powiązań funkcjonalnych między miastami wojewódzkimi a ich otoczeniem regionalnym, a zwłaszcza między miastami i obszarami wiejskimi, a także przez aktywne przeciwdziałanie marginalizacji najłagodniej rozwijających się obszarów oraz ograniczanie dysproporcji rozwojowych między poszczególnymi województwami⁵². Odpowiedzią na zwiększenie skuteczności i efektywności działań ukierunkowanych terytorialnie jest wkład RPO WO 2014-2020 do zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystania ich potencjałów w procesach rozwoju kraju⁵³. Wyłonienie w ramach województwa obszarów strategicznej interwencji

⁵¹ *Programowanie perspektywy finansowej...*, s. 6.

⁵² *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Region, Miasta, Obszary Wiejskie*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r., s. 8.

⁵³ W oparciu o kierunki określone na poziomie Polski w *Założeniach krajowej polityki miejskiej do 2020 r.* przyjęte przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 16.07.2013 r.

wymaga od polityki regionalnej zwiększenia integracji działań publicznych w wymiarze przestrzennym. Jest to szczególnie istotne w kontekście zwiększenia koordynacji polityki regionalnej z innymi politykami rozwojowymi państwa o oddziaływaniu terytorialnym. Oznacza to, że obok próby integrowania problemowego konieczna jest integracja przestrzenna⁵⁴. Biorąc pod uwagę wyzwania i cele, jakie zostały określone w SRWO 2020, w Programie uwzględniony został wymiar terytorialny projektowanej interwencji środków publicznych. Zintegrowane podejście terytorialne ma zastosowanie w odniesieniu do obszarów strategicznej interwencji zidentyfikowanych w UP: miasta wojewódzkie wraz z obszarem funkcjonalnym, miasta wymagające rewitalizacji, obszary przygraniczne. Szczególne znaczenie dla województwa ma wsparcie obszaru strategicznej interwencji Depopulacja. Wyjątkowość na tle kraju i Unii zjawisk demograficznych, jakie występują w regionie kwalifikuje województwo do objęcia go w całości kategorią obszaru problemowego. Ponadto uwarunkowania regionalne odnoszące się do różnicowań występujących na poziomie jednostek statystycznych NUTS3 wymagają również zastosowania specjalnego podejścia terytorialnego względem wsparcia podregionu opolskiego oraz nyskiego. Uwzględniając te przesłanki oraz zapisy UP w ramach Programu wyodrębnione zostało wsparcie dla obszarów o szczególnych uwarunkowaniach terytorialnych, jak również zastosowanie będzie miała nowa forma wsparcia w postaci Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej. W Programie przyjęta została zasada, iż interwencja dedykowana OSI oraz ZIT koncentrować się będzie na poziomie wyodrębnionych działań lub poddziałań.

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych, z uwzględnieniem umowy partnerstwa, w oparciu o identyfikację potrzeb regionalnych oraz, w stosownych przypadkach, potrzeb krajowych, w tym potrzeb w zakresie sprostania wyzwaniom wskazanym w stosownych zaleceniach dotyczących poszczególnych państw przyjętych zgodnie z art. 121 ust. 2 TFUE i w stosownych zaleceniach Rady przyjętych zgodnie z art. 148 ust. 4 TFUE, uwzględniając wyniki ewaluacji *ex ante*.

⁵⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego..., s. 76.

Tabela 1 (1.3): Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorami szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	<ul style="list-style-type: none"> - Województwo opolskie należy do grupy słabych innowatorów wg badań KE; - Niewielki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej; - Niski udział przedsiębiorstw usługowych wdrażających innowacje; - Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie obniżania ryzyka i kosztów związanych z wdrażaniem innowacji przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego SRWO 2020 <i>Dynamiczne przedsiębiorstwa</i>; - W RSIWO2020, określono potencjały innowacyjne oraz zdefiniowano specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne; - Jednym z celów <i>Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”</i> jest <i>Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki</i>, a jego osiągnięcie zapewnione będzie m.in. poprzez realizację kierunku działań <i>Ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MSP</i>.
	1.1 Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktura B+R w województwie opolskim jest niewystarczająca do potrzeb i wyzwań; - Wysoki stopień zużycia aparatury badawczo-naukowej w jednostkach naukowych województwa opolskiego; - Jednym z celów strategicznych RSIWO2020 jest <i>Komercjalizacja badań w zakresie specjalizacji regionalnych przy wykorzystaniu nowoczesnej infrastruktury naukowo-badawczej</i>, do osiągnięcia którego przyczynić się ma realizacja celu operacyjnego infrastruktura badawcza specjalizacji regionalnych; - Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 dla realizacji celu strategicznego <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i>; - Zgodnie z Krajowym Programem Reform nakłady na działalność B+R w Polsce powinny wynieść 1,7%.
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	2.3 Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - Mieszkańcy województwa opolskiego oczekują, aby jak najwięcej usług administracji publicznej było świadczonych za pośrednictwem Internetu; - Digitalizacja zasobów oraz cyfryzacja usług administracji publicznej w województwie opolskim nie nadążają za wymaganiami mieszkańców regionu; - Rozwój społeczeństwa informacyjnego jest celem operacyjnym przyczyniającym się do realizacji celu strategicznego SRWO 2020 <i>Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna</i>; - <i>Europejska Agenda Cyfrowa</i> określa kierunki rozwoju TIK do 2020 r.
	2.2 Rozwój produktów i usług opartych	<ul style="list-style-type: none"> - Oczekiwania przedsiębiorców dotyczące możliwości załatwiania spraw drogą elektroniczną są coraz większe;

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	<ul style="list-style-type: none"> - Dostęp do Internetu w przedsiębiorstwach województwa opolskiego jest powszechny; - Jednym z celów strategicznych RSIWO2020 jest <i>Rozwój potencjału gospodarczego i współpracy międzysektorowej na rzecz realizacji przedsięwzięć innowacyjnych</i>, do osiągnięcia którego przyczynić się ma realizacja celu operacyjnego: Technologie ICT w praktyce gospodarczej; - Rozwój społeczeństwa informacyjnego jest celem operacyjnym przyczyniającym się do realizacji celu strategicznego SRWO 2020 <i>Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna</i>; - <i>Europejska Agenda Cyfrowa</i> określa kierunki rozwoju TIK do 2020 r.
3. Wzmacnianie konkurencyjności MSP	3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - Województwo opolskie ma wysoki, ale wciąż nie w pełni wykorzystany potencjał inwestycyjny; - Aktywność inwestycyjną hamuje m.in. niekompletna lub zbyt słaba infrastruktura techniczna terenów inwestycyjnych; - Cel operacyjny SRWO 2020 Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji realizujący cel strategiczny <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i>.
	3.3 Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	<ul style="list-style-type: none"> - Sektor MSP stanowi prawie 100% ogółu podmiotów gospodarki narodowej w regionie; - Poziom konkurencyjności opolskich przedsiębiorstw uznano za niezadowalającą; - Większość inicjatyw klastrowych na Opolszczyźnie jest we wstępnej fazie rozwoju, a barierą rozwoju jest deficyt środków na finansowanie działalności; - Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła to cel operacyjny SRWO 2020 realizujący cel strategiczny <i>Dynamiczne przedsiębiorstwa</i>; - Zgodnie z UP zwiększenie pomocy dla inicjatyw klastrowych jest niezbędne w latach 2014-2020; - W SRK 2020 założono wzrost znaczenia gospodarczego MSP, zdolnych do bardziej elastycznego funkcjonowania i przedstawiania zindywidualizowanej, unikatowej oferty; - Niewystarczający potencjał istniejących w regionie podmiotów ekonomii społecznej; - Osiągnięcie celu strategicznego SRWO 2020 <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>, możliwe będzie poprzez działania poprawiające zdolność do pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
	3.2 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MSP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	<ul style="list-style-type: none"> - Przedsiębiorstwa z sektora MSP w województwie opolskim charakteryzuje względnie niski eksport na rynki międzynarodowe; - Udział regionu w krajowym eksporcie jest relatywnie niewielki; - Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 realizującym cel strategiczny <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i>; - Projekt przewodni <i>Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie</i> określa, iż wsparcie w zakresie tworzenia, rozwoju i internacjonalizacji MSP przyczyni się do osiągnięcia celów EU2020.

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	3.4 Wspieranie zdolności MSP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji	<ul style="list-style-type: none"> - W województwie opolskim liczba IOB jest niewielka – na jeden ośrodek innowacji przypada 24 tys. przedsiębiorstw (najwięcej w kraju); - W województwie opolskim jest niewielka liczba ośrodków innowacji; - W RSIWO2020, jednym z wyzwań jest <i>Profesjonalizacja i koncentracja branżowa IOB</i>; - W regionie identyfikuje się niski procent przedsiębiorstw zrzeszonych w IOB; - Najczęstszą barierą w rozwoju IOB w województwie opolskim jest deficyt środków na finansowanie działalności; - W SRWO 2020 zidentyfikowano cel operacyjny wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu realizujący cel strategiczny <i>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</i>; - W <i>Programie Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 r.</i> wskazano na konieczność podnoszenia skuteczności i efektywności IOB, zwiększenie zakresu świadczonych przez nie usług, a także lepsze dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw.
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie sektora energetycznego niesie za sobą ciągłą degradację środowiska, szczególnie w zakresie jakości powietrza; - Poprawa jakości powietrza wymaga podejmowania kompleksowych działań, m.in. w zakresie wdrażania technologii wspierających niskoemisyjną gospodarkę; - Uzyskanie większego efektu wspierane będzie przez rozwój zrównoważonego transportu miejskiego czy ścieżki rowerowe, co wpisuje się w cel operacyjny SRWO 2020: <i>Integracja systemu transportu zbiorowego</i>; - Z <i>Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-2015</i> wynika konieczność intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu i zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń; - Działania mające poprawić jakość powietrza i rozwój niskoemisyjnych źródeł energii wpisują się w cel operacyjny SRWO 2020 <i>Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki</i>; - W EU2020 jednym z priorytetów jest wspieranie gospodarki efektywniej wykorzystującej zasoby, przyjaznej środowisku i konkurencyjnej.
	4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	<ul style="list-style-type: none"> - Jednym z celów strategicznych SRWO 2020 jest <i>Wysoka jakość środowiska</i>, a w jego ramach cel operacyjny <i>Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki</i>. Działania służące jego realizacji to m.in. poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i zakładów przemysłowych; - Z zaleceń KE dla Polski w obszarze energooszczędnej gospodarki niskoemisyjnej wynika, że należy wspierać efektywność energetyczną m.in. w sektorze mieszkaniowym oraz w budynkach publicznych; - W <i>Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.</i> identyfikuje się duży potencjał w zakresie możliwości zastosowania rozwiązań przyczyniających się do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego poprzez zwiększenie efektywności energetycznej m.in. w gospodarstwach domowych.

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	<ul style="list-style-type: none"> - Pod względem zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na jednostkę PKB ogółem, w 2012 r. gospodarka województwa opolskiego była najbardziej energochłonną gospodarką w kraju; - Jednym z celów strategicznych SRWO 2020 jest <i>Wysoka jakość środowiska</i>. Jego osiągnięcie będzie możliwe m.in. poprzez wspieranie działań dotyczących poprawy efektywności energetycznej zakładów przemysłowych; - <i>Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.</i> identyfikuje duży potencjał w zakresie możliwości zastosowania rozwiązań przyczyniających się do zwiększenia efektywności energetycznej m.in. w sektorze przemysłowym; - Z zaleceń KE dla Polski w obszarze energooszczędnej gospodarki niskoemisyjnej wynika, że należy wspierać efektywność energetyczną m.in. w sektorze biznesu.
	4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	<ul style="list-style-type: none"> - W województwie opolskim istnieje znaczący potencjał OZE w zakresie małej energetyki wiatrowej oraz geotermii; - Produkcja energii ze źródeł odnawialnych w województwie opolskim w 2012 r. wyniosła ok. 377 GWh; - Rozwój odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim jest szansą uzyskania przewagi konkurencyjnej w skali krajowej i europejskiej; - Osiągnięcie celu strategicznego SRWO 2020 <i>Wysoka jakość środowiska</i> możliwe będzie poprzez działania dotyczące rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii; - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest także wyzwaniem priorytetowym EU2020.
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	<ul style="list-style-type: none"> - Województwo opolskie jest jednym z pięciu województw Polski najbardziej narażonych na wystąpienie powodzi; - OSP stanowią bardzo istotny element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do podstawowych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia pożarów, awarii, zdarzeń drogowych, ale także podtopień i powodzi; - Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych to cel operacyjny realizujący cel strategiczny SRWO 2020 <i>Wysoka jakość środowiska</i>; - Realizacja działań zmierzających do zmniejszenia zagrożeń związanych z klimatem i zapobiegania klęskom żywiołowym wynika z inicjatywy przewodniej EU2020 <i>Europa efektywnie korzystająca z zasobów</i>.
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> - Dziedzictwo kulturowe jest znaczącym czynnikiem rozwoju województwa opolskiego; - Za wizytówkę województwa uznaje się kompleksy architektury sakralnej i świeckiej oraz zespoły zamkowe i pałacowo-parkowe; - Jednym z działań realizacji celu strategicznego SRWO 2020 <i>Aktywna społeczność regionalna</i> jest propagowanie i zachowanie wielokulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu; - Do osiągnięcia celu strategicznego SRWO 2020 <i>Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna</i> niezbędna jest realizacja celu operacyjnego <i>Rozwój usług turystyki, kultury i sportu</i> oraz ich

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	6.2 Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	infrastruktury. - 60,8% mieszkańców województwa ma dostęp do sieci kanalizacyjnej; - Z niedostatecznego poziomu wyposażenia w infrastrukturę kanalizacyjną wynika wysoki stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych w regionie; - Do osiągnięcia celu strategicznego SRWO 2020 <i>Wysoka jakość środowiska</i> przyczyni się m.in. budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.
	6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	- Do obszarów zdegradowanych w organizmach miejskich województwa opolskiego zalicza się m.in. tereny przemysłowe powstałe na skutek upadku tradycyjnych branż przemysłowych; - Działania związane z aktywizacją obszarów zdegradowanych przyczynią się do osiągnięcia celów strategicznych SRWO 2020 <i>Konkurencyjna Aglomeracja Opolska</i> oraz <i>Ośrodki miejskie biegunami wzrostu</i> ; - Restrukturyzacja i przywracanie na ścieżkę wzrostu dużych obszarów miejskich, w tym zurbanizowanych terenów przemysłowych wynika z SRK 2020.
	6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	- Zgodnie z WPGO wg stanu na lipiec 2012 r. w województwie opolskim brakuje obiektów spełniających wymagania stawiane lokalnym PSZOK, jedynie na terenie 6 spośród 71 gmin powstała odpowiednia infrastruktura; - Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania nie są osiągnięte; - Do osiągnięcia celu strategicznego SRWO 2020 <i>Wysoka jakość środowiska</i> przyczyni się m.in. rozwój gospodarki odpadami; - Realizacja inwestycji ze szczególnym uwzględnieniem instalacji dla odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych wynika z <i>Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy</i> oraz <i>Dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów</i> .
	6.4 Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program <i>Natura 2000</i> i zieloną infrastrukturę	- Województwo opolskie charakteryzuje się znaczną bioróżnorodnością i zróżnicowaniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych; - Barierą rozwojową jest m.in. niewystarczająca ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków in-situ oraz ochrony zagrożonych gatunków ex-situ; - Osiągnięcie celu strategicznego SRWO 2020 <i>Wysoka jakość środowiska</i> możliwe będzie m.in. dzięki realizacji celu operacyjnego <i>Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności</i> .
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktury sieciowej	7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	- Brak osi transportowej północ-południe powoduje radykalne utrudnienia w wykorzystaniu walorów endogenicznych województwa opolskiego; - Niewystarczający poziom rozwoju dróg w miastach oraz niezadawalające połączenia centrum z zapleczem regionu; - Negatywnym aspektem układu transportowego jest zbyt mała liczba obwodnic i przepraw mostowych przez rzekę Odre; - Do realizacji celu strategicznego SRWO 2020 <i>Dobra</i>

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	<p><i>dostępność rynków pracy, dóbr i usług</i> konieczne jest podjęcie działań w ramach celów operacyjnych Rozwój powiązań transportowych oraz Poprawa dostępności do Aglomeracji Opolskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r.</i>, w jednym z celów szczegółowych wskazuje stworzenie nowocześniejszej, spójnej sieci infrastruktury transportowej; - konieczność działań na rzecz poprawy jakości połączeń m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury transportowej została wskazana w KSRR. <ul style="list-style-type: none"> - Stan infrastruktury kolejowej stale się pogarsza, co wpływa negatywnie na jakość usług publicznych w zakresie przewozów pasażerskich; - Pociągi w województwie opolskim na wielu liniach kolejowych kursują z prędkością nie przekraczającą 50 km/h; - Usuwanie niedoborów przepustowości kolejowej jest jednym z działań niezbędnych do realizacji celu strategicznego SRWO 2020 <i>Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług</i>; - <i>Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025</i>⁵⁵ za kluczowe uznaje podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności kolei w przewozach o charakterze regionalnym i aglomeracyjnym.
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.5 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	<ul style="list-style-type: none"> - Niski wskaźnik efektywności zawodowej (dla osób w wieku 20 – 64 lata 63,5% - poniżej wartości krajowej); - Kwalifikacje osób pozostających bez pracy nieadekwatne do potrzeb pracodawców; - Bezrobocie szczególnie dotyczące niektóre z grup społecznych (np. kobiet, osób między 25 a 30 rokiem życia, w wieku 50+, niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych); - Niskie upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia; - Pogłębiające się niedobory na rynku pracy wymuszające wykorzystanie dostępnych rezerw, w tym również imigrantów; - Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 dla realizacji celu strategicznego <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>; - Konieczność podwyższenia stopy zatrudnienia wynika z <i>Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> oraz z SRK 2020.
	8.7 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> - Niski wskaźnik przedsiębiorczości w regionie, zwłaszcza na terenach wiejskich o najgorszej sytuacji rozwojowej; - Brak dostępu do kapitału finansowego pozwalającego na założenie firmy osobom niepracującym, zwłaszcza z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy; - Konieczność wsparcia osób z terenów wiejskich o najgorszej sytuacji rozwojowej, w tym osób zamierzających odejść z zawodów rolniczych, a także osób pracujących, których niewysokie zarobki wpływają na niską jakość życia (tzw. biednych pracujących); - Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia (w tym postaw przedsiębiorczych) jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 dla realizacji celu strategicznego <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>; - Konieczność promowania przedsiębiorczości

⁵⁵ *Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025*, Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa 2005.

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
		i samozatrudnienia, w tym podejmowania działalności gospodarczej wynika z <i>Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia</i> .
	8.9 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	<ul style="list-style-type: none"> - Pogarszająca się sytuacja przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza MSP wpływająca niekorzystnie na rynek pracy; - Wzrost liczby osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy; - Problem znalezienia wykwalifikowanych pracowników odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw; - Brak środków na inwestycje w kapitał intelektualny oraz w programy typu outplacement w przypadku przedsiębiorców, przechodzących procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne; - Inwestowanie w kapitał intelektualny swoich pracowników zostało podkreślone w KPR oraz w <i>Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”</i>.
	8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się	<ul style="list-style-type: none"> - Zły stan zdrowia osób znajdujących się w wieku aktywności zawodowej, wysoka zachorowalność i umieralność na choroby nowotworowe; - Niski wskaźnik zgłaszalności na badania profilaktyczne; - Wydłużony okres oczekiwania na świadczenia medyczne, w tym rehabilitację leczniczą, która może być niezbędna w kontekście powrotu na rynek pracy; - Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 dla realizacji celu strategicznego <i>Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno – kulturalna</i>; - W <i>Stanowisku służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020 r.</i> podkreślana jest możliwość zaangażowania Funduszy WRS w działania mające na celu przedłużanie zdrowszego życia zawodowego. Działania te wskazane są również w SRK 2020.
	8.8 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	<ul style="list-style-type: none"> - Duże dysproporcje pomiędzy aktywnością zawodową kobiet i mężczyzn; - Wysokie bezrobocie kobiet, w tym również nierejestrowane oraz niski wskaźnik zatrudnienia w regionie spowodowany często koniecznością sprawowania opieki nad małym dzieckiem; - SRK 2020 wskazuje, iż sprawowanie opieki nad dziećmi może stanowić barierę w powrocie na rynek pracy; - Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych i wychowawczych jest jednym z celów operacyjnych SRWO 2020 dla realizacji celu strategicznego <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>.
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	<ul style="list-style-type: none"> - Zmiany demograficzne: spadek dzietności, starzenie się społeczeństwa i intensywna migracja ludności, w tym euro sieroctwo; - Do roku 2035 województwo opolskie uplasuje się na 3 pozycji wśród „najstarszych województw w kraju, z medianą wieku wynoszącą 51,2”; - Ubóstwo dotyczące najczęściej rodzin wielodzietnych; - Jednym z celów strategicznych SRWO są <i>Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna</i>, a jego realizacja nastąpi m.in. poprzez poprawę jakości i dostępności do usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych; - Poprawa jakości i dostępności do usług zdrowotnych,

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
		<p>opiekuńczych i edukacyjnych jest jednym z celów zdefiniowanych w <i>Strategii ochrony zdrowia województwa opolskiego na lata 2014-2020</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywność systemu opieki zdrowotnej stanowi cel szczegółowy wskazany w <i>SRK 2020</i>; - Wspieranie usług zdrowotnych jest zgodne z założeniami <i>Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne</i>.
	<p>9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Niekorzystne przesuwanie się tzw. wieku środkowego matek (w 2011r. dziecko przychodziło statystycznie na świat w 28 roku życia matki); - Niska dzietność; - Zmniejszenie liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, wzrost liczby osób w wieku starszym, - Jeden z najwyższych w Europie poziom obciążenia ekonomicznego grupy produkcyjnej; - Niezadawalający stan infrastruktury w szczególności w kompleksowej opiece nad matką i dzieckiem, osobami starszymi; - Jeden z najwyższych w kraju wskaźnik umieralności okołoporodowej w 2012 r.; - Poprawa jakości życia mieszkańców wpisuje się w horyzontalne wyzwanie SRWO 2020, tj. zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji; - <i>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji</i> – priorytetem jest bezpieczeństwo i aktywność osób starszych; - <i>Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne</i> - inwestycje w infrastrukturę zdrowotną są zgodne z założeniami dokumentu.
	<p>9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Koncentracja problemów społecznych i gospodarczych w ośrodkach miejskich, które borykają się z wyzwaniami rozwojowymi (wysoka stopa bezrobocia, niski poziom aktywności gospodarczej, wyższe występowanie zjawisk patologicznych); - Rewitalizacja miast przyczyni się do realizacji celu strategicznego 6 SRWO <i>Ośrodki miejskie biegunami wzrostu</i>; - Celem SRK 2020 jest wzmocnienie mechanizmów terytorialnych równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, tj. m.in. wspomaganie procesów rozwojowych na obszarach problemowych, przede wszystkim przez zwiększanie możliwości absorpcji czynników wzrostu czy też wspierania ośrodków miejskich i ich obszarów funkcjonalnych.
	<p>9.4 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększeniu szans na zatrudnienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszanie się zasobów pracy ze względu na niekorzystne zjawisko depopulacji; - Wzrost liczby osób niepełnosprawnych i starszych przy jednoczesnej konieczności wydłużenia okresu aktywności zawodowej; - Jednym z celów strategicznych SRWO 2020 jest <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>, a jego realizacja zapewniona będzie poprzez działania poprawiające zdolność do pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Celem <i>Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu</i>

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
		<p><i>i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji</i> jest zmniejszenie w Polsce liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Aktywność zawodowa jest najskuteczniejszym czynnikiem przyczyniającym się do włączenia społecznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zgodnie z <i>Europejską strategią w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowione zobowiązania do budowania Europy bez barier</i> należy zintensyfikować działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
	<p>9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczająco rozbudowana sieć podmiotów gospodarki społecznej; - Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńczo-rehabilitacyjne skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych; - Brak właściwego systemu finansowania podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcia tego sektora; - Celem strategicznym SRWO 2020 jest <i>Konkurencyjny i stabilny rynek pracy</i>, a jego realizacja zapewniona będzie poprzez działania poprawiające zdolność do pracy osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; - Potrzeba rozwoju spółdzielczości socjalnej – wskazuje na to <i>Wieloletni regionalny Plan Działań Województwa Opolskiego na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013-2020</i>; - Zgodnie z <i>Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> ekonomia społeczna stanowić ma ważny element polityk publicznych, przyczyniający się do wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.
<p>10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie</p>	<p>10.1 Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesniej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Miejsca wychowania przedszkolnego niedostosowane do potrzeb dzieci w wieku 3-4 lat; - Niesatysfakcjonująca jakość edukacji przedszkolnej; - Większy niż w kraju odsetek uczniów z najniższymi wynikami sprawdzianu standardowego dla uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej; - Wysoki odsetek uczniów powtarzających klasę w szkołach podstawowych na tle kraju; - Niższe na tle kraju średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej; - Różnice wewnątrzregionalne pomiędzy osiągnięciami uczniów; - Potrzeba wykorzystywania narzędzi TIK w procesie kształcenia w EU2020; - Ograniczanie nierówności w kształceniu przez zapewnianie równego dostępu do kształcenia na wszystkich etapach, zwłaszcza na obszarach defaworyzowanych wskazano w <i>Perspektywie uczenia się przez całe życie</i>; - Niezadowalająca jakość edukacji oraz schematyczne podejście do kształcenia SRK 2020.
	<p>10.3 BIS Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Niskie zaangażowanie pracodawców w modernizację treści i metod kształcenia zawodowego oraz w określanie zakresu i organizacji praktyk zawodowych i w proces egzaminowania;

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
	przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	<ul style="list-style-type: none"> - Niskie dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy (wysoka stopa bezrobocia wśród absolwentów rynku szkół zawodowych); - Niewystarczające możliwości nauczycieli zawodu w zakresie aktualizowania wiedzy poprzez rzeczywisty kontakt ze środowiskiem pracy; - Mały nacisk na kształcenie praktyczne, co wskazano również w <i>Perspektywie uczenia się przez całe życie</i>; - Poprawa jakości szkół prowadzących kształcenie zawodowe wynika ze SRK 2020; - Negatywny wizerunek szkolnictwa zawodowego.
	10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	<ul style="list-style-type: none"> - Niski udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniu w ogólnej liczbie ludności województwa na tle kraju (4,5%, PL – 4,4%); - Niski udział osób dorosłych w edukacji pozaformalnej; - Niskie dostosowanie kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb rynku pracy; - Niski udział osób starszych i o niskich kwalifikacjach podnoszących kompetencje, zgodnie z badaniem PIAAC 2012; - Zgodnie z <i>Perspektywą uczenia się przez całe życie</i> należy upowszechnić usługi poradnictwa edukacyjno-zawodowego.
	10.4 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczająca ilość specjalistycznych pracowni z wyposażeniem, które m.in. umożliwią organizację praktyk czy przeprowadzenie egzaminów potwierdzających wyodrębnione kwalifikacje zawodowe; - Niskie dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy; - Wysoka zużywalność wyposażenia szkół i placówek w znaczeniu ekonomicznym; - Doposażenie pracowni szkół i placówek dydaktycznych, w tym kształcenia zawodowego wynika z SRK 2020.

1.2 Uzasadnienie alokacji finansowej

1.2.1 Uzasadnienie podziału środków między cele tematyczne i priorytety inwestycyjne

Podział alokacji na wybrane cele tematyczne oraz PI w ramach RPO WO 2014-2020 jest zgodny z zakresem interwencji wskazanej w UP. Interwencja Programu będzie opierać się na ograniczonej liczbie priorytetów, odpowiadających zdiagnozowanym wyzwaniom rozwojowym w województwie opolskim. Przy podziale dostępnych środków brano pod uwagę konieczność tematycznej koncentracji alokacji, co m.in. przyczyni się do wypełnienia zobowiązań wskazanych w EU2020. Ponadto RPO WO 2014-2020 przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w *Stanowisku służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020*, wpisując się w zidentyfikowane priorytety finansowania:

- *Nowoczesna infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia;*
- *Otoczenie biznesu sprzyjające innowacjom;*
- *Zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej poprzez poprawę polityki w dziedzinie zatrudnienia, włączenia społecznego i edukacji;*

– *Gospodarka przyjazna dla środowiska i zasobooszczędna.*

Określając zakres i poziom wsparcia w Programie uwzględniono także krajowe, kierunkowe dokumenty strategiczne tj. KPR i wynikające z nich cele m.in. dotyczące nakładów na rozwój B+R, przedsiębiorczości, zwiększenia wykorzystania OZE. Ewaluacja ex-ante potwierdziła poprawny dobór celów i priorytetów inwestycyjnych ujętych w RPO WO 2014-2020. Zgodnie z wynikami ewaluacji wybrane obszary interwencji wynikają z rzeczywistych potrzeb województwa opolskiego, przy uwzględnieniu zdolności absorpcyjnych i kosztochłonności.

Koncentracja tematyczna obliguje do alokowania środków na szczególnie wrażliwe obszary. Stąd też w RPO WO 2014-2020 wsparciem objęto m.in. obszary dotyczące innowacji i konkurencyjności przedsiębiorstw, technologii informacyjno-komunikacyjnych, niskoemisyjnej gospodarki, czy też włączenia społecznego i zatrudnienia.

Biorąc pod uwagę wyróżniające na tle kraju problemy demograficzne województwa opolskiego konieczne stało się zapewnienie i zwiększenie dostępu do finansowania dla MSP (CT1-CT4), będących głównym źródłem tworzenia miejsc pracy. Jednocześnie skierowanie znacznej części środków RPO WO 2014-2020 na CT4 jest odpowiedzią na cele wyznaczone w EU2020 oraz w KPR, które dotyczą ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, zwiększenia udziału energii odnawialnej oraz efektywności energetycznej. Istotnym elementem koncentracji środków Programu w ramach EFS (CT8, CT9) w świetle założeń EU2020 jest wsparcie zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym oraz powiązanego z nim zmniejszenia liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Nowe kierunki działań w perspektywie 2014-2020, przejęcie przez IZRPO WO zadań dotyczących certyfikacji, zwiększenie obciążeń ze względu na koordynację funduszy oraz wymagania wobec systemu zarządzania i kontroli spowodowały, że na pomoc techniczną przeznaczono 41,7 mln EUR z EFS. Wartość ta przekracza 4,0% całkowitej alokacji Programu. Wskazana wysokość alokacji pozwoli na zaspokojenie zidentyfikowanych na etapie przygotowania Programu potrzeb instytucji zaangażowanych we wdrażanie, obejmujących m.in. efektywne wykorzystanie funduszy objętych RPO WO 2014-2020, jak i współpracę z beneficjentami. Podejście IZRPO WO do poziomu finansowania pomocy technicznej zostało potwierdzone w ewaluacji ex-ante Programu.

1.2.2 Matryca logiczna strategii inwestycyjnej programu

Tabela 2: Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
I. Innowacje w gospodarce	EFRR	69 500 000,00	7,36%	1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1.2 Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje; rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo- rozwojowymi i sektorami szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw	<i>Udział przedsiębiorstw innowacyjnych wg rodzajów wprowadzonych innowacji:</i> -przedsiębiorstwa z sektora usług -przedsiębiorstwa przemysłowe w % ogółu przedsiębiorstw
							<i>Liczba wdrożonych wyników prac B+R</i>
							<i>Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
					1.1 Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy	Wzrost użyteczności prowadzonych w regionie badań dla rozwoju specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych	<i>Nakłady na B+R w stosunku do PKB</i> <i>Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej</i>
II. e-Opolskie	EFRR	28 700 000,00	3,04%	2.Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	2.3 Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia	Zwiększenie poziomu dostępności i wykorzystania elektronicznych usług publicznych	<i>Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących internet w kontaktach z administracją publiczną</i> <i>Liczba osób korzystających z usług on-line</i>
					2.2 Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w MSP	<i>Przedsiębiorstwa ogółem:</i> <i>– otrzymujące zamówienia poprzez sieci komputerowe (stronę internetową, systemy typu EDI)</i> <i>– składające zamówienia poprzez sieci komputerowe (stronę internetową, systemy typu EDI)</i>
							<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
III. Konkurencyjna gospodarka	EFRR	91 300 000,00	9,67%	3. Wzmacnianie konkurencyjności MSP	3.1 Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości	Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw	<i>Powierzchnia terenów inwestycyjnych</i>
							<i>Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych</i>
					3.3 Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie nowych produktów i usług w MSP oraz wzmocnienie przedsiębiorstw społecznych	<i>Nakłady inwestycyjne ogółem</i>
							<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>
						<i>Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE</i>	
						<i>Liczba odbiorców bezpośrednio korzystających z usług podmiotów ekonomii społecznej</i>	
						<i>Odsetek MSP przemysłowych współpracujących w inicjatywach klastrów lub innych sformalizowanych formach współpracy (o liczbie pracujących 10-249 osób)</i>	

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
							<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>
					3.2 Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MSP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia	Wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw poprzez wspieranie współpracy gospodarczej	<i>Nakłady inwestycyjne ogółem</i>
					3.4 Wspieranie zdolności MSP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji	Rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz zwiększanie dostępu do profesjonalnych usług okołobiznesowych	<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>
							<i>Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności</i>
							<i>Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu</i>
IV. Gospodarka niskoemisyjna	EFRR	102 500 000,00	10,86%	4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4.5 Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	Poprawa jakości powietrza, w szczególności poprzez wsparcie ekologicznego transportu publicznego	<i>Nakłady na środki trwałe służące ochronie powietrza atmosferycznego</i>
							<i>Przewozy pasażerów w mln</i>
							<i>Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych</i>
					4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym	Zmniejszenie energochłonności sektora publicznego oraz mieszkalnictwa	<i>Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PLN PKB</i>
							<i>Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
						w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	<i>Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej</i> <i>Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE</i>
					4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	Ograniczenie strat i nadmiernego zużycia energii przez MSP	<i>Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PLN PKB</i> <i>Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej</i> <i>Wartość udzielonych pożyczek/ poręczeń w części UE</i>
					4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez MSP	<i>Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem</i> <i>Wartość udzielonych pożyczek/ poręczeń w części UE</i>
V. Zapobieganie zagrożeniom	EFRR	23 000 000,00	2,44%	5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Zwiększenie ochrony ludności i mienia przed skutkami zagrożeń naturalnych, w szczególności powodziowych	<i>Pojemność obiektów małej retencji wodnej</i> <i>Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
						Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez podniesienie skuteczności reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych	<p><i>Liczba jednostek OSP funkcjonujących na terenie województwa opolskiego</i></p> <p><i>Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof</i></p>
VI. Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	EFRR	77 700 000,00	8,23%	6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Zwiększenie oferty kulturowej i ochrony dziedzictwa kulturowego regionu	<p><i>Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca</i></p> <p><i>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne</i></p>
					6.2 Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Zwiększenie udziału mieszkańców województwa objętych systemem kanalizacji sanitarnej	<p><i>Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności</i></p> <p><i>Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków</i></p>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
					6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu	Zwiększenie atrakcyjności miast poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym	<p><i>Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zdewastowane • zdegradowane <p><i>Liczba miejsc pracy wykreowana na wspartych obszarach</i></p>
					6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odpadów	<p><i>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</i></p> <p><i>Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów</i></p>
					6.4 Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Zachowanie unikatowej struktury zasobów przyrodniczych regionu	<p><i>Obszary prawnie chronione ogółem</i></p> <p><i>Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony</i></p>
VII. Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców	EFRR	193 500 000,00	20,50%	<i>7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości</i>	7.2 Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój infrastruktury drogowej	<p><i>Średnia ważona dostępność powiatowego węzła transportowego</i></p> <p><i>Liczba miast powiatowych o polepszonej dostępności do infrastruktury drogowej</i></p>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				<i>w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej</i>	7.4 Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój i modernizację infrastruktury kolejowej w regionie	Średnia ważona dostępność powiatowego węzła transportowego Liczba miast powiatowych o polepszonej dostępności do infrastruktury kolejowej
VIII. Konkurencyjny rynek pracy	EFS	101 300 000,00	10,73%	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.5 Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Zwiększenie zatrudnienia wśród osób znajdujących się w szczególnej trudnej sytuacji na rynku pracy	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
					8.7 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Wzrost liczby nowych miejsc pracy	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.
					8.9 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Wzmocnienie adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu
					8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się	Wydłużenie okresu aktywności zawodowej	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie
					8.8 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie	Zwiększenie zatrudnienia wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
					życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę	trzech	<i>z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu</i>
IX. Integracja społeczna	EFS	73 929 483,00	7,83%	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9.7 Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych i społecznych	<i>Liczba opracowanych i wdrożonych w ramach programu modeli zwiększających dostęp do usług zdrowotnych i społecznych</i>
					9.4 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	<i>Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)</i>
					9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	Rozwój regionalnego sektora gospodarki społecznej	<i>Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych</i>
X. Wysoka jakość edukacji	EFS	50 288 549,00	5,33%	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się	10.1 Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie	Wzmocnienie jakości procesu wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w regionie	<i>Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które w ramach programu trwale wzmocniły ofertę edukacyjną w oparciu o zdiagnozowane, indywidualne potrzeby</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
				przez całe życie;	kształcenia i szkolenia		
					10.3 BIS Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	Wzrost skuteczności kształcenia zawodowego odpowiadającego na potrzeby regionalnego rynku pracy	<p><i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i></p> <p><i>Liczba szkół, które podjęły stałą współpracę z pracodawcami w zakresie tworzenia oferty kształcenia zawodowego</i></p>
					10.3 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	Rozwój edukacji ustawicznej zaspokajającej potrzeby aktualizowania wiedzy dostosowanej do potrzeb regionalnego rynku pracy	<p><i>Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu</i></p> <p><i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu</i></p>
XI. Inwestycje w infrastrukturę	EFRR	94 571 726,00	10,02%	9. Promowanie włączenia społecznego,	9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego,	Dostosowanie infrastruktury zdrowotnej i społecznej do wyzwań demograficznych	<i>Liczba porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej</i>

Oś priorytetowa	Fundusz (EFRR, FS, EFS) lub Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	Wsparcie Unii (w EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe Priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
społeczną				walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych		<i>Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej</i>
					9.2 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	Poprawa spójności społecznej i terytorialnej na obszarach miejskich	<i>Wskaźnik zagrożenia ubóstwem: relatywna granica ubóstwa</i>
				10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10.4 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	Wzmocnienie i unowocześnienie infrastruktury szkolnictwa zawodowego w kluczowych dla regionu obszarach	<i>Liczba miejsc pracy wykreowana na wspartych obszarach</i>
						<i>Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia – zasadnicze zawodowe</i>	
						<i>Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów</i>	
XII. Pomoc techniczna	EFS	37 770 517,00	4,00%	n/d	n/d	n/d	n/d

SEKCJA 2. OSIE PRIORYTETOWE

2.A OPIS OSI PRIORYTETOWYCH INNYCH NIŻ POMOC TECHNICZNA

I.2.A.1 INNOWACJE W GOSPODARCE

I.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

I.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP I współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

I.2.A.4 (1.2) Priorytet inwestycyjny 1.2 *Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu*

I.2.A.5 (1.2) Cele szczegółowe PI 1.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw

Działalność innowacyjna, uznawana za jeden z bardziej istotnych czynników wpływających na poziom rozwoju gospodarczego, w województwie opolskim wskazywana jest jako jeden z obszarów problemowych. Z badań Komisji Europejskiej wynika, że województwo opolskie jest słabym innowatorem⁵⁶. Region charakteryzuje m.in. niski udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej, a także niski udział przedsiębiorstw usługowych wdrażających innowacje. W gospodarce województwa opolskiego istotną rolę odgrywa przemysł, natomiast wysoce niezadowolający jest poziom rozwoju sektora usług rynkowych. Biorąc pod uwagę prognozy dotyczące roli tego sektora w przyszłości, na podniesienie konkurencyjności gospodarki województwa duży wpływ będą miały wysokowydajne i kompleksowe usługi⁵⁷. Wśród potencjałów rozwoju społeczno-gospodarczego województwa opolskiego wymienia się atrakcyjność inwestycyjną regionu, na którą składa się również dostępność do instrumentów zwrotnych. Działalność instytucji umożliwiających finansowanie inwestycji pozabankowymi funduszami zwrotnymi w województwie opolskim rozwija się systematycznie od 2005 r., wzrasta także zainteresowanie przedsiębiorców takimi formami wsparcia rozwoju działalności⁵⁸. Wyzwanie tematyczne *Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką* oraz określony w jego ramach cel strategiczny *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka SRWO 2020* wskazują na konieczność wzmocnienia innowacyjności przedsiębiorstw w regionie. Mając na uwadze

⁵⁶ *Regional Innovation Scoreboard 2012*, Komisja Europejska, 2012, s. 14.

⁵⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 48-49.

⁵⁸ *Materiał roboczy do wypracowania diagnozy...*, s. 135.

powyższe, IZRPO WO podjęła decyzję o wsparciu przedsięwzięć innowacyjnych przy zastosowaniu dwóch strumieni środków, które zostaną skierowane w szczególności na specjalizacje regionalne, w tym inteligentne. Włączenie innowacji do katalogu zastosowania instrumentów finansowych przyczyni się do osiągnięcia założeń SRK 2020⁵⁹. Ponadto wpisuje się w kierunki stosowania instrumentów finansowych określone w UP i jest odpowiedzią na zalecenia KE wskazane w CSR nr 5. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego przeznaczenie wkładu z Programu na instrumenty finansowe wymaga przeprowadzenia oceny ex-ante w tym zakresie. Wobec powyższego, ostateczna decyzja o kształcie i zakresie wsparcia w formie finansowania zwrotnego zostanie podjęta po uzyskaniu wyników przedmiotowej oceny. Oczekiwany rezultatem wdrażania przedsięwzięć w ramach PI 1.2 będzie podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw województwa opolskiego, zwiększenie aplikacyjności prowadzonych badań oraz zaangażowania przedsiębiorstw w rozwój specjalizacji regionalnych, w tym inteligentnych⁶⁰.

Działania podejmowane w ramach PI 1.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Podnoszenie jakości i umiędzynarodowienie badań oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce oraz Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.*

Tabela 3 (I/1.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Udział przedsiębiorstw innowacyjnych wg rodzajów wprowadzonych innowacji:</i> -przedsiębiorstwa z sektora usług -przedsiębiorstwa przemysłowe w % ogółu przedsiębiorstw	%	Słabiej rozwinięty	5,68 22,30	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Liczba wdrożonych wyników prac B+R</i>	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	124	IZ	corocznie
3.	<i>Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE</i>	mIn PLN	Słabiej rozwinięty	0	2014	58	IZ	corocznie

I.2.A.6 (1.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI *Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje (...)*

I.2.A.6.1 (1.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Mając na względzie poziom innowacyjności w województwie opolskim, niezbędne jest dalsze wsparcie regionalnej gospodarki poprzez działania na rzecz rozwoju innowacji. Ukierunkowanie interwencji na ten obszar znajduje potwierdzenie w dokumentach strategicznych na poziomie

⁵⁹ *Strategia Rozwoju Kraju 2020 ...*, s. 64.

⁶⁰ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Umowa Partnerstwa*, Rada Ministrów, 8 stycznia 2014 r., s. 57.

unijnym i krajowym, a także znajduje odzwierciedlenie w diagnozie potencjału społeczno-gospodarczego i celach zdefiniowanych w SRWO 2020 i RSIWO2020. Badania nad poziomem innowacyjności gospodarek krajów UE, wskazują w tym obszarze na słabą pozycję Polski, która znajduje się na 23. miejscu wśród krajów członkowskich⁶¹. Jednocześnie województwo opolskie na tle kraju odnosi słabe sukcesy w zakresie odsetka przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych. Natomiast przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Opolszczyzny rzadko podejmują działania związane z zakupem innowacyjnych technologii. Z drugiej strony region charakteryzuje wyższa od ogólnokrajowej średnia liczby uzyskiwanych patentów, co wskazuje na wysoką efektywność podejmowanych działań⁶². Pomimo wielu niekorzystnych czynników, region efektywnie wykorzystuje niewielki potencjał zasobów innowacyjnych i pod względem ogólnego wskaźnika innowacyjności w 2009 r. zajmował 9. pozycję w kraju. Ponadto z realizacji RPO WO 2007-2013 wynika, iż w ramach poddziałania 1.3.2 *Inwestycje w innowacje w przedsiębiorstwach*, poziom zainteresowania beneficjentów dofinansowaniem projektów był na wysokim poziomie⁶³, natomiast analiza charakteru innowacji wdrażanych przez przedsiębiorstwa realizujące projekty w ramach ww. poddziałania wskazała na zdecydowaną przewagę innowacji produktowych dotyczących wprowadzenia nowego produktu i usługi⁶⁴.

Regionalne dokumenty strategiczne w sposób kompleksowy odnoszą się do systemu innowacji w województwie opolskim i wyznaczają cele, których realizacja zapewni w przyszłości osiągnięcie zadawalającego poziomu innowacyjności w gospodarce. W SRWO 2020, podkreślono konieczność działań w kierunku tworzenia warunków do rozwoju nowoczesnych i innowacyjnych przedsiębiorstw oraz aktywnego otoczenia sfery biznesu⁶⁵. Ponadto w ramach RSIWO2020, określono potencjały innowacyjne oraz zdefiniowano specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne. Równocześnie podkreśla się potrzebę wzmocnienia innowacyjności przedsiębiorstw i inteligentnego rzemiosła poprzez wspieranie mechanizmów implementacji nowych technologii w gospodarkę oraz realizowania inwestycji ukierunkowanych na budowanie potencjału zaplecza badawczego podmiotów gospodarczych.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, rozbudowa, zakup wyposażenia dla zaplecza badawczo-rozwojowego w celu rozwoju działalności innowacyjnej przedsiębiorstw;
- inwestycje w sferę B+R w przedsiębiorstwach, umożliwiające rozwój branż zidentyfikowanych jako specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne, obejmujące realizację projektu od fazy badań, przez prace rozwojowe, aż po wytworzenie linii demonstracyjnej;
- zakup i wdrożenie nowych technologii/wyników prac B+R, w tym patentów licencji, *know-how* lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej związanej z wdrażaniem prac B+R w działalności przedsiębiorstw;
- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych/poręczeniowych;
- dokapitalizowanie innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe.

⁶¹ M. Bukowski, A. Szpor, A. Śniegocki, *Potencjał i bariery polskiej innowacyjności*, Instytut Badań Statystycznych, Warszawa 2012, s. 15.

⁶² *Ocena działań badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych...*, s. 8.

⁶³ *Projekt Regionalnej Strategii Innowacji ...*, s. 47-48, [za:] *Ocena działań badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych ...*

⁶⁴ *Ocena działań badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych...*, s. 8.

⁶⁵ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 91.

Główne grupy docelowe

W przypadku interwencji w formie instrumentów zwrotnych działania skierowane będą do przedsiębiorstw zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 1.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie) w ramach OSI Depopulacja. Mając na uwadze znaczenie specjalizacji regionalnych, w tym inteligentnych, dla rozwoju gospodarczego województwa, zastosowane będzie wsparcie dotacyjne dla przedsiębiorstw inwestujących w innowacje w ww. zakresie, natomiast w pozostałych obszarach inwestycje wspierane będą przede wszystkim w formie zwrotnej.

Główne typy beneficjentów

- przedsiębiorstwa;
- pośrednicy finansowi charakteryzujący się odpowiednim doświadczeniem oraz potencjałem administracyjnym.

Cross-financing

W ramach PI 1.2 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

I.2.A.6.2 (1.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 1.2 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 1.2.

W przypadku projektów dotyczących instrumentów finansowych wybór przeprowadzony zostanie zgodnie z krajowymi regulacjami w tym zakresie, określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Przekazanie środków pośrednikowi finansowemu uwarunkowane jest posiadaniem przez niego odpowiednio wysokiego potencjału instytucjonalnego. Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, a także wniesienia wkładu do funduszu, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

I.2.A.6.3 (1.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach zakłada się, że w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wspierane będą fundusze pożyczkowe oraz fundusze poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom. Wpływ instrumentów finansowych na realizację celu szczegółowego PI 1.2 określa wskaźnik rezultatu bezpośredniego określony w Programie.

Zakłada się system wdrażania, w którym zgodnie z art. 38 Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca powierza zadania wykonawcze podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego, wybranemu zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. System ten podobny będzie do obowiązującego w latach 2007-2013, tj. Instytucja Zarządzająca (lub Instytucja Pośrednicząca

działająca w jej imieniu) dokona wyboru pośredników finansowych. Nie wyklucza się możliwości, że zasady wdrażania instrumentów finansowych zostaną dodatkowo określone w wytycznych programowych opracowanych przez IZRPO WO. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 wskazują, że niezwykle istotne jest także zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie pozadotacyjnego finansowania inwestycji. W tym celu konieczne będzie prowadzenie przez pośredników finansowych kampanii promujących finansowanie rewolwingowe.

I.2.A.6.4 (1.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

I.2.A.6.5 (1.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (I/1.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	358	IZ	corocznie
2.	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	2	IZ	corocznie

I.2.A.4 (1.1) Priorytet inwestycyjny 1.1 *Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy*

I.2.A.5 (1.1) Cele szczegółowe PI 1.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Wzrost użyteczności prowadzonych w regionie badań dla rozwoju specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych

Biorąc pod uwagę doświadczenia z wdrażania projektów w obszarze innowacji i B+R w latach 2007-2013, IZRPO WO w perspektywie finansowej 2014-2020 zakłada dalsze wsparcie w zakresie interwencji możliwej z poziomu regionalnego i komplementarnej z działaniami prowadzonymi na poziomie krajowym. Celem interwencji PI 1.1 w obszarze B+R kierowanej do jednostek naukowych i szkolnictwa wyższego jest rozwój infrastruktury badawczej w ramach zidentyfikowanych w regionie specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych. W porównaniu z poprzednią perspektywą finansową inwestycje w tę infrastrukturę będą realizowane w ograniczonym zakresie. Warunkiem wsparcia jest również powiązanie projektów z badaniami oraz komercyjnym charakterem. Działania w tym zakresie przyczynią się do poprawy jakości prowadzonych badań w obszarach określonych w regionalnych dokumentach strategicznych jako specjalizacje regionalne. Do obszarów tych należą branże: chemiczna, budowlana, maszynowa i elektromaszynowa, paliwowo-energetyczna, rolno-spożywcza, drzewno-papiernicza (w tym meblarska), metalowa i metalurgiczna, a także usługi medyczne, rehabilitacyjne, turystyczne i transport/logistyka.

Poziom nakładów na B+R w województwie opolskim w stosunku do PKB jest jednym z najniższych w kraju. Biorąc pod uwagę innowacyjność gospodarki w odniesieniu do sfery B+R, problemem województwa opolskiego jest niska konkurencyjność regionalnej oferty B+R oraz niedostateczny

poziom współpracy z przedsiębiorstwami. Wpływ na to może mieć m.in. dwukrotnie niższy, niż średni dla Polski udział pracowników zatrudnionych w sektorze B+R⁶⁶. Jednocześnie oferta sektora B+R w województwie opolskim jest zróżnicowana, a część jednostek wykazuje ścisłą specjalizację. Mocną stroną województwa są specjalistyczne instytucje naukowo-badawcze działające w kluczowych dla regionu dziedzinach. Znaczącym problemem jest natomiast wysoki stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej⁶⁷.

Działania podejmowane w ramach PI 1.1 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Podnoszenie jakości i umiędzynarodowienie badań oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce.*

Tabela 3 (I/1.1): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Nakłady na B+R w stosunku do PKB</i>	%	Słabiej rozwinięty	0,26	2011	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej</i>	EPC	Słabiej rozwinięty	0	2014	114	IZ	corocznie

I.2.A.6 (1.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 1.1 *Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji (...)*

I.2.A.6.1 (1.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W celu poprawy konkurencyjności regionalnej gospodarki w ramach PI 1.1 przewiduje się wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R jednostek naukowych oraz szkół wyższych. Ulepszenie infrastruktury w zakresie badań, rozwoju i innowacji pozwoli na lepszą odpowiedź sektora nauki na potrzeby przedsiębiorstw. W ramach RSIWO2020 zidentyfikowano wyzwanie dotyczące wzmocnienia potencjału badawczego i edukacyjnego oraz komercjalizacji wyników prac B+R. W tym obszarze wyznaczono cel strategiczny *Komercjalizacja badań w zakresie specjalizacji regionalnych przy wykorzystaniu nowoczesnej infrastruktury naukowo-badawczej*, do osiągnięcia którego przyczynić się ma realizacja celu operacyjnego infrastruktura badawcza specjalizacji regionalnych⁶⁸.

Wsparcie jednostek naukowych i szkół wyższych w sferze B+R przyczyni się do rozwoju specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych. W związku z tym wsparcie uzyskają działania inwestycyjne w obszarze B+R, m.in. w zakresie chemii, przemysłu rolno-spożywczego, budownictwa, czy też usług medycznych i rehabilitacyjnych w szczególności dla osób starszych. Uwzględniając potencjał i cele rozwojowe określone w SRWO 2020, wsparcie skierowane zostanie również na infrastrukturę B+R, która będzie wykorzystywana do prowadzenia prac badawczych na rzecz sektora

⁶⁶ Ocena działań badawczo-rozwojowych oraz innowacyjnych podejmowanych w ramach unijnych projektów na rzecz wzrostu konkurencyjności Opolszczyzny, Pracownia Badań i Doradztwa „Re-Source” Korczyński Sarapata Sp. j., Opole 2012, s. 8.

⁶⁷ Projekt Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020, Zarząd Województwa Opolskiego, 10 kwietnia 2013 r., s. 47.

⁶⁸ Projekt Regionalnej Strategii Innowacji..., s. 89 i 94.

MSP i inteligentnego rzemiosła. W wyniku podejmowanych działań rozwijane będą centra badań i rozwoju, które wzmocnią potencjał innowacyjny regionu.

Główne typy przedsięwzięć

- inwestycje w infrastrukturę oraz wyposażenie B+R jednostek naukowych i szkół wyższych zgodnie z regionalnymi specjalizacjami, w tym specjalizacjami inteligentnymi.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących rozwoju infrastruktury B+R w jednostkach naukowych i szkołach wyższych województwa nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 1.1 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- szkoły wyższe;
- jednostki naukowe.

Cross-financing

W ramach PI 1.1 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

I.2.A.6.2 (1.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 1.1 przewidziano możliwość realizacji projektów strategicznych dotyczących inwestycji w infrastrukturę jednostek naukowych i szkół wyższych w regionie, które zostaną uzgodnione w toku negocjacji Kontraktu Terytorialnego. Projekty wsparte w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować będą się wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Inwestycje ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI 1.1 celu szczegółowego. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 1.1.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

I.2.A.6.3 (1.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 1.1 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

I.2.A.6.4 (1.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

I.2.A.6.5 (1.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (I/1.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	12	IZ	corocznie

I.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

I.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (I): Ramy wykonania dla OP I

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
I	Kluczowy etap wdrażania	1.	Liczba uruchomionych konkursów dotyczących wyboru funduszy pożyczkowych/poręczeniowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	1	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 1.2 w zakresie instrumentów finansowych na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
I	Wskaźnik produktu	2.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	4	12	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 1.1
I	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mIn EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	14,9	75,9	IZ	obowiązkowy

I.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej I

Tabele 7-10 (I): Tabele przedstawiające zastosowane w OP I kategorii interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
058	27 700 000	01	55 000 000	01	38 150 000	07	69 500 000
064	39 070 000	04	13 000 000	02	10 450 000		
101	2 730 000	05	1 500 000	03	20 900 000		

I.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP I ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

II.2.A.1 E-OPOLSKIE

II.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

II.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowane. OP II współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

II.2.A.4 (2.3) Priorytet inwestycyjny 2.3 *Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia*

III.2.A.5 (2.3) Cele szczegółowe PI 2.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie poziomu dostępności i wykorzystania elektronicznych usług publicznych

Obecny rozwój cywilizacyjny wymusza wykorzystanie w coraz większym stopniu narzędzi ICT w przestrzeni publicznej i prywatnej. Konsekwencją upowszechnienia dostępu do Internetu jest zwiększenie podaży publicznych usług świadczonych drogą elektroniczną oraz udostępnianie w sieci informacji sektora publicznego. Dodatkowo powstające zasoby multimedialne wymuszają wdrożenie nowoczesnej technologii pozwalającej na szybki i sprawny ich przekaz. Równie istotne są wciąż zmieniające się standardy gromadzenia zasobów multimedialnych. Według badań Eurostatu w 2010 r. tylko 21% Polaków korzystało z e-usług publicznych w obszarze e-administracji (przy

średniej UE – 32%)⁶⁹. W 2011 roku w województwie opolskim aż 68% pracowników urzędów posiadało dostęp do własnego konta poczty elektronicznej, co plasowało nasze województwo na 8 miejscu w skali kraju. Mieszkańcy regionu oczekują, aby jak największa część ich interakcji z podmiotami publicznymi możliwa była za pośrednictwem Internetu⁷⁰. Odpowiedzią na te potrzeby jest planowany zakres interwencji w ramach OP II, który koresponduje z priorytetami Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa⁷¹. Dzięki rozwojowi e-usług wzrośnie jakość edukacji i stopień wyrównania szans dla ludzi mieszkających na obszarach wiejskich, a tym samym szerszy ich dostęp do rynku pracy. Planowany dostęp do szeroko rozumianych TIK, w tym e-usług będzie ponadto uwzględniać ograniczenia osób o różnym stopniu niepełnosprawności⁷² oraz możliwości seniorów. Dlatego też główną przesłanką przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach OP II, w tym PI 2.3 jest likwidacja nierówności w dostępie do informacji⁷³ poprzez popularyzację stosowania nowoczesnych rozwiązań, technologii i usług w zakresie TIK.

Działania podejmowane w ramach PI 2.3 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie*.

Tabela 3 (II/2.3): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek przedsiębiorstw wykorzystujących internet w kontaktach z administracją publiczną	%	Słabiej rozwinięty	90,8	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Liczba osób korzystających z usług on-line	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	739 000	IZ	corocznie

II.2.A.6 (2.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 2.3 *Wzmacnianie zastosowania TIK (...)*

II.2.A.6.1 (2.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 2.3 przewiduje się wsparcie projektów z zakresu rozwoju elektronicznych usług publicznych oraz zwiększenie do nich dostępu dla mieszkańców. Upowszechnianie dostępu do zasobów cyfrowych obejmować będzie również ponowne ich wykorzystanie w możliwie szerokim zakresie, przez podmioty zainteresowane tworzeniem innowacyjnych produktów i usług bazujących

⁶⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 15 listopada 2010 r. – Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020...

⁷⁰ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 58.

⁷¹ Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa; Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013, s. 16.

⁷² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 15 listopada 2010 r. – Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier [COM(2010) 636 wersja ostateczna – nieopublikowany w Dzienniku Urzędowym.

⁷³ Analiza rozwoju ICT w województwie opolskim, Śląska Sieć Metropolitalna, 2011, s. 68.

na tych zasobach⁷⁴. Działania mające na celu informatyzację usług publicznych dążyć będą do komplementarności w stosunku do działań realizowanych na poziomie centralnym oraz będą skoncentrowane na wdrażaniu systemów usprawnienia komunikacji pomiędzy systemami usługodawców a regionalnymi lub krajowymi systemami (np. umożliwiającymi telemedycynę). Wyzwaniem w okresie 2014-2020 jest rozwój usług świadczonych przez instytucje publiczne, w tym np. administrację samorządową. Oprócz tradycyjnych form dążyć będzie się do rozwoju i upowszechniania komunikacji poprzez istniejące lub nowe technologie przekazu, rozwijając tym samym umiejętności i kompetencje tzw. społeczeństwa informacyjnego. Poprawa usług świadczonych przez administrację publiczną, w szczególności zarządzanie informacją na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców będzie miało wpływ na niwelowanie różnic, a tym samym na podniesienie jakości życia w regionie. Wsparciem zostanie objęta także digitalizacja zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów. Wszystkie działania, w szczególności projekty związane z elektroniczną publikacją informacji (e-usługi, strony internetowe) powinny zakładać stosowanie standardów w tworzeniu stron internetowych dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Główne typy przedsięwzięć

- wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, systemów informacji przestrzennej;
- wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów;
- rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.).

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 2.3 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- administracja rządowa zespolona i niezespolona;
- przedsiębiorstwa⁷⁵;
- szkoły wyższe;

⁷⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego.

⁷⁵ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

- jednostki naukowe;
- organizacje pozarządowe.

Cross-financing

W ramach PI 2.3 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

II.2.A.6.2 (2.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 2.3 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 2.3.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

II.2.A.6.3 (2.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 2.3 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

II.2.A.6.4 (2.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

II.2.A.6.5 (2.3) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (II/2.3): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	59	IZ	corocznie

II.2.A.4 (2.2) Priorytet inwestycyjny 2.2 *Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK*

II.2.A.5 (2.2) Cele szczegółowe PI 2.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w MSP

Opolskie jest jednym z niewielu województw, w którym występuje najwyższy odsetek miejscowości, w których znajduje się zakończenie sieci światłowodowych. Według dokumentu *Narodowy Plan Szerokopasmowy*⁷⁶ w 2012 roku odsetek miejscowości posiadających zakończenie sieci światłowodowych w regionie wahał się pomiędzy 25% a 30%, co plasuje województwo opolskie na 4 miejscu w skali kraju. Jednocześnie region plasuje się na 12 miejscu ze wskaźnikiem 60% przedsiębiorstw dysponujących szerokopasmowym dostępem do globalnej sieci w 2010 roku (średnia dla Polski w tym obszarze wynosiła 66%⁷⁷). Przedsiębiorstwa w województwie opolskim osiągnęły już podstawowy etap informatyzacji, brak sprzętu komputerowego i łącza internetowego nie stanowi obecnie bariery rozwojowej. Nadal natomiast niesatysfakcjonujący jest stopień wykorzystania ICT w bieżącej działalności przedsiębiorstw, np. e-fakturę stosowało w 2010 r. jedynie 16% przedsiębiorców, przy średniej UE 31%⁷⁸. Skutkuje to bezpośrednio niższą efektywnością funkcjonowania firm, co obniża ich konkurencyjność na rynku. Dlatego też w okresie 2014-2020 podejmowane będą działania na rzecz rozwoju sektora prywatnego w zakresie stosowania produktów i usług opartych na TIK, a także sprzedaży produktów i usług w Internecie (e-usługi i e-handel), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających potrzebom oraz wprowadzania procesów modernizacyjnych. Dla wzmocnienia wykorzystania i rozwoju technologii TIK w województwie, w ramach wszystkich celów tematycznych objętych RPO WO wprowadzone zostanie premiowanie przedsięwzięć wykorzystujących TIK. Planowany zakres wsparcia jest zgodny z kierunkami rozwoju TIK określonymi na poziomie unijnym m.in. w Europejskiej Agendzie Cyfrowej oraz krajowym w m.in. SRK 2020, Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki – Dynamiczna Polska 2020.

Działania podejmowane w ramach PI 2.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie*.

⁷⁶ *Narodowy Plan Szerokopasmowy*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012, s. 6.

⁷⁷ *Społeczeństwo informacyjne w liczbach*, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2012, s. 32.

⁷⁸ Eurostat, *Information Society Statistics*, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

Tabela 3 (II/2.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Przedsiębiorstwa ogółem: – otrzymujące zamówienia poprzez sieci komputerowe (stronę internetową, systemy typu EDI) – składające zamówienia poprzez sieci komputerowe (stronę internetową, systemy typu EDI)</i>	%	Stabiej rozwinięty	8,7 15,2	2011	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>	EPC	Stabiej rozwinięty	0	2014	445	IZ	corocznie

II.2.A.6 (2.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 2.2 *Rozwój produktów i usług (...)*

II.2.A.6.1 (2.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Realizacja PI 2.2 przyczyni się do zwiększenia wykorzystania dostępnej infrastruktury oraz do wzrostu aktywności podmiotów prywatnych w inwestowaniu w nowoczesne formy przekazu informacji do kontrahentów i użytkowników końcowych. Planuje się, że wskutek podejmowanych działań nastąpi podniesienie poziomu utrzymywania relacji z klientami w zakresie ich obsługi, a także relacji z partnerami biznesowymi w celu przyspieszenia procesów produkcyjnych, logistycznych, wymiany danych i innych oraz zmniejszenia ich kosztów. Budowa interaktywnych portali internetowych będzie alternatywną drogą pozyskiwania danych przez użytkowników. Powyższe działania będą uwzględniały ponadto potrzeby osób o różnym stopniu niepełnosprawności. W dobie dynamicznie rozwijającego się społeczeństwa, otwarcie rynku na płaszczyźnie teleinformatycznej stanowi wymóg cywilizacyjny. Projekty wspierane w ramach PI 2.2 będą ukierunkowane na wdrożenie nowoczesnych technologii związanych z ICT. Zastosowane rozwiązania spowodować mają większą efektywność pozyskiwania i przetwarzania zamówień i płatności, obsługi klientów i dostawców (np. systemy typu CRM, EDI) oraz usprawnić zarządzanie przedsiębiorstwem. Zwiększanie konkurencyjności MSP dzięki wykorzystaniu TIK realizowane w ramach PI 2.2 ponadto będzie przyczyniać się do realizacji CT3 Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (...).

Główne typy przedsięwzięć

- rozwój produktów i usług opartych na TIK w przedsiębiorstwach, w tym umożliwiających ich internacjonalizację;
- zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiający wprowadzenie nowej e-usługi;
- wdrożenie wirtualnych systemów obsługi działalności MSP;
- rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemów zarządzania sprzedażą i usługami;
- zakup licencji na oprogramowanie;

- wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem;
- wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK (jako element uzupełniający projektu).

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących technologii informacyjno-komunikacyjnych nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 2.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie) w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa;

Cross-financing

W ramach PI 2.2 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

II.2.A.6.2 (2.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem II.2.A.6.2 (2.3).

II.2.A.6.3 (2.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 2.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

II.2.A.6.4 (2.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

II.2.A.6.5 (2.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (II/2.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	108	IZ	corocznie

II.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

II.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (II): Ramy wykonania dla OP II

Oś priorytetowa	Kod oraz wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
II	Wskaźnik produktu	1.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	23	59	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 2.3.
II	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	6,1	31,4	IZ	obowiązkowy

II.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej II

Tabele 7-10 (II): Tabele przedstawiające zastosowane w OP II kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
078	6 800 000	01	28 700 000	01	11 480 000	07	28 700 000
079	1 360 000			02	11 480 000		
080	1 360 000			03	5 740 000		
081	4 070 000						
082	12 240 000						
101	2 870 000						

II.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP II ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

III.2.A.1 KONKURENCYJNA GOSPODARKA

III.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

III.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP III współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

III.2.A.4 (3.1) Priorytet inwestycyjny 3.1 *Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości*

III.2.A.5 (3.1) Cele szczegółowe PI 3.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw

Potencjał inwestycyjny województwa opolskiego jest wysoki, choć wciąż nie w pełni wykorzystany, zwłaszcza w zakresie inwestycji strategicznych, prorozwojowych dla regionu, które mogą kreować znaczną liczbę miejsc pracy i przyczynić się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego⁷⁹.

Województwo posiada korzystnie zlokalizowane i dobrze przygotowane tereny inwestycyjne w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych, ponadto atrakcyjność regionu wzmacnia relatywnie konkurencyjna chłonność rynku, dostępność transportowa i bogata infrastruktura gospodarcza, a także bliskość Czech i Słowacji – ważnych z punktu widzenia inwestorów będących poddostawcami⁸⁰. Województwo opolskie aktualnie nie posiada własnej strefy ekonomicznej, a tereny inwestycyjne objęte są podstrefami specjalnych stref ekonomicznych: katowickiej, wałbrzyskiej i starachowickiej⁸¹. Poza dobrze przygotowanymi terenami inwestycyjnymi zlokalizowanymi w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych, w regionie pozostają nadal tereny atrakcyjne gospodarczo, które wymagają przygotowania, zatem interwencja w tym zakresie nadal jest niezbędna.

W związku z tym działania podejmowane w ramach PI 3.1 mają na celu m.in. poprawić dostępność terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców, wzmocnić potencjał przedsiębiorczości poprzez przyciąganie nowych inwestycji oraz promocję atrakcyjności lokalizacyjnej regionu. Ponadto pośrednim celem jest rozpowszechnianie informacji o województwie opolskim i jego możliwościach inwestycyjnych. Spodziewanym efektem realizacji PI 3.1 ma być przyciągnięcie inwestorów, co z kolei przyczyni się do powstania nowych inwestycji oraz wykreowania wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania podejmowane w ramach PI 3.1 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw*.

⁷⁹ Program Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 r. (projekt), Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, styczeń 2013, s. 8.

⁸⁰ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 50.

⁸¹ Regionalna Strategia Innowacji..., s. 90.

Tabela 3 (III/3.1): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Čzęstotliwość pomiaru
1.	<i>Powierzchnia terenów inwestycyjnych</i>	ha	Słabiej rozwinięty	5 000	2012	wzrost	OCRG	corocznie
2.	<i>Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych</i>	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	25	IZ	corocznie

III.2.A.6 (3.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 3.1 *Promowanie przedsiębiorczości (...)*

III.2.A.6.1 (3.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Wsparcie udzielane w zakresie przygotowania terenów inwestycyjnych na rzecz gospodarki w regionie prowadzić ma do wzmocnienia atrakcyjności lokalizacyjnej regionu. Planowana interwencja jest odpowiedzią m.in. na problem słabego stanu infrastruktury technicznej, który wymieniany jest przez inwestorów zagranicznych jako główna bariera niepodejmowania inwestycji w województwie opolskim. Przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym przede wszystkim w zakresie rozwoju dróg dojazdowych, wodociągów, kanalizacji, energii elektrycznej czy infrastruktury telekomunikacyjnej to jedno z podstawowych oczekiwań inwestorów wobec terenów pod inwestycje⁸². W związku z niższym niż w pozostałych regionach tempem wzrostu liczby miejsc pracy oraz relatywnie niskim poziomem przedsiębiorczości, konieczne będzie wzmacnianie pozycji konkurencyjnej województwa opolskiego poprzez podniesienie jego atrakcyjności inwestycyjnej, sprzyjającej pozyskaniu nowych inwestorów i lokowaniu inwestycji, które są źródłem nowych miejsc pracy. Wsparciem objęte będą też inwestycje w infrastrukturę, aktywizujące gospodarczo obszary powojaskowe, przemysłowe, pokolejowe i popegeerowskie.

W ramach PI 3.1 planuje się wsparcie przedsięwzięć polegających na kompleksowym uzbrojeniu i zagospodarowaniu terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym zakładającą budowę i modernizację niezbędnych dróg dojazdowych, ułatwiających dostęp do terenów inwestycyjnych. Realizowane w poszczególnych subregionach projekty poprawią wizerunek regionu i będą stanowić zachętę dla potencjalnych inwestorów do lokowania przedsiębiorstw. Projekty będą wpisywały się w SSD, albowiem powstawanie miejsc pracy wpływa na zmniejszenie liczby migracji, zwłaszcza ludzi młodych.

Główne typy przedsięwzięć

- inwestycje polegające na przygotowaniu terenu inwestycyjnego, w tym uzbrojenie terenu inwestycyjnego w media;
- rozwój infrastruktury niezbędnej do właściwego skomunikowania terenu inwestycyjnego;
- rozwój infrastruktury i terenów inwestycyjnych, w tym na obszarach powojaskowych, przemysłowych, pokolejowych, popegeerowskich i nadanie im nowych funkcji gospodarczych.

⁸² Raport końcowy z badania ewaluacyjnego: Ewaluacja ex-ante..., Załącznik 3, s. 17

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących przygotowania terenów inwestycyjnych nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparcie skierowane zostanie tylko do tych terenów inwestycyjnych, które wynikają z planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w ramach OSI Depopulacja, OSI Obszary Przygraniczne oraz ZIT. Ponadto priorytetowo potraktowane zostaną ośrodki subregionalne i ich obszary funkcjonalne.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- inne podmioty publiczne zarządzające terenami inwestycyjnymi, w tym powojskowymi, poprzemysłowymi, pokolejowymi i popegeerowskimi.

Cross-financing

W ramach PI 3.1 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

III.2.A.6.2 (3.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 3.1 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów oraz możliwość realizacji projektów strategicznych z zakresu zwiększenia dostępności terenów inwestycyjnych. Projekty wsparte w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować się będą wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Inwestycje ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI 3.1 celu szczegółowego. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 3.1.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

III.2.A.6.3 (3.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 3.1 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

III.2.A.6.4 (3.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

III.2.A.6.5 (3.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (III/3.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych</i>	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	1 009	IZ	corocznie

III.2.A.4 (3.3) Priorytet inwestycyjny 3.3 *Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług*

III.2.A.5a (3.3) Cele szczegółowe PI 3.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie nowych produktów i usług w MSP oraz wzmocnienie przedsiębiorstw społecznych

Wzmacnianie potencjału rozwojowego sektora przedsiębiorstw jest ważnym elementem wpływającym na wzrost gospodarczy województwa opolskiego. Przedsiębiorstwa sektora MSP stanowią prawie 100% ogółu podmiotów gospodarki narodowej w regionie. Pomimo wysokiej roli tego sektora w gospodarce województwa opolskiego, zauważyć można deficyt przedsiębiorczości, a także niezadowalający poziom konkurencyjności opolskich przedsiębiorstw. Zwiększenie aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw przyczyni się do ich trwałego rozwoju, umożliwi wykorzystanie przewag konkurencyjnych, a tym samym poprawi sytuację rynkową. *Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką* to jedno z wyzwań rozwojowych, ujętych w SRWO 2020. Odpowiedzią na to wyzwanie jest cel strategiczny *Dynamiczne przedsiębiorstwa*, do realizacji którego przyczynią się działania dotyczące zwiększenia produktywności i zmiany strukturalne przedsiębiorstw, podejmowane w PI 3.3 w ramach RPO WO 2014-2020.

Ważnym czynnikiem wpływającym na spójność i rozwój regionu jest również ekonomia społeczna. W związku z tym w Programie podejmowane będą działania mające na celu wzmocnienie przedsiębiorczości społecznej. Podmioty te odgrywają coraz większą rolę w walce z wykluczeniem społecznym, co zostało podkreślone w *KPRES*. Posiadają duży potencjał do dostarczania usług użyteczności publicznej, zaspokajających ważne potrzeby przede wszystkim społeczności lokalnych, głównie w zakresie usług rehabilitacyjno-opiekuńczych. Niestety rozwój przedsiębiorstw społecznych w województwie opolskim znacząco ograniczają problemy finansowe⁸³. Niezbędne jest więc wsparcie inwestycyjne, które wzmocni funkcjonujące podmioty, umożliwiając im również dalszy rozwój, np. poprzez uruchomienie nowych usług.

Działania podejmowane w ramach PI 3.3 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw*.

⁸³ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, *Ekonomia społeczna w województwie opolskim – w stronę rozwiązań systemowych*. Raport z badania Regionalnego Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, październik 2012, s. 57.

Tabela 3a (III/3.3): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Nakłady inwestycyjne ogółem</i>	mln PLN	Słabiej rozwinięty	1 248	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>	EPC	Słabiej rozwinięty	0	2014	131	IZ	corocznie
3.	<i>Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE</i>	mln PLN	Słabiej rozwinięty	0	2014	82,8	IZ	corocznie
4.	<i>Liczba odbiorców bezpośrednio korzystających z usług podmiotów ekonomii społecznej</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	900	IZ	corocznie

III.2.A.6a (3.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 3.3 *Wspieranie tworzenia (...)*

III.2.A.6.1a (3.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Wzmacnianie konkurencyjności opolskich przedsiębiorstw realizowane będzie za pomocą dwóch strumieni środków. Wsparcie dotacyjne, skierowane zostanie w szczególności do przedsiębiorstw z terenów przygranicznych, czyli obszaru geograficznego, na którym występuje niski poziom przedsiębiorczości, na rozwój nowych produktów i usług w obszarze *life and environmental sciences* (zidentyfikowanym jako specjalizacje regionalne), w zakresie wykorzystania potencjału turystycznego. Uzasadnieniem dla skoncentrowania części wsparcia dla powiatów z podregionu nyskiego jest fakt, iż charakteryzuje się on znacznie gorszymi wskaźnikami niż pozostała część regionu, w szczególności PKB na mieszkańca oraz stopa bezrobocia. Tak duże zróżnicowanie wymaga szczególnej interwencji w kontekście budowy spójności wewnątrzregionalnej. W związku z tym skierowanie wsparcia na powiaty przygraniczne, tj. nyski, prudnicki i głubczycki, wchodzące w skład podregionu nyskiego, ma na celu wyrównanie występujących w regionie różnic. Interwencja w zakresie nowych produktów i usług MSP dotyczyć będzie inwestycji zapewniających wypoczynek dla rodzin nie tylko z terenów przygranicznych, ale całego województwa. Podejmowane działania mają zapewnić stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju firm zajmujących się organizowaniem czasu wolnego, co zostało podkreślone w SRK 2020. Rozwój przedsiębiorczości na tym obszarze będzie sprzyjał wzrostowi liczby nowych miejsc pracy, a także poprawie jakości życia w regionie.

Z uwagi na niski poziom rozwoju sektora usług w województwie opolskim konieczne jest jego wzmocnienie, co przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gospodarki województwa opolskiego. Usługi turystyczne zostały określone w SRWO 2020 jako jedna ze specjalizacji regionalnych, stanowiąca potencjalnie kluczowy obszar rozwoju województwa opolskiego. Obszar ten wymaga wzmocnienia w zakresie wykorzystania potencjału turystycznego do rozwoju przedsiębiorczości na polsko-czeskim obszarze przygranicznym. Konieczność priorytetowego wsparcia obszarów przygranicznych wskazana została w *Stanowisku służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020*. Wymieniony obszar

przygraniczny województwa opolskiego charakteryzuje się z jednej strony złą sytuacją społeczno-gospodarczą, a z drugiej ogromnym potencjałem w postaci terenów rekreacyjnych idealnych do wypoczynku dla osób w każdej grupie wiekowej. Tereny przygraniczne stanowią cenne i atrakcyjne miejsce do wypoczynku. Oprócz sąsiedztwa gór, na rzece Nysie Kłodzkiej znajdują się dwa zbiorniki retencyjne, a także ciekawe miejsca historyczne, architektoniczne i przyrodnicze. Wszystkie ww. atrybuty czynią teren przygraniczny miejscem niezwykle atrakcyjnym turystycznie dla rodzin. Na terenach tych możliwe będzie wsparcie dla przedsiębiorców, które ma na celu pobudzenie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości w kierunku turystyki i rekreacji. Odnosząc się do perspektywy finansowej 2007-2013 zauważyć można, iż wskaźniki dotyczące utworzonych miejsc pracy w turystyce prywatnej kształtują się na najwyższym poziomie spośród wszystkich działań wspartych w ramach RPO WO 2007-2013. Podkreślenia wymaga fakt, iż z uwagi na walory krajobrazowe tego obszaru miejsca pracy w turystyce nie charakteryzują się sezonowością, natomiast potencjał turystyczny terenów przygranicznych sprzyja wypoczynkowi weekendowemu. W przypadku projektów zrealizowanych w powiatach obszarów pogranicznych, na jeden projekt turystyki prywatnej średnio utworzonych zostało blisko 6 miejsc pracy⁸⁴. Wsparcie pogranicza polsko-czeskiego w zakresie produktu turystycznego skierowanego dla rodzin będzie komplementarne z *SSD*, którego celem jest odbudowa potencjału ludnościowego województwa opolskiego, poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Z badań Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości wynika, iż województwo opolskie jest jednym z sześciu województw o najniższych wartościach stopnia przedsiębiorczości. Rozwój sektora przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie instrumentów zwrotnych spowoduje zwiększenie ich aktywności inwestycyjnej, co w konsekwencji skutkować będzie wzrostem zatrudnienia i trwałego wzmocnienia ich pozycji konkurencyjnej. Instrumentami finansowymi wspierane będą inwestycje przedsiębiorstw w obszarach ważnych dla rozwoju regionu, w tym w ramach specjalizacji regionalnych i inteligentnych. Projekty realizowane w ramach PI 3.3 polegać będą m.in. na rozbudowie przedsiębiorstwa prowadzącej do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług, zmianie procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług, a także inwestycjach w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny. Działania te powinny przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy w regionie.

Rozwój przedsiębiorczości wspierany będzie także poprzez projekty zwiększające aktywność inwestycyjną MSP lub skutkujące zwiększeniem zatrudnienia i trwałym rozwojem firm, w szczególności na obszarach wiejskich i obszarach o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Do zadań samorządu województwa w ramach prowadzonej polityki rozwoju należą działania na rzecz wzrostu konkurencyjności gospodarki. Jednym z instrumentów tej polityki jest ekonomia społeczna. Działania mające na celu wzmocnienie przedsiębiorstw społecznych przyczynią się do rozwoju potencjału rynkowego regionu, co z kolei służyć będzie osiągnięciu celu strategicznego *Dynamiczne przedsiębiorstwa SRWO 2020*.

Interwencja skierowana zostanie na inwestycje rozwojowe i zmiany organizacyjne, w wyniku których nastąpi wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw społecznych. Wsparcie w ramach PI 3.3 będzie skierowane na budowanie oferty produktowej i usługowej przedsiębiorstw społecznych, opartej na nowoczesnych rozwiązaniach. Podejmowane działania inwestycyjne sprzyjać będą powstawaniu nowych miejsc pracy oraz zwiększeniu efektywności produkcji/świadczonej usług.

Główne typy przedsięwzięć

- rozwój działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw z sektora MSP;
- rozwój działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw społecznych;
- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych/poręczeniowych;

⁸⁴ Dane pochodzą z monitoringu wniosków o płatność końcową, wg stanu na 30 września 2013 r.

- dokapitalizowanie innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe.

Główne grupy docelowe

W przypadku interwencji w formie instrumentów zwrotnych działania skierowane będą do przedsiębiorstw z sektora MSP zamierzających poprawiać swoją pozycję konkurencyjną oraz rozwijać prowadzoną działalność gospodarczą.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w formie instrumentów zwrotnych zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie) w ramach OSI Depopulacja. Wsparcie dotacyjne zostanie skierowane do powiatów na przygranicznym obszarze polsko-czeskim, należącym do podregionu nyskiego (powiaty: nyski, prudnicki oraz głubczycki w ramach OSI Obszary Przygraniczne).

Główne typy beneficjentów

- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa;
- pośrednicy finansowi charakteryzujący się odpowiednim doświadczeniem oraz potencjałem administracyjnym;
- przedsiębiorstwa społeczne.

Cross-financing

Dla przedsięwzięć dotyczących nowych produktów i usług MSP nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego. W ramach wsparcia przedsiębiorstw społecznych PI przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

III.2.A.6.2a (3.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 3.3 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 3.3.

W przypadku projektów dotyczących instrumentów finansowych wybór przeprowadzony zostanie zgodnie z krajowymi regulacjami w tym zakresie, określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Przekazanie środków pośrednikowi finansowemu uwarunkowane jest posiadaniem przez niego odpowiednio wysokiego potencjału instytucjonalnego. Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, a także wniesienia wkładu do funduszu, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

III.2.A.6.3a (3.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach zakłada się, że w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wspierane będą fundusze pożyczkowe oraz fundusze poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom z sektora MSP. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego

ostateczny kształt i zakres zastosowania instrumentów finansowych w Programie zostanie określony na podstawie oceny ex-ante w tym obszarze. Wpływ instrumentów finansowych na realizację celu szczegółowego PI 3.3 określa wskaźnik rezultatu bezpośredniego określony w Programie.

Zakłada się system wdrażania, w którym zgodnie z art. 38 Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca powierza zadania wykonawcze podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego, wybranemu zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. System ten podobny będzie do obowiązującego w latach 2007-2013, tj. Instytucja Zarządzająca (lub Instytucja Pośrednicząca działająca w jej imieniu) dokona wyboru pośredników finansowych. Nie wyklucza się możliwości, że zasady wdrażania instrumentów finansowych zostaną dodatkowo określone w wytycznych programowych opracowanych przez IZRPO WO. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 wskazują, że niezwykle istotne jest także zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie pozadotacyjnego finansowania inwestycji. W tym celu konieczne będzie prowadzenie przez pośredników finansowych kampanii promujących finansowanie rewolwingowe.

W przypadku wsparcia przedsiębiorstw społecznych nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

III.2.A.6.4a (3.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

III.2.A.5b (3.3) Cele szczegółowe PI 3.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki poprzez rozwój klastrów regionalnych i lokalnych

W województwie opolskim w okresie kilku ostatnich lat zawiązyanych zostało co najmniej kilkanaście inicjatyw klastrowych, jednakże zdecydowana większość z nich pozostaje we wstępnej fazie rozwoju⁸⁵. Jedną z najczęstszych barier rozwoju inicjatyw klastrowych w regionie jest deficyt środków na finansowanie działalności (brak odpowiedniego budżetu operacyjnego, wysokie koszty zatrudnienia pracowników oraz utrzymania biura), który ogranicza realne możliwości działania na rzecz zacieśnienia współpracy klastrowej⁸⁶. Ponadto inicjatywy klastrowe w województwie opolskim charakteryzują się niską efektywnością⁸⁷.

W ostatnich latach polityka rozwoju oparta o klastry nabrała szczególnego znaczenia. Ich działalność charakteryzuje się wysokim poziomem różnego rodzaju interakcji, powiązań funkcjonalnych i współpracy, niesie wymierne korzyści nie tylko dla samych przedsiębiorstw i organizacji w nich zrzeszonych, ale również dla regionu, co objawia się m.in. mniejszym bezrobociem⁸⁸.

Wsparcie klastrów w RPO WO 2014-2020 wynika z konieczności rozwijania potencjału powiązań kooperacyjnych w województwie opolskim celem zwiększenia konkurencyjności podmiotów w nie zaangażowanych. Głównym założeniem przyszłej polityki w tym obszarze będzie wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, poprzez wsparcie wczesnej fazy rozwoju klastrów na rzecz budowy kompetencji i potencjału rozwojowego, a także klastrów znajdujących się w fazie wzrostu, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia ich innowacyjności.

Interwencja Programu w tym zakresie będzie skierowana na inicjatywy w obszarach specjalizacji regionalnych, a także w innych obszarach ważnych z punktu widzenia rozwoju regionalnego. Istotnym elementem polityki ukierunkowanej na rozwój klastrów będzie także wspieranie działań skupionych na problemach demograficznych regionu, w szczególności dotyczących poprawy sytuacji osób starszych.

⁸⁵ *Klastry w województwie opolskim...*, s. 18.

⁸⁶ *Materiał roboczy do wypracowania diagnozy ...*, s. 132-133.

⁸⁷ *Regionalna Strategia Innowacji ...*, s. 86.

⁸⁸ *Klastry i inicjatywy klastrowe w województwie opolskim*, pod red. Wojciecha Duczmala i Witolda Potwory, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Opole 2010, s. 35.

Działania podejmowane w ramach PI 3.3 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.*

Tabela 3b (III/3.3): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Odsetek MSP przemysłowych współpracujących w inicjatywach klastrowych lub innych sformalizowanych formach współpracy (o liczbie pracujących 10-249 osób)	%	Słabiej rozwinięty	13	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	Słabiej rozwinięty	0	2014	98	IZ	corocznie

III.2.A.6b (3.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 3.3 *Wspieranie tworzenia (...)*

III.2.A.6.1b (3.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Zgodnie z założeniami UP, w perspektywie finansowej 2014-2020 wzrośnie efektywność funkcjonowania klastrów, w tym o znaczeniu regionalnym bądź lokalnym⁸⁹. Dlatego wsparcie w ramach RPO WO 2014-2020 zostanie skierowane na rozwój oraz poprawę funkcjonowania klastrów, w szczególności w obszarze specjalizacji regionalnych. Polityka oparta na koncepcji klastrów oferuje możliwość lepszego ukierunkowania różnych polityk przez wykorzystanie synergii między nimi oraz usunięcie przeszkód i barier dla lepszego rozwoju gospodarczego i społecznego. Firmy działające w klastrach są bardziej innowacyjne, co jest konsekwencją lepszej możliwości współpracy z zapleczem naukowo-badawczym. Wyższy poziom innowacyjności wiąże się również z możliwością realizowania wspólnych innowacyjnych przedsięwzięć podmiotów w klastrze, które indywidualnie nie byłyby zdolne do podjęcia tego typu przedsięwzięcia⁹⁰. Wsparcie klastrów, które zajmują się konkretnymi branżami, może mieć fundamentalny wpływ na rozwój regionalny, dzięki wykorzystaniu wzajemnego potencjału jego uczestników. Współpraca w biznesie jest jednym z kluczowych czynników pobudzających kreatywność i innowacyjność. Klastry sprzyjają rozwojowi innowacyjnej przedsiębiorczości, które nie obawiają się inwestować w najnowsze technologie. Podejmowane działania mają na celu podniesienie efektywności polityki klastrowej, która jest istotnym elementem budowy silnych systemów innowacyjnych, postrzeganych jako podstawa wzrostu regionu⁹¹.

Główne typy przedsięwzięć

- wsparcie aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw;
- wzmocnienie powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw, szkół wyższych, jednostek naukowych, IOB oraz innych instytucji i organizacji (klastrów).

⁸⁹ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020..., s. 63.

⁹⁰ Raport końcowy z badania ewaluacyjnego: Ewaluacja ex-ante..., Załącznik 3, s. 22-23

⁹¹ Raport końcowy z badania ewaluacyjnego: Ewaluacja ex-ante..., Załącznik 3, s. 23.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących rozwoju klastrów regionalnych i lokalnych nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- wszystkie rodzaje przedsiębiorstw skupionych w klastrach;
- porozumienia przedsiębiorstw, szkół wyższych, jednostek naukowych i innych instytucji i organizacji skupionych w klastrach;
- instytucje otoczenia biznesu, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Cross-financing

Dla przedsięwzięć dotyczących rozwoju klastrów regionalnych i lokalnych przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

III.2.A.6.2b (3.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 3.3 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 3.3.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

III.2.A.6.3b (3.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 3.3 w OP III nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

III.2.A.6.4b (3.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

III.2.A.6.5 (3.3) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorii regionu

Tabela 5 (III/3.3): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	443	IZ	corocznie
2.	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	2	IZ	corocznie
3.	Liczba wspartych klastrów	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	3	IZ	corocznie
4.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	30	IZ	corocznie

III.2.A.4 (3.2) Priorytet inwestycyjny 3.2 *Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MSP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia*

III.2.A.5 (3.2) Cele szczegółowe PI 3.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Wzrost potencjału eksportowego przedsiębiorstw poprzez wspieranie współpracy gospodarczej

W ramach nowej zintegrowanej polityki przemysłowej UE niezwykle ważne jest wsparcie w zakresie tworzenia, rozwoju i internacjonalizacji MSP⁹². Rozwijanie krajowej i międzynarodowej współpracy gospodarczej jest ważne dla wzmocnienia rozwoju przedsiębiorczości w regionie. Otwarcie się na doświadczenia najbardziej rozwiniętych gospodarczo ośrodków jest jedną z najbardziej skutecznych dróg osiągnięcia wyższego poziomu rozwoju, implementacji najlepszych praktyk gospodarczych oraz ekspansji regionalnych produktów poza granice województwa⁹³.

Jako najważniejszy cel interwencji w ramach PI 3.2 wymienia się wsparcie w zakresie współpracy gospodarczej regionu, w tym międzynarodowej oraz zapewnienie skutecznej promocji, która przyczyni się do osiągnięcia lepszej konkurencyjności opolskich firm oraz adaptacji do wyzwań globalnej gospodarki. Efektem wsparcia powinno być zwiększenie liczby nawiązywanych kontaktów zagranicznych, a w szczególności umów z partnerami zagranicznymi. Jest to szczególnie ważne w kontekście negatywnych skutków mijającego kryzysu gospodarczego. Należy także podkreślić, iż województwo opolskie posiada atrakcyjne i zróżnicowane lokalnie obszary, stwarzające możliwości dla rozwoju różnych form turystyki, która jest jedną z najważniejszych branż pozaprzemysłowych w regionie. Aby poprawić atrakcyjność województwa opolskiego jako miejsca do życia, prowadzenia działalności gospodarczej i wypoczynku, niezbędne jest podjęcie działań sprzyjających zapewnieniu promocji turystycznej regionu, w tym regionalnych produktów turystycznych.

Działania podejmowane w ramach PI 3.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw*.

⁹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie*, Komisja Europejska, Bruksela 2010, s. 4.

⁹³ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego ...*, s. 107.

Tabela 3 (III/3.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Nakłady inwestycyjne ogółem</i>	mln PLN	Słabiej rozwinięty	1 248	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach</i>	EPC	Słabiej rozwinięty	0	2014	285	IZ	corocznie

III.2.A.6 (3.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 3.2 *Opracowywanie i wdrażanie (...)*

III.2.A.6.1 (3.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Wzmocnienie międzynarodowych powiązań gospodarczych oraz wypromowanie województwa zarówno w kraju, jak i za granicą można osiągnąć dzięki intensyfikacji działań związanych z promocją inwestycyjną i gospodarczą regionu. Dla budowania silnego gospodarczo regionu szczególnie ważne będzie pozyskiwanie i lokowanie inwestycji, w tym bezpośrednich inwestycji zagranicznych jako głównych dostawców, a także odbiorców tworzonych i implementowanych w regionie rozwiązań. Istotne jest również tworzenie naturalnych powiązań kooperacyjnych i zaangażowanie przedsiębiorstw we współpracę sieciową, która spowoduje czerpanie korzyści z takiej współpracy zwiększając efektywność swojej działalności, przyciągając wysokiej jakości kadry oraz zwiększając możliwości wdrożenia wypracowanych rozwiązań⁹⁴. Dzięki temu wzmocniony zostanie wizerunek opolskiego biznesu, jako zdolnego do podejmowania współpracy z międzynarodowym środowiskiem gospodarczym. Działanie to skierowane zostanie również do podmiotów branży rolno-spożywczej.

Dzięki realizacji PI 3.2 możliwe będzie prowadzenie działalności gospodarczej w sposób bardziej efektywny oraz nastąpi poprawa wizerunku przedsiębiorstw i producentów rolno-spożywczych, co spowoduje zwiększenie ich konkurencyjności i pozycji na rynku. Przedsiębiorstwa uzyskają wsparcie na różnorodne usługi związane ze współpracą gospodarczą i promocją przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych oraz krajowych, tj. m.in. udział w targach, wystawach, działaniach promujących produkty i usługi w kraju i za granicą, a także organizację targów i konferencji, w tym wizyty w regionie ekspertów z zagranicy. Badania wskazują, że udział MSP w targach międzynarodowych przyczynia się do nawiązywania i utrzymywania współpracy z zagranicznymi partnerami, pozyskiwania istotnych informacji o rynku, promocji produktów i usług oraz w dłuższym okresie czasu znajduje przełożenie na wyniki sprzedaży⁹⁵. W związku z tym, iż działalność turystyczna i rekreacyjna stanowi istotny potencjał rozwoju regionu⁹⁶, a rozwój i promocja oferty turystycznej jest jednym z celów SRWO 2020, interwencja skierowana zostanie także na promocję regionu w obszarze turystyki w wymiarze zarówno krajowym, jak i międzynarodowym.

⁹⁴ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego ...*, s. 104.

⁹⁵ *Raport końcowy z badania ewaluacyjnego: Ewaluacja ex-ante...*, Załącznik 3, s. 19

⁹⁶ *Materiał roboczy do wypracowania diagnozy ...*, s. 72.

Główne typy przedsięwzięć

- wsparcie współpracy gospodarczej przedsiębiorstw w wymiarze krajowym i międzynarodowym;
- promocja gospodarcza produktów i usług, w tym udział w wydarzeniach krajowych i międzynarodowych, m.in. w targach;
- promocja gospodarcza i turystyczna regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym;
- promocja przedsiębiorstw na rynkach krajowych i międzynarodowych, w tym branży rolno-spożywczej.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących międzynarodowej współpracy gospodarczej i promocji nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa;
- producenci rolno-spożywczy.

Cross-financing

W ramach PI 3.2 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

III.2.A.6.2 (3.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 3.2 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 3.2.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wynikać będzie z krajowych regulacji dotyczących udzielania pomocy państwa. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

III.2.A.6.3 (3.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 3.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

III.2.A.6.4 (3.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

III.2.A.6.5 (3.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (III/3.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	362	IZ	corocznie
2.	<i>Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	181	IZ	corocznie

III.2.A.4 (3.4) Priorytet inwestycyjny 3.4 *Wspieranie zdolności MSP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji*

III.2.A.5 (3.4) Cele szczegółowe PI 3.4 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 5: Rozwój przedsiębiorczości poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz zwiększanie dostępu do profesjonalnych usług okołobiznesowych

W województwie opolskim identyfikuje się niski procent przedsiębiorców zrzeszonych w IOB oraz małą liczbę instytucji okołobiznesowych, profesjonalnie wspierających rozwój przedsiębiorczości o oddziaływaniu lokalnym i regionalnym. Przedsiębiorstwa prywatne najczęściej nie tworzą wspólnego łańcucha wartości i nie posiadają tradycji wzajemnej współpracy, co utrudnia osiągnięcie efektu sprzężenia, w znacznym stopniu warunkującego osiągnięcie przewagi konkurencyjnej w danej branży. W perspektywie finansowej 2014-2020, IZRPO WO zakłada dalsze wsparcie IOB, w zakresie interwencji możliwej z poziomu regionalnego, komplementarnej z działaniami prowadzonymi na poziomie krajowym.

Celem interwencji w ramach PI 3.4 jest wzmocnienie usług instytucji otoczenia biznesu w celu polepszenia ich jakości i profesjonalizacji. Ważne jest, aby IOB w województwie opolskim poprawiły skuteczność i efektywność swoich działań, zwiększyły zakres świadczonych usług oraz lepiej dostosowały się do potrzeb przedsiębiorstw⁹⁷. Wsparcie zostanie również skierowane w ograniczonym zakresie na infrastrukturę IOB, która będzie służyła świadczeniu nowych, zaawansowanych usług. Działania te służyć mają efektywnemu wsparciu podmiotów gospodarczych tak, aby instytucje te sprzyjały rzeczywistym potrzebom regionu, a także zapewnieniu skutecznej inkubacji nowopowstałych firm. Ponadto zakłada się wsparcie usług o charakterze innowacyjnym, zgodnych ze specjalizacjami regionalnymi, w tym specjalizacjami inteligentnymi.

Działania podejmowane w ramach PI 3.4 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw.*

⁹⁷ *Klasy w województwie opolskim...*, s. 10-11.

Tabela 3 (III/3.4): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	szt.	Słabiej rozwinięty	977	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Liczba przedsiębiorstw wspartych przez instytucje otoczenia biznesu	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	210	IZ	corocznie

III.2.A.6 (3.4) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 3.1 *Wspieranie zdolności (...)*

III.2.A.6.1 (3.4) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Zgodnie z zapisami UP poprawa dostępu do dobrej jakości usług otoczenia biznesu jest interwencją sprzyjającą osiągnięciu wszystkich priorytetów inwestycyjnych, jakie wymienione zostały w ramach CT3⁹⁸. Świadczące wysokiej jakości usługi doradcze, szkoleniowe, finansowe, czy marketingowe, instytucje otoczenia biznesu pełnią ważną rolę w budowie nowoczesnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki⁹⁹. W województwie opolskim współpraca tych instytucji z przedsiębiorcami jest niewystarczająca, co wynika m.in. z faktu, iż ich oferta jest ogólna i mało wyspecjalizowana. IOB województwa opolskiego charakteryzuje mała liczba, jak również niewystarczające zasoby kadrowe, infrastrukturalne i mało zróżnicowana oferta¹⁰⁰. Ponadto powiązania IOB z gospodarką i nauką są słabą stroną regionu. W województwie opolskim zauważa się konieczność poprawy przepływu informacji pomiędzy samymi instytucjami okołobiznesowymi, jak i w relacjach z przedsiębiorcami. Istotne jest usprawnienie funkcjonowania tych instytucji, które powinny świadczyć wyspecjalizowane i łatwo dostępne usługi powiązane ze specyfiką regionalną¹⁰¹. Jedną z najczęstszych barier w rozwoju instytucji okołobiznesowych w województwie opolskim jest deficyt środków na finansowanie działalności, a słabo rozwinięta sieć instytucji otoczenia biznesu jest z kolei barierą zidentyfikowaną w regionie dla działalności inwestycyjnej¹⁰². Region charakteryzuje się również niskim poziomem wyposażenia w infrastrukturę wspierającą innowacyjne przedsięwzięcia¹⁰³. W ramach RSIWO2020, jako wyzwanie określono Profesjonalizację i koncentrację branżową IOB. W ramach tego wyzwania zidentyfikowano szereg działań skierowanych na zapewnienie systemowego wsparcia ukierunkowanego na poprawę usług dla biznesu, szczególnie w odniesieniu do wzmocnienia pozycji regionalnych przedsiębiorstw, jako nowoczesnych i innowacyjnych¹⁰⁴. IOB powinny również zapewnić dostęp do swoich usług osobom niepełnosprawnym ze zróżnicowanymi potrzebami, w szczególności komunikacyjnymi.

⁹⁸ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020..., s. 63

⁹⁹ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 104.

¹⁰⁰ Materiał roboczy do wypracowania diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego w ramach procesu przygotowania Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r., Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2012, s. 127.

¹⁰¹ Regionalna Strategia Innowacji..., s. 82.

¹⁰² Materiał roboczy do wypracowania diagnozy ..., s. 131-132.

¹⁰³ Projekt Regionalnej Strategii Innowacji..., s. 52.

¹⁰⁴ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 103-105.

Doświadczenia z wdrażania perspektywy 2007-2013 pokazują, iż istotne jest podnoszenie skuteczności i efektywności instytucji otoczenia biznesu, zwiększenie zakresu świadczonych przez nie usług, a także lepsze dostosowanie do potrzeb przedsiębiorstw¹⁰⁵. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, w tym wsparcie infrastruktury IOB, umożliwi świadczenie bardziej profesjonalnych usług na rzecz przedsiębiorców, które przyczynią się do zwiększenia konkurencyjności i rozwoju gospodarki w regionie. Ponadto w celu poprawy konkurencyjności regionalnej gospodarki przewiduje się wsparcie usług IOB, w powiązaniu ze specjalizacjami regionalnymi, w tym specjalizacjami inteligentnymi. Wsparcie na rzecz IOB będzie komplementarne z podziałaniem 1.1.1 *Wsparcie instytucji otoczenia biznesu* w ramach RPO WO 2007-2013.

Główne typy przedsięwzięć

- usługi doradcze i szkoleniowe zwiększające zdolność MSP i grup producentów rolnych do budowania i wzrostu przewagi konkurencyjnej na rynku;
- wspólne działania IOB w ramach Regionalnego Systemu Innowacji;
- wsparcie innowacyjnych usług dla biznesu w ramach specjalizacji regionalnych, w tym specjalizacji inteligentnych, również w ograniczonym zakresie inwestycje w niezbędną infrastrukturę.

Główne grupy docelowe

Przedsięwzięcia dotyczące wzmocnienia instytucji otoczenia biznesu oraz wsparcia usług IOB skierowane będą do przedsiębiorstw z sektora MSP.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- Instytucje otoczenia biznesu, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki.

Cross-financing

W ramach PI 3.4 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

III.2.A.6.2 (3.4) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z opisem w punkcie III.2.A.6.2b (3.3).

III.2.A.6.3 (3.4) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 3.4 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

III.2.A.6.4 (3.4) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

III.2.A.6.5 (3.4) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

¹⁰⁵ Program Rozwoju Przedsiębiorstw..., s. 11.

Tabela 5 (III/3.4): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	9	IZ	corocznie

III.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

III.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (III): Ramy wykonania dla OP III

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
III	Wskaźnik produktu	1.	<i>Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych</i>	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	100	1 009	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 3.1
III	Kluczowy etap wdrażania	2.	<i>Liczba uruchomionych konkursów dotyczących wyboru funduszy pożyczkowych/poręczeniowych</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	1	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 3.3 w zakresie instrumentów finansowych na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
III	Wskaźnik finansowy	3.	<i>Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych</i>	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	19,5	101,5	IZ	obowiązkowy

III.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej III

Tabele 7-10 (III): Tabele przedstawiające zastosowane w OP III kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
001	20 700 000	01	70 600 000	01	25 215 000	01	11 500 000
063	2 700 000	04	18 700 000	02	25 000 000	02	27 000 000
067	11 700 000	05	2 000 000	03	41 085 000	05	13 000 000
072	47 500 000					07	39 800 000
073	2 790 000						
074	1 800 000						
075	1 800 000						
101	2 310 000						

III.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP III ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020 znajduje się w Sekcji XII.2.B.0, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

IV.2.A.1 GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

IV.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

IV.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowane. OP IV współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

IV.2.A.4 (4.5) Priorytet inwestycyjny 4.5 *Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu*

IV.2.A.5 (4.5) Cele szczegółowe PI 4.5 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Poprawa jakości powietrza, w szczególności poprzez wsparcie ekologicznego transportu publicznego

Województwo opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń, należy do grupy regionów o znacznej skali obciążenia środowiska. Zgodnie z danymi GUS w 2011 r., województwo opolskie zajęło 11. pozycję pod względem wielkości emisji pyłowej i 8. ze względu na ilość wprowadzanych do powietrza gazów¹⁰⁶. Na przestrzeni lat 2001-2011 odnotowano znaczący spadek zanieczyszczeń pyłowych (o 66,9%), ale wzrost emisji o 19,5% w przypadku zanieczyszczeń gazowych (głównie tlenku węgla)¹⁰⁷. Dane te potwierdzają, że mimo obserwowanych pozytywnych zmian, nadal konieczna jest kontynuacja działań dla poprawy jakości powietrza. Ponadto niezbędna jest intensyfikacja działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu publicznego¹⁰⁸. Stan taboru w miastach obsługiwanych przez komunikację miejską, nie jest adekwatny do potrzeb. Brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej i wyeksploatowany, nieekologiczny tabor przyczyniają się do znacznego wzrostu zanieczyszczeń komunikacyjnych, a także do systematycznego spadku zainteresowania mieszkańców usługami komunikacji publicznej. Celem interwencji w ramach PI 4.5 jest poprawa jakości powietrza w województwie opolskim poprzez inwestycje w ekologiczny transport publiczny, działania dotyczące przebudowy infrastruktury miejskiej wyprowadzającej z centrów miast indywidualny ruch samochodowy, integrację funkcjonowania poszczególnych podsystemów transportowych czy inne inwestycje wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ochrony powietrza. Inwestycje powinny przyczynić się do minimalizacji emisji zanieczyszczeń (w szczególności CO₂) do atmosfery, zmniejszenia hałasu ulicznego i zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach oraz zwiększenia efektywności energetycznej i wykorzystania OZE.

Działania podejmowane w ramach PI 4.5 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*.

Tabela 3 (IV/4.5): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Nakłady na środki trwałe służące ochronie powietrza atmosferycznego</i>	mln PLN	Słabiej rozwinięty	62,3	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Przewozy pasażerów w mln</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	25,5	2012	spadek	GUS	corocznie
3.	<i>Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych</i>	tony ekwiwalentu CO ₂	Słabiej rozwinięty	0	2014	94 000	IZ	corocznie

¹⁰⁶ Rocznik Statystyczny Województw 2012, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.

¹⁰⁷ Por. Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2012, s. 8.

¹⁰⁸ Por. Program Ochrony Środowiska..., s. 24.

IV.2.A.6 (4.5) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 4.5 *Promowanie strategii niskoemisyjnych...*

IV.2.A.6.1 (4.5) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 4.5 wsparcie otrzymają projekty wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ochrony powietrza, dotyczące w szczególności infrastruktury transportu publicznego. Będą miały na celu ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w centrach miast na rzecz komunikacji publicznej, integrację funkcjonujących podsystemów transportowych, a tym samym niwelowanie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne. W rezultacie podejmowane działania przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, redukcji gazów cieplarnianych, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczania ruchu drogowego w centrach miast;
- zakup niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego;
- rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej oraz pozostałej infrastruktury służącej obsłudze pasażerów;
- wsparcie dla innych projektów w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, niekwalifikujące się do wsparcia w ramach innych PI.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjności gospodarki nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 4.5 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego, w tym część środków zostanie przeznaczona na realizację projektów w ramach ZIT oraz przez miasta subregionalne i ich obszary funkcjonalne. Zakres i możliwości wsparcia dla ZIT, miast regionalnych i subregionalnych będą wynikały z ostatecznych zapisów *Linii demarkacyjnej*.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsiębiorstwa¹⁰⁹.

Cross-financing

W ramach PI 4.5 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

¹⁰⁹ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

IV.2.A.6.2 (4.5) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 4.5 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 4.5. Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

Dodatkowo, w ramach PI 4.5 część środków zostanie przeznaczona na realizację projektów w ramach ZIT oraz przez miasta subregionalne i ich obszary funkcjonalne. Wsparcie zostanie skierowane do obszarów posiadających przygotowane przez samorządy plany gospodarki niskoemisyjnej.

IV.2.A.6.3 (4.5) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 4.5 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

IV.2.A.6.4 (4.5) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IV.2.A.6.5 (4.5) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (IV/4.5): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	36	IZ	corocznie
2.	<i>Liczba wybudowanych obiektów "parkuj i jedź"</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	9	IZ	corocznie

IV.2.A.4 (4.3) Priorytet inwestycyjny 4.3 *Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym*

IV.2.A.5 (4.3) Cele szczegółowe PI 4.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zmniejszenie energochłonności sektora publicznego oraz mieszkalnictwa

Efekty dotychczas przeprowadzonych inwestycji na rzecz zmniejszenia energochłonności gospodarki województwa opolskiego widoczne są m.in. w spadku zużycia ciepła: w 2006 r. zużycie

wyniosło 17 347 TJ, a w 2011 r. 16 976 TJ¹¹⁰. Obok sektora przemysłowego, na zmiany w zakresie efektywności energetycznej, znaczący wpływ mają inwestycje w sektorze budownictwa, szczególnie dotyczące modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych. Pomimo zauważalnych zmian w tym zakresie, nadal identyfikuje się znaczący potencjał oszczędności energii w tym obszarze. Należy w dalszym ciągu podejmować działania, tj. kompleksowa termomodernizacja budynków, wymiana oświetlenia na energooszczędne czy instalacja OZE jako najbardziej efektywne kosztowo sposoby ograniczenia emisyjności gospodarki. W SRWO 2020 jako jeden z najważniejszych elementów wspierania niskoemisyjnej gospodarki wskazuje się konieczność poprawy efektywności energetycznej m.in. budynków użyteczności publicznej i obiektów mieszkalnych¹¹¹. Najważniejszym celem inwestycji planowanych do dofinansowania w ramach PI 4.3 jest obniżenie energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, poprzez kompleksową modernizację energetyczną budynków obejmującą m.in. zmiany w systemach ogrzewania i wentylacji, strukturze budynków, instalacjach doprowadzających ciepłą wodę, zmiany wyposażenia na urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej. Działania te mają mieć charakter kompleksowy oraz generować jak największe oszczędności ciepła i energii. Finansowanie ww. działań wpłynie na efektywne wykorzystanie energii, a także zmniejszenie emisji substancji zanieczyszczających do atmosfery.

Działania podejmowane w ramach PI 4.3 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*.

Tabela 3 (IV/4.3): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PLN PKB	GWh	Stąbiej rozwinięty	0,14	2011	spadek	GUS	corocznie
2.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	GWh/rok	Stąbiej rozwinięty	841	2012	spadek	GUS	corocznie
3.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	Stąbiej rozwinięty	0	2014	63 200	IZ	corocznie
4.	Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE	mln PLN	Stąbiej rozwinięty	0	2014	16,4	IZ	corocznie

IV.2.A.6 (4.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 4.3 *Wspieranie efektywności energetycznej...*

IV.2.A.6.1 (4.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 4.3 dofinansowanie uzyskują projekty prowadzące do zwiększenia sprawności istniejących instalacji i urządzeń, a także poprawy efektywności energetycznej budynków

¹¹⁰ Zużycie paliw i nośników energii w 2006 r., GUS, Warszawa 2007, s. 13 oraz Zużycie paliw i nośników energii w 2011 r., GUS, Warszawa 2012, s. 13.

¹¹¹ Por. *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 120.

użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. Warunkiem wstępnym rozpoczęcia inwestycji powinno być przeprowadzenie audytu energetycznego. Wsparcie będzie skierowane głównie na kompleksową modernizację energetyczną budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródeł ciepła. Najważniejszym rezultatem inwestowania w poprawę efektywności energetycznej będzie racjonalizacja zużycia i ograniczenie strat energii w sektorze publicznym, co spowoduje spadek zużycia energii, a także ograniczy negatywny wpływ na środowisko, poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów do atmosfery. Przedsięwzięcia związane z budownictwem mieszkalnym realizowane będą w formule finansowania zwrotnego, co wynika z pozytywnego odbioru tych form finansowania w perspektywie 2007-2013 oraz decyzji IZRPO WO o rozszerzeniu zakresu stosowania instrumentów finansowych w perspektywie 2014-2020 o obszar m.in. efektywności energetycznej. Planowane przedsięwzięcia ponadto wpisują się w kierunki stosowania instrumentów finansowych określone w UP i są odpowiedzią na zalecenia KE wskazane w CSR nr 5 oraz 6. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego przeznaczenie wkładu z Programu na instrumenty finansowe wymaga przeprowadzenia oceny ex-ante w tym zakresie. Wobec powyższego, ostateczna decyzja o kształcie i zakresie wsparcia w formie finansowania zwrotnego zostanie podjęta po uzyskaniu wyników przedmiotowej oceny.

Główne typy przedsięwzięć

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne;
- audyty energetyczne dla sektora publicznego jako element kompleksowy projektu;
- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych;
- dokapitalizowanie innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze publicznym nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

W przypadku przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym realizowane projekty skierowane będą do spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych zamierzających inwestować w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przez nie zarządzanych. Ww. podmioty na potrzeby realizacji wsparcia RPO WO 2014-2020 traktowane będą jak przedsiębiorstwa.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 4.3 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie), w tym część środków zostanie przeznaczona na realizację projektów w ramach ZIT oraz przez miasta subregionalne i ich obszary funkcjonalne.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki sektora finansów publicznych;
- jednostki naukowe;
- szkoły wyższe;
- przedsiębiorstwa¹¹²;

¹¹² Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane

- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- organizacje pozarządowe;
- pośrednicy finansowi charakteryzujący się odpowiednim doświadczeniem oraz potencjałem administracyjnym.

Cross-financing

W ramach PI 4.3 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

IV.2.A.6.2 (4.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem IV.2.A.6.2 (4.5).

Dodatkowo, w ramach PI 4.3 część środków zostanie przeznaczona na realizację projektów w ramach ZIT (projekty uzupełniające w stosunku do projektów podstawowych wynikających ze Strategii ZIT wspieranych na poziomie krajowym, zgodnie z zapisami *Linii demarkacyjnej*) oraz przez miasta subregionalne i ich obszary funkcjonalne.

IV.2.A.6.3 (4.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach zakłada się, że w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wspierane będą fundusze pożyczkowe oraz fundusze poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom z sektora MSP. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego ostateczny kształt i zakres zastosowania instrumentów finansowych w Programie zostanie określony na podstawie oceny ex-ante w tym obszarze. Wpływ instrumentów finansowych na realizację celu szczegółowego PI 4.3 określa wskaźnik rezultatu bezpośredniego określony w Programie.

Zakłada się system wdrażania, w którym zgodnie z art. 38 Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca powierza zadania wykonawcze podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego, wybranemu zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. System ten podobny będzie do obowiązującego w latach 2007-2013, tj. Instytucja Zarządzająca (lub Instytucja Pośrednicząca działająca w jej imieniu) dokona wyboru pośredników finansowych. Nie wyklucza się możliwości, że zasady wdrażania instrumentów finansowych zostaną dodatkowo określone w wytycznych programowych opracowanych przez IZRPO WO. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 wskazują, że niezwykle istotne jest także zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie pozadotacyjnego finansowania inwestycji. W tym celu konieczne będzie prowadzenie przez pośredników finansowych kampanii promujących finansowanie rewolwingowe.

IV.2.A.6.4 (4.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IV.2.A.6.5 (4.3) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

w trybie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Tabela 5 (IV/4.3): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	75	IZ	corocznie
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	79	IZ	corocznie
3.	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	1	IZ	corocznie

IV.2.A.4 (4.2) Priorytet inwestycyjny 4.2 *Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach*

IV.2.A.5 (4.2) Cele szczegółowe PI 4.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Ograniczenie strat i nadmiernego zużycia energii przez MSP

Analizując dane dotyczące zużycia energii elektrycznej w województwie opolskim w ostatnich latach, widoczna jest tendencja spadkowa. W 2007 r. zużycie energii elektrycznej wyniosło 4582 GWh, a w 2011 r. – 4443 GWh¹¹³. Pomimo tych pozytywnych zmian, energochłonność w województwie opolskim nadal jest znacząco wyższa niż wynosi średnia UE. Duży potencjał w zakresie możliwości zastosowania rozwiązań przyczyniających się do zwiększenia efektywności energetycznej, identyfikowany jest w sektorze przemysłowym, gospodarstwach domowych i transporcie¹¹⁴. Inwestycje w sektorze MSP w województwie opolskim (obok sektora publicznego, mieszkalnictwa i transportu, które będą wspierane w ramach PI 4.3 i PI 4.5) mają w znaczący sposób przyczyniać się do dalszego spadku energochłonności gospodarki. Najważniejszym celem interwencji podejmowanych w ramach PI 4.2 jest zmniejszenie zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, poprzez zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzanie systemów zarządzania energią czy zmiany systemów wytwarzania i wykorzystywania energii. Tereny podregionu nyskiego (wg klasyfikacji NUTS3) charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego, w tym PKB. Dlatego w szczególności na tym obszarze, planuje się dofinansować ww. operacje w przedsiębiorstwach za pomocą dotacji. Mogą stać się one istotnym impulsem do likwidacji barier dla podejmowania działań efektywnościowych w zużyciu energii w przedsiębiorstwach. Ponadto, przedsiębiorstwa z terenu całego województwa opolskiego będą mogły również ubiegać się o wsparcie inwestycji dotyczących efektywności energetycznej w formie finansowania zwrotnego.

Działania podejmowane w ramach PI 4.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*.

¹¹³ *Zużycie paliw i nośników energii w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008, s. 14 oraz *Zużycie paliw i nośników energii w 2011 r.*, GUS, Warszawa 2012, s. 14.

¹¹⁴ *Por. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.*, s. 31-32.

Tabela 3 (IV/4.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Zużycie energii elektrycznej na 1 mln PLN PKB	GWh	Słabiej rozwinięty	0,14	2011	spadek	GUS	corocznie
2.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	Słabiej rozwinięty	0	2014	41 300	IZ	corocznie
3.	Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE	mln PLN	Słabiej rozwinięty	0	2014	16,4	IZ	corocznie

IV.2.A.6 (4.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 4.2 *Promowanie efektywności energetycznej...*

IV.2.A.6.1 (4.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Typy przedsięwzięć wspierane w ramach PI 4.2 będą musiały wykazać wyraźny pozytywny wpływ na środowisko, przedstawiony w formie konkretnych celów: racjonalizacji zużycia, oszczędności energii i/lub wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Dofinansowanie otrzymają projekty mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, których realizacja przyczyni się w znaczącym stopniu do zmniejszenia strat energii, ciepła i wody, a tym samym doprowadzi do optymalizacji zużycia energii. Efektywne wykorzystanie powstałych oszczędności energii obniży koszty funkcjonowania przedsiębiorstw, przyczyni się do poprawy ich konkurencyjności, a także wpłynie na zmniejszenie emisyjności gospodarki województwa opolskiego. Ponadto wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia dotyczące instrumentów zwrotnych na rzecz poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw. Przedsięwzięcia wspierane poprzez zwrotne finansowanie polegać będą w szczególności na poprawie bilansu energetycznego przedsiębiorstw poprzez zmniejszanie strat energii, ciepła oraz wody. Planowana interwencja wpisuje się w kierunki stosowania instrumentów finansowych określone w UP i jest odpowiedzią na zalecenia KE wskazane w CSR nr 5 oraz 6. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego przeznaczenie wkładu z Programu na instrumenty finansowe wymaga przeprowadzenia oceny *ex-ante* w tym zakresie. Wobec powyższego ostateczna decyzja o kształcie i zakresie wsparcia w formie finansowania zwrotnego zostanie podjęta po uzyskaniu wyników przedmiotowej oceny.

Główne typy przedsięwzięć

- działania przyczyniające się do zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia strat ciepła i wody;
- wsparcie inwestycji sprzyjających produkcji bardziej efektywnej energetycznie;
- zastosowanie energooszczędnych technologii w przedsiębiorstwach;
- modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach;
- instalacje służące do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania oraz przesyłu energii ze źródeł odnawialnych;

- audyt energetyczny dla MSP jako element kompleksowy projektu;
- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych/poręczeniowych;
- dokapitalizowanie innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe.

Główne grupy docelowe

W przypadku interwencji w formie instrumentów zwrotnych realizowane przedsięwzięcia skierowane będą do przedsiębiorstw z sektora MSP zamierzających zmniejszać energochłonność procesów produkcyjnych, a także zwiększać efektywność energetyczną.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 4.2 w formie instrumentów zwrotnych zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie). Wsparciem dotacyjnym zostaną objęte w szczególności przedsiębiorstwa z podregionu nyskiego (wg klasyfikacji NUTS3).

Główne typy beneficjentów

- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa;
- pośrednicy finansowi charakteryzujący się odpowiednim doświadczeniem oraz potencjałem administracyjnym.

Cross-financing

W ramach PI 4.2 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

IV.2.A.6.2 (4.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 4.2 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 4.2.

W przypadku projektów dotyczących instrumentów finansowych wybór przeprowadzony zostanie zgodnie z krajowymi regulacjami w tym zakresie, określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Przekazanie środków pośrednikowi finansowemu uwarunkowane jest posiadaniem przez niego odpowiednio wysokiego potencjału instytucjonalnego. Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, a także wniesienia wkładu do funduszu, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

IV.2.A.6.3 (4.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach zakłada się, że w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wspierane będą fundusze pożyczkowe oraz fundusze poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom z sektora MSP. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego ostateczny kształt i zakres zastosowania instrumentów finansowych w Programie zostanie określony

na podstawie oceny ex-ante w tym obszarze. Wpływ instrumentów finansowych na realizację celu szczegółowego PI 4.2 określa wskaźnik rezultatu bezpośredniego określony w Programie.

Zakłada się system wdrażania, w którym zgodnie z art. 38 Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca powierza zadania wykonawcze podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego, wybranemu zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. System ten podobny będzie do obowiązującego w latach 2007-2013, tj. Instytucja Zarządzająca (lub Instytucja Pośrednicząca działająca w jej imieniu) dokona wyboru pośredników finansowych. Nie wyklucza się możliwości, że zasady wdrażania instrumentów finansowych zostaną dodatkowo określone w wytycznych programowych opracowanych przez IZRPO WO. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 wskazują, że niezwykle istotne jest także zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie pozadotacyjnego finansowania inwestycji. W tym celu konieczne będzie prowadzenie przez pośredników finansowych kampanii promujących finansowanie rewolwingowe.

IV.2.A.6.4 (4.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IV.2.A.6.5 (4.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (IV/4.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	120	IZ	corocznie
2.	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	1	IZ	corocznie

IV.2.A.4 (4.1) Priorytet inwestycyjny 4.1 Wsparcie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

IV.2.A.5 (4.1) Cele szczegółowe PI 4.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez MSP

Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii, jako wyzwanie współczesnej Europy zauważone zostało przez Komisję Europejską, która ponadto wskazuje, iż rozwój tego sektora działalności może przyczynić się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy¹¹⁵. W województwie opolskim zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie wykorzystania OZE w ogólnym bilansie energetycznym. Energia odnawialna produkowana jest ze wszystkich źródeł, a największy udział ma energia z wiatru¹¹⁶. W regionie istnieje znaczący potencjał OZE w zakresie małej energetyki wiatrowej oraz geotermii¹¹⁷. Rozwój odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim został określony, jako szansa uzyskania przewagi konkurencyjnej w skali krajowej i europejskiej. Intensyfikacja wykorzystania miejscowych zasobów odnawialnych źródeł energii, wsparcie sektora małych

¹¹⁵ Stanowisko Służb Komisji..., s. 15.

¹¹⁶ wg Ocena aktualnego stanu potencjału rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim. RCE Łosiów, 2013

¹¹⁷ Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa 2011, s. 81 i 89.

i średnich przedsiębiorstw, może spowodować, iż województwo opolskie będzie nie tylko producentem „zielonej energii” na własne potrzeby, ale stanie się jej ważnym eksporterem¹¹⁸. Działania podejmowane w ramach RPO WO 2014-2020 w obszarze odnawialnych źródeł energii są odpowiedzią na wyzwanie *Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku* określone w SRWO 2020 oraz przyczynią się do realizacji celu strategicznego *Wysoka jakość środowiska*¹¹⁹.

Działania podejmowane w ramach PI 4.1 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*.

Tabela 3 (IV/4.1): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	Słabiej rozwinięty	4	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Wartość udzielonych pożyczek/poręczeń w części UE	mln PLN	Słabiej rozwinięty	0	2014	41,6	IZ	corocznie

IV.2.A.6 (4.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 4.1 *Wspieranie wytwarzania i dystrybucji (...)*

IV.2.A.6.1 (4.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Mając na uwadze pozytywny odbiór finansowania zwrotnego wśród podmiotów gospodarczych i pozostające na wysokim poziomie zainteresowanie takimi formami finansowania inwestycji, IZRPO WO podjęła decyzję o rozszerzeniu zakresu stosowania instrumentów finansowych w perspektywie 2014-2020 m.in. o obszar odnawialnych źródeł energii. Działania podejmowane w ramach PI 4.1 dotyczyć będą instrumentów zwrotnych na rzecz rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych. Ze względu na konieczność zwiększenia produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, zasadnym jest utworzenie odrębnych instrumentów finansowych dla przedsiębiorstw zamierzających prowadzić lub prowadzących tego typu działalność. Planowana interwencja ponadto wpisuje się w kierunki stosowania instrumentów finansowych określone w UP i jest odpowiedzią na zalecenia KE wskazane w CSR nr 5 oraz 6. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego przeznaczenie wkładu z Programu na instrumenty finansowe wymaga przeprowadzenia oceny ex-ante w tym zakresie. Wobec powyższego ostateczna decyzja o kształcie i zakresie wsparcia w formie finansowania zwrotnego zostanie podjęta po uzyskaniu wyników przedmiotowej oceny.

Główne typy przedsięwzięć

- dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych/poręczeniowych;
- dokapitalizowanie innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe.

¹¹⁸ Materiał roboczy do wypracowania diagnozy..., s. 94.

¹¹⁹ Por. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 118-119.

Główne grupy docelowe

Realizowane przedsięwzięcia skierowane będą do przedsiębiorstw z sektora MSP prowadzących działalność gospodarczą z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 4.1 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

Przedsięwzięcia dotyczące rozwoju systemu finansowania zwrotnego realizowane będą przez pośredników finansowych charakteryzujących się odpowiednim doświadczeniem oraz potencjałem administracyjnym.

Cross-financing

W ramach PI 4.1 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

IV.2.A.6.2 (4.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W przypadku projektów dotyczących instrumentów finansowych wybór przeprowadzony zostanie zgodnie z krajowymi regulacjami w tym zakresie, określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Przekazanie środków pośrednikowi finansowemu uwarunkowane jest posiadaniem przez niego odpowiednio wysokiego potencjału instytucjonalnego. Projekty zostaną wsparte w formie wniesienia wkładu do funduszu, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

IV.2.A.6.3 (4.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach zakłada się, iż w perspektywie 2014-2020 w województwie opolskim wspierane będą fundusze pożyczkowe oraz fundusze poręczeniowe udzielające wsparcia przedsiębiorstwom z sektora MSP. Zgodnie z art. 37 Rozporządzenia ogólnego ostateczny kształt i zakres zastosowania instrumentów finansowych w Programie zostanie określony na podstawie oceny ex-ante w tym obszarze. Wpływ instrumentów finansowych na realizację celu szczegółowego PI 4.1 określa wskaźnik rezultatu bezpośredniego określony w Programie.

Zakłada się system wdrażania, w którym zgodnie z art. 38 Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca powierza zadania wykonawcze podmiotowi prawa publicznego lub prywatnego, wybranemu zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi. System ten podobny będzie do obowiązującego w latach 2007-2013, tj. Instytucja Zarządzająca (lub Instytucja Pośrednicząca działająca w jej imieniu) dokona wyboru pośredników finansowych. Nie wyklucza się możliwości, że zasady wdrażania instrumentów finansowych zostaną dodatkowo określone w wytycznych programowych opracowanych przez IZRPO WO. Doświadczenia z okresu programowania 2007-2013 wskazują, że niezwykle istotne jest także zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie pozadotacyjnego finansowania inwestycji. W tym celu konieczne będzie prowadzenie przez pośredników finansowych kampanii promujących finansowanie rewolwingowe.

IV.2.A.6.4 (4.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IV.2.A.6.5 (4.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorii regionu

Tabela 5 (IV/4.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	200	IZ	corocznie
2.	<i>Liczba wspartych funduszy pożyczkowych/poręczeniowych</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	2	IZ	corocznie

IV.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

IV.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (IV): Ramy wykonania dla OP IV

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
IV	Kluczowy etap wdrażania	1.	<i>Liczba uruchomionych konkursów dla projektów w zakresie strategii niskoemisyjnych</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	3	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 4.5 na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
IV	Kluczowy etap wdrażania	2.	<i>Liczba uruchomionych konkursów dotyczących wyboru funduszy pożyczkowych/poręczeniowych</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	3	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 4.1, 4.2 i 4.3 w zakresie instrumentów finansowych na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
	Wskaźnik finansowy	3.	<i>Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych</i>	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	21,9	115,9	IZ	obowiązkowy

IV.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej IV

Tabele 7-10 (IV): Tabele przedstawiające zastosowane w OP IV kategorii interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
009	2 600 000	01	83 900 000	01	28 700 000	01	37 000 000
010	2 600 000	04	17 000 000	02	28 700 000	02	28 500 000
011	2 600 000	05	1 600 000	03	45 100 000	07	37 000 000
012	2 600 000						
013	24 580 000						
014	4 100 000						
043	15 540 000						
044	15 540 000						
068	11 150 000						
069	4 380 000						
083	5 180 000						
084	5 180 000						
090	5 180 000						
101	1 270 000						

IV.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP IV ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

V.2.A.1 ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM

V.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

V.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. Oś priorytetowa V współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

V.2.A.4 (5.2) Priorytet inwestycyjny 5.2 *Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami*

V.2.A.5a (5.2) Cele szczegółowe PI 5.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie ochrony ludności i mienia przed skutkami zagrożeń naturalnych, w szczególności powodziowych

Województwo opolskie jest jednym z pięciu województw Polski najbardziej narażonych na wystąpienie powodzi. Region był jednym z tych, które najbardziej ucierpiały w czasie powodzi tysiąclecia w 1997 r. W wyniku powodzi spowodowanej nasilonymi opadami zalanych zostało ponad 139 tysięcy hektarów ziem, 527 miejscowości, śmierć poniosło 8 osób¹²⁰. Aby zapobiec kolejnym tragediom, wszczęto intensywne działania zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym¹²¹. Obejmują one działania formalno-prawne, np. w zakresie przygotowania procedur sporządzania ocen zagrożenia powodziowego, jak i stworzenie lub odtworzenie infrastruktury zabezpieczającej obszary zamieszkałe przed zalaniem. Dotychczasowe działania obejmowały regulacje rzek i potoków, ale także inwestycje w infrastrukturę, w tym budowę obwałowań, zbiorników retencyjnych oraz stacji pomp. Dostrzegając konieczność kontynuowania działań ograniczających ryzyko wystąpienia podtopień w regionie, ale mając na uwadze jakość środowiska, w ramach RPO WO 2014-2020 będą realizowane działania polegające na rozwoju małej retencji, ważnej dla regionu w zakresie zwiększenia rezerw powodziowych.

W województwie występują szczególnie wysokie możliwości retencjonowania wody właśnie w zbiornikach małej retencji (możliwość nawet 6-krotnego zwiększenia pojemności obecnie retencjonowanej wody). Możliwości zatrzymywania wody w ramach innych form są zdecydowanie mniejsze. Uzupełnienie systemu istniejących zbiorników, zwiększy możliwości gromadzenia wody w razie zagrożenia, co bezpośrednio wpłynie na jego zmniejszenie. Poboczną, ale nie bez znaczenia, funkcją zbiorników małej retencji jest magazynowanie i spowalnianie odpływu wód, istotnego z punktu widzenia nawadniania użytków rolnych i leśnych oraz zmniejszania ryzyka pożarów lasów.

Działania podejmowane w ramach PI 5.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami.*

Tabela 3a (V/5.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Pojemność obiektów małej retencji wodnej</i>	dam ³	Słabiej rozwinięty	48 358	2012	wzrost	MRIRW	corocznie
2.	<i>Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	1 575	IZ	corocznie

¹²⁰ Informacja Wojewody Opolskiego *Skutki powodzi w województwie opolskim – zakres działań na rzecz ich usunięcia*. Mat. konferencji *Problemy ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Górnej Odry*, Opole, 2011.

¹²¹ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 61.

V.2.A.6a (5.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 5.2 *Wspieranie inwestycji (...)*

V.2.A.6.1a (5.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W celu zwiększenia w województwie opolskim liczby urządzeń umożliwiających zatrzymywanie i kontrolowane zrzucanie wody, w ramach RPO WO 2014-2020 dofinansowane będą systemy małej retencji.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja budowli przeciwpowodziowych, pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności z wymogami prawa UE;
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja suchych zbiorników i polderów, posiadających rezerwę powodziową.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących kompleksowych systemów małej retencji nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 5.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia¹²²;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego¹²³.

Cross-financing

W ramach zadań z zakresu małej retencji nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

V.2.A.6.2a (5.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 5.2 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 5.2.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

¹²² Na poziomie szczebla wojewódzkiego

¹²³ Jak wyżej

V.2.A.6.3a (5.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 5.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

V.2.A.6.4a (5.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

V.2.A.5b (5.2) (5.2) Cele szczegółowe PI 5.2 i oczekiwane rezultaty***Cel szczegółowy 2: Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez podniesienie skuteczności reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych***

Ochotnicze straże pożarne stanowią bardzo istotny element systemu reagowania i ratownictwa w razie wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia. Do podstawowych zadań tych jednostek należą działania w razie wystąpienia pożarów, awarii, zdarzeń drogowych, ale także podtopień i powodzi. W trakcie powodzi tysiąclecia w 1997 r. w pierwszej kolejności to strażacy OSP nieśli pomoc ludności poprzez zabezpieczanie domostw przed zalaniem oraz przeprowadzali ewakuacje. Jednostki te znajdują się w większości miejscowości, w tym wiejskich, stąd niejednokrotnie stanowią pierwszą możliwą pomoc dla poszkodowanych. Zgodnie ze statystyką publiczną spośród 1052,7 tys. osób biorących udział w 2010 r. w gaszeniu pożarów 487,0 tys. osób stanowili ratownicy OSP. Udział ochotników zarejestrowano w 55,7 tys. akcji. Wspólne działania ratowników Państwowej Straży Pożarnej i członków OSP odnotowano w 22,9 tys. akcji¹²⁴.

W związku z dużą rolą tych służb, koniecznym jest wsparcie ich zaplecza, w celu zwiększenia możliwości reagowania i ratowania w jak najszerszym zasięgu możliwych zdarzeń, a tym samym zwiększenia bezpieczeństwa ludności regionu w kontekście możliwych do wystąpienia klęsk żywiołowych, w tym także powodziowych. IZRPO WO zamierza w okresie 2014-2020 realizować przedsięwzięcia dotyczące systemów wczesnego reagowania i ratownictwa, które polegać będą na doposażaniu jednostek w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof. Doposażenie terenowych OSP pozwoli jeszcze większej liczbie tych jednostek wejść do krajowego systemu ratowniczo – pożarniczego.

Działania podejmowane w ramach PI 5.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami*.

Tabela 3b (V/5.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba jednostek OSP funkcjonujących na terenie województwa opolskiego</i>	szt.	Słabiej rozwinięty	531	2012	wzrost	Oddział Wojewódzki Związku OSP	corocznie
2.	<i>Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof</i>	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	17	IZ	corocznie

¹²⁴ *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011, s. 84.

V.2.A.6b (5.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 5.2 *Wspieranie inwestycji (...)*

V.2.A.6.1b (5.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W okresie 2014-2020 ze środków unijnych wsparcie uzyskają jednostki OSP, co umożliwi większe możliwości reagowania i ratowania życia, zdrowia i mienia ludności w razie wystąpienia klęsk żywiołowych. W ramach PI 5.2 realizowane będą zadania polegające na doposażeniu służb w sprzęt niezbędny do usuwania skutków zagrożeń naturalnych.

Główne typy przedsięwzięć

- zakup środków transportu oraz sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych;
- zakup specjalistycznego sprzętu do usuwania skutków katastrof.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących doposażenia służb ratowniczych w sprzęt umożliwiający ratowanie życia i mienia nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 5.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

- ochotnicze straże pożarne i ich związki.

Cross-financing

W ramach zadań z zakresu doposażenia służb ratowniczych w sprzęt umożliwiający ratowanie życia i mienia przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

V.2.A.6.2b (5.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem V.2.A.6.2a (5.2).

V.2.A.6.3b (5.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 5.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

V.2.A.6.4b (5.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

V.2.A.6.5 (5.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (V/5.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba urzędzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	3	IZ	corocznie
2.	<i>Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	12	IZ	corocznie

V.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

V.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (V): Ramy wykonania dla OP V

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
V	Kluczowy etap wdrażania	1.	<i>Liczba uruchomionych konkursów dla projektów w zakresie małej retencji</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	2	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 5.2 w zakresie małej retencji na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
V	Wskaźnik finansowy	2.	<i>Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych</i>	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	4,9	25,3	IZ	obowiązkowy

V.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej V

Tabele 7-10 (V): Tabele przedstawiające zastosowane w OP V kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Stabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
087	20 700 000	01	23 000 000	02	1 150 000	07	23 000 000
088	2 070 000			03	21 850 000		
101	230 000						

V.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP V ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

VI.2.A.1 OCHRONA ŚRODOWISKA, DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I NATURALNEGO

VI.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

VI.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP VI współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

VI.2.A.4 (6.3) Priorytet inwestycyjny 6.3 *Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego*

VI.2.A.5 (6.3) Cele szczegółowe PI 6.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie oferty kulturowej i ochrony dziedzictwa kulturowego regionu

Za wizytówkę regionu uważa się kompleksy architektury sakralnej i świeckiej, zespoły zamkowe i pałacowo-parkowe oraz drewniane kościoły położone głównie w północnej części województwa, włączone w szlak architektury drewnianej Polski Południowej - części europejskiego szlaku architektury drewnianej. W wachlarz obiektów dziedzictwa kulturowego i historycznego województwa wplatają się ponadto zespoły urbanistyczne, ruralistyczne, obiekty użyteczności publicznej oraz cmentarze – szczegółowo wykazane w *Programie opieki nad zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014*¹²⁵. Pomimo dotychczasowych nakładów finansowych, obiekty dziedzictwa oraz instytucje kultury w regionie wciąż wymagają remontów i adaptacji do wymogów

¹²⁵ Załącznik do uchwały Nr V/76/2011 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 29 marca 2011 r.

współczesnych odbiorców. Stan techniczny wielu instytucji kultury, zespołów dziedzictwa kulturowego i obiektów pogrupowanych w szlaki kulturowe lub stanowiących podstawę do ich utworzenia jest zły, przez co kwalifikują się do przebudowy, modernizacji, renowacji lub rewaloryzacji. Ze względu na kubaturę lokalnych zabytków i instytucji kultury, działania na ich rzecz wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, pozostających poza zasięgiem jednostek samorządu terytorialnego. Problemem jest również brak skutecznej promocji organizowanych przedsięwzięć kulturalnych, co przekłada się na bardzo niski poziom wiedzy potencjalnych turystów o ofercie miasta i regionu w tym zakresie.

Rozwój oferty kulturowej regionu jest jednym z celów RPO WO 2014-2020 koniecznych do osiągnięcia dla skutecznego wzrostu potencjałów województwa opolskiego. Wśród założeń podejmowanej interwencji wymienia się poprawę jakości świadczonych usług kulturowych oraz wzrost potencjału turystycznego. Równoważnym elementem inwestycji infrastrukturalnych z zakresu zachowania regionalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego będą podjęte działania promocyjne i informacyjne.

Działania podejmowane w ramach PI 6.3 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.*

Tabela 3 (VI/6.3): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca	PLN	Słabiej rozwinięty	165,15	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	310 000	IZ	corocznie

VI.2.A.6 (6.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 6.3 *Zachowanie, ochrona, promowanie (...)*

VI.2.A.6.1 (6.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Wielokulturowość regionu sprzyjała powstaniu niepowtarzalnego zbioru cennych obiektów dziedzictwa kulturowego. Różnorodność narodowościowa wymieniana jest jako jeden z największych atutów województwa opolskiego i stanowi o jego bogactwie kulturowym. Na liście krajowego rejestru zabytków wg danych z 2011 r. figurowało 2,8 tys. najcenniejszych nieruchomości zabytków z terenu województwa opolskiego¹²⁶. Wielokulturowość, definiowana jako różnorodność dziedzictwa kulturowego i przejawów kultury zdecydowanie wpływa na atrakcyjność regionu, decydując o silnej regionalnej tożsamości jego mieszkańców. Wykorzystanie wykształconych dobrych relacji pomiędzy

¹²⁶ Wykaz zabytków uaktualniany cyklicznie publikowany jest na stronie internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa <http://www.nid.pl/idm,160,rejestr-zabytkow.html>

poszczególnymi grupami ludnościowymi powinno stanowić bazę dla społeczno-gospodarczego rozwoju województwa oraz budowania stałych przewag konkurencyjnych. Jednak poziom wskaźników określających uczestnictwo mieszkańców w rozwoju kultury regionu utrzymuje się na zauważalnie niższym pułapie niż przeciętnie w Polsce¹²⁷, co znalazło odzwierciedlenie w niskich ocenach aktywności lokalnych środowisk kulturalnych. Kolejnym zidentyfikowanym problemem w opisywanym obszarze jest utrudniona dostępność do infrastruktury kulturalnej, która często obciążona jest barierami architektonicznymi, technicznymi i w komunikowaniu się, wymaga zatem adaptacji, generalnego remontu oraz doposażenia poszczególnych obiektów. Zapewnienie dostępności dotyczy również sposobu komunikacji z osobą niepełnosprawną jako odbiorcą.

Wśród mocnych stron województwa opolskiego wymieniane są zarówno walory przyrodniczo-krajobrazowe, jak i dziedzictwo kulturowe, któremu towarzyszy wysoka aktywność kulturalna mieszkańców regionu. W perspektywie finansowej 2014-2020 przewidziane zostało podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych. Zaplanowane działania obejmą również poprawę stanu technicznego obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego. Ważnym aspektem podejmowanych w ramach RPO WO 2014-2020 interwencji będzie zwiększenie atrakcyjności oferty kulturowej regionu, w tym na obszarach przygranicznych województwa.

Jednym z cenniejszych przyrodniczo obszarów województwa opolskiego są tereny Stobrawskiego Parku Krajobrazowego wraz z jego endogenicznymi zasobami wymagającymi zarówno ochrony jak i promocji. Unikatowe połączenie przyrody na północnych terenach regionu, otaczającej liczne obiekty dziedzictwa kulturowego (w tym zabytkowe kościoły, kapliczki i parki) sprawia, że działania podejmowane na rzecz wspomnianych zasobów wymagają zintegrowanego podejścia. Zapewni to możliwość zrównoważonego rozwoju obszaru, przy uwzględnieniu specyficznego charakteru terytorium, co przełoży się zarówno na wzrost gospodarczy, jak i realizację wymaganych działań na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Kolejnym z obszarów bogatych w cenne przyrodniczo i kulturowo zasoby wartym podkreślenia jest południowa część regionu, gdzie obok Parku Krajobrazowego Gór Opawskich, rezerwatów przyrody i parków miejskich funkcjonują liczne obiekty historyczne, dziedzictwa kulturowego jak i obszary zdegradowane – przewidziane do rewitalizacji i aktywizacji tereny z potencjałem przyrodniczym, turystycznym, o bogatej historii archeologicznej. W celu zapewnienia rozwoju społecznego, gospodarczego, w tym pełnego wykorzystania możliwości turystycznych polsko-czeskiego pogranicza konieczne są m.in. modernizacja obiektów o znaczeniu kulturowym, zapewnienie ochrony obszarów o unikalnej strukturze przyrodniczej na rzecz zachowania różnorodności przyrodniczej obszaru.

Ważnym zadaniem w okresie 2014-2020 jest także promocja głównych atrakcji turystycznych i kulturowych oraz animowanie życia kulturalnego mieszkańców regionu. Do sprawnego wdrożenia założonego celu konieczne jest prowadzenie skoordynowanych działań informacyjno-promocyjnych na szczeblu ponadlokalnym.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
- odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
- budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych;

¹²⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 46.

- przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia;
- konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych;
- projekty informacyjno-promocyjne, w tym organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 6.3 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego, w szczególności w ramach OSI Obszary Przygraniczne oraz ZIT.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- instytucje kultury;
- jednostki sektora finansów publicznych;
- przedsiębiorstwa¹²⁸.

Cross-financing

W ramach PI 6.3 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

VI.2.A.6.2 (6.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

W ramach PI 6.3 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI 6.1. Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%.

Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

¹²⁸ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Dodatkowo w ramach PI 6.3 przewidziana została możliwość realizacji projektów strategicznych z zakresu ochrony, promocji dziedzictwa kulturowego i kultury w regionie zgodnie z zaprezentowanymi zasadami finansowania inwestycji. Projekty wsparte w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować będą się wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Inwestycje ze względu na swój kompleksowy charakter obejmujący przede wszystkim wsparcie małej infrastruktury oraz znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI 6.3 celu szczegółowego.

VI.2.A.6.3 (6.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 6.3 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VI.2.A.6.4 (6.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VI.2.A.6.5 (6.3) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VI/6.3): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	50	IZ	corocznie
2.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	14	IZ	corocznie

VI.2.A.4 (6.2) Priorytet inwestycyjny 6.2 *Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie*

VI.2.A.5 (6.2) Cele szczegółowe PI 6.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie udziału mieszkańców województwa objętych systemem kanalizacji sanitarnej

Komponentem środowiska wymagającym zdecydowanej kontynuacji działań podjętych w perspektywie finansowej 2007-2013 jest z pewnością ochrona powierzchniowych i podziemnych wód w regionie, który w analizie SWOT przeprowadzonej dla województwa opolskiego w ramach prac nad aktualizacją SRWO 2020¹²⁹, sklasyfikowany został po stronie słabych stron oraz potencjalnych zagrożeń rozwojowych. Konieczność wdrożenia kolejnych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest logicznym następstwem działań zmierzających do pełnej realizacji polityk prośrodowiskowych w regionie, borykającym się z problemem zanieczyszczonych wód oraz niedostatecznego skanalizowania - z systemu odprowadzania ścieków bezpośrednio do sieci kanalizacyjnej w regionie korzystało 59,2% mieszkańców¹³⁰. Przywołana kwestia znajduje przełożenie

¹²⁹ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 82.

¹³⁰ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego ..., s. 122.

na wysoki stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych¹³¹, co z kolei wpływa na konieczność ochrony głównych zbiorników wód podziemnych (w szczególności zbiornika GZWP 333 Opole – Zawadzkie) oraz zlewni Zbiornika Turawskiego.

Głównym celem realizacji PI 6.2 w regionie jest kontynuowanie podjętych prac w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury gospodarki komunalnej. Nacisk w ramach gospodarki wodno-ściekowej kładziony będzie na dofinansowywanie projektów przewidujących podłączenie do sieci kanalizacyjnej ludności województwa opolskiego oraz na zadania dotyczące oczyszczania ścieków. W celu ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem wsparcie uzyskają również działania polegające na monitorowaniu stanu ich jakości.

Działania podejmowane w ramach PI 6.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.*

Tabela 3 (VI/6.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	Słabiej rozwinięty	68,7	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	RLM	Słabiej rozwinięty	0	2014	21 100	IZ	corocznie

VI.2.A.6 (6.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 6.2 *Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej (...)*

VI.2.A.6.1 (6.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Głównym problemem zdiagnozowanym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w województwie jest niedostatecznie rozwinięta, a po części przestarzała infrastruktura sieciowa tych systemów. Poprawa jakości i dostępności do mediów technicznych w regionie jest wyznacznikiem jakości życia jego mieszkańców. Z tego względu podstawowym celem PI 6.2 będzie budowa, modernizacja i renowacja sieci kanalizacyjnych, bądź podniesienie parametrów funkcjonującej infrastruktury dla aglomeracji. Wdrożenie określonych inwestycji przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, jak również ochrony stanu środowiska naturalnego, w tym podziemnych zbiorników wodnych oraz akwenów powierzchniowych. O potrzebach inwestycyjnych w regionie w tym zakresie świadczy wysokie zainteresowanie środkami dostępnymi na wdrażanie projektów przewidujących rozbudowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków – projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej otrzymywały wsparcie zarówno dzięki funduszom przedakcesyjnym, środkom przekazanym Polsce w perspektywie 2004-2006, jak i perspektywie finansowej 2007-2013. Z tego względu planuje się, że realizacja założonych celów będzie przebiegać w drodze kontynuowania interwencji podjętych w ramach inwestycji realizowanych w poprzednich perspektywach finansowych poprzez uzupełnianie brakujących elementów infrastruktury dla wskazanego obszaru.

¹³¹Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego ..., s. 121.

Koordinację działań podejmowanych na poziomie jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw kanalizacyjnych w realizacji zadań z zakresu infrastruktury sanitacyjnej na ich terenach zapewnia *Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych*¹³², w którym oszacowano potrzeby i wskazano działania na rzecz wyposażenia aglomeracji powyżej 2 tys. RLM w systemy kanalizacji i oczyszczania ścieków. Dokument zapewnia jednocześnie wdrożenie postanowień dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych¹³³ poprzez ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków i ochronę środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami we wszystkich aglomeracjach wskazanych w KPOŚK. W celu uporządkowania regionalnej gospodarki wodno-ściekowej, na obszarach aglomeracji wpisanych w KPOŚK oraz zgodnych z obowiązującą linią demarkacyjną konieczne będzie przeprowadzenie prac obejmujących rozbudowę i modernizację infrastruktury sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z systemem oczyszczalni ścieków, w tym na obszarach wiejskich. Wśród typów wdrażanych przedsięwzięć zakłada się zarówno budowę nowych, jak i unowocześnienie funkcjonujących systemów kanalizacyjnych, których realizacja będzie ekonomicznie oraz technicznie opłacalna. W perspektywie 2014-2020 zakładane jest uzupełnianie systemu gospodarki wodno-ściekowej na rzecz poprawy jakości ochrony środowiska naturalnego w zakresie zbiorników wód podziemnych i powierzchniowych. Przewidziane do realizacji inwestycje będą zmierzały do objęcia systemem kanalizacji sanitarnej każdego mieszkańca regionu, a tym samym ograniczenie zagrożenia pogłębiania stopnia zanieczyszczenia wód w regionie. Dofinansowywane przedsięwzięcia będą wypełniały założenia dyrektywy ws. oczyszczania ścieków oraz pozostaną zgodne z celami KPOŚK.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, przebudowa, remont obiektów budowlanych oraz zakup lub modernizacja urządzeń do odprowadzania, oczyszczania i przesyłu ścieków, tj.: sieci kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków, innych urządzeń wodno-ściekowych zmniejszających negatywne oddziaływanie zanieczyszczeń na środowisko;
- rozbudowa i doskonalenie systemu monitoringu wód podziemnych poprzez zakup urządzeń i niezbędnego wyposażenia.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodno-ściekowej nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 6.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie), zgodnie z wykazem aglomeracji wskazanych w KPOŚK oraz obowiązującą linią demarkacyjną.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządów terytorialnych;
- przedsiębiorstwa¹³⁴.

¹³² Trzecia aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków 2010 zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r.

¹³³ Dyrektywa Rady 91/271/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych z dnia 21 maja 1991 r. (Dz.U. WE L 135 z 30.5.1991).

¹³⁴ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Cross-financing

W ramach PI 6.2 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

VI.2.A.6.2 (6.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem VI.2.A.6.2 (6.3).

VI.2.A.6.3 (6.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 6.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VI.2.A.6.4 (6.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VI.2.A.6.5 (6.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VI/6.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	136	IZ	corocznie

VI.2.A.4 (6.5) Priorytet inwestycyjny 6.5 *Podjęcie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu*

VI.2.A.5 (6.5) Cele szczegółowe PI 6.5 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie atrakcyjności miast poprzez nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym

Województwo opolskie jest regionem o zwartym terytorium oraz policentrycznej sieci osadniczej. System miast w regionie tworzy 35 ośrodków z centralnym położeniem Miasta Opola oraz dominacją miast małych. Pod względem stopnia urbanizacji w regionie wyróżnia się Aglomeracja Opolska, która zajmuje ponad 20% powierzchni województwa i skupia ok. 1/3 jego ludności koncentrując przy tym funkcje administracyjne, przemysłowe, usługowe i mieszkalnictwa. Funkcjonująca w regionie sieć miejska bazuje na wielowarstwowej strukturze przestrzennej, społecznej i gospodarczej, w której utrwaliły się obszary wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych i rekultywacyjnych. Problem terenów zdegradowanych i zaniedbanych pod względem społecznym, gospodarczym czy środowiskowym dotyka znacznej liczby miast, szczególnie mniejszych, charakteryzujących się wyższym wskaźnikiem wyludnienia oraz ograniczonym potencjałem rozwojowym i inwestycyjnym. Do obszarów zdegradowanych w organizmach miejskich województwa opolskiego zaliczono m.in. tereny przemysłowe powstałe na skutek upadku tradycyjnych branż przemysłowych¹³⁵ oraz tereny, które utraciły dotychczasowe funkcje na rzecz obronności kraju. Zdegradowane obszary obniżają wartość inwestycyjną, estetyczną, ale przede wszystkim społeczno-gospodarczą miast. Z uwagi na ogromne znaczenie problematyki

¹³⁵ *Materiał roboczy do wypracowania diagnozy...*, s. 149.

zdegradowanych i zaniedbanych terenów, w strategiach przestrzennych wielu miast regionu szczególną uwagę poświęca się potrzebom ponownego przywrócenia tym terenom pierwotnych funkcji bądź nadania zupełnie nowych. Rolą projektów realizowanych w ramach obszaru rekultywacji terenów poprzemysłowych i powojkowych będzie wdrażanie procesów przywracających możliwość sprawnego działania zdegradowanego obszaru poprzez zmianę jego struktury i nadanie nowych funkcji. Aktywizacja przestrzeni będzie wynikiem pozytywnej zmiany jakościowej wniesionej w wyniku interwencji PI 6.5.

Działania podejmowane w ramach PI 6.5 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.*

Tabela 3 (VI/6.5): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zdewastowane</i> • <i>zdegradowane</i> 	ha	Słabiej rozwinięty	2600 288	2012	spadek	GUS	corocznie
2.	<i>Liczba miejsc pracy wykreowana na wspartych obszarach</i>	EPC	Słabiej rozwinięty	0	2014	7	IZ	corocznie

VI.2.A.6 (6.5) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 6.5 *Podejmowanie przedsięwzięć (...)*

VI.2.A.6.1 (6.5) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Zadaniem interwencji podejmowanej w ramach PI 6.5 jest tworzenie na zdegradowanych obszarach poprzemysłowych i powojkowych miast warunków infrastrukturalnych do ponownego rozwoju i tworzenia przyjaznej przestrzeni społecznej. Porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej musi odbywać się poprzez zagospodarowywanie opuszczonych przestrzeni w harmonii z otoczeniem, rozumianym jako likwidację powodów izolacji zdegradowanych obszarów od pozostałych obszarów. Poza poprawą bezpieczeństwa, na terenach objętych zasięgiem realizowanych projektów (zapobieganie przestępczości, patologiom społecznym, wypadkom związanym ze złą kondycją techniczną obiektów), zasadniczą wartością wdrażanych projektów będzie adaptacja, przebudowa i remonty zdegradowanej infrastruktury pozostałej po tradycyjnej działalności przemysłowej prowadzonej na terenach ośrodków miejskich województwa m.in. na cele środowiskowe i rekreacyjne.

Działania władz lokalnych w stosunku do terenów poprzemysłowych oraz powojkowych ograniczane są często niewielkim budżetem skierowanym na odnowę tych obszarów. Pozyskanie dodatkowych funduszy na eliminowanie przeszkód stojących na drodze ponownej integracji wskazanych terenów z rozwijającym się miastem pozwoli wyzwolić dodatkowy potencjał inwestycyjny jednostki. Dodatkową korzyścią wynikającą z realizacji zadania będzie stopniowa zmiana postrzegania tych terenów przez władze lokalne i społeczeństwo jako zagrożenia, utrwalonego w świadomości

społecznej w wyniku długotrwałej izolacji i niedostępności tych obszarów, na rzecz potencjalnej szansy rozwojowej – drugiego oddechu zapomnianych przestrzeni miejskich. Konieczne do przeprowadzenia działania obejmą m.in. zabezpieczenie obiektów i obszarów przed dalszą degradacją, niekontrolowanym dostarczaniem zanieczyszczeń przemysłowych do wód gruntowych oraz szeroko pojęte inwestycje na rzecz poprawy estetyki przestrzeni. W wyniku wdrażania działań zaplanowanych do realizacji w ramach PI 6.5 możliwe będzie przywrócenie atrakcyjności funkcjonalno-przestrzennej na zdegradowanych, w tym poprzemysłowych i powojaskowych, terenach miast województwa opolskiego. Na poziomie regionalnym możliwe będzie realizowanie projektów nadających funkcje środowiskowe zdegradowanym terenom poprzez likwidację źródeł izolacji tych obszarów od pozostałych przestrzeni miejskich. Dodatkowo zapewnione zostanie wsparcie systemów pomiaru stopnia zanieczyszczenia powietrza w miastach oraz powiadamiania ludności o jego poziomie.

Główne typy przedsięwzięć

- przygotowanie terenu pod powtórne wykorzystanie poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury;
- rekultywacja gruntów, usuwanie niebezpiecznych materiałów będących pozostałością działalności przemysłowej na cele użytkowe;
- wyburzanie obiektów, które utraciły właściwości użytkowe, połączone z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem;
- budowa, rozbudowa, modernizacja obiektów na terenach zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełniących na cele środowiskowe i rekreacyjne, umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu;
- systemy pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz powiadamiania o ich poziomie, w tym infrastruktura techniczna niezbędna do ich wykonania.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 6.5 zostaną objęte tereny zdegradowane miast województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsiębiorstwa¹³⁶;
- jednostki sektora finansów publicznych;
- organizacje pozarządowe.

Cross-financing

W ramach PI 6.5 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

¹³⁶ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

VI.2.A.6.2 (6.5) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem VI.2.A.6.2 (6.3).

VI.2.A.6.3 (6.5) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 6.5 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VI.2.A.6.4 (6.5) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VI.2.A.6.5 (6.5) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VI/6.5): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów	ha	EFRR	Słabiej rozwinięty	50	IZ	corocznie

VI.2.A.4 (6.1) Priorytet inwestycyjny 6.1 *Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie*

VI.2.A.5 (6.1) Cele szczegółowe PI 6.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej masie odpadów

Przeprowadzona na potrzeby przygotowania *Planu gospodarki odpadami województwa opolskiego na lata 2007-2012*¹³⁷ analiza gospodarowania odpadami w regionie oraz prezentowane dane statystyczne GUS wg stanu na 2010 r. pozwoliły zdiagnozować kilka problemów w obszarze. Do najważniejszych należy objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych w województwie zaledwie 82,8% mieszkańców, przy 91% poziomie zbierania szacowanej ilości wytwarzanych odpadów. Dodatkowo stwierdzone zostało nieosiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku oraz zbyt małe ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Istotnym problemem jest również brak instalacji spełniających wymagania dla regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz występowanie nielegalnych składowisk odpadów. Ponadto zgodnie z informacjami zawartymi w WPGO wg stanu na 31 grudnia 2011 r., jedynie na terenie 6 spośród 71 gmin województwa opolskiego powstała odpowiednia infrastruktura dla punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Założeniem działań podejmowanych w oparciu o WPGO na rzecz rozwiązania przywołanych problemów dla obszaru gospodarki odpadami jest osiągnięcie szeregu celów :

- ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych;
- zwiększenia udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów;

¹³⁷ *Plan gospodarki odpadami województwa opolskiego na lata 2007-2012* przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XX/271/2012 z dnia 28 sierpnia 2012 r.

- zwiększenia ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych;
- wyeliminowania praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Działania podejmowane w ramach PI 6.1 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.*

Tabela 3 (VI/6.1): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</i>	%	Słabiej rozwinięty	8,8	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	<i>Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	150 000	IZ	corocznie

VI.2.A.6 (6.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 6.1 *Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami (...)*

VI.2.A.6.1 (6.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W województwie opolskim konieczne jest wsparcie pozytywnych trendów rozwojowych w zakresie infrastruktury gospodarki komunalnej w obszarze odpadów. Zwiększenie poziomu segregacji odpadów oraz ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania to najważniejsze priorytety regionu, których osiągnięcie zostanie zagwarantowane w momencie objęcia spójnym i wydajnym systemem racjonalnej gospodarki odpadami każdego podmiotu funkcjonującego w regionie. Do osiągnięcia założonych celów konieczne będzie przeprowadzenie następujących działań:

- zapobieganie powstawaniu odpadów, ograniczenie ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko;
- wspomaganie prawidłowego postępowania z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania;
- realizację wskazanego systemu gospodarowania odpadami opartego na regionach gospodarki odpadami.

W zakresie gospodarki odpadami realizowanej w ramach PI 6.1 konieczne będzie zapewnienie określonych działań na rzecz ochrony środowiska oraz przeprowadzenie kluczowych inwestycji w odniesieniu do odpadów powstających na terenie województwa. Szczegółowe wytyczne wynikają z zobowiązań akcesyjnych sformułowanych w ramach dyrektywy odpadowej¹³⁸ i dyrektywy składowiskowej¹³⁹. Zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy odpadowej, do roku 2020 niezbędne jest przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów, przynajmniej takich frakcji jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych wagowo na poziomie minimum 50%. Z kolei dyrektywa składowiskowa nakłada na Polskę obowiązek redukcji udziału odpadów

¹³⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. U. L 312 z 22.11.2008).

¹³⁹ Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.U. L 182 z 16.7.1999).

komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, do poziomu 35% w roku 2020 w stosunku do całkowitej ilości (wagi) tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Przedstawiona w dyrektywach hierarchia osiągania założeń w gospodarce odpadami przewiduje kolejno: stworzenie modelu społeczeństwa dążącego do eliminacji wytwarzania odpadów oraz wtórnego wykorzystania ich jako surowca („społeczeństwo recyklingu”), przygotowanie odpadów do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku (w tym energii). Jednocześnie wymagania nałożone na Polskę, a tym samym województwo opolskie w zakresie gospodarki odpadami znalazły bezpośrednie odniesienie w *Planie gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2012–2017*.

W celu wypełnienia ustawowych obowiązków narzuconych na jednostki samorządowe w województwie przez krajową legislację, konieczne będzie doprowadzenie do stworzenia funkcjonalnego systemu gospodarki odpadami opartego na gminnych PSZOK-ach. Przełożenie efektów wprowadzenia na terenie gmin punktu bezpłatnej zbiórki wybranych kategorii odpadów na wymiar środowiskowy będzie znaczące. Proces uświadamiania społeczeństwa w zakresie recyklingu znajdzie odzwierciedlenie w tonach wysegregowanych odpadów w ramach gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i instytucji publicznych w regionie. W celu zwiększenia w województwie opolskim poziomu odzysku (zwłaszcza recyklingu) surowców metali, szkła, tworzyw sztucznych, papieru, a jednocześnie zmniejszenia ilości odpadów biodegradowalnych poddanych procesowi unieszkodliwiania poprzez składowanie, konieczne będzie zrealizowanie szeregu inwestycji infrastrukturalnych. Wśród najważniejszych potrzeb jest dostosowanie regionalnego systemu gospodarki odpadami do przepisów krajowych i dyrektyw unijnych poprzez budowę lub modernizację instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych oraz gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W perspektywie finansowej 2014-2020 zakładane jest kontynuowanie działań na rzecz usprawnienia systemu gospodarki odpadami poprzez rozbudowę regionalnej sieci zakładów odbioru i przetwarzania odpadów komunalnych. Finansowane w ramach Programu inwestycje realizowane będą w regionach gospodarki odpadami, dla których nie przewidziano wsparcia dla komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów. Ponadto należy wskazać na konieczność zapewnienia zgodności projektów z planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zatwierdzanymi przez Ministra Środowiska. Przedsięwzięcia będą zmierzały do poprawy stanu środowiska poprzez objęcie systemem gospodarki odpadami każdego mieszkańca regionu, pozostaną zgodne z polityką ograniczania ilości odpadów przeznaczonych do składowania, a ulegających naturalnej biodegradacji przy jednoczesnym podnoszeniu świadomości społeczeństwa o konieczności odzysku surowców wtórnych poprzez segregację odpadów. W wyniku wdrożenia planowanych działań każdy mieszkaniec województwa opolskiego zostanie włączony w funkcjonalną sieć systemu segregowania, zbierania, transportowania, przetwarzania, wtórnego wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa lub zakup instalacji służących do przetwarzania i wykorzystywania odpadów oraz likwidacji i neutralizacji złożonych odpadów zagrażających środowisku;
- zwiększenie zasięgu oddziaływania istniejących systemów segregacji odpadów poprzez zakup nowych urządzeń i wyposażenia;
- budowa obiektów lub zakup urządzeń wchodzących w skład systemów zbiórki odpadów ze strumienia odpadów komunalnych.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących gospodarki odpadami nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 6.1 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządów terytorialnych;
- przedsiębiorstwa¹⁴⁰;
- jednostki sektora finansów publicznych.

Cross-financing

W ramach PI 6.1 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

VI.2.A.6.2 (6.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem VI.2.A.6.2 (6.3).

VI.2.A.6.3 (6.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 6.1 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VI.2.A.6.4 (6.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VI.2.A.6.5 (6.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VI/6.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	50	IZ	corocznie

VI.2.A.4 (6.4) Priorytet inwestycyjny 6.4 *Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zielona infrastruktura*

VI.2.A.5 (6.4) Cele szczegółowe PI 6.4 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 5: Zachowanie unikatowej struktury zasobów przyrodniczych regionu

Na terenie województwa opolskiego poddawanego procesom rozwoju rolnictwa, sieci osadniczej i struktur przemysłowych, a w rezultacie stopniowej degradacji naturalnego środowiska, w istotnym stopniu zachowały się cenne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Większość najcenniejszych z przyrodniczego punktu widzenia obszarów objętych zostało ochroną. Dodatkowo

¹⁴⁰ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

na obszarze regionu w ramach sieci Natura 2000 utworzone zostały 4 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 19 specjalnych obszarów ochrony siedlisk¹⁴¹. Ze względu na nieadekwatny do współczesnych wyzwań związanych ze zmianami klimatu sposób prowadzenia gospodarki wodnej oraz podejmowane prace związane z regulacją cieków wodnych oraz odwadnianiem terenów przez systemy melioracyjne, największą liczbę gatunków zaliczonych do zagrożonych zidentyfikowano na obszarach wodno-błotnych¹⁴². Problemem wpływającym na spadającą różnorodność biologiczną województwa jest działalność rolnicza, zwłaszcza proces przekształcania łąk w grunty orne na obszarze polderów i terenów zalewowych. Dodatkowo zanik gospodarki pasterskiej na terenach łąkowych wokół Góry Św. Anny, południowej części płaskowyżu Głubczyckiego czy Lasów Stobrawsko-Turawskich doprowadził do zarośnięcia bogatych florystycznie kompleksów roślinnością krzewiastą i szuwarową, ograniczając potencjał biologicznej różnorodności tych terenów. Objęcie ochroną prawie 1/3 obszaru województwa nie powstrzymało spadku wskaźników różnorodności biologicznej oraz liczebności gatunków. Ponad 31% gatunków roślin naczyniowych zidentyfikowanych w województwie zagrożonych jest wymarciem, przy czym ryzyko wyginięcia wzrasta najbardziej w przypadku flory rodzimej. Analogicznie kształtują się wskaźniki dotyczące fauny wojewódzkiej.

Działania podejmowane w ramach PI 6.4 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.*

Tabela 3 (VI/6.4): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Obszary prawnie chronione ogółem	ha	Słabiej rozwinięty	256 272,3	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	Słabiej rozwinięty	0	2014	10	IZ	corocznie

VI.2.A.6 (6.4) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 6.4 *Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej (...)*

VI.2.A.6.1 (6.4) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Ocena stanu środowiska w województwie wymaga wprowadzenia kompleksowego systemu monitoringu przyrodniczego, w tym całkowitej identyfikacji dostępnych zasobów przyrodniczych regionu, pomocnej przy lokalizowaniu nowych inwestycji. Narastającym problemem jest również niewłaściwe gospodarowanie wodami w kontekście ochrony różnorodności biologicznej oraz zachodzących zmian klimatu (ograniczenie małej retencji i przyspieszenie spływu powierzchniowego rzek). Ostatnim podnoszonym argumentem w przypadku zaniedbań w regionalnym obszarze środowiska jest nieobjęcie wszystkich cennych obszarów (zwłaszcza korytarzy ekologicznych) wystarczającą ochroną. Celem działań podejmowanych w PI 6.4 będzie ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych, gatunków i ekosystemów oraz wzmocnienie niezbędnej infrastruktury obiektów służących ochronie różnorodności biologicznej, edukacji ekologicznej, parków krajobrazowych

¹⁴¹ *Ochrona środowiska 2012*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 292.

¹⁴² *Opracowania ekofizjograficzne dla województwa opolskiego*, 2009, praca zbiorowa.

i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natury 2000), tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej na terenach miejskich i pozamiejskich bądź realizacja projektów z wykorzystaniem lokalnych zasobów przyrodniczych. Interwencja środków europejskich w województwie zgodnie z linią demarkacyjną nie obejmie systemu krajowego, w tym obszarów Natury 2000 oraz parków narodowych. Zgodnie z celami SRWO 2020¹⁴³ działania zmierzające do zachowania wyjątkowego zróżnicowania flory i fauny na terenie województwa, stanowiącej jego naturalny kapitał rozwojowy, powinny być skierowane na podnoszenie jakości interwencji podejmowanych na rzecz środowiska przyrodniczego. Promowane będzie polepszanie standardu bazy technicznej i wyposażenia istniejących oraz projektowanych obszarów ochrony przyrody przewidzianych do wsparcia w ramach programu (zwłaszcza w południowych i północno-zachodnich obszarach województwa). Konieczne jest zapewnienie ochrony zagrożonych siedlisk i gatunków *in-situ* na obszarach wodno-błotnych, leśnych i rolniczych, jak również ochrona zagrożonych gatunków *ex-situ* poprzez budowę ogrodów botanicznych czy ekoparków. Przewidziane jest również przywracanie i ochrona różnorodności biologicznej na terenach miejskich i pozamiejskich z wykorzystaniem lokalnych zasobów przyrodniczych. Dodatkowo realizowane będą inwestycje z zakresu wspierania ośrodków prowadzących działalność w obszarach edukacji ekologicznej i przyrodniczej. Wyjątkowe zróżnicowanie flory i fauny na obszarze województwa zaliczane jest zdecydowanie do jego najmocniejszych stron. Działania podejmowane w perspektywie finansowej 2014-2020 mają na celu wzmocnić i rozwinąć dotychczas wykształcone obszary węzłowe systemu przyrodniczego w regionie, przy jednoczesnym uwzględnieniu nowoprojektowanych form ochrony przyrody. Dokonany podział typów przedsięwzięć wdrażanych w regionie przewiduje możliwość realizowania zarówno projektów infrastrukturalnych, opracowywania planów, inwentaryzacji dla konkretnych obszarów, jak i bezpośrednich działań w środowisku przyrodniczym zmierzających do zahamowania strat różnorodności biologicznej.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażenie obiektów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony różnorodności biologicznej oraz prowadzenia działalności w zakresie edukacji ekologicznej, podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody;
- tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime;
- opracowanie planów/programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo, inwentaryzacji przyrodniczej;
- reintrodukcja, ochrona *ex situ*, ochrona *in situ* gatunków zagrożonych, ochrona i odbudowa zdegradowanych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych;
- wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących zachowania różnorodności biologicznej w regionie nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 6.4 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;

¹⁴³ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 120.

- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- Parki Krajobrazowe;
- organizacje pozarządowe, w tym ekologiczne prowadzące działalność non-profit w obszarze objętym wsparciem w ramach działania;
- jednostki sektora finansów publicznych;
- przedsiębiorstwa¹⁴⁴.

Cross-financing

W ramach PI 6.4 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

VI.2.A.6.2 (6.4) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem VI.2.A.6.2 (6.3).

VI.2.A.6.3 (6.4) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 6.4 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

VI.2.A.6.4 (6.4) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VI.2.A.6.5 (6.4) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VI/6.4): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba siedlisk/zbiorowisk roślinnych objętych projektem	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	8	IZ	corocznie

VI.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

VI.2.A.8 Ramy wykonania

¹⁴⁴ Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa lub podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).

Tabela 6 (VI): Ramy wykonania dla OP VI

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
VI	Kluczowy etap wdrażania	1.	<i>Liczba projektów strategicznych, dla których została złożona pełna dokumentacja projektowa</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	3	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 6.3 na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
VI	Wskaźnik produktu	2.	<i>Długość sieci kanalizacji sanitarnej</i>	km	EFRR	Słabiej rozwinięty	27	136	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 6.2
VI	Wskaźnik finansowy	3.	<i>Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych</i>	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	16,6	88,5	IZ	obowiązkowy

VI.2.A.9 Kategoryzacja interwencji Osi priorytetowej VI

Tabele 7-10 (VI): Tabele przedstawiające zastosowane w OP VI kategorii interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
017	5 270 000	01	77 700 000	01	22 100 000	01	2 000 000
018	930 000			02	22 100 000	05	7 500 000
020	2 295 000			03	33 500 000	07	68 200 000
022	13 005 000						
085	3 600 000						
086	720 000						
089	10 000 000						
094	26 720 000						
095	10 540 000						
101	4 620 000						

VI.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP VI ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

VII.2.A.1 ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT NA RZECZ MOBILNOŚCI MIESZKAŃCÓW

VII.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

VII.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowane. Oś priorytetowa VII współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

VII.2.A.4 (7.2) Priorytet inwestycyjny 7.2 *Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.*

VII.2.A.5 (7.2) Cele szczegółowe PI 7.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój infrastruktury drogowej

Dostępność komunikacyjna województwa opolskiego, tworzenie powiązań funkcjonalnych wewnątrz i poza regionem, w szczególności między Aglomeracją Opolską a węzłami sieci krajowej opiera się na systemie transportowym, który obecnie pełni kluczową rolę w budowaniu potencjału konkurencyjnego regionu. W SRWO 2020 jednym ze strategicznych celów rozwojowych województwa jest *dobra dostępność do rynków pracy, dóbr i usług*¹⁴⁵. Przyjęte podejście wynika ze zdiagnozowanych słabych stron regionu, do których zalicza się m.in. połączenie ośrodka wojewódzkiego z autostradą A4 oraz stolicą kraju, brak osi komunikacyjnej północ-południe, stan i parametry techniczne infrastruktury drogowej. Mając na uwadze koncentrację firm, miejsc pracy w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, dla pełnej integracji terytorialnej województwa oraz w celu kompleksowego wykorzystania potencjałów niezbędne są działania na rzecz poprawy, jakości połączeń centrum z zapleczem regionu m.in. poprzez rozbudowę sieci transportowej. Przyczyni się to do wzrostu intensywności wymiany między obszarami węzłowymi, a tym samym zwiększenia możliwości inwestycyjnych oraz wykształcenia nowych funkcji m.in. gospodarczych. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach PI 7.2 będą zgodne z wyzwaniem krajowym zidentyfikowanym w *Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r.*, gdzie jako jeden z celów szczegółowych wskazano stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz kierunkami rozwoju określonymi w KSRR¹⁴⁶, w której m.in. zidentyfikowano konieczność działań na rzecz poprawy jakości połączeń, m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury transportowej. Tym samym wsparcie udzielone na inwestycje w infrastrukturę drogową w ramach PI 7.2 przyczyni się do wzmocnienia dostępności komunikacyjnej i spójności terytorialnej regionu.

Działania podejmowane w ramach PI 7.2 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim.*

¹⁴⁵ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego...*, s. 105.

¹⁴⁶ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego...*, s. 103.

Tabela 3 (VII/7.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Średnia ważona dostępność powiatowego węzła transportowego	*	Słabiej rozwinięty	0,3998	2010	wzrost	PAN	ad hoc
2.	Liczba miast powiatowych o poprawionej dostępności do infrastruktury drogowej	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	6	IZ	corocznie

*syntetyczna miara wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej węzłów transportowych

VII.2.A.6 (7.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 7.2 Zwiększanie mobilności (...)

VII.2.A.6.1 (7.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Rozwój sektora transportu leży w strategicznym interesie województwa i stanowi istotny czynnik atrakcyjności inwestycyjnej i warunków prowadzenia działalności gospodarczej przy jednoczesnym wzroście jakości życia mieszkańców i możliwości rozwoju gospodarczego.

Interwencja w ramach PI 7.2 skoncentrowana zostanie głównie na rozwoju infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym. Wsparcie uzyskają przede wszystkim zadania na rzecz rozwoju dróg wojewódzkich, celem poprawy dostępności do terenów inwestycyjnych, przejść granicznych oraz obiektów i szlaków drogowych o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego regionu. Realizacja inwestycji w ramach dróg wojewódzkich prowadzona będzie m.in. w oparciu o dokument pn. *Wieloletni Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich*¹⁴⁷. Jednocześnie możliwa będzie realizacja inwestycji na drogach lokalnych, jedynie, gdy stanowią one będą element szerszej koncepcji związanej z rewitalizacją, zrównoważoną mobilnością miejską (przebudowa infrastruktury transportu miejskiego) lub usprawniają połączenia między ośrodkami życia społeczno-gospodarczego (w tym ośrodkami aktywności gospodarczej, rozwijających się obszarów inwestycyjnych, centrów logistycznych), zapewniają konieczne połączenie z siecią autostrad i dróg krajowych lub gdy uzupełniają luki w połączeniach transgranicznych. Powyższe zapisy są zgodne z podejściem do rozwoju sieci dróg nakreślonym w unijnych i krajowych dokumentach strategicznych. Kompleksowa przebudowa dróg wojewódzkich wraz z uzupełniającą infrastrukturą dróg lokalnych jest bardzo ważnym zadaniem niezbędnym dla rozwoju sieci komunikacyjnej województwa opolskiego. Konieczność zapewnienia dostępu do węzłów autostrady A4 Olszowa i Gogolin powoduje, że prowadzone będą inwestycje w ciągach komunikacyjnych przebiegających w obrębie korytarza transportowego wyznaczonego m.in. przez drogi wojewódzkie nr 487, 901, 426, 423. Poprawa połączeń południowej części województwa opolskiego z autostradą A4 będzie możliwa poprzez inwestycje m.in. na drogach 416, 408, 414. Ponadto polepszenie dostępności komunikacyjnej sprzyjać będzie mobilności mieszkańców województwa, zarówno tej codziennej (dojazdy do pracy, dostępność do usług), weekendowej (rekreacja), jak i stałej, związanej z możliwością zmiany miejsca zamieszkania w celu poprawy warunków życia i pracy, w tym uzyskania dostępu do wiodących w skali regionu placówek edukacji, ochrony zdrowia i kultury¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Uchwała nr 3296/2013 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 11 lutego 2013 r.

¹⁴⁸ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego..., s. 115.

Spodziewanym efektem działań realizowanych w ramach infrastruktury transportowej jest zapewnienie dostępności zarówno do terenów inwestycyjnych, a także obiektów i szlaków drogowych o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego regionu. W celu wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza zabudowę mieszkalną w związku z rozbudową PGE Elektrowni Opole i prognozowanym znacznym wzrostem natężenia ruchu, planuje się m.in. budowę obwodnic powiązanych z infrastrukturą komunikacyjną stolicy regionu. W ramach PI 7.2 realizowane będą przedsięwzięcia drogowe przyczyniające się do wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza obszar miasta oraz usprawniające wewnętrzną komunikację w Aglomeracji Opolskiej. Inwestycje te, komplementarne do działań podejmowanych przez Aglomerację Opolską w ramach ZIT, będą istotnym etapem domykania zewnętrznego pierścienia komunikacyjnego Opola, przyczynią się m.in. do poprawy dojazdu do terenów inwestycyjnych w Dąbrowie, zmniejszenia uciążliwości ruchu w dzielnicach miasta oraz poprawią komunikację z autostradą A4.

Główne typy przedsięwzięć

- budowa/przebudowa/rozbudowa/remont dróg oraz obwodnic wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących inwestycji drogowych nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 7.2 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.

Cross-financing

W ramach PI 7.2 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

VII.2.A.6.2 (7.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Realizacja zadań z zakresu PI 7.2 zakładana jest poprzez projekty strategiczne oraz wybierane w trybie konkursowym. Projekty wsparte w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować się będą wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Inwestycje ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI celu szczegółowego. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

VII.2.A.6.3 (7.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W ramach PI 7.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VII.2.A.6.4 (7.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VII.2.A.6.5 (7.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VII/7.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	Stabiej rozwinięty	160	IZ	corocznie

VII.2.A.4 (7.4) Priorytet inwestycyjny 7.4 *Rozwój i rehabilitacja kompleksowych wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.*

VII.2.A.5 (7.4) Cele szczegółowe PI 7.4 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności transportowej poprzez rozwój i modernizację infrastruktury kolejowej w regionie

W województwie opolskim zdiagnozowane zostały potrzeby w zakresie modernizacji linii kolejowych obejmujące m.in. odbudowę zdekapitalizowanej infrastruktury, a także zakup taboru kolejowego¹⁴⁹. Mimo, iż gęstość sieci linii kolejowych w województwie opolskim jest duża i plasuje region pod tym względem na drugim miejscu w kraju, stan tej infrastruktury stale się pogarsza, co wpływa na jakość usług publicznych w zakresie przewozów pasażerskich. Średnia prędkość w przewozach pasażerskich w województwie opolskim wynosi około 50 km/h, zatem poprawa parametrów technicznych linii kolejowych o znaczeniu regionalnym przyczyni się do ujednoczenia prędkości przejazdów pociągów¹⁵⁰.

W ramach PI 7.4 realizowane będą działania, które usuną niedobory przepustowości infrastruktury kolejowej w województwie opolskim, polegające na modernizacji linii kolejowych, zakupie elektrycznych zespołów trakcyjnych na potrzeby regionalnych przewozów kolejowych. Planowane inwestycje w kompleksowy sposób przyczynić się mają m.in. do poprawy stanu środowiska, komfortu i bezpieczeństwa podróżowania oraz zmniejszenia kosztów eksploatacyjnych, a także skrócenia czasu podróży. Podejmowane działania w zakresie modernizacji i rozwoju infrastruktury oraz taboru będą zgodne z kierunkami rozwoju transportu określonymi w *Polityce Transportowej Państwa na lata 2006-2025*¹⁵¹, na podstawie którego za kluczowe uznaje się podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności kolei w przewozach o charakterze regionalnym i aglomeracyjnym.

Działania podejmowane w ramach PI 7.4 przyczyniają się do realizacji celu szczegółowego UP – *Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim.*

¹⁴⁹ Materiał roboczy do wypracowania diagnozy..., s. 140.

¹⁵⁰ Materiał roboczy do wypracowania diagnozy..., s. 141.

¹⁵¹ *Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025*, Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa 2005.

Tabela 3 (VII/7.4): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Średnia ważona dostępność powiatowego węzła transportowego</i>	*	Słabiej rozwinięty	0,3782	2010	wzrost	PAN	ad hoc
2.	<i>Liczba miast powiatowych o polepszonej dostępności do infrastruktury kolejowej</i>	szt.	Słabiej rozwinięty	0	2014	4	IZ	corocznie

*syntetyczna miara wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej węzłów transportowych

VII.2.A.6 (7.4) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 7.4 *Rozwój i rehabilitacja (...)*

VII.2.A.6.1 (7.4) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych, oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Spodziewanym efektem realizacji działań w ramach PI 7.4 będzie zmniejszenie kosztów eksploatacyjnych, skrócenie czasu podróży, jak również poprawa mobilności mieszkańców Opolszczyzny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Inwestycje planowane do realizacji polegać będą na zakupie nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi regionalnych pociągów pasażerskich. Zakłada się, że przedsięwzięcia te przyczynią się do wzrostu zainteresowania regionalnymi przewozami kolejowymi, a w konsekwencji przyczynią się do uznawania tego typu transportu jako lepszej alternatywy dla mobilności niż transport drogowy, co wpłynie m.in. na zmniejszenie oddziaływania na środowisko naturalne. W ramach działań dotyczących podnoszenia standardu i rozwoju infrastruktury kolejowej planowana jest modernizacja i rehabilitacja linii kolejowych o znaczeniu regionalnym tj. głównie linii nr: 287 Nysa-Opole, 293/301 Opole Główne – Kluczbork, 288 Nysa-Brzeg. Zakładane do realizacji inwestycje wpłyną na kompleksową poprawę parametrów technicznych linii kolejowych, w tym likwidację ograniczeń prędkości, skrócenie czasu przejazdu, poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz podwyższenie komfortu podróżowania.

Główne typy przedsięwzięć

- modernizacja i rehabilitacja linii kolejowych;
- zakup taboru kolejowego, dostosowanego dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących modernizacji infrastruktury kolejowej nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w ramach PI 7.4 zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego (także obszary wiejskie).

Główne typy beneficjentów

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- podmioty zarządzające infrastrukturą kolejową.

Cross-finansing

W ramach PI 7.4 nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

VII.2.A.6.2 (7.4) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Realizacja zadań z zakresu PI 7.4 zakładana jest poprzez projekty strategiczne oraz projekty wybierane w trybie konkursowym. Projekty wsparte w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować będą się wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Inwestycje, ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczynią się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI celu szczegółowego. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

VII.2.A.6.3 (7.4) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W ramach PI 7.4 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

VII.2.A.6.4 (7.4) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VII.2.A.6.5 (7.4) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VII/7.4): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	EFRR	Ślabiej rozwinięty	140	IZ	corocznie
2.	Liczba zakupionych lub zmodernizowanych pojazdów kolejowych	szt.	EFRR	Ślabiej rozwinięty	6	IZ	corocznie

VII.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

VII.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (VII): Ramy wykonania dla OP VII

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (KEW, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach – wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru (w stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
VII	Kluczowy etap wdrażania	1.	Liczba projektów strategicznych z zakresu infrastruktury drogowej, dla których rozpoczęto realizację	szt.	EFRR	Stabiej rozwinięty	4	n/d	IZ	Przewiduje się, że realizacja wskaźników produktu dla PI 7.2 na koniec 2018 r. będzie bardzo niska.
VII	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mln EUR	EFRR	Stabiej rozwinięty	41,3	221,7	IZ	obowiązkowy

VII.2.A.9 Kategorie interwencji Osi priorytetowej VII

Tabele 7-10 (VII): Tabele przedstawiające zastosowane w OP VII kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Stabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
026	20 900 000	01	193 500 000	01	64 500 000	07	193 500 000
027	15 500 000			02	64 500 000		
030	58 127 000			03	64 500 000		
031	20 423 000						
032	9 426 000						
034	69 124 000						

VII.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzania programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Zakres ewentualnego wsparcia OP VII ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

VIII.2.A.1 KONKURENCYJNY RYNEK PRACY

VIII.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

VIII.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP VIII współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

VIII.2.A.4 (8.5) Priorytet inwestycyjny 8.5 *Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników*

VIII.2.A.5 (8.5) Cele szczegółowe PI 8.5 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zatrudnienia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy

Realizacja celu nastąpi dzięki szerokiemu zastosowaniu efektywnych instrumentów wspierających zatrudnienie i przyczyni się do wzrostu kwalifikacji osób, które mają największe problemy z podjęciem zatrudnienia. Istotne jest przy tym poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań i zastosowanie obok dotychczasowych, nowych form wsparcia, dopasowanie ich do potrzeb danej grupy docelowej, a także zaangażowanie, w większym stopniu niż ma to miejsce obecnie, podmiotów działających na rzecz polityk rynku pracy. Oczekiwany efektami wsparcia będzie wzrost zatrudnienia oraz ograniczenie bierności zawodowej, a co za tym idzie przywrócenie na rynek pracy grup społecznych do tej pory z niego wyłączonych.

Jak wynika z *Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*¹⁵² lepiej wykwalifikowana siła robocza jest jednym z priorytetów, mających wpływ na podwyższenie stopy zatrudnienia, w tym w szczególności w odniesieniu do kobiet i osób starszych. Powyższe założenia są także zgodne ze *SRKL 2020*, której jednym z celów szczegółowych jest wzrost zatrudnienia. Mając na uwadze uwarunkowania zachodzące w województwie opolskim, najważniejszymi czynnikami, które powinny determinować działania podejmowane w tym obszarze jest wysokie i wciąż wzrastające rejestrowane bezrobocie oraz niski wskaźnik zatrudnienia, który dla osób w wieku 20 – 64 lat wynosi 63,5%¹⁵³. Natomiast celem krajowej strategii 2020 jest osiągnięcie ww. wskaźnika na poziomie 71%. Z kolei biorąc pod uwagę strukturę grup społecznych dotkniętych problemem bezrobocia, na szczególną uwagę zasługuje sytuacja kobiet¹⁵⁴, w tym zwłaszcza tych, w przypadku których zatrudnienie uniemożliwiają obowiązki związane z wychowaniem dzieci, osób między 25 a 30 rokiem życia¹⁵⁵ i w wieku 50+¹⁵⁶, osób niepełnosprawnych oraz długotrwale bezrobotnych. Natomiast w kontekście spodziewanych niedoborów zasobów pracy, szczególnego znaczenia nabierają działania ukierunkowane na powrót osób, które opuściły kraj ze względów finansowych oraz napływu

¹⁵² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego oraz Komitetu Regionów, Strasburg, 23.11.2010r.

¹⁵³ GUS, BDL, wg stanu na II kwartał 2013r.

¹⁵⁴ Wg danych GUS, BDL (stan na II kwartał 2013r.) wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 15-64 lat wynosi 39,9%.

¹⁵⁵ Osoby w wieku do 24 roku życia wspierane będą na poziomie centralnym. Wg danych szacunkowych WUP (stan na 31 marca 2013 roku) na ok. 21 858 osób zarejestrowanych jako bezrobotne w wieku do 30 roku życia, ponad połowa to osoby w wieku 25 – 30 lat.

¹⁵⁶ Wg danych GUS, BDL (stanu na II kwartał 2013r.) wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata wynosi 39,7%.

imigrantów¹⁵⁷. Problem migracji w kontekście elastycznego uzupełniania niedoborów rynku pracy został wskazany w *SKRL 2020*¹⁵⁸.

Tabela 4 (VIII/8.5): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	0	os.	2013	11 700	SL 2014	1/rok

VIII.2.A.6 (8.5) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 8.5 *Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy (...)*

VIII.2.A.6.1 (8.5) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Działania podejmowane w ramach PI 8.5 będą się koncentrować m.in. na:

- identyfikacji potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia powiązanej z określeniem właściwych kierunków wsparcia;
- aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia poprzez działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych (w tym kompetencji cyfrowych) oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy, w tym: szkolenia i warsztaty, także w zakresie aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych, różnego rodzaju formy zatrudnienia w przedsiębiorstwach umożliwiające podniesienie kwalifikacji z uwzględnieniem konkretnych potrzeb pracodawców (w tym subsydiowane zatrudnienie, staże/praktyki zawodowe);
- zwiększeniu mobilności zawodowej i terytorialnej, w tym realizacja usług świadczonych w ramach sieci EURES, stanowiących wsparcie osób poszukujących pracy oraz działania ukierunkowane na powrót migrantów i włączanie ich do zasobów pracy¹⁵⁹;
- pośrednictwie pracy/poradnictwie zawodowym połączonym z identyfikacją zawodów deficytowych;
- monitorowaniu i ewaluacji regionalnego i lokalnego rynku pracy.

¹⁵⁷ Emigracja zarobkowa wpływając na niedobory pracowników w regionie spowodowała konieczność ich importu spoza regionu i kraju, *Zatrudnienie obcokrajowców w województwie opolskim*. R.Jończy (red.), S.Kubiciel. Opole 2010, s.20.

¹⁵⁸ *SRKL 2020*, MPiPS., Warszawa, czerwiec 2013, s.62.

¹⁵⁹ Jako przykładowe działania w tym zakresie można wymienić: pośrednictwo pracy dla obcokrajowców oraz określenie i bieżące monitorowanie popytu na pracę obcokrajowców w układzie miejscowym i zawodowym (w tym nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami. *Zatrudnienie obcokrajowców w województwie opolskie*. R.Jończy (red.), S.Kubiciel. Opole 2010, s.120.

Działania prowadzone w ramach aktywizacji zawodowej uwzględniać będą nie tylko potrzeby konkretnych przedsiębiorców, ale również trendy związane z rozwojem usług opiekuńczo – zdrowotnych, a co za tym idzie wzrostem zapotrzebowania np. na opiekunów dziennych, asystentów osobistych oraz osoby sprawujące opiekę nad osobami starszymi i/lub niepełnosprawnymi. W tym zakresie PI 8.5 będzie komplementarny z PI 8.8, PI 9.1 i PI 9.7.

Powyższe inicjatywy będą się skupiały na wsparciu osób z grup znajdujących się w najgorszej sytuacji na rynku pracy, w tym:

- osób między 25 a 30 rokiem życia, które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, w stosunku do których aktywizacja zawodowa musi nastąpić maksymalnie w jak najkrótszym czasie po zakończeniu edukacji;
- osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, w tym wychowujących co najmniej troje dzieci, małe dzieci lub dzieci niepełnosprawne. Wsparcie ww. grup jest szczególnie istotne w kontekście niekorzystnych prognoz demograficznych w województwie opolskim i będzie spójne z innymi działaniami podejmowanymi w regionie w ramach przeciwdziałania postępującej depopulacji¹⁶⁰;
- osób niepełnosprawnych, głównie w zakresie wsparcia umożliwiającego ich sprawne funkcjonowanie na otwartym rynku pracy, w tym zatrudnienie wspomagane;
- osób po 50 roku życia posiadających kwalifikacje niedostosowane do wymogów modernizującej się gospodarki, oferując wsparcie dostosowane do specyfiki tej grupy, w tym w szczególności działania nie stosowane dotąd na szeroką skalę, np. mentoring;
- osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych;
- migrantów powrotnych i imigrantów (w tym zwłaszcza polskiego pochodzenia) w zakresie aktywizacji zawodowej i pomocy w znalezieniu pracy stanowiącej zachętę do powrotu i zamieszkania na terenie Opolszczyzny.

Skuteczność zaplanowanych działań zwiększy się dzięki szerokiemu zaangażowaniu podmiotów działających na rzecz rozwoju zasobów ludzkich (zarówno publicznych, jak i niepublicznych), w tym instytucji skupionych w sieci EURES. Wspierana będzie współpraca służb zatrudnienia z innymi partnerami zajmującymi się problematyką rynku pracy. Ponadto, mając na uwadze doświadczenie i potencjał instytucjonalny powiatowych urzędów pracy podjęto decyzję o przeznaczeniu części środków na realizację przez nie projektów w trybie pozakonkursowym¹⁶¹. Działania, o których mowa powyżej powinny zostać powiązane z opracowaniem i prowadzeniem wiarygodnego monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy.

W celu zwiększenia aktywności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa, istotne jest wdrożenie w praktyce elastycznych form zatrudnienia, które ze względu na brak dostatecznej wiedzy na temat zalet i możliwości ich wykorzystania, nie cieszyły się wystarczającym zaufaniem zarówno pracodawców, jak i pracobiorców. Do form tych można zaliczyć między innymi: pracę w niepełnym wymiarze czasu, pracę rotacyjną, telepracę. Zatrudnienie z wykorzystaniem elastycznego czasu pracy jest niejednokrotnie jedyną szansą na pogodzenie obowiązków rodzinnych i zawodowych osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi i w tym względzie PI 8.5 jest komplementarny ze wsparciem oferowanym w ramach PI 8.8.

¹⁶⁰ Osoby samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko w wieku do 18 roku życia stanowią ok. 10% wszystkich bezrobotnych (w przypadku tych osób bezrobocie pogłębiło się w stosunku do roku 2012), *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa opolskiego*, Urząd Statystyczny w Opolu, lipiec 2013 r.

¹⁶¹ Szkolenia realizowane przez powiatowe urzędy pracy województwa opolskiego w 2011 r. charakteryzowały się wysoką, 36% skutecznością, łączącą się z podjęciem pracy przez bezrobotnego w okresie do 3 miesięcy po ich ukończeniu. *Diagnoza efektywności szkoleń dla bezrobotnych realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy w 2011 roku*, Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu, Opole 2013 r., s.15.

Niezwykle istotne jest również zwrócenie uwagi na poprawę efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej, bez której realizacja tych działań może okazać się nieskuteczna, przy czym kryteria efektywności zatrudnieniowej zostaną określone w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych lub obszarów. Poprawa efektywności usług oferowanych w ramach aktywizacji zawodowej może nastąpić również poprzez powierzenie realizacji wsparcia operatorom, którzy będą je kierować w całości do określonej grupy docelowej (np. osób niepełnosprawnych). Dzięki takiemu podejściu uwzględnione zostaną specyficzne potrzeby danej grupy oraz zastosowane instrumenty adekwatne do jej możliwości.

Główne typy przedsięwzięć

- realizacja programów aktywizacji zawodowej obejmujących jedną lub kilka z następujących form wsparcia: staże/praktyki zawodowe, subsydiowane zatrudnienie, wolontariat, szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, coaching, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej¹⁶², wsparcie trenera pracy realizowane w ramach zatrudnienia wspomagane osób niepełnosprawnych;
- upowszechnienie alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy;
- usługi w zakresie pośrednictwa pracy/poradnictwa zawodowego poprzedzone analizą dotyczącą ofert pracy i odzwierciedlającą popyt na konkretne zawody;
- monitorowanie zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych na rynku pracy, m.in. poprzez realizację badań, ewaluacji i analiz oraz wzmocnienie potencjału podmiotów zaangażowanych w monitorowanie rynku pracy;
- wsparcie usług świadczonych w ramach sieci EURES.

Główne grupy docelowe

- osoby bezrobotne, poszukujące pracy oraz nieaktywne zawodowo, w tym w szczególności osoby:
 - w wieku 25 do 30 lat;
 - posiadające co najmniej troje dzieci do 18 roku życia lub dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawne do 18 roku życia;
 - niepełnosprawne;
 - starsze w wieku 50+;
 - długotrwale bezrobotne;
 - migranci powrotni i imigranci;
- pracodawcy z Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające na rzecz rozwoju zasobów ludzkich, w tym podmioty uprawnione do prowadzenia pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES;
- powiatowe urzędy pracy.

Cross-financing

W ramach PI 8.5 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być

¹⁶² Wyłącznie w ramach Funduszu Pracy, w zakresie zgodnym z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

VIII.2.A.6.2 (8.5) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 8.5 przewiduje się konkursowy i pozakonkursowy tryb wyboru projektów. W celu zwiększenia efektywności wsparcia, a w konsekwencji osiągnięcia określonego dla PI celu szczegółowego projekty pozakonkursowe w zakresie aktywizacji zawodowej realizowane będą przez powiatowe urzędy pracy¹⁶³.

Tryb pozakonkursowy zostanie wybrany w uzasadnionych sytuacjach, wynikających np. z typu beneficjenta, istotnego dla regionu przedmiotu i charakteru wsparcia, przewidywanej liczby planowanych przedsięwzięć i ich skali lub znaczącego wpływu na realizację celów PI. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO 2014-2020 oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich przyjmujących formę płatności zaliczkowych, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych w odniesieniu do wkładu EFS wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.

VIII.2.A.6.3 (8.5) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej.

VIII.2.A.6.4 (8.5) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VIII.2.A.6.5 (8.5) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VIII/8.5): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	32 700	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	6 300	SL2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	1 700	SL2014	bieżący monitoring

¹⁶³ W zakresie instrumentów i usług wymienionych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, finansowanych ze środków Funduszu Pracy.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
	wsparcie w programie						
4.	Liczba osób w wieku 25-30 lat objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	6 400	SL2014	bieżący monitoring
5.	Liczba osób, które otrzymały dotacje na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	2 749	SL2014	bieżący monitoring
6.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	7 500	SL2014	bieżący monitoring

VIII.2.A.4 (8.7) Priorytet inwestycyjny 8.7 *Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw*

VIII.2.A.5 (8.7) Cele szczegółowe PI 8.7 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Wzrost liczby nowych miejsc pracy

W obliczu wysokiego bezrobocia, wzrastającej liczby osób pracujących ale osiągających niskie dochody (tzw. biednych pracujących¹⁶⁴) oraz dodatkowo mając na uwadze niski poziom przedsiębiorczości (województwo pod względem podstawowych wskaźników przedsiębiorczości zajmuje odległe miejsca w rankingach międzyregionalnych), do działań aktywizujących zawodowo i wpływających na poprawę jakości życia należy włączyć wsparcie na założenie działalności gospodarczych. Umożliwi ono powstawanie nowych miejsc, a w konsekwencji wzrost zatrudnienia. Tworzenie nowych miejsc zostało wskazane w *Europejskiej platformie współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym*¹⁶⁵, jako jeden z czynników pozytywnie wpływających na walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W tym zakresie PI 8.7 jest komplementarny z OP IX. Ponadto, konieczność promowania przedsiębiorczości i samozatrudnienia, w tym podejmowania działalności gospodarczej, wynika z zapisów *Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*¹⁶⁶, w którym działania te zostały przedstawione jako jedno z narzędzi polityki stymulującej tworzenie miejsc pracy i popyt na pracę. Oczekiwany efektem wsparcia będzie ograniczenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy.

Konieczność zastosowania wszechstronnych działań ukierunkowanych na tworzenie nowych przedsiębiorstw, wpłynęła na decyzję IZRPO WO 2014-2020 o dwutorowym wsparciu tego obszaru tj. zarówno w postaci instrumentów zwrotnych jak i dotacji. Wsparcie w postaci dotacji będzie stanowić kontynuację pomocy udzielanej w latach 2007-2013, z tym, że w obecnym okresie programowania szczególna uwaga skierowana zostanie na obszary wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, tj. na gminy wskazane w *Diagnozie wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO*

¹⁶⁴ Polska znajduje się w czołówce państw o największym udziale osób zagrożonych ubóstwem wśród pracowników (odsetek ten wynosi 12%). Dodatkowo jest jedynym krajem o wyjątkowo dużej liczbie osób ubogich wśród pracujących przy jednocześnie umiarkowanym odsetku osób ubogich w całej populacji (jest on na poziomie średniej unijnej). Raport pn. *In-work poverty and labour market segmentation in the EU*.

¹⁶⁵ Komunikat Komisji PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego oraz Komitetu Regionów, Bruksela, 16.12.2010 r.

¹⁶⁶ Komunikat Komisji do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego oraz Komitetu Regionów, Strasburg, 23.11.2010 r.

WO 2014-2020¹⁶⁷. Są to tereny o utrudnionym dostępie do usług, charakteryzujące się nie tylko słabo rozwiniętą przedsiębiorczością, ale również wysokim bezrobociem, ubóstwem i zagrożeniem depopulacją. Realizacja ww. działań na tych obszarach powinna przyczynić się nie tylko do powstania nowych miejsc pracy, lecz również do wzrostu ich atrakcyjności i poprawy sytuacji materialnej osób je zamieszkujących. Pozwoli to na niwelowanie różnic pomiędzy obszarami wiejskimi charakteryzującymi się najniższym rozwojem gospodarczo – społecznym a obszarami odznaczającymi się wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. przede wszystkim ośrodkami miejskimi. Powyższe będzie sprzyjało osiągnięciu spójności społecznej i terytorialnej w województwie opolskim i jest zgodne z zapisami UP¹⁶⁸, zgodnie z którymi w ramach CT 8 wsparcie powinno zostać ukierunkowane na tereny o niższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Tabela 4 (VIII/8.7): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorię regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Słabiej rozwinięty	szt.	n/d	0	szt.	2013	1 700	monitoring prowadzony w oparciu o deklaracje osób, które założyły działalność gospodarczą w ramach projektu	1/rok

VIII.2.A.6 (8.7) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 8.7 *Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw (...)*

VIII.2.A.6.1 (8.7) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Zwiększenie zatrudnienia i rozwój przedsiębiorczości w regionie można osiągać poprzez wsparcie aktywności w zakresie powstawania nowych podmiotów gospodarczych. Jednocześnie najistotniejszą barierą w tym zakresie jest brak niezbędnego kapitału finansowego. Dlatego też w ramach PI 8.7 zaplanowano realizację instrumentów umożliwiających pozyskanie wsparcia finansowego przez osoby zamierzające założyć własną firmę. Środki finansowe udzielane będą w postaci:

- dotacji, które już w latach 2007-2013 przyczyniały się do likwidowania barier w postaci braku kapitału finansowego, szczególnie zauważalnego w przypadku osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie prowadzące do ich aktywizacji zawodowej oraz
- instrumentów zwrotnych (przede wszystkim preferencyjne pożyczki i poręczenia), z których będą mogły skorzystać osoby, w przypadku których dostęp do kapitału początkowego utrudnia przede

¹⁶⁷ Załącznik nr 2 do RPO WO 2014-2020.

¹⁶⁸ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. UP, Dokument przyjęty przez RM 8.01.2014r.

wszystkim brak udokumentowanej historii kredytowej oraz odpowiednich zabezpieczeń, a więc które powinno zmniejszyć lukę kapitałową w przedmiotowym obszarze.

Wsparcie w ramach PI 8.7 zostanie skierowane do określonych grup docelowych, przy czym podstawowym kryterium brany pod uwagę przy ich wyborze będzie forma udzielanej pomocy.

Zakłada się więc, iż z instrumentów zwrotnych skorzystają przede wszystkim osoby pracujące, natomiast dotacje będą udzielane osobom znajdującym się w najgorszej sytuacji na rynku pracy i/lub osobom zamieszkującym obszary wiejskie o najgorszej sytuacji rozwojowej. Skuteczność interwencji zostanie wzmocniona przez wsparcie szkoleniowo – doradcze, przygotowujące do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej, a także wspomagające przedsiębiorcę w początkowej fazie prowadzenia firmy (udzielane zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami odbiorcy), realizowane przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.

Inicjatywy, o których mowa powyżej stanowią jedną z istotnych form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego regionu i wpisują się w OSI Depopulacja. Podjęcie pracy na własny rachunek umożliwi zwłaszcza osobom sprawującym opiekę nad osobami zależnymi pogodzenie obowiązków rodzinnych i zawodowych i w tym względzie PI 8.7 jest komplementarny z działaniami podejmowanymi w ramach PI 8.8. Ponadto, podobnie jak w przypadku przedsięwzięć realizowanych w PI 8.5, działania ukierunkowane na zakładanie nowych działalności gospodarczych będą miały wpływ na sytuację finansową mieszkańców regionu, co pośrednio może pozytywnie wpłynąć na zmianę występujących tu trendów demograficznych.

Główne typy przedsięwzięć

- instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej;
- wsparcie szkoleniowo – doradcze.

Główne grupy docelowe

- osoby zamierzające założyć działalność gospodarczą, w tym głównie osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy oraz osoby zamieszkujące obszary wiejskie o najgorszym dostępie do usług.

Zasięg terytorialny

W myśl podejścia terytorialnego wsparcie na zakładanie działalności zostanie m.in. ukierunkowane na obszary o najgorszym dostępie do usług. Są to tereny wiejskie o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, wskazane w *Diagnozie wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020*. Dzięki wspieraniu przedsiębiorczości na obszarach o najgorszym dostępie do usług powstaną nowe miejsca pracy, co w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia ich atrakcyjności i zmniejszenia występującego bezrobocia. W rezultacie, może zostać zahamowany odpływ mieszkańców z tych terenów, zwłaszcza osób młodych oraz osób z wyższym wykształceniem, który może mieć w przyszłości szczególnie negatywny wpływ na rozwój wspomnianych obszarów.

Mając na uwadze powyższe, bezzwrotne wsparcie finansowe na założenie działalności gospodarczej będą mogły uzyskać osoby zamieszkujące tereny, o których mowa powyżej, bez względu na posiadany przez nie status na rynku pracy, z założeniem, iż w pierwszej kolejności powinno ono trafić do osób znajdujących się w najgorszej sytuacji na rynku pracy. Objęcie wsparciem obok osób bezrobotnych, osób nieposiadających takiego statusu, umożliwi również odejście z zawodów rolniczych ludności zamieszkującej obszary wiejskie. Trzeba mieć na uwadze, iż założenie działalności gospodarczej jest często jedyną szansą na znalezienie pracy na obszarach wiejskich, charakteryzujących się małą liczbą potencjalnych zakładów pracy oraz na zmianę pracy w przypadku

osób otrzymujących bardzo niskie wynagrodzenia (tzw. biednych pracujących). Konsekwencją zaplanowanych działań powinno być zmniejszenie dysproporcji pomiędzy obszarami wiejskimi a ośrodkami miejskimi.

Na pozostałych obszarach bezzwrotne wsparcie finansowe będzie udzielane wyłącznie osobom niepracującym, znajdującym w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. zwłaszcza osobom :

- w wieku 25 – 30 lat;
- w wieku powyżej 50 roku życia;
- długotrwale bezrobotnym;
- niepełnosprawnym;
- posiadającym co najmniej troje dzieci do 18 roku życia lub dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawne do 18 roku życia.

Wsparcie w ramach PI 8.7 realizowane będzie w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Cross-finansing

W ramach PI 8.7 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-finansingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

VIII.2.A.6.2 (8.7) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 8.7 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Pozostałe zapisy zgodne z punktem VIII.2.A.6.2 (8.5).

VIII.2.A.6.3 (8.7) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W ramach PI 8.7 obok dotacji planuje się wykorzystanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej, udzielanych na preferencyjnych warunkach. Celem powyższego działania jest rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy jako elementów rozwoju rynku pracy, przeciwdziałaniu bezrobociu i promowaniu zatrudnienia. IZ RPO WO 2014-2020 zamierza uruchomić badanie dotyczące luki finansowej.

VIII.2.A.6.4 (8.7) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VIII.2.A.6.5 (8.7) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VIII/8.7): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które otrzymały dotacje na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	1 151	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	490	SL2014	bieżący monitoring

VIII.2.A.4 (8.9) Priorytet inwestycyjny 8.9 *Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*

VIII.2.A.5 (8.9) Cele szczegółowe PI 8.9 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw

Względnie niski poziom zatrudnienia mieszkańców województwa opolskiego jest przede wszystkim pochodną zbyt wolnego przyrostu miejsc pracy w regionie, co z kolei wynika z pogarszającej się sytuacji przedsiębiorstw. Część z nich nie jest przygotowana i/lub nie posiada wystarczającego kapitału, który mógłby zostać zainwestowany np. w szkolenia pracowników, doradztwo czy wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania.

Niestety pomiędzy 2011 a 2012 rokiem w regionie nastąpił najwyższy w skali kraju spadek odsetka pracodawców deklarujących gotowość zatrudnienia. Ponadto w regionie spadło przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, które w lipcu 2013r. było aż o 5,7% niższe niż przed rokiem¹⁶⁹. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim pogarszająca się sytuacja finansowa przedsiębiorstw (w stosunku do I półrocza 2012r., w analogicznym okresie 2013r. spadły przychody firm oraz ich wyniki finansowe¹⁷⁰).

Wzrasta również liczba przedsiębiorstw wymagających restrukturyzacji i modernizacji. Niekorzystne trendy w zakresie kondycji firm potwierdza m.in. wysoka, na tle lat ubiegłych, liczba zwolnień dokonywanych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (4 790 osób zarejestrowało się w PUP z tego tytułu w 2013r. wobec 3 238 w 2012, a sięgając dalej wstecz 903 w roku 2008)¹⁷¹. Biorąc pod uwagę zwolnienia grupowe w 2013r., 82 podmioty zwolniły 544 pracowników¹⁷². W kontekście rosnącej liczby zwolnień oraz problemów z pozyskaniem osób o odpowiednich kompetencjach i kwalifikacjach, co stanowi, wg przedsiębiorców jedną z głównych barier rozwoju firmy¹⁷³, niezwykle istotne staje się podnoszenie kompetencji pracowników.

Oczekiwany efektami wsparcia w ramach PI 8.9 będzie wzrost kompetencji pracowników przedsiębiorstw, a co za tym idzie poprawa adaptacyjności przedsiębiorstw. Pobudzenie aktywności na rynku szkoleń zawodowych, zachęcanie przedsiębiorców do inwestowania w kapitał intelektualny swoich pracowników zostały wskazane jako jedno z działań w obszarze edukacji, opisanych w KPR.

¹⁶⁹ Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa opolskiego, Urząd Statystyczny w Opolu, lipiec 2013.

¹⁷⁰ Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa opolskiego, Urząd Statystyczny w Opolu, lipiec 2013.

¹⁷¹ Dane za sprawozdaniami MPiPS-01, WUP Opole.

¹⁷² Dane za sprawozdaniami MPiPS-01, WUP Opole.

¹⁷³ Pracodawcy o rynku pracy. Raport z badania pracodawców i ofert pracy realizowanych w 2012 roku w ramach III edycji projektu Bilans Kapitału Ludzkiego M.Kocór, A.Strzebońska, M. Dawid-Sawicka, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012, s.72.

Poprawa jakości edukacji oraz dostosowanie struktury kształcenia do potrzeb gospodarki zostały też podkreślone w *Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki*¹⁷⁴.

Tabela 4 (VIII/8.9): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2013	5 660	SL2014	1/rok

VIII.2.A.6 (8.9) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 8.9 *Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*

VIII.2.A.6.1 (8.9) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Doświadczenia ubiegłych lat udzielania wsparcia skierowanego do przedsiębiorstw pokazują, iż stosowany system ograniczał wpływ przedsiębiorców na tematykę szkoleń i zakres doradztwa. W konsekwencji wsparcie to było często niedostosowane do faktycznych potrzeb jego odbiorców, stąd zmiana powinna polegać na przyjęciu popytowego systemu dystrybucji środków. Realizowane projekty muszą odpowiadać na potrzeby przedsiębiorców, dawać im możliwość samodzielnego wyboru narzędzi i metod wsparcia, w tym takich jak doradztwo i diagnoza oraz zapewniać szybką reakcję na występujące problemy. Usługi rozwojowe¹⁷⁵, z których będą mogli skorzystać przedsiębiorcy oraz pracownicy przedsiębiorstw muszą być ogólnodostępne i weryfikowane pod względem jakości, co zagwarantować powinien rejestr utworzony na poziomie kraju.

W sytuacji spowolnienia gospodarczego, które pociąga za sobą osłabienie kondycji przedsiębiorstw, a co za tym idzie wzrost bezrobocia, konieczne będzie dostosowanie umiejętności oraz kwalifikacji pracowników i ich pracodawców do aktualnych wymogów rynku, a także pozyskanie przez nich nowych kompetencji. Firmy przechodzące procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne należy ponadto wesprzeć pomocą w postaci doradztwa w opracowaniu i wdrożeniu planów rozwoju i restrukturyzacji. Istotne, w szczególności, gdy przedsiębiorstwo zasygnalizuje konieczność zwolnień pracowników lub co gorsze zwolni ich, będzie zastosowanie programów typu outplacement, na które składają się wszystkie instrumenty i usługi rynku pracy, w tym dotacje na podjęcie działalności gospodarczej.

¹⁷⁴ *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, styczeń 2013, s.3.

¹⁷⁵ Do usług rozwojowych należy zaliczyć wszelkie działania, które pozwolą na nabycie /uzyskanie /utrzymanie /wzrost wiedzy /umiejętności/ kompetencji/ kwalifikacji ich uczestników, w tym np. doradztwo, szkolenia, coaching, mentoring, staże itp.

Wsparcie, o którym mowa powyżej jest szczególnie istotne w przypadku przedsiębiorstw, w których groźba zwolnień jest wyjątkowo poważna. Dodatkowo, większy wpływ na pogorszenie się sytuacji na rynku pracy, ze względu na ich potencjalnie duży zakres, mogą mieć zwolnienia w dużych przedsiębiorstwach. Stąd w odniesieniu do przedsiębiorstw przechodzących procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne, wielkość firmy nie będzie miała znaczenia i również duże przedsiębiorstwa będą mogły skorzystać ze wsparcia.

W przypadku przedsiębiorstw znajdujących się w dobrej kondycji finansowej wsparcie, oprócz szkoleń i doradztwa, obejmować też będzie np. wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania, przy czym pomoc zostanie udzielona wyłącznie MSP, działającym w branżach zidentyfikowanych jako branże kluczowe dla rozwoju regionu.

Pracownikami, którzy ze względu na ograniczoną mobilność są szczególnie narażeni na niekorzystne skutki przemian w przedsiębiorstwach są osoby starsze oraz niepełnosprawne. Z tego względu wsparcie w ramach PI 8.9 będzie priorytetowo koncentrować się na aktualizacji, zmianie oraz dostosowaniu do zmieniających się potrzeb rynku pracy i modernizującej się gospodarki, kwalifikacji i umiejętności ww. grup docelowych.

Główne typy przedsięwzięć

- poprawa jakości zarządzania rozwojem MSP (zarządzanie strategiczne, zarządzanie zasobami ludzkimi i zarządzanie w sytuacji kryzysowej);
- szkolenia dla kadr zarządzających i pracowników MSP oraz doradztwo dla MSP w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami;
- wsparcia procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych, w tym przekwalifikowanie pracowników oraz pomoc w zmianie profilu działalności.

Główne grupy docelowe

- MSP działające w zakresie branż kluczowych dla rozwoju regionu i ich pracownicy;
- przedsiębiorstwa przechodzące procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne i ich pracownicy;
- pracownicy pracodawców przechodzących procesy modernizacyjne i restrukturyzacyjne.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Cross-financing

W ramach PI 8.9 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

VIII.2.A.6.2 (8.9) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 8.9 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Pozostałe zapisy zgodne z punktem VIII.2.A.6.2 (8.5).

VIII.2.A.6.3 (8.9) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej.

VIII.2.A.6.4 (8.9) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VIII.2.A.6.5 (8.9) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VIII/8.9): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	6 900	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	2 600	SL2014	bieżący monitoring
3.	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	240	SL2014	bieżący monitoring

VIII.2.A.4 (8.10) Priorytet inwestycyjny 8.10 Aktywne i zdrowe starzenie się

VIII.2.A.5 (8.10) Cele szczegółowe PI 8.10 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 4: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej

Wobec niekorzystnych trendów demograficznych w regionie, polegających na istotnym spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym, przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku produkcyjnym niemobilnym oraz poprodukcyjnym, kluczowe stają się działania mające na celu opóźnienie wieku odchodzenia z rynku pracy, zapobieganie wykluczeniu zatrudnieniowemu osób znajdujących się w wieku aktywności zawodowej, w konsekwencji prowadzące do maksymalnego wykorzystania zasobów pracy. Ponadto, co wskazano w *Europejskiej platformie współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym*¹⁷⁶ słaba kondycja zdrowotna wpływająca negatywnie na zdolność do pracy, jest jedną z przyczyn ubóstwa. Stąd dostęp do skutecznej i taniej opieki zdrowotnej jest istotnym środkiem w jego zapobieganiu i w tym zakresie PI 8.10 jest komplementarny z OP IX. Działania na rzecz przedłużenia zdrowszego życia zawodowego zostały podkreślone w *Stanowisku służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014 – 2020*.

Oczekiwany efekt wsparcia w ramach PI 8.10 będzie zwiększenie liczby osób aktywnych zawodowo oraz wydłużenie okresu pozostawania w zdolności do zatrudnienia.

W regionie wzrasta zachorowalność na nowotwory i choroby cywilizacyjne (przede wszystkim układu krążenia), które to schorzenia są główną przyczyną zgonów na Opolszczyźnie. Jednocześnie diagnozy opracowane dla Polski przewidują, iż można oczekiwać znacznego wzrostu umieralności

¹⁷⁶ Komunikat Komisji Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego oraz Komitetu Regionów, Bruksela, 16.12.2010 r.

w szczególności z powodu nowotworów złośliwych prostaty, cukrzycy, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc oraz nowotworów złośliwych jelita grubego i żołądka¹⁷⁷. Niekorzystną sytuację mieszkańców regionu pogłębia długi czas oczekiwania na świadczenia medyczne, który sięga w przypadku np. poradni rehabilitacyjnej w Opolu od 60 do 107 dni, a w przypadku poradni kardiologicznej w Kędzierzynie-Koźlu – 362 dni (stan na marzec 2013). W odpowiedzi na problemy zdrowotne regionu, w 2012r. Opolski Oddział Wojewódzkiego NFZ realizował 5 programów profilaktycznych. Dotyczyły one m.in. wczesnego wykrywania raka szyjki macicy, raka piersi, a także profilaktyki chorób odtytoniowych i układu krążenia. Zgłaszalność na ww. badania nie jest zadawalająca. Przykładowo w odniesieniu do profilaktyki raka piersi, w 2012r. wykorzystano 75% dostępnych środków, a profilaktyki chorób odtytoniowych niespełna 10%¹⁷⁸.

Powyższe działania są zgodne z *SRKL 2020*, której jednym z celów jest *Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej*, z co za tym idzie: *Zmniejszenie liczby zachorowań i przedwczesnych zgonów poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych i leczniczych skoncentrowanych na najbardziej istotnych z punktu widzenia zachorowalności i śmiertelności jednostkach chorobowych oraz ze Strategią ochrony zdrowia dla województwa polskiego na lata 2014-2020*, dla której została jako cel strategiczny wskazana *Profilaktyka chorób* (w obszarze interwencji *Promocja zdrowia oraz profilaktyka i edukacja zdrowotna*).

Tabela 4 (VIII/8.10): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2013	58 600	SL2014	1/rok

VIII.2.A.6 (8.10) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 8.10 *Aktywne i zdrowe starzenie się*

VIII.2.A.6.1 (8.10) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Kluczowymi działaniami realizowanymi w ramach PI 8.10 będą działania o charakterze prozdrowotnym i profilaktycznym wobec chorób, które są obecnie główną przyczyną przedwczesnego opuszczania rynku pracy. W świetle powyższego osoby w wieku aktywności zawodowej objęte zostaną programami profilaktycznymi w zakresie wczesnego wykrywania m.in. nowotworów jelita grubego, piersi¹⁷⁹, oraz płuc, który został zidentyfikowany jako jeden z problemów

¹⁷⁷ *Najważniejsze przyczyny zgonów Polaków w 2030r.*, Przegląd epidemiologiczny 2011, Poznańska A., Wojtyniak B., Seroka W., s.483.

¹⁷⁸ *Strategia ochrony zdrowia dla województwa opolskiego na lata 2014-2020*. Opole, 20 grudnia 2013 r., s.35.

¹⁷⁹ W latach 2011 - 2012 w ramach Populacyjnego programu wczesnego wykrywania raka piersi badaniami zostało objętych ok. 41% całej populacji kobiet kwalifikujących się do objęcia ww. programem. Łącznie w roku 2012 zwiększyła się liczba

zdrowotnych regionu. W przypadku ww. schorzenia notuje się na Opolszczyźnie wysoką zachorowalność, jest ono również jedną z głównych przyczyn umieralności¹⁸⁰. Podejście do profilaktyki, o której mowa powyżej, różni się od założeń programu realizowanego przez Opolski Oddział Wojewódzkiego NFZ, przede wszystkim w zakresie przedziału wiekowego populacji objętej wsparciem, częstotliwości badań i ich rodzaju.

Duża część środków PI 8.10 zostanie przeznaczona na profilaktykę raka jelita grubego, która nie była realizowana w ramach programów Opolskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, a powinna zostać skierowana przede wszystkim do osób wieku 40 lat i więcej. Profilaktyka wczesnego wykrywania raka piersi będzie prowadzona w oparciu o usg piersi, co stanowi rozszerzenie w stosunku do programu NFZ, w ramach którego wykonuje się tylko mammografię (dodatkowo wsparciem zostaną objęte kobiety dużo młodsze niż ma to miejsce obecnie). W przypadku profilaktyki raka płuc szczególny nacisk zostanie położony na objęcie badaniem osób grup wysokiego ryzyka, tj. np. palaczy oraz osób pracujących w szkodliwych warunkach (np. w koksowniach). Niezwykle istotne w tym przypadku będzie nawiązanie współpracy z zakładami pracy i włączenie profilaktyki raka płuc (oraz w miarę możliwości profilaktyki innych chorób) do pakietu okresowych badań lekarskich pracowników.

W zakresie profilaktyki chorób nowotworowych szczególnie ważnym będzie dotarcie do osób, które pomimo znajdowania się w wieku wskazującym na ryzyko zachorowania lub w grupie ryzyka z innych względów, do tej pory nie zostały objęte badaniami przesiewowymi w kierunku wczesnego ich wykrywania. Z powyższego wynika konieczność realizowania działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do osób w wieku aktywności zawodowej i mających na celu m.in. zwiększenie zgłaszalności na badania profilaktyczne (np. w celu wczesnego wykrywania chorób, w tym przede wszystkim nowotworów jelita grubego, szyjki macicy, piersi oraz płuc).

Powrotowi na rynek pracy będą również sprzyjać programy rehabilitacji medycznej, w tym skierowane do osób po intensywnej opiece anestezjologicznej, po wypadkach i zabiegach, a także programy obejmujące osoby wymagające wzmożonej rekonwalescencji po przebyciu ciężkich chorób, które na dłuższy czas wykluczyły je z aktywności zawodowej (zwłaszcza po chorobach hematologicznych, cukrzycy, chorobach układu krążenia, układu oddechowego oraz schorzeniach reumatologicznych), w tym osoby niepełnosprawne. Dzięki wdrożeniu nowoczesnych metod rehabilitacji skrócić powinien się okres absencji zawodowej pracowników oraz wydłużyć okres pozostawania w zdrowiu, a co za tym idzie w zdolności do zatrudnienia.

W regionie nie występuje na większą skalę problem chorób zawodowych spowodowanych występowaniem szkodliwych warunków pracy¹⁸¹, stąd programy w tym zakresie powinny się ograniczać do podnoszenia świadomości pracowników w zakresie metod zabezpieczania się przed czynnikami niebezpiecznymi dla zdrowia.

Główne typy przedsięwzięć

- profilaktyka w kierunku wczesnego wykrywania między innymi nowotworów jelita grubego, piersi i płuc;
- opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powrót do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej;
- szkolenia ukierunkowane na podnoszenie świadomości pracowników w zakresie np. metod zabezpieczania się przed szkodliwymi czynnikami w miejscu pracy;

kobiet uczestniczących w programie profilaktyki raka piersi o ponad 6% w stosunku do roku 2010. *Strategia ochrony zdrowia dla województwa opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, 20 grudnia 2013r., s.37.

¹⁸⁰ Nowotwór płuc został zidentyfikowany jako najczęstsza przyczyna zgonów z powodu nowotworów złośliwych w 2010 roku w województwie opolskim. *Strategia ochrony zdrowia dla województwa opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, 20 grudnia 2013r., s.18.

¹⁸¹ W 2012r. w województwie opolskim stwierdzono 9 chorób zawodowych. Radykalny spadek stwierdzonych chorób, w porównaniu do lat ubiegłych zanotowano już w 2011r. kiedy to stwierdzono 11 przypadków (w 2010r. odnotowano ich 44). *Strategia ochrony zdrowia dla województwa opolskiego na lata 2014-2020*, Opole, 20 grudnia 2013r., s.27.

- działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, w tym między innymi dotyczące raka szyjki macicy.

Główne grupy docelowe

- osoby w wieku aktywności zawodowej.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- przedsiębiorcy;
- podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.

Cross-financing

W ramach PI 8.10 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

VIII.2.A.6.2 (8.10) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 8.7 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Pozostałe zapisy zgodne z punktem VIII.2.A.6.2 (8.5).

VIII.2.A.6.3 (8.10) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej.

VIII.2.A.6.4 (8.10) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VIII.2.A.6.5 (8.10) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (VIII/8.10): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów zdrowotnych współfinansowanych z EFS	osoba	EFS	Słabiej rozwinięty	73 300	SL2014	bieżący monitoring

VIII.2.A.4 (8.8) Priorytet inwestycyjny 8.8 *Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę*

VIII.2.A.5 (8.8) Cele szczegółowe PI 8.8 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 5: Zwiększenie zatrudnienia wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat trzech

Sprawowanie opieki nad dziećmi do 3 lat jest często przyczyną wykluczenia z rynku pracy, a problem ten dotyka w szczególności kobiet, w przypadku których wskaźnik zatrudnienia kształtuje się na niskim poziomie¹⁸². Poprawa dostępu do usług opiekuńczych jest szansą na aktywizację zawodową osób, których dotychczasowe obowiązki i obciążenia uniemożliwiały znalezienie pracy lub, w przypadku osób przebywających na urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich lub wychowawczych, stanowiły zagrożenie utraty posiadanego zatrudnienia. Ponadto, jak wynika z zapisów *Europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym*¹⁸³, utrudniony dostęp do usług społecznych może być przyczyną zubożenia osób, które z powodu obowiązków związanych ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem, nie są w stanie podjąć pracy lub są zmuszone z niej zrezygnować. Problemem w zakresie dostępu do usług opiekuńczych są również jej koszty, które stają się poważnym obciążeniem finansowym zwłaszcza dla rodzin wielodzietnych, rodzin, w których obydwój rodzice nie pracują lub posiadają na utrzymaniu dzieci niepełnosprawne oraz dla rodziców samotnie wychowujących dzieci.

Działania podejmowane w ramach PI 8.8 mogą pozytywnie wpłynąć na odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych, co jest szczególnie istotne w województwie opolskim, gdyż opierając się na aktualnej diagnozie oraz na prognozach demograficznych, należy stwierdzić, że poziom obciążenia ekonomicznego grupy produkcyjnej w regionie jest i będzie jednym z najwyższych w Europie.

Oczekiwanym efektem wsparcia realizowanego w ramach PI 8.8 będzie poprawa sytuacji na rynku pracy osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi poprzez zwiększenie dostępności usług w tym zakresie.

Ułatwienie godzenia pracy z indywidualnymi potrzebami człowieka w zakresie upowszechnienia dostępu do opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3 jest zgodne z kierunkami interwencji wyznaczonymi dla celów szczegółowych SRKL 2020 (Cel szczegółowy 1: *Wzrost zatrudnienia*, Cel szczegółowy 2: *Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych ze Strategii rozwoju kapitału ludzkiego*). Wspieranie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym zostało wskazane, jako kierunek interwencji obligatoryjny do realizacji w EU2020 (*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*)¹⁸⁴.

¹⁸² Wg danych GUS, BDL (stan na II kwartał 2013r.) wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 15-64 lat wynosi 39,9%.

¹⁸³ Komunikat Komisji Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego oraz Komitetu Regionów, Bruksela, 16.12.2010 r.

¹⁸⁴ Komunikat Komisji Europejskiej *Europa 2020*.

Tabela 4 (VIII/8.8): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	Ślabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2013	330	SL2014	1/rok

VIII.2.A.6 (8.8) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 8.8 *Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach (...)*

VIII.2.A.6.1 (8.8) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Dostęp do zatrudnienia i rozwój kariery w przypadku osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, w tym w szczególności nad małymi dziećmi, jest uzależniony od stopnia upowszechnienia rozwiązań sprzyjających łączeniu pracy zawodowej z życiem rodzinnym.

Tymczasem realizowane w regionie usługi opiekuńcze dla dzieci do lat 3 nie zaspakajają potrzeb mieszkańców¹⁸⁵, przy czym dla części z nich, np. z powodów finansowych, są one niedostępne. Wobec powyższego przewiduje się tworzenie nowych miejsc w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 (w tym w żłobkach i klubach dziecięcych), w szczególności, wobec największego zapotrzebowania, w ośrodkach miejskich. Upowszechnienia, zarówno wśród rodziców jak i podmiotów odpowiedzialnych za ten obszar działań, wymagają również nowe formy opieki nad małymi dziećmi, w tym usługi świadczone przez osoby fizyczne (opiekunowie dzienni, nianie). Ponadto w niektórych sytuacjach, zwłaszcza w przypadku rodzin osiągających niskie dochody, w ramach PI 8.8 będą również finansowane koszty opieki nad małym dzieckiem. Dostępność instytucji świadczących usługi opieki nad małym dzieckiem zostanie zwiększona poprzez dostosowanie czasu funkcjonowania tego typu placówek do potrzeb pracujących rodziców.

Interwencja w ramach PI 8.8 ukierunkowana będzie również na wspieranie aktywizacji zawodowej osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z opieką nad małym dzieckiem. Prozatrudnieniowy charakter wsparcia będzie przejawiał się zarówno w podejmowaniu pracy przez osoby, które do tej pory nie były w stanie pogodzić życia zawodowego i prywatnego, jak i w utrzymaniu zatrudnienia w przypadku, gdy jest ono zagrożone w związku z pojawieniem się

¹⁸⁵ Na podstawie badań z 2011 r. przeprowadzonych w województwie opolskim co czwarta matka nie posyła dziecka do żłobka ze względu na brak miejsc. Rekomendacje dla władz samorządowych to m.in.: zwiększenie liczby publicznych żłobków, wydłużenie godzin funkcjonowania przynajmniej części placówek, wprowadzenie dotacji obniżających koszty korzystania z wybranych placówek, zlokalizowanych w największych ośrodkach regionu, przez dzieci zamieszkałe w innych gminach. *Sytuacja opolskich kobiet na rynku pracy, w tym wracających na ten rynek po urlopach wychowawczych i macierzyńskich*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej, Opole 2012, s.91.

konieczności opieki nad osobą zależną, co dotyczyć będzie osób przebywających na urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich i wychowawczych. W tym zakresie należy też podjąć działania w kierunku wsparcia żłobków powstających w ramach zakładów pracy.

Główne typy przedsięwzięć

- tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym w ramach nowych form;
- aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo lub przebywających na urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich/wychowawczych sprawujących opiekę na dziećmi do lat 3.

Główne grupy docelowe

- osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, w tym w szczególności osoby wchodzące na rynek pracy lub powracające po urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich/wychowawczych;
- dzieci do lat 3;
- publiczne i niepubliczne instytucje opieki nad osobami zależnymi;
- przedsiębiorcy.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Cross-financing

W ramach PI 8.8 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

VIII.2.A.6.2 (8.8) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 8.8 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Pozostałe zapisy zgodne z punktem VIII.2.A.6.2 (8.5).

VIII.2.A.6.3 (8.8) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej.

VIII.2.A.6.4 (8.8) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

VIII.2.A.6.5 (8.8) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorii regionu

Tabela 5 (VIII/8.8): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób opiekujących się dziećmi do lat 3 objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	460	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	500	SL2014	bieżący monitoring

VIII.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Działania podejmowane w ramach OP VIII będą również przyczyniać się do realizacji celów tematycznych 1-7. Przejście do gospodarki niskoemisyjnej wspierane będzie poprzez m.in.:

- aktywizację zawodową osób bezrobotnych w zakresie pozyskania umiejętności i kwalifikacji związanych ochroną środowiska i wykorzystaniem naturalnych źródeł energii;
- tworzenie miejsc pracy w sektorach związanych ze środowiskiem naturalnym i energią;
- rozwój kapitału intelektualnego kadry zarządzającej i pracowników przedsiębiorstw.

Na powyższe będzie miało wpływ również wsparcie procesów adaptacyjnych MSP działających w branżach kluczowych województwa opolskiego oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki co stanowi jednocześnie poprawę ich konkurencyjności oraz stabilności.

VIII.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (VIII): Ramy wykonania dla OP VIII

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu, lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	L.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
VIII	Wskaźnik produktu	1.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	16 300	32 700	SL 2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 8.5
VIII	Wskaźnik produktu	2.	Liczba osób, które otrzymały dotacje na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	1 900	3 900	SL 2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 8.5 i 8.7

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu, lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	L.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru (stosownych przypadkach)	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
VIII	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mln EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	18,2	115,6	SL 2014	obowiązkowy

VIII.2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11 (VIII): Kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFS/Słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
102	55 100 000	01	98 312 999	01	19 247 000	05	91 800 000	01	5 000 000
104	24 100 000	02	2 987 001	02	18 234 000	07	9 500 000	03	7 000 000
105	4 200 000			03	63 819 000			05	5 000 000
106	9 500 000							06	12 000 000
107	8 400 000							07	9 200 000
								08	63 100 000

VIII.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów (w stosownych przypadkach)

Zakres ewentualnego wsparcia OP VIII ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

IX.2.A.1 INTEGRACJA SPOŁECZNA

IX.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

IX.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP IX współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

IX.2.A.4 (9.7) Priorytet inwestycyjny 9.7 *Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym*

IX.2.A.5 (9.7) Cele szczegółowe PI 9.7 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych i społecznych

Skuteczny proces, którego celem jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego, oprócz wzrostu zatrudnienia, musi zakładać łatwy dostęp do usług publicznych, które pozwolą wyeliminować deficyty lub dysfunkcje osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a także będą działać profilaktycznie, zapobiegając ich marginalizacji. Pomimo tego, że jakość życia w regionie oceniana jest na wysokim poziomie, nie wszyscy mieszkańcy mają równy dostęp do dobrej jakości usług. Zaplanowane wsparcie wpisuje się w założenia *KPPUiWS*, które zakładają zwiększenie skali działań profilaktycznych o charakterze społecznym i zdrowotnym, w konsekwencji przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców województwa¹⁸⁶. Zaplanowane działania będą miały również na celu dostosowanie usług zdrowotnych i społecznych do regionalnych prognoz demograficznych. W województwie opolskim wzrasta liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej (w 2012r. była to ponad połowa z 45 tys. świadczeniobiorców), podobnie jak liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, których jest około 5 tys. Również w 2012r. w systemie pieczy zastępczej przebywało 2 099 dzieci i młodzieży¹⁸⁷. Niestety powyższe sprzyja utrwaleniu biedy i jej dziedziczeniu, dlatego konieczne są działania niwelujące nierówności startu dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i wykluczonych. Kolejną grupą wymagającą kompleksowego wsparcia są osoby starsze, których w 2020r. będzie więcej o prawie 25% w stosunku do 2012r. Dlatego niezbędne jest zastosowanie nowego podejścia do kwestii obecności i aktywności osób starszych w społeczeństwie, nie tylko w zakresie usług opiekuńczych, lecz również zachowania ich aktywności społecznej i samodzielności.

Spadek poziomu zaludnienia województwa opolskiego wymaga także działań na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców, które wpływa na ich aktywność zawodową, co z kolei ma kluczowe znaczenie w kontekście walki z ubóstwem, jak i potrzebą zwiększenia zasobów pracy. Między innymi występującym w tym obszarze problemem regionu jest intensyfikacja chorób cywilizacyjnych oraz układu krążenia¹⁸⁸. Ponadto ważna jest opieka nad matką i dzieckiem oraz seniorami. Powyższe może nie tylko zmniejszyć zachorowalność i umieralność wśród niemowląt, lecz również obniżyć występowanie wad rozwojowych, a tym samym zmniejszyć koszty opieki w przyszłości¹⁸⁹. Z kolei wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne dla osób starszych powoduje konieczność przygotowania się do charakterystycznych i typowych zadań medycznych, jakie stawia przed systemem proces starzenia się społeczeństwa.

Wszystkie planowane działania będą miały na celu wzrost dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, co znajdzie swoje odzwierciedlenie w zmniejszeniu obszarów wykluczenia społecznego i w konsekwencji może doprowadzić do zmniejszenia w regionie poziomu ubóstwa. Efektem działań będzie wdrożenie kompleksowych rozwiązań sprzyjających upowszechnieniu usług publicznych w regionie.

¹⁸⁶ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*, Warszawa 2013 r., s. 37-42.

¹⁸⁷ *Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2012r.*, ROPS w Opolu, Opole, maj 2013r, s.19-25.

¹⁸⁸ Szerzej na ten temat: *Strategia Ochrony zdrowia dla Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*, Opole 20 grudnia 2013 r.

¹⁸⁹ *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, czerwiec 2013 r., 13.

Tabela 4 (IX/9.7): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba opracowanych i wdrożonych w ramach programu modeli zwiększających dostęp do usług zdrowotnych i społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	n/d	0	szt.	2013	2	SL2014	1/rok

IX.2.A.6 (9.7) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 9.7 *Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym*

IX.2.A.6.1 (9.7) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Zjawisko zagrożenia wykluczeniem społecznym występujące wśród dzieci i młodzieży jest w szczególności niepokojące i wymaga kompleksowej interwencji. Wsparcie w tym zakresie zostanie skierowane zarówno do rodzin naturalnych mających trudności w opiece nad dziećmi, jak i do dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej. Planuje się m.in. działania wspomagające rodziny w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi. Będą do nich należeć m.in. usługi aktywizujące i wspierające np. w postaci asystenta rodziny, czy też specjalistycznego poradnictwa, w tym poradnictwa prawno-obywatelskiego. Podobnie z możliwości kształcenia i doskonalenia będą mogły skorzystać osoby wspomagające rodziny oraz sprawujące pieczę zastępczą. Z kolei w stosunku do dzieci realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu wzrost ich kompetencji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych np. poprzez udział w zajęciach w placówkach wsparcia dziennego lub w stosunku do dzieci niepełnosprawnych - dodatkowych zajęć opiekuńczych i rehabilitacyjnych. Z pomocy będą mogli skorzystać również wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym np. w formie indywidualnych programów usamodzielnienia realizowanych w mieszkaniach chronionych.

Odrębny pakiet działań będzie służył rozwojowi usług opiekuńczych skierowanych do osób zależnych, w tym np. starszych i niepełnosprawnych. Głównie będą realizowane inicjatywy mające na celu zwiększenie dostępności do opieki środowiskowej w miejscu zamieszkania. Podejmowane będą również przedsięwzięcia wzmacniające aktywność edukacyjną, społeczną i kulturalną seniorów. Planowane interwencje będą wspierać aktywne starzenie się oraz tworzenie warunków sprzyjających samodzielnemu, niezależnemu i satysfakcjonującemu życiu nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych, co wprost wpisuje się w cel polityki senioralnej w Polsce¹⁹⁰.

W celu skutecznego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprawiony zostanie dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz do specjalistycznych usług zdrowotnych, skierowanych przede wszystkim do noworodków i małych dzieci oraz osób starszych. W zakresie

¹⁹⁰ Założenia Długofalowej Polityki senioralnej w Polsce na lata 2014-2020, Uchwała Nr 238 rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013r.

opieki zdrowotnej nad matką i dzieckiem istotne będą działania profilaktyczne rozwijające kulturę zdrowotną społeczeństwa dzięki promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej. Przewiduje się również realizację przedsięwzięć takich jak np. szczepienia ochronne lub badania profilaktyczne służące ujawnieniu czynników ryzyka/ wczesnych objawów, szczególnie groźnych i zarazem podstępnych chorób. Ważne w tym procesie będą badania przesiewowe dzieci, które są często jedynym sposobem na wykrycie chorób, które nie dają objawów klinicznych w pierwszych tygodniach, a nawet w ciągu wielu miesięcy życia. Nielezione wcześniej prowadzą do zaburzeń rozwoju, trwałej choroby, ciężkiego upośledzenia umysłowego, a nawet śmierci. Ponadto realizowane będą programy zwiększające jakość i dostępność do usług zdrowotnych skierowanych do osób starszych, w tym niepełnosprawnych, takich jak np. programy rehabilitacji ruchowej, psychiatrycznej i logopedycznej oraz ogółu społeczeństwa w zakresie chorób cywilizacyjnych.

Mając również na uwadze efektywność wsparcia realizowanego w ramach PI 9.7 przewiduje się jako ich uzupełnienie możliwość podnoszenia kompetencji i kwalifikacji służb świadczących usługi społeczne i zdrowotne w regionie. Wszystkie usługi, w tym przede wszystkim usługi społeczne, w PI 9.7 będą zorientowane na daną osobę i przeznaczone do zaspokajania jej życiowych potrzeb. Przedsięwzięcia realizowane w ramach PI 9.7 będą uzupełniane przede wszystkim przez działania współfinansowane ze środków EFRR w ramach OP XI.

Główne typy przedsięwzięć

- badania diagnostyczne i programy zapobiegające chorobom cywilizacyjnym;
- kompleksowa opieka nad matką i dzieckiem, w tym szczepienia dzieci do drugiego roku życia;
- diagnostyka i leczenie chorób rozwojowych niemowląt i dzieci, w tym wczesne wykrywanie wad rozwojowych i rehabilitacja dzieci niepełnosprawnych;
- kompleksowa opieka nad osobami starszymi, w tym niepełnosprawnymi;
- rozwój usług opiekuńczych nad osobami zależnymi, starszymi, w tym niepełnosprawnymi z uwzględnieniem aspektu jakościowego (deinstytucjonalizacja usług);
- wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej;
- poprawa dostępu do mieszkań chronionych i wspomaganych;
- koordynowanie i monitorowanie usług społecznych w regionie.

Główne grupy docelowe

- osoby kwalifikujące się do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną, w tym bezdomni i osoby o niskich dochodach;
- otoczenie osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- noworodki i dzieci w zakresie wczesnego wykrywania wad wrodzonych i szczepień ochronnych,
- matki (kobiety w ciąży i w okresie połogu);
- osoby sprawujące pieczę zastępczą oraz dzieci w niej umieszczone;
- rodziny wychowujące dzieci przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze;
- osoby zależne, w tym osoby starsze i niepełnosprawne (za wyjątkiem dzieci do lat 3).

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające na rzecz pomocy i integracji społecznej;
- podmioty realizujące zadania związane z opieką nad osobami zależnymi;

- podmioty działające na rzecz poprawy stanu zdrowia.

Cross-finansing

W ramach PI 9.7 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-finansingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

IX.2.A.6.2 (9.7) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 9.7 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego, jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Tryb pozakonkursowy zostanie wybrany w uzasadnionych sytuacjach, wynikających np. z typu beneficjenta, istotnego dla regionu przedmiotu i charakteru wsparcia, przewidywanej liczby planowanych przedsięwzięć i ich skali lub znaczącego wpływu na realizację celów PI. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO 2014-2020 oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich przyjmujących formę płatności zaliczkowych, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych w odniesieniu do wkładu EFS wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.

IX.2.A.6.3 (9.7) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 9.7 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

IX.2.A.6.4 (9.7) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IX.2.A.6.5 (9.7) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (IX/9.7): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które skorzystały z podstawowych usług społecznych i zdrowotnych w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	72 500	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	16 100	SL2014	bieżący monitoring

IX.2.A.4 (9.4) Priorytet inwestycyjny 9.4 *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększeniu szans na zatrudnienie*

IX.2.A.5 (9.4) Cele szczegółowe PI 9.4 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Realizacja wskazanego celu szczegółowego nastąpi głównie poprzez kompleksowe i indywidualne programy aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym skierowane do ludzi młodych wymagających resocjalizacji. Koncentracja na działaniach poprawiających zdolność do zatrudnienia wśród osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest spójna z podejściem prezentowanym w „Europejskim programie walki z ubóstwem”, zgodnie z którym dla osób zdolnych do pracy, zatrudnienie jest najbezpieczniejszą drogą do wyjścia z ubóstwa.

Ubóstwo w województwie opolskim dotyka głównie osób o niskim statusie zawodowym, bezrobotnych, osób starszych, a także osób niepełnosprawnych i grup defaworyzowanych oraz marginalizowanych¹⁹¹. W trudnej sytuacji znajdują się przede wszystkim osoby opuszczające pieczę zastępczą, osoby przebywające w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich oraz ośrodkach kuratorskich. Od kilku lat region charakteryzują co prawda jedne z najniższych wskaźników ubóstwa w kraju¹⁹², niemniej jednak spowolnienie gospodarcze oraz niekorzystne prognozy demograficzne, tj. postępujący proces starzenia się ludności, związany jednocześnie z wydłużeniem trwania życia ludzkiego i zwiększającą się niepełnosprawnością, może niekorzystnie wpłynąć na sytuację społeczną jego mieszkańców. Już w chwili obecnej zauważalny jest wzrost liczby świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej z powodu bezrobocia i ubóstwa, które w roku 2012 było odpowiednio wyższe niż w 2011r. o 2,4% oraz 5%¹⁹³. Dlatego też w województwie opolskim należy podjąć działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, na co wskazują dokumenty regionalne, głównie *RSWO 2020* oraz *WPPiS*. I tak bazując na ich rekomendacjach wobec osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, zastosowane zostaną efektywne instrumenty aktywnej integracji, mające na celu ich integrację ze społeczeństwem poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości do zatrudnienia. W konsekwencji otrzymają one m.in. wsparcie w wejściu/powrocie na rynek pracy, a przez to możliwość poprawy sytuacji życiowej. Spodziewanym efektem realizowanych działań będzie wzrost zatrudnienia wśród osób uczestniczących we wsparciu.

¹⁹¹ Szerzej na ten temat: R. Rauziński, K. Szczygielski, T. Sołdra-Gwiżdż, *Ekspertyza pt. Grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym – aspekt demograficzny. Województwo opolskie w latach 2009-2030*, s. 10; *Poziom życia mieszkańców w województwie opolskim, sytuacja rodzin, pomoc bezrobotnym i osobom wykluczonym, niwelowanie skutków dysfunkcji społecznych*, ROPS w Opolu, Opole, listopad 2012 r., s. 31.

¹⁹² Wyniki badania GUS z 2012 r., *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Warszawa 2013, s.20.

¹⁹³ *Ocena zasobów pomocy społecznej w 2012r.*, ROPS w Opolu, Opole, maj 2013r., s.22.

Tabela 4 (IX/9.4): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)	Słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	0	os.	2013	1 300	SL2014	1/rok

IX.2.A.6 (9.4) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 9.4 *Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększeniu szans na zatrudnienie*

IX.2.A.6.1 (9.4) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 9.4 zostaną podjęte działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej i gotowości do podjęcia pracy wśród osób zagrożonych i wykluczonych społecznie. Ze wsparcia będą korzystały przede wszystkim osoby defaworyzowane na rynku pracy, tj.: niepełnosprawni, w tym z niepełnosprawnościami rzadkimi i sprzężonymi, osoby przebywające oraz opuszczające placówki wychowawcze, schroniska dla nieletnich, ośrodki kuratorskie czy też zakłady poprawcze, osoby po 50 roku życia, a także kobiety. Realizowane będą działania z zakresu aktywnej integracji, w tym dotyczące aktywizacji zawodowej i przedsięwzięcia z obszaru integracji edukacyjnej, zdrowotnej, a także społecznej, zmierzające do eliminowania barier na jakie narażone są te osoby. Będą wśród nich inicjatywy pozwalające między innymi na zdobycie nowych kwalifikacji, w tym przekwalifikowanie lub uzupełnienie wykształcenia, w celu ułatwienia podjęcia zatrudnienia, w szczególności w zawodach poszukiwanych na regionalnym rynku pracy, a także staże, subsydiowane zatrudnienie czy też zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy. Dodatkowo wspierany będzie dostęp do usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania informacyjne na rzecz ich zatrudnienia (w szczególności wobec osób niepełnosprawnych, w wieku 50+ oraz kobiet). Podejmowane działania na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym będą integrować usługi różnych służb publicznych i organizacji obywatelskich, w tym m.in. publicznych służb zatrudnienia, instytucji pomocy społecznej, kuratorskiej służby sądowej i organizacji pozarządowych działających na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa. Do realizacji interwencji zostaną zaangażowane podmioty reintegracji społecznej typu CIS, KIS, ZAZ, WTZ. Jako uzupełnienie prowadzonych działań będzie możliwość podnoszenia kompetencji i kwalifikacji służb działających na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem.

W celu intensyfikacji wsparcia przedsięwzięcia podejmowane w ramach PI 9.4 zostaną uzupełniane przez działania współfinansowane ze środków EFRR w ramach OP XI oraz będą komplementarne z inicjatywami podejmowanymi w PI 8.5. Demarkację pomiędzy wsparciem przewidzianym w OP VIII i

OP IX będzie wyznaczał stopień gotowości osób do integracji z rynkiem pracy. Stąd w PI 9.4 wsparcie zostanie skierowane do osób (lub na rzecz osób), które w odniesieniu do grupy docelowej PI 8.5, będą wymagały dłuższej ścieżki integracji z rynkiem pracy, uwzględniającej również działania z zakresu integracji społecznej.

Główne typy przedsięwzięć

- zintegrowane/ zindywidualizowane programy aktywizacji społeczno-zawodowej;
- kompleksowa integracja dzieci i młodzieży wymagającej resocjalizacji;
- zachęcanie do zatrudnienia grup najbardziej defaworyzowanych na rynku pracy;
- koordynacja działań na rzecz integracji społecznej, w tym monitorowanie i ewaluacja regionalnej polityki społecznej.

Główne grupy docelowe

- osoby kwalifikujące się do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną, w tym np. osoby bezdomne, osoby o niskich dochodach, niepełnosprawni;
- otoczenie osób wykluczonych/zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- osoby przebywające np. w zakładach poprawczych;
- służby zajmujące się aktywizacją, integracją oraz reintegracją społeczną i zawodową osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające na rzecz włączenia społecznego.

Cross-financing

W ramach PI 9.4 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

IX.2.A.6.2 (9.4) Kierunkowe zasad wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

Zapisy zgodne z punktem IX.2.A.6.2 (9.7).

IX.2.A.6.3 (9.4) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 9.4 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

IX.2.A.6.4 (9.4) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IX.2.A.6.5 (9.4) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (IX/9.4): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	7 400	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	1 490	SL2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	2 160	SL2014	bieżący monitoring

IX.2.A.4 (9.8) Priorytet inwestycyjny 9.8 *Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia*

IX.2.A.5 (9.8) Cele szczegółowe PI 9.8 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Rozwój regionalnego sektora gospodarki społecznej

Wsparcie w ramach PI będzie przyczyniało się do zmniejszenia liczby osób zagrożonych i/lub wykluczonych społecznie, zwiększając ich szanse na zatrudnienie i integrację ze środowiskiem dzięki rozwojowi ekonomii społecznej. Wsparcie działalności podmiotów ekonomii społecznej nie tylko będzie miało wpływ na wzrost zatrudnienia osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, lecz również przyczyni się do zwiększenia możliwości dostarczania usług użyteczności publicznej na poziomie lokalnym.

Ekonomia społeczna w województwie opolskim rozwija się sukcesywnie, jednak w sposób nierównomierny – zarówno w kontekście przestrzennym, jak i strukturalnym. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej jest utrudniony z jednej strony przez niskie zaufanie społeczności lokalnych i administracji publicznej do ich działalności, a z drugiej przez bariery wewnętrzne. Niskie kompetencje i umiejętności pracujących w nich osób, problemy finansowe, skutkujące na przykład słabymi działaniami marketingowymi, niewystarczającym sprzętem i problemami lokalowymi, obniżają jakość ich funkcjonowania¹⁹⁴. Tym samym mając na uwadze rolę, jaką ekonomii społecznej przypisuje nowa polityka integracji społecznej, w ramach której osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i wykluczone społecznie zyskują możliwość i zasoby niezbędne do pełnego uczestnictwa w życiu ekonomicznym, społecznym i kulturowym, zintensyfikowane zostaną działania mające na celu rozszerzenie dotychczasowej sieci podmiotów ekonomii społecznej w województwie. Tym bardziej, że w regionie zauważa się znaczenie nowych form wsparcia charakterystycznych dla innowacyjnego modelu aktywnej polityki społecznej, który wymaga współdziałania wszystkich trzech sektorów i jest wyrazem funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego¹⁹⁵, przed którymi stoi szereg nowych zadań,

¹⁹⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2011 r., Raport Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu, ROPS w Opolu, Opole, czerwiec 2012 r., s. 55 – 56; *Ekonomia społeczna w województwie opolskim – w stronę rozwiązań systemowych. Raport Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS w Opolu*, Opole, październik 2012, s. 55-61.

¹⁹⁵ Za: *Wieloletni Regionalny Plan Działań Województwa Opolskiego na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013-2020*, ROPS w Opolu, Opole 2012 r., s. 5.

choćby w zakresie świadczenia usług np. rehabilitacyjno-opiekuńczych skierowanych do rosnącej grupy osób starszych lub osób niepełnosprawnych.

Działania podejmowane w RPO WO 2014-2020 korespondują z przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w ramach *WPPiIS*, jak i *WPPD*¹⁹⁶, ich wymiernym efektem będzie wzrost zatrudnienia, szczególnie w ramach działających podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych.

Tabela 4 (IX/9.8): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Słabiej rozwinięty	szt.	n/d	0	szt.	2013	70	SL2014	1/rok

IX.2.A.6 (9.8) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 9.8 *Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia*

IX.2.A.6.1 (9.8) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Podmioty ekonomii społecznej są powoływane w szczególności w celu zaspakajania potrzeb swoich członków i podopiecznych, i działają we wszystkich sektorach gospodarki narodowej. Powstałe dzięki nim miejsca pracy, są szczególnie istotne, gdyż pozwalają zatrudnić osoby, którym wyjątkowo trudno jest wejść na otwarty rynek pracy. Są to m. in. osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, czy też osoby o niskich kwalifikacjach lub które zbyt wcześnie wypadły z systemu edukacji. Dodatkowo podmioty ekonomii społecznej działają najczęściej na obszarach o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, np. na obszarach wiejskich, przyczyniając się do ich wzmocnienia.

W Programie planuje się zarówno wsparcie podmiotów już istniejących zwiększając skuteczność i efektywność ich funkcjonowania, jak i stworzenie odpowiednich warunków do tworzenia nowych, stabilnych jednostek tego typu. Powyższe nastąpi dzięki animacji i inkubacji nowych podmiotów, świadczonych na ich rzecz usług doradczych, a także dostępności do środków na założenie np. spółdzielni socjalnych. Nastąpi rozwój sieci usług wsparcia ekonomii społecznej w szczególności w zakresie działań w kluczowych sferach rozwojowych. Ze względu na konieczność koordynacji polityk publicznych w tym zakresie prowadzony będzie monitoring, ewaluacja a także interwencje

¹⁹⁶ *Wieloletni Regionalny Plan Działań Województwa Opolskiego na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013 – 2020*, ROPS w Opolu, Opole 2012 r., s. 47-52; *Wojewódzki Program Pomocy i Integracji Społecznej na lata 2010-2015*, ROPS w Opolu, Opole, listopad 2009 r., s. 36-41.

wzmacniające mechanizm współpracy na rzecz ekonomii społecznej na poziomie samorządu regionalnego i lokalnego, np. możliwe będzie tworzenie i wspieranie działających na ich rzecz regionalnych i lokalnych sieci kooperacji i partnerstw. Uzupełnieniem prowadzonych przedsięwzięć będą elementy upowszechniające ideę ekonomii społecznej w województwie oraz działania edukacyjne. Wsparcie realizowane w ramach PI 9.8 zostanie wzmocnione przede wszystkim przez działania współfinansowane ze środków EFRR w ramach OP III.

Główne typy przedsięwzięć

- wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania instytucji ekonomii społecznej, w tym m.in. finansowanie założenia/przystąpienia/zatrudnienia w spółdzielni socjalnej;
- tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej;
- wsparcie dla osób wykluczonych/ zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej;
- koordynacja polityki w obszarze ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.

Główne grupy docelowe

- podmioty ekonomii społecznej;
- osoby fizyczne w zakresie doradztwa i szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej;
- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym/ wykluczone społecznie.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Główne typy beneficjentów

- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- podmioty działające na rzecz włączenia społecznego.

Cross-financing

W ramach PI 9.8 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

IX.2.A.6.2 (9.8) Kierunkowe zasad wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

Zapisy zgodne z punktem IX.2.A.6.2 (9.7).

IX.2.A.6.3 (9.8) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 9.8 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

IX.2.A.6.4 (9.8) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

IX.2.A.6.5 (9.8) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (IX/9.8): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	3 500	SL2014	bieżący monitoring
2.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	250	SL2014	bieżący monitoring

IX.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Działania realizowane w ramach OP IX będą się również pośrednio przyczyniać do realizacji celów tematycznych 1-7. Powyższe może nastąpić w ramach aktywizacji zawodowej osób wykluczonych/zagrażonych wykluczeniem społecznym, zorientowanej na podnoszeniu umiejętności i kwalifikacji wymaganych w sektorach związanych ze środowiskiem naturalnym i energią.

IX.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (IX). Ramy wykonania dla OP IX

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu, lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	L.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
IX	Wskaźnik produktu	1.	Liczba osób, które skorzystały z podstawowych usług społecznych i zdrowotnych w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	42 000	72 500	SL2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 9.7
IX	Wskaźnik produktu	2.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	100	250	SL2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 9.8
IX	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mln EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	12,5	84,3	SL2014	obowiązkowy

IX.2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11 (IX): Kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFS/Słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
109	17 629 483	01	73 929 483	01	7 392 948	05	50 000 000	01	1 000 000
112	50 000 000			02	13 307 307	07	23 929 483	06	50 000 000
113	6 300 000			03	53 229 228			07	10 000 000
								08	12 929 483

IX.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów (w stosownych przypadkach)

Zakres ewentualnego wsparcia OP IX ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

X.2.A.1 WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI

X.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Nie dotyczy.

X.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP X współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

X.2.A.4 (10.1) Priorytet inwestycyjny 10.1 *Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia*

IV.2.A.5 (10.1) Cele szczegółowe PI 10.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie jakości procesu wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w regionie

W celu rozwoju systemu edukacji w województwie opolskim niezbędne jest podejmowanie wielopłaszczyznowych działań związanych z poprawą jakości kształcenia. Kryteria jakości przyjęte w ramach PI mieszczą się w zakresie skuteczności i równości. Powyższe podejście jest zgodne z przyjętą logiką wspólnotowych oraz krajowych dokumentów m.in. z *EU2020* czy *SRKL 2020*.

Zdaniem KE skuteczność i równość rozpatrywane w szerszej perspektywie to cele, które w obszarze edukacji wzajemnie się wzmacniają¹⁹⁷. Źródłem barier w dostępie do usług edukacyjnych jest

¹⁹⁷ *Skuteczność i równy dostęp do europejskich systemów kształcenia i szkolenia*, Komunikat Komisji do PE z dnia 8 września 2006r., Bruksela 2006, s.2.

zróżnicowanie społeczne oraz materialne ludności. Nierówny do nich dostęp może mieć negatywny wpływ na rozwój emocjonalny oraz intelektualny dzieci, stąd prowadzona w regionie polityka edukacyjna opierać się będzie m.in. na zapewnieniu równego dostępu do oferty edukacyjnej wszystkim zainteresowanym, w tym przede wszystkim osobom z mniej uprzywilejowanych grup społecznych, tj. z grup defaworyzowanych¹⁹⁸. Równie istotnym dla regionu z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego zadaniem jest przygotowanie ucznia do życia we współczesnym świecie i ułatwienie mu odpowiedzialnego funkcjonowania w różnych obszarach życia. Stąd poprzez zapewnienie skutecznego systemu kształcenia rozumie się wyposażenie mieszkańców regionu w umiejętności przydatne przy wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej oraz do późniejszego, sprawnego poruszania się na rynku pracy.

Obserwacje systemu edukacji potwierdzają konieczność wprowadzania zmian. Wśród uczniów województwa opolskiego dostrzegalne są bowiem m.in. braki w zakresie umiejętności zastosowania wiedzy matematycznej w celu rozwiązywania problemów czy ich ograniczenie do schematycznych działań¹⁹⁹. Mając to na uwadze, aby poprawić rezultaty procesu kształcenia należy podkreślić w nim istotę budowy i doskonalenia kompetencji kluczowych, czy rozwijania postaw które są fundamentem dla sprawnego funkcjonowania w życiu społecznym, na co również kładzie nacisk *EU2020*. Dodatkowo, analizując również m.in. poziom wykształcenia ze względu na miejsce zamieszkania można zaobserwować, iż zarówno na obszarach wiejskich jak i w małych miastach w regionie osiąga się gorsze wyniki, niż w miastach średnich i dużych²⁰⁰.

Oczekiwanym efektem prowadzonego wsparcia będzie trwałe wzmocnienie oferty edukacyjnej szkół i placówek systemu oświaty kształcenia ogólnego w powiązaniu z rozwiązaniem konkretnych problemów. Podejście to pozwoli szkole i placówce stać się miejscem równych szans oraz organizacją uczącą się, działającą skutecznie, kreatywnie i zespołowo.

¹⁹⁸ Do grup defaworyzowanych należy zaliczyć m.in. osoby niepełnosprawne, chore, mieszkańców terenów wiejskich, osoby przedwcześnie kończące naukę, osoby żyjące w ubóstwie czy doświadczające przejawów dyskryminacji. Ponadto na wsparcie osób niepełnosprawnych duży nacisk kładzie KE, co wynika m.in. z *Europejskiej Strategii w sprawie Niepełnosprawności 2010-2020*.

¹⁹⁹ Np. omówiono to w raporcie *Efekty realizacji projektu szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej. Wybrane diagnozy i programy*, Tom I, Lublin 2013, s. 99-166.

²⁰⁰ *Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2011r. Raport z wyników w województwie opolskim*, Urząd Statystyczny w Opolu Opole 2012 r., s. 30.

Tabela 4 (X/10.1): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty, które w ramach programu trwale wzmocniły ofertę edukacyjną w oparciu o zdiagnozowane, indywidualne potrzeby	Słabiej rozwinięty	os.	n/d	0	szt.	2013	510	SL2014	1/rok

X.2.A.6 (10.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 10.1 *Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości (...)*

X.2.A.6.1 (10.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Kształcenie w okresie dzieciństwa ma przełożenie na kształtowanie się późniejszej ścieżki edukacyjnej dziecka. Dzieci uczestniczące w edukacji przedszkolnej lepiej radzą sobie w szkole oraz wykazują wyższe kompetencje społeczne i emocjonalne, a także zdolności werbalne i intelektualne niż dzieci, które nie brały udziału w programach edukacyjnych na poziomie wychowania przedszkolnego. Zatem jedną z najważniejszych misji edukacji przedszkolnej jest wspomaganie rozwoju i edukacji dzieci. Dlatego też ramach PI m.in. zaplanowano wsparcie w zakresie prowadzenia i organizowania dodatkowych zajęć stymulujących ogólny rozwój dziecka zarówno wyrównujących szanse edukacyjne jak i rozwijających kompetencje i umiejętności, co umożliwi jednocześnie podniesienie poziomu realizowanej w regionie edukacji przedszkolnej.

W obszarze wychowania przedszkolnego podejmowane również będą działania na rzecz upowszechnienia edukacji przedszkolnej, które obejmować zarówno będą tworzenie nowych jak i wsparcie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego w regionie. Przy czym tworzenie nowych miejsc nastąpi z wykorzystaniem istniejącej bazy lokalowej placówek oświatowych lub istniejących budynków przedszkolnych. Powyższa interwencja uzależniona jednak będzie od trendów demograficznych oraz rzeczywistych potrzeb wewnętrznych województwa.

Na rozwój dziecka korzystnie wpływa zarówno uczestnictwo w wychowaniu przedszkolnym, jak i wcześniejsze rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej. Obecnie zachodzące przemiany cywilizacyjne sprawiają, że dzieci są szybciej przygotowane do wejścia w system edukacji. Stąd wspieranie rozwoju dziecka młodszego w szkole jest jednym z istotnych kierunków polityki edukacyjnej prowadzonej w regionie. W ramach PI podejmowane zatem będą przedsięwzięcia, które uwzględnią będą

wsparcie szkół w zakresie pracy z uczniem młodszym w szkole i placówce na każdym kolejnym etapie kształcenia.

W zakresie wyrównywania szans dzieci i młodzieży realizowane również będą działania mające na celu wsparcie procesu indywidualizacji kształcenia. Uwzględnianie specyficznych potrzeb i właściwości uczenia się każdego z uczniów, ma istotne znaczenie dla zapewnienia im stałego i systematycznego rozwoju i jednocześnie umożliwi im rozwijanie zainteresowań i umiejętności. Podejmowana interwencja uwzględniac będzie m.in. rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów oraz rozpoznawanie ich indywidualnych możliwości psychofizycznych.

W PI podejmowane również będą działania mające na celu przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu i segregacji, co nastąpi m.in. poprzez skupienie się na nierównościach, których przejawem są np. słabe wyniki edukacyjne, problemy adaptacyjne, w tym różnice wynikające z wcześniejszej edukacji w innych krajach czy sam obszar społeczny. W tym celu m.in. dofinansowywane będą indywidualne plany rozwoju uczniów, tj. programy pomocy stypendialnej. Udzielanie bezpośredniego wsparcia uczniom szczególnie zdolnym, potrzebującym wsparcia finansowego umożliwi rozwój ich zainteresowań oraz umiejętności. Efektem wsparcia uczniów w dostępie do edukacji będzie wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz możliwość zwiększenia ich udziału w dalszym kształceniu, w tym na poziomie wyższym. W ramach wyrównywania szans edukacyjnych realizowane również będą elementy edukacji antydyskryminacyjnej podejmowane zarówno na poziomie wychowania przedszkolnego jak i kształcenia ogólnego. Celem tej inicjatywy będzie rozwój edukacji przeciwdziałającej nierównemu traktowaniu i przemocy, jednocześnie wspierającej równość i różnorodność.

Zwiększenie roli wiedzy jako siły napędowej rozwoju regionu wymaga kształcenia wśród młodych ludzi odpowiednich postaw i umiejętności. Współczesna gospodarka stawia przed oświatą wiele nowych zadań i wyzwań. Nowoczesny system edukacji musi nie tylko uwzględniać zachodzące zmiany, ale przede wszystkim przystosowywać się do nowych warunków. Stąd m.in. w ramach PI podejmowane będą działania wspierające zarówno umiejętności i postawy, które są niezbędne dla sprawnego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym, np. kreatywność, twórcze postawy czy praca zespołowa jak i rozwój kompetencji kluczowych m.in. w zakresie matematyki, informatyki i nauk przyrodniczych. Mając na uwadze powyższe, w województwie opolskim w ramach programu m.in. kontynuowane zostaną działania wypracowane i realizowane w ramach rządowego programu Cyfrowa szkoła. I tak dzięki prowadzonemu wsparciu uczniowie i nauczyciele nabędą odpowiednich kompetencji niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym.

Świadomy wybór ścieżki edukacyjnej to jeden z podstawowych elementów skutecznie realizowanej edukacji. Stąd w ramach PI podejmowane również będą działania zwiększające dostęp wśród uczniów do doradztwa edukacyjnego i zawodowego oraz poprawa jego skuteczności zwłaszcza na poziomie szkół gimnazjalnych.

Efektywny system kształcenia jest ściśle związany oraz zależny od dwóch stron biorących udział w procesie edukacji tj. od nauczycieli oraz od uczniów. Stąd kluczem do skutecznej edukacji jest zapewnienie wysokiej jakości pracy nauczycieli, którzy stymulują wśród uczniów wzorce zachowań. Doskonalenie i podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli zarówno wychowania przedszkolnego jak i kształcenia ogólnego doprowadzi do wzrostu jakości oferty edukacyjnej w regionie. W ramach PI wspierane będą m.in. studia podyplomowe, szkolenia czy kursy dla nauczycieli. Zdobytą i poszerzoną przez nich wiedza pozwoli m.in. na wzmocnienie w procesie edukacyjnym kompetencji i umiejętności uczniów oraz na właściwe wspierania ich rozwoju i odpowiednie reagowanie na pojawiające się problemy. Dodatkowo kształcenie kadry pedagogicznej będzie uwzględniało problematykę edukacji antydyskryminacyjnej.

Możliwość realizacji zaprojektowanych w obszarze kształcenia ogólnego działań wynikać będzie z indywidualnych potrzeb szkoły, a w przypadku nauczycieli również m.in. uwzględniac będzie

kierunki rozwoju edukacji w kraju. Prowadzona interwencja wspierana będzie oryginalnymi formami organizacji kształcenia, nowatorską pracą dydaktyczną oraz doposażeniem bazy dydaktycznej.

Główne typy przedsięwzięć

- zwiększenie dostępności do wychowania przedszkolnego;
- wsparcie istniejących przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego;
- wsparcie procesu rozwoju wśród uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności i postaw niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy;
- wsparcie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli przy tworzeniu i realizacji procesu dydaktycznego m.in. w zakresie przygotowania ich do zmiany sposobu prowadzenia lekcji, skutecznej realizacji celów podstawy programowej oraz stosowania aktywizujących metod pracy;
- zwiększenie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy nauczycielami;
- przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu i segregacji;
- wspieranie rozwoju ucznia młodszego na kolejnych etapach edukacyjnych;
- wsparcie edukacji, która umożliwi rozwój indywidualnych predyspozycji i zdolności uczniów;
- zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych w ramach poradnictwa edukacyjnego i zawodowego;
- wzmocnienie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych.

Główne grupy docelowe

- dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice i opiekunowie dzieci w wieku przedszkolnym, w tym z grup defaworyzowanych;
- przedszkola, oddziały przedszkolne, inne formy wychowania przedszkolnego;
- uczniowie, wychowankowie szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne oraz ich rodzice i opiekunowie, w tym z grup defaworyzowanych;
- szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne, w tym szkoły małe;
- szkoły kształcenia zawodowego w zakresie podstawy programowej kształcenia ogólnego;
- nauczyciele, dyrektorzy szkół.

Zasięg terytorialny

Wsparciem w zakresie wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego zarówno w ramach OSI Depopulacja jak i zasady zintegrowanego podejścia terytorialnego ZIT.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające w obszarze edukacji.

Cross-financing

W ramach PI 10.1 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

X.2.A.6.2 (10.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 10.1 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Tryb pozakonkursowy zostanie wybrany w uzasadnionych sytuacjach, wynikających np. z typu beneficjenta, istotnego dla regionu przedmiotu i charakteru wsparcia, przewidywanej liczby planowanych przedsięwzięć i ich skali lub znaczącego wpływu na realizację celów PI. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria, które zostaną zatwierdzone przez KM RPO WO 2014-2020 oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zarówno przyjęte procedury wyboru projektów, jak i kryteria oceny będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz będą spełniać ogólne zasady określone w art. 7 i 8 Rozporządzenia ogólnego. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym, spełnianie zasad horyzontalnych, oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich przyjmujących formę płatności zaliczkowych, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych w odniesieniu do wkładu EFS wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie.

X.2.A.6.3 (10.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 10.1 w OP X nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia funkcjonującej obok dotacji.

IV.2.A.6.4 (10.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

X.2.A.6.5 (10.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (X/10.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	EFES	Stabiej rozwinięty	11 300	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	EFES	Stabiej rozwinięty	100	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFES	Stabiej rozwinięty	140	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	EFES	Stabiej rozwinięty	70	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba nauczycieli objętych	os.	EFES	Stabiej rozwinięty	3 700	SL 2014	bieżący monitoring

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
	<i>wsparciem w programie</i>						
6.	<i>Liczba uczniów objętych wsparciem w programie</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	60 900	SL 2014	bieżący monitoring
7.	<i>Liczba uczniów realizujących indywidualny plan rozwoju w ramach programu</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	1 500	SL 2014	bieżący monitoring
8.	<i>Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	53 936	SL 2014	bieżący monitoring

X.2.A.4 (10.3 BIS) Priorytet inwestycyjny 10.3 BIS *Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami*

X.2.A.5 (10.3 BIS) Cele szczegółowe PI 10.3 BIS i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Wzrost skuteczności kształcenia zawodowego odpowiadającego na potrzeby regionalnego rynku pracy

Głównym celem działań podejmowanych w regionie w obszarze kształcenia zawodowego jest zwiększenie skuteczności usług edukacyjnych przy równoczesnym reagowaniu na pojawiające się wyzwania społeczne. Obecnie istotną rolę i zarazem duże wyzwanie dla województwa opolskiego stanowi dostosowanie kwalifikacji zawodowych, kompetencji i umiejętności uczniów do potrzeb stale zmieniającego się rynku pracy. Stąd w ramach PI w sferze społecznej realizowana w regionie edukacja zawodowa rozumiana jest jako dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy. KE również kładzie duży nacisk na kształcenie oraz szkolenie w celu zaspokojenia zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników²⁰¹. W strategii EU2020 zwrócono uwagę na konieczność poprawy jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego, tak aby cechowało się ono adekwatnością względem rynku pracy i zapewniało możliwość zdobycia i uznania odpowiednich umiejętności. Powyższe założenia są również zgodne ze SKL 2020.

Z badań prowadzonych w zakresie *Losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych w województwie opolskim* wynika, iż tylko 38% absolwentów szkół ponadgimnazjalnych kształcenia zawodowego znalazło zatrudnienie zaraz po zakończeniu nauki²⁰². Wynika to zarówno z faktu niedopasowania oferty edukacyjnej do rynku pracy jak również nieodpowiedniego przygotowania absolwentów do wyjścia na rynek pracy. Podczas rekrutacji kandydatów pracodawcy w dalszym ciągu na pierwszym miejscu stawiają kompetencje zawodowe. Również w regionie większość pracodawców oczekuje od potencjalnego pracownika zarówno doświadczenia jak i umiejętności praktycznych²⁰³. Natomiast zgodnie z prowadzonymi badaniami blisko połowa absolwentów szkół kształcenia

²⁰¹ *Nowy bodziec do europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego służący wspieraniu strategii EU2020*, Bruksela 2010 r., s. 2.

²⁰² *Badanie losów absolwentów szkół zawodowych i wyższych województwa opolskiego w ramach projektu Opol. Obser. Rynku Pracy II*, Raport z II fali badania, s. 20-22

²⁰³ *Cykliczne badanie popytu na pracę w ramach projektu Opol. Obser. Rynku Pracy III cykl I: sierpień-wrzesień 2013*, Opole 2013r., s. 4

zawodowego negatywnie ocenia stopień przydatności wiedzy i umiejętności wyniesionych ze szkoły. W głównej mierze zauważone przez absolwentów deficyty w ramach umiejętności i kwalifikacji zawodowych zdobytych w trakcie nauki wiążą się właśnie z brakiem praktyki zawodowej²⁰⁴. Dodatkowo zgodnie z wynikami egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, przeprowadzonego w sesji letniej 2013r., uczniowie szkół kształcenia zawodowego województwa opolskiego zdecydowanie lepiej wypadli na etapie teoretycznym niż w części praktycznej²⁰⁵. Mając na uwadze problemy występujące w obszarze kształcenia zawodowego, koniecznym staje się podjęcie działań zapewniających lepsze i skuteczniejsze przygotowanie zawodowe uczniów.

I tak oczekiwanymi efektami, które wzmocnią prowadzone w regionie kształcenie zawodowe będą zarówno wzrost udziału otoczenia społeczno-gospodarczego szkół w proces tworzenia oferty kształcenia zawodowego odpowiadającej podażowej i popytowej stronie rynku pracy jak i podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadry nauczania zawodu w celu zapewnienia wysokiego poziomu realizacji kształcenia zawodowego.

Tabela 4 (X/10.3.BIS): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Stabiej rozwinięty	os.	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	0	os.	2013	140	SL2014	1/rok
2.	Liczba szkół, które podjęły stałą współpracę z pracodawcami w zakresie tworzenia oferty kształcenia zawodowego	Stabiej rozwinięty	szt.	n/d	0	os.	2013	60	SL2014	1/rok

X.2.A.6 (10.3 BIS) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 10.3 BIS *Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego (...)*

X.2.A.6.1 (10.3 BIS) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

²⁰⁴ *Badanie losów (...)*, s. 20 – 44

²⁰⁵ *Wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w sesji letniej 2013 r. według zawodów*, OKE we Wrocławiu, <http://oke.wroc.pl/staticpages/index.php/egzam-zaw-wyniki> (10.02.2014r.)

Zmieniające się otoczenie technologiczne sprawia, że coraz bardziej wzrastają wymagania pracodawców względem absolwentów szkół kształcenia zawodowego. Natomiast ciągle zauważalny niedobór pracodawców w procesie kształcenia zawodowego oznacza funkcjonowanie szkół obok rynku pracy. Stąd jednym z działań realizowanych w ramach PI pozwalającym na dostosowanie edukacji do potrzeb regionu będzie wsparcie współpracy szkół kształcenia zawodowego z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym zwłaszcza z pracodawcami i szkołami wyższymi. Tego rodzaju działanie sprzyjać będzie włączeniu i zaangażowaniu się innych podmiotów w proces tworzenia oferty kształcenia zawodowego w regionie i egzaminowania uczniów. Efektem tej współpracy będzie podniesienie poziomu przygotowania absolwentów szkół zawodowych do funkcjonowania na rynku pracy. Dzięki m.in. wspólnej pracy nad przygotowaniem programów nauczania, zdefiniowaniem kierunków, w których powinno być prowadzone kształcenie zawodowe w regionie oferta edukacji zawodowej nie tylko zyska na skuteczności ale przede wszystkim stanie się atrakcyjniejsza dla młodych, zdolnych ludzi. Dodatkowo realizacja tego działania będzie miała wpływ na podniesienie rangi i prestiżu szkolnictwa zawodowego.

W ramach PI duży nacisk położony zostanie również na wzmocnienie w regionie kształcenia praktycznego w zakresie m.in. organizacji staży i praktyk we współpracy z pracodawcami. Wspierane będą działania mające na celu wdrożenie do oferty kształcenia zawodowego elementów systemu „kształcenia dualnego”, który polega na połączeniu nauki teoretycznej z praktyczną nauką zawodu. Jednym z efektów uzyskanych przez położenie większego nacisku na zajęcia praktyczne będzie zapoznanie ucznia z rynkiem pracy. Jednocześnie podejście to pozwoli na wyposażenie go w niezbędne obecnie praktyczne doświadczenie zawodowe, które umożliwi lepsze dopasowanie jego umiejętności i kompetencji do potrzeb pracodawców. System dualny, którego istotnym elementem są praktyki odbywane w przedsiębiorstwach sprzyja również usamodzielnieniu ucznia. Efektem stworzenia w regionie oferty edukacyjnej opartej na większym nacisku na organizację kształcenia praktycznego w rzeczywistych warunkach pracy, będzie elastyczny system kształcenia, który szybciej reaguje na zmiany zachodzące w województwie opolskim.

Poprawa skuteczności edukacji, zwłaszcza w odniesieniu do systemu kształcenia zawodowego, wiąże się z poprawą jakości nauczania. Stąd istotnym elementem mającym wpływ na wzrost skuteczności edukacji zawodowej w regionie będzie doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego czy opiekunów praktyk zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu u przedsiębiorców. Prowadzona interwencja uwzględni również kształcenie nauczycieli we współpracy m.in. z pracodawcami i uczelniami. Dzięki takiemu podejściu stworzone zostaną podstawy do stałej współpracy, a nauczyciele zawodu będą mogli odbyć praktyki i staże w przedsiębiorstwach. Poszerzenie wiedzy poprzez zdobycie praktycznych umiejętności w obszarze nauczania będzie miało swoje odzwierciedlenie w lepszym przygotowaniu uczniów do wejścia na coraz trudniejszy rynek pracy.

Szkoła powinna wspierać ucznia w potwierdzeniu trafności wybranego przez niego zawodu oraz w podjęciu decyzji o wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej czy w możliwym przekwalifikowaniu się i odnalezieniu na rynku pracy. Stąd w celu zapewnienia podjęcia racjonalnych decyzji i skuteczniejszego dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb regionalnego rynku pracy w ramach PI podejmowane również będą działania mające na celu podniesienie efektywności systemu doradztwa zawodowego. Doradztwo zawodowe prowadzone na wysokim poziomie może motywować uczniów do dalszej nauki oraz zapobiec nieprzemysłanym decyzjom dotyczącym dalszej kariery, co ma znaczenie dla wysokiego bezrobocia wśród młodych ludzi.

Tworzenie w szkołach i placówkach oświatowych warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy poprzez wyposażenie czy doposażenie ich w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne sprzyjające wysokiej jakości kształcenia będzie stanowiło dopełnienie działań zaprojektowanych w ramach PI. Jednak mając na względzie wsparcie infrastrukturalne oferowane w zakresie kształcenia zawodowego w ramach PI 10.4 działanie to będzie miało charakter pomocniczy.

Podejmowane w ramach PI wsparcie będzie miało wpływ na wzrost skuteczności kształcenia zawodowego odpowiadającego na potrzeby regionalnego rynku pracy i jednocześnie może stymulować rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Zaprojektowane interwencje są komplementarne z działaniami podejmowanymi w ramach PI 10.4, gdzie planuje się wsparcie infrastrukturalne kształcenia zawodowego w regionie. W celu zapewnienia efektywności interwencji i ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich prowadzone w ramach obu PI wsparcie będzie w określonym stopniu wzajemnie się uzupełniać m.in. w zakresie kluczowych dla regionu branżach.

Główne typy przedsięwzięć

- zwiększenie udziału pracodawców w procesie tworzenia oferty kształcenia zawodowego;
- wzmocnienie zaangażowania pracodawców w organizację kształcenia praktycznego uczniów i nauczycieli;
- rozwój współpracy szkół kształcenia zawodowego z uczelniami wyższymi;
- doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego;
- wsparcie doradztwa zawodowego młodzieży;
- wzmocnienie doposażenia bazy dydaktycznej i naukowej szkół kształcenia zawodowego.

Główne grupy docelowe

- uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych, w tym z grup defaworyzowanych;
- szkoły i placówki oświatowe;
- pracodawcy;
- młodociani pracownicy;
- nauczyciele;
- opiekunowie praktyk zawodowych i instruktorzy praktycznej nauki zawodu.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające w obszarze edukacji zawodowej.

Cross-financing

W ramach PI 10.3 BIS przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

X.2.A.6.2 (10.3 BIS) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem X.2.A.6.2 (10.1).

X.2.A.6.3 (10.3 BIS) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 10.3 BIS w OP X nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

IV.2.A.6.4 (10.3 BIS) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

X.2.A.6.5 (10.3 BIS) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (X/10.3.BIS): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	400	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	5 000	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	4 205	SL 2014	bieżący monitoring

X.2.A.4 (10.3) Priorytet inwestycyjny 10.3 *Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji*

IV.2.A.5 (10.3) Cele szczegółowe PI 10.3 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Rozwój edukacji ustawicznej zaspokajającej potrzeby aktualizowania wiedzy dostosowanej do regionalnego rynku pracy

W dzisiejszych czasach kształcenie ustawiczne ma istotne znaczenie, odgrywa bowiem ważną rolę w rozwoju człowieka, co jednocześnie znajduje swoje odzwierciedlenie we wzroście postępu społeczno-gospodarczego. Jednak zdobyta wiedza oraz kompetencje, które pozwalają na lepsze dopasowanie się do wymagań rynku pracy szybko ulegają dezaktualizacji. Również umiejętności, które pozwalają sprostać obecnym problemom mogą okazać się niewystarczające do poradzenia sobie z przyszłym wyzwaniem. Stały rozwój techniczny, dynamiczne zmiany technologii informacyjno-komunikacyjnych i rozwój gospodarczy wymagają ciągłego doskonalenia, podnoszenia i aktualizowania zarówno ww. kompetencji jak i kwalifikacji zawodowych. Mając na uwadze powyższe w ramach PI podejmowane będą działania mające na celu rozwój kształcenia ustawicznego w regionie. Rozwijanie kwalifikacji i kompetencji przez całe życie stanowi priorytet działań UE, co podkreślone zostało w strategii EU2020.

W regionie stopień upowszechnienia kształcenia ustawicznego, mierzony procentowym udziałem osób uczących się i doksztalających w wieku 25–64 lat w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców województwa opolskiego, jest niższy niż krajowy czy europejski²⁰⁶. Dodatkowo w województwie opolskim wśród osób dorosłych zauważalny jest również brak przygotowania do funkcjonowania na zmiennym rynku pracy, co zresztą jest tendencją ogólnokrajową. Wyniki międzynarodowego badania PIAAC wyraźnie wskazują na niski poziom kompetencji kluczowych Polaków oraz na występowanie

²⁰⁶ System monitorowania rozwoju STRATEG, <http://strateg.stat.gov.pl/>

zróznicowania umiejętności w zależności od wykształcenia, aktywności edukacyjnej, sytuacji na rynku pracy czy miejsca zamieszkania²⁰⁷.

Powyższe problemy wynikają głównie z niskiej świadomości wśród mieszkańców regionu na temat korzyści płynących z kształcenia ustawicznego. Kluczem do zapewnienia sprawnego funkcjonowania społeczeństwa opartego na wiedzy i innowacji jest wspieranie procesu ciągłego uzupełniania umiejętności oraz budowanie świadomości w zakresie znaczenia edukacji ustawicznej. Stąd, mając jednocześnie na uwadze doświadczenia z wdrażania perspektywy finansowej 2007-2013, istotnym staje się zmiana podejścia do kształcenia ustawicznego, co nastąpi poprzez wsparcie roli mechanizmu popytowego. Zakres aktualizowanej wiedzy wynikać będzie z indywidualnych potrzeb osób chcących uczestniczyć w edukacji ustawicznej. Sprzyjać to będzie przemyślanemu doborowi działań wspierających wzrost kompetencji i kwalifikacji tych osób. Jednocześnie traktując edukację ustawiczną jako remedium umożliwiające łatwiejsze funkcjonowanie w świecie rozwoju technologicznego i globalizacji, realizowana interwencja wyposażać będzie zainteresowanych mieszkańców województwa w wiedzę, umiejętności dostosowane do specyfiki regionalnej, co jest niezbędne do zwiększenia produktywności pracy i konkurencyjności regionu. Powyższe założenia są zgodne z *Perspektywą uczenia się przez całe życie*, która wskazuje na potrzebę realizowania polityki umożliwiającej uczącym się podnoszenie kompetencji oraz zdobywanie i potwierdzanie kwalifikacji zgodnie z ich potrzebami oraz wymaganiami rynku pracy.

Kompetencje i kwalifikacje osób tworzą kapitał województwa opolskiego, stąd oczekiwanym efektem prowadzonej w ramach PI interwencji będzie ich rozwój wśród mieszkańców regionu.

Tabela 4 (X/10.3): Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu (w podziale na priorytety inwestycyjne i kategorie regionu)

L.p.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa	Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Stabiej rozwinięty	os.	n/d	0	os.	2013	9 900	SL2014	1/rok
2.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Stabiej rozwinięty	os.	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w programie	0	os.	2013	3 800	SL2014	1/rok

²⁰⁷ Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC), Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013, str. 45-62.

X.2.A.6 (10.3) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 10.3 *Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych (...)*

X.2.A.6.1 (10.3) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 10.3 wsparciem objęte zostaną osoby dorosłe, które z własnej inicjatywy chcą podnosić, uzupełniać czy nabywać nowe kwalifikacje lub kompetencje niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy. Powyższe realizowane będzie w ramach kształcenia formalnego czy pozaformalnego. Istotą oferty edukacyjnej będzie zorientowanie jej na osiągnięcie efektów uczenia się, a nie sam proces kształcenia oraz skorelowanie jej z procedurami uznawania wcześniej nabytego doświadczenia i kompetencji. Poszerzanie i potwierdzanie nabytych efektów uczenia się ma znaczenie zarówno dla rozwoju osobistego jak i rynku pracy. Stąd w celu zwiększenia wartości zaprojektowanej interwencji zdobyta wiedza i umiejętności w wyniku edukacji ustawicznej powinny zostać potwierdzone, zwalidowane, a w przypadku kwalifikacji również certyfikowane.

Wydłużona aktywność zawodowa oraz zróżnicowany zakres pracy i czynności zawodowych stanowią wyzwania dla edukacji ustawicznej. W większości osoby, które zakończyły już naukę nie mają wewnętrznej motywacji do dalszego kształcenia podnoszącego kompetencje czy kwalifikacje. Stąd w ramach PI podejmowane będą działania zmierzające do stworzenia warunków możliwych do urzeczywistnienia ambicji i aspiracji każdej osoby chcącej uczestniczyć w kształceniu i szkoleniu, zwłaszcza osób starszych, niepełnosprawnych, o niskich kwalifikacjach czy zamieszkujących tereny wiejskie i peryferyjne.

Przekonanie mieszkańców regionu, iż kształcenie na różnych etapach życia jest efektywne i będzie dostrzegalne i uznawane na rynku pracy jest jednym z ważnych działań realizowanych w tym obszarze. Stąd w ramach PI zastosowany zostanie model finansowania szkoleń i kursów podnoszących kompetencje i kwalifikacje o charakterze popytowym, zatem to osoba biorąca udział w kształceniu ustawicznym stanowić będzie centrum wsparcia. W doborze oferty edukacyjnej to przede wszystkim potrzeby osób chcących podnosić swoje kwalifikacje i kompetencje będą odgrywały pierwszoplanową rolę. Rozwijanie nowego podejścia do kształcenia ustawicznego, które skupiać się będzie przede wszystkim wokół efektów uczenia się oraz na samodzielności i odpowiedzialności uczącego się pozwoli na zwiększenie zainteresowania kształceniem ustawicznym w regionie. Ponadto w celu ułatwienia potencjalnym odbiorcom wsparcia wyboru oferty odpowiadającej na konkretne potrzeby i adekwatnej do ich wiedzy, umiejętności dystrybucja środków opierać się będzie co do zasady na koncepcji systemu zapewnienia jakości usług rozwojowych. Zmiana postawy mieszkańców regionu i budowa kultury uczenia się przez całe życie przyczyni się do zwiększenia liczby osób podnoszących kompetencje i kwalifikacje w regionie i tym samym pozwoli na lepsze ich dopasowanie się do wymagań rynku pracy. Jednocześnie realizacja wsparcia w modelu innym niż popytowy możliwa będzie wyłącznie w uzasadnionych przypadkach wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb odbiorców czy zdiagnozowanych problemów.

Potrzebę kształcenia ustawicznego reguluje rynek pracy, dlatego też głównym działaniem w ramach PI jest wsparcie kształcenia osób dorosłych, które z własnej inicjatywy zainteresowane są zdobyciem bądź podwyższeniem swoich umiejętności właśnie w odniesieniu do rozwijającej się gospodarki regionu. Odpowiednie wyposażenie mieszkańców województwa opolskiego w szeroką wiedzę powinno umożliwić im funkcjonowanie na nieprzewidywalnym rynku pracy. Uzupełnieniem działań edukacyjnych podejmowanych w obszarze kształcenia ustawicznego będzie zindywidualizowane poradnictwo edukacyjno-zawodowe m.in. w zakresie wyboru formy i kierunku kształcenia osób dorosłych. Powyższe będzie skutkowało racjonalnym wyborem edukacyjnym zgodnym z aktualnymi

potrzebami na rynku pracy. W ramach PI jako pomocnicze prowadzone również będą działania informacyjne mające na celu upowszechnienie kształcenia ustawicznego w regionie.

Główne typy przedsięwzięć

- zwiększenie udziału osób dorosłych w ramach praktycznego uczenia się organizowanego również we współpracy z pracodawcami
- zwiększenie dostępu do innowacyjnych ofert kształcenia ustawicznego w formach kształcenia ogólnego i zawodowego,
- wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych np. informatycznych, językowych, społecznych obywatelskich itp. w celu wykorzystania ich w karierze zawodowej i specjalistycznej,
- podwyższanie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców województwa w zakresie branż kluczowych dla rozwoju regionu,
- zapewnienie elastycznych rozwiązań dostosowanych do różnorodnych szkoleniowych potrzeb osób dorosłych np. kształcenie na odległość, które są korzystne m.in. dla osób niepełnosprawnych i osób opiekujących się osobami zależnymi,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego w regionie.

Główne grupy docelowe

- osoby dorosłe uczestniczące z własnej inicjatywy w kształceniu ustawicznym, w szczególności osoby:
 - w wieku 50+ i więcej;
 - o niskich kwalifikacjach;
 - niepełnosprawne;
 - z terenów wiejskich, w tym peryferyjnych.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające w obszarze kształcenia i szkolenia.

Cross-financing

W ramach PI 10.3 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągnięcia założonych rezultatów i celów.

X.2.A.6.2 (10.3) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Zgodnie z punktem X.2.A.6.2 (10.1).

X.2.A.6.3 (10.3) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 10.3 w OP X nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

IV.2.A.6.4 (10.3) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

X.2.A.6.5 (10.3) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (X/10.3): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L-p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia realizowanych we współpracy z pracodawcami</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	1 400	SL 2014	bieżący monitoring
2.	<i>Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu w zakresie uzyskiwania kompetencji zawodowych lub kluczowych</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	11 000	SL 2014	bieżący monitoring
3.	<i>Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich</i>	os.	EFS	Stabiej rozwinięty	7 759	SL 2014	bieżący monitoring

X.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Działania realizowane w ramach OP X będą pośrednio przyczyniać się do realizacji celów tematycznych 1-7. Powyższe nastąpi w szczególności w odniesieniu do kształcenia ustawicznego, które realizowane będzie ze szczególnym uwzględnieniem specjalizacji regionalnych i przyczyni się do podniesienia kwalifikacji oraz kompetencji w zakresie branż szczególnie istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa opolskiego. Powyższe może zaowocować pozyskaniem wysokiej jakości kadr przez podmioty, w tym przedsiębiorstwa, korzystające ze wsparcia w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Ponadto rozwój kompetencji cyfrowych na każdym etapie kształcenia, w tym np. poprzez kontynuację e-szkoły, przyczyni się do zwiększenia umiejętności w zakresie korzystania z zasobów elektronicznych, np. z oferty usług administracji samorządowej, usług naukowych, zdrowotnych i kulturalnych.

IV.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (X): Ramy wykonania dla OP X

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	L.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
X	Wskaźnik produktu	1.	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	os.	EFS	Słabiej rozwinięty	42 300	65 900	SL2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach OP X
X	Wskaźnik produktu	2.	Liczba szkół i placówek system u oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFS	Słabiej rozwinięty	75	140	SL2014	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 10.1.
X	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych	mln EUR	EFS	Słabiej rozwinięty	7,4	57,4	SL2014	Obowiązkowy

IV.2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-11 (X): Kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFS/Słabiej rozwinięty									
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela 11: Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
115	30 100 000	01	50 288 549	01	5 028 855	01	11 600 000	03	9 000 000
117	9 488 549			02	5 028 855	05	38 688 549	05	8 000 000
118	10 700 000			03	40 230 839			06	5 000 000
								07	3 000 000
								08	25 288 549

IV.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów (w stosownych przypadkach)

Zakres ewentualnego wsparcia OP X ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

XI.2.A.1 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ

XI.2.A.2 Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu, więcej niż jeden cel tematyczny lub więcej niż jeden fundusz (w stosownych przypadkach)

Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego stanowi jeden z pięciu celów rozwojowych zdefiniowanych w EU2020. Osiągnięcie tego celu wymaga interwencji w różnych dziedzinach polityk, a także podjęcia szeregu działań towarzyszących. Przede wszystkim walka z ubóstwem musi opierać się na wzroście gospodarczym i zatrudnieniu oraz nowoczesnej ochronie socjalnej z ukierunkowaną edukacją, pomocą społeczną, zdrowiem, godzeniem życia prywatnego i zawodowego oraz polityką rodzinną. Tym samym skuteczność działań służących ograniczeniu ubóstwa w dużej mierze uzależniona jest od ich właściwej komplementarnej realizacji na wielu płaszczyznach. W konsekwencji w ramach Programu interwencje finansowane ze środków EFRR, uzupełniające wsparcie EFS realizowane w CT VIII-X skupiono w wyodrębnionej OP. Powiązanie działań miękkich z twardymi zostało zagwarantowane poprzez odpowiednie ukierunkowanie planowanego do realizacji wsparcia. Oś priorytetowa wielotematyczna skupiająca przedsięwzięcia infrastrukturalne na rzecz włączenia społecznego pozwoli dodatkowo na większą ich kompatybilność. Dodatkowym atutem przyjętego podejścia jest czytelny układ Programu dla przyszłych beneficjentów.

XI.2.A.3 Fundusz, kategoria regionu i podstawa dla kalkulacji wsparcia unijnego

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczane do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP XI współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

XI.2.A.4 (9.1) Priorytet inwestycyjny 9.1 *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych*

XI.2.A.5 (9.1) Cele szczegółowe PI 9.1 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Dostosowanie infrastruktury zdrowotnej i społecznej do wyzwań demograficznych

Mając na uwadze minimalizowanie różnic w poziomie zdrowia oraz dostępie do usług społecznych w Programie podjęte zostaną działania na rzecz zwiększenia dostępu do infrastruktury zdrowotnej i społecznej wynikającej z potrzeb zmieniającej się struktury demograficznej. I tak realizacja celu nastąpi poprzez wsparcie infrastruktury zdrowotnej odpowiadającej potrzebom i oczekiwaniom matek i dzieci, aby również dzięki pozytywnym doświadczeniom ułatwić decyzje o posiadaniu kolejnego potomstwa. Rozwinięta zostanie również infrastruktura dedykowana osobom starszym, w tym niepełnosprawnym, w konsekwencji rozszerzając usługi geriatryczne oraz opiekuńcze, w celu podniesienia jakości ich życia oraz wzmocnienia ich samodzielności przy wykonywaniu czynności dnia codziennego. Jak również z uwagi na konieczność utrzymania w zdrowiu kurczącej się siły roboczej, podjęte zostaną również przedsięwzięcia służące poprawie dostępności i jakości specjalistycznych usług medycznych dla ogółu społeczeństwa, w tym w wieku produkcyjnym. Przyjęte kierunki interwencji wpisują się w priorytety zdrowotne państwa określone w *Policy paper*

dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Strategiczne Ramy oraz stanowią uzupełnienie dla przedsięwzięć realizowanych w RPOWO 2014-2020, głównie w PI 9.7. Powyższe wynika ze zdiagnozowanych w regionie priorytetowych potrzeb, na które wskazuje *Strategia Ochrony Zdrowia dla Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*. Wobec zmniejszającej się dzietności wzmocnienia wymagają działania na rzecz opieki nad matką i dzieckiem, gdyż niewystarczająca infrastruktura np. z zakresu ginekologii i neonatologii, nie sprzyja trosce o kobiety oraz najmłodszych mieszkańców województwa. Ponadto z coraz starszym wiekiem rodzących kobiet zwiększa się konieczność sprawowania nad nimi specjalistycznej opieki (w 2011 r. w województwie opolskim statystycznie urodzenie dziecka miało miejsce w 28 roku życia matki, kilka miesięcy później niż w 2005 r.). Zmiana struktury demograficznej regionu miała również wpływ na skierowanie wsparcia inwestycyjnego w obszar opieki nad osobami starszymi zarówno w kontekście służby zdrowia jak i usług społecznych. Zgodnie z prognozami GUS do 2020 roku liczba osób w wieku 65 lat i więcej wzrośnie w regionie o prawie 25% względem roku 2012, w tym wzrost liczby osób w wieku 85 lat i więcej będzie najwyższy w kraju. W konsekwencji zwiększy się zapotrzebowanie na usługi skierowane do osób starszych. Popyt na usługi opiekuńcze wśród osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 75 lat w 2020 roku zwiększy się o 15%, zaś liczba osób w wieku 60/65 i więcej, wymagająca wsparcia w dziennych domach pomocy, będzie wyższa o 22%, niż stan w 2010 r. Z kolei prognozowany poważny spadek ludności w wieku produkcyjnym wymusza realizację działań poprawiających stan zdrowia ogółu populacji, tym bardziej, że w województwie opolskim wzrasta zarówno zachorowalność na choroby cywilizacyjne (zachorowania w wieku 19 lat i więcej, zdiagnozowano w roku 2009 u 24 950 osób, w roku 2011 u 36 475 osób), jak i współczynnik zgonów (w 2012r. wzrósł on o 17,7% w stosunku do roku 2001).

W wyniku poniesionych inwestycji usprawnione zostaną stosowane procedury medyczne, a także wprowadzone będą nowe zakresy świadczeń, umożliwiające wykorzystanie najnowocześniejszych technologii. W zakresie usług społecznych zwiększona zostanie dostępność i różnorodność form opieki nad osobami starszymi. Oczekiwanym efektem będzie wzrost realizowanych w regionie świadczeń zdrowotnych.

Tabela 3 (XI/9.1): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	tys. szt.	Słabiej rozwinięty	6 770,7	2012	wzrost	GUS	corocznie
2.	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	184 000	IZ	corocznie

XI.2.A.6 (9.1) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 9.1 *Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju (...)*

XI.2.A.6.1 (9.1) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI 9.1 wsparta zostanie infrastruktura i wyposażenie jednostek świadczących usługi medyczne w zakresie opieki nad matką i dzieckiem. Wsparciem mogą zostać objęte np. ginekologia,

położnictwo, neonatologia, pediatria, a także inne oddziały zajmujące się leczeniem dzieci. Istotne w tym zakresie będą działania dostosowujące infrastrukturę do kompleksowej opieki nad matką i dzieckiem: od okresu ciąży, porodu i po porodzie. Następną kluczową grupą działań możliwych do realizacji będą przedsięwzięcia służące osobom starszym, w tym niepełnosprawnym. Również i w tym wypadku będą podejmowane inwestycje na rzecz organizacji kompleksowej opieki, tym razem geriatrycznej, pozwalającej m.in. lepiej i w bardziej elastyczny sposób odpowiadać na potrzeby osób starszych. Ponadto dla seniorów, obok wspomnianych usług medycznych realizowane będą inwestycje służące rozwojowi usług opiekuńczych zapewniające im godne warunki do życia np. w formie nowoczesnych placówek takich jak: domy dziennego pobytu lub mieszkania wspomagane. W PI 9.1 będą również wspierane specjalistyczne usługi medyczne skierowane dla ogółu społeczeństwa, w tym osób w wieku produkcyjnym. I tak dla zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego będzie możliwość realizacji inwestycji np. z zakresu anestezjologii, intensywnej terapii, opieki pooperacyjnej i/lub leczenia onkologicznego.

Wskazane działania inwestycyjne będą towarzyszyć przedsięwzięciom rozwijającym usługi w powyższych obszarach, realizowanym w OP VIII-IX.

Główne typy przedsięwzięć

- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie na potrzeby usług medycznych w zakresie opieki nad matką i dzieckiem, osobami starszymi, w tym niepełnosprawnymi;
- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie na potrzeby leczenia chorób cywilizacyjnych w tym nowotwory złośliwe;
- inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie na potrzeby usług medycznych w zakresie anestezjologii oraz intensywnej terapii;
- wsparcie inwestycyjne na budowę (w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach), przebudowę, rozbudowę, modernizację i wyposażenie obiektów służących opiece nad osobami starszymi, w tym niepełnosprawnymi (np. mieszkania wspomagane, domy pomocy, miejsca opieki całodobowej).

Główne grupy docelowe

Działania podejmowane w ramach PI skierowane zostaną do użytkowników infrastruktury zdrowotnej oraz opiekuńczej, odpowiednich dla danego zakresu interwencji.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia;
- MŚP (w zakresie usług opiekuńczych dedykowanych osobom starszym, w tym niepełnosprawnym).

Cross-financing

W ramach PI 9.1 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

XI.2.A.6.2 (9.1) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 9.1 przewiduje się konkursowy tryb wyboru projektów. Weryfikacja projektów będzie opierać się o kryteria zatwierdzone przez KM RPO WO oraz procedury wyboru i oceny projektów określone przez IZRPO WO z uwzględnieniem regulacji unijnych i krajowych w tym obszarze. Zakłada się wielostopniowy proces oceny projektów, w ramach którego weryfikowana będzie m.in. zgodność operacji z demarkacją określającą zakres interwencji EFRR i EFS na poziomie regionalnym oraz spełnianie zasad horyzontalnych, wykonalność projektu i efektywność oraz wkład w realizację celu szczegółowego PI.

Projekty zostaną wsparte w formie dotacji bezpośrednich, dla których maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych wyniesie 85%. Maksymalna wysokość dofinansowania projektów objętych pomocą publiczną wynikać będzie z krajowych regulacji w tym zakresie. Ewentualna możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki, a także jej wielkość zostanie uszczegółowiona na etapie zawierania umowy o dofinansowanie projektu, zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i wytycznymi.

XI.2.A.6.3 (9.1) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 9.1 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

XI.2.A.6.4 (9.1) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

XI.2.A.6.5 (9.1) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (XI/9.1): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	46	IZ	corocznie

XI.2.A.4 (9.2) Priorytet inwestycyjny 9.2 *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*

XI.2.A.5 (9.2) Cele szczegółowe PI 9.2 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 2: Poprawa spójności społecznej i terytorialnej na obszarach miejskich

Poprawa spójności społecznej i terytorialnej na obszarach miejskich wymaga realizacji kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, uwzględniających wymiar społeczny, gospodarczy i fizyczny. W konsekwencji w programach rewitalizacji wystąpi realne powiązanie interwencji ekonomicznej ze społeczną, gdyż działania infrastrukturalne podporządkowane zostaną celom społecznym ukierunkowanym na redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego, obligatoryjnie jako uzupełnienie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w OP IX, a także dodatkowo (fakultatywnie) odnosząc się do OP VIII i X.

W województwie opolskim działania rewitalizacyjne zostaną skierowane wyłącznie na obszary miejskie, ze względu na występującą w nich koncentrację problemów i zagrożeń dla spójności społecznej regionu. Do problemów, z jakimi borykają się współczesne miasta należy zaliczyć występowanie obszarów kumulacji negatywnych zjawisk społecznych, co powoduje, iż przestrzeń miejska rozwija się nierównomiernie, zaznaczając coraz mocniej obszary nierówności społecznej. Najczęściej na terenach tych odnotowuje się wysoką stopę bezrobocia, niski stopień aktywności gospodarczej, a także wyższe natężenie zjawisk patologicznych. Zjawiska te występują m.in. w zaniedbanych dzielnicach, osiedlach fabrycznych lub na terenach blokowisk²⁰⁸. Ze względu na postępujące starzenie się społeczeństwa na obszarach miejskich wzrastać będzie również konieczność rozwoju usług opiekuńczych względem osób starszych i niepełnosprawnych. Podjęcie działań na rzecz poprawy ładu przestrzennego i rewitalizacji obszarów zdegradowanych, poprzez kompleksowe, skoordynowane, wieloletnie przedsięwzięcia prowadzone na określonym obszarze doprowadzić mogą do nadania miastom województwa opolskiego nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do ich rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne. Wskazane przedsięwzięcia wzmocnią potencjał ośrodków miejskich, pozytywnie oddziaływujących również na sąsiadujące z nimi obszary wiejskie oraz przyczynią się do włączenia społecznego zamieszkujących je społeczności. Powyższe będzie miało wpływ na realizację Celu 3.III. *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych SRK 2020*, gdyż przyczyni się do wzmocnienia obszarów problemowych przeciwdziałając powiększającym się różnicowaniom regionalnym.

Oczekiwanym efektem realizowanych działań będzie wzrost zatrudnienia na terenach objętych wsparciem, w konsekwencji przyczyniający się do zmniejszenia ubóstwem.

Tabela 3 (XI/9.2): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem: relatywna granica ubóstwa	%	Stabiej rozwinięty	9,9	2012	spadek	GUS	corocznie
2.	Liczba miejsc pracy wykreowana na wspartych obszarach	EPC	Stabiej rozwinięty	0	2014	103	IZ	corocznie

Źródło: Opracowanie IZRPO WO 2014-2020.

XI.2.A.6 (9.2) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 9.2 *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*

XI.2.A.6.1 (9.2) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

W ramach PI realizowane będą kompleksowe, wieloletnie programy rewitalizacji wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji, inicjowane i skoordynowane przez władze samorządowe. Działania rewitalizacyjne będą obejmować zintegrowane przedsięwzięcia obejmujące rewitalizację społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Działania społeczne powinny obejmować inicjatywy na rzecz aktywizacji środowisk ubogich i zagrożonych wykluczeniem oraz zwiększać dostęp do usług. Z kolei

²⁰⁸ Materiał roboczy do wypracowania diagnozy..., s. 149.

w kontekście gospodarczym mogą być realizowane inicjatywy wspierające przedsiębiorczość i samozatrudnienie, służące ekonomii społecznej lub wzmacniające działania na rzecz zatrudnienia. Inwestycje w infrastrukturę będą stanowić element uzupełniający dla realizacji celów społecznych i będą odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne. Możliwa będzie m.in. przebudowa i adaptacja zdegradowanych obiektów, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji (np. społecznych, kulturalnych, gospodarczych). Przebudowana infrastruktura materialna może służyć m.in. osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym w ich aktywizacji zawodowej. Może przyczynić się także do rozwoju usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych, oraz wesprzeć proces usamodzielniania się np. osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub pieczę zastępczą. Ponadto przebudowana infrastruktura może doprowadzić do powstania nowych mieszkań chronionych.

Główne typy przedsięwzięć

- odnowa fizyczna obszarów miejskich zakładająca realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, odpowiadających na zdiagnozowane problemy społeczne;
- tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do prowadzenia działalności gospodarczych i rozwoju usług;
- wsparcie inwestycyjne polegające na dostosowaniu budynków do prowadzenia usług w zakresie opieki nad osobami starszymi, w tym niepełnosprawnymi;
- tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych.

Główne grupy docelowe

Działania podejmowane w ramach PI skierowane zostaną do mieszkańców zrewitalizowanych obszarów oraz podmiotów działających na rzecz pomocy i integracji społecznej.

Zasięg terytorialny

Wsparcie w ramach PI 9.2 zostanie skierowane do wszystkich miast województwa opolskiego. Z uwagi na fakt, że ośrodki miejskie odgrywają kluczową rolę w rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych, na ich wzmocnieniu pośrednio skorzystają również sąsiednie obszary wiejskie.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające na rzecz pomocy i integracji społecznej.

Cross-financing

W ramach PI 9.2 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

XI.2.A.6.2 (9.2) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 9.2 przewiduje się zastosowanie konkursowego trybu wyboru projektów, w ramach którego wyodrębniona zostanie alokacja dla Opola i 4 ośrodków subregionalnych. Pozostałe zapisy zgodne z punktem XI.2.A.6.2 (9.1).

XI.2.A.6.3 (9.2) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 9.2 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

XI.2.A.6.4 (9.2) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

XI.2.A.6.5 (9.2) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (XI/9.2): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	50	IZ	corocznie

XI.2.A.4 (10.4) Priorytet inwestycyjny 10.4 *Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej*

XI.2.A.5 (10.4) Cele szczegółowe PI 10.4 i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie i unowocześnianie infrastruktury szkolnictwa zawodowego w kluczowych dla regionu obszarach

Poprawa jakości edukacji zawodowej prowadzonej na Opolszczyźnie ma istotne znaczenie w świetle rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. W edukacji zawodowej upatruje się bowiem lekarstwa na wiele problemów społecznych, m.in. takich jak problem bezrobocia. Zapewnienie mieszkańcom regionu wysokiej jakości edukacji zawodowej jest niemożliwe bez modernizacji oraz rozwoju infrastruktury kształcenia zawodowego. Zarówno baza lokalowa oraz dydaktyczna stanowią elementy, które mają duży wpływ na efektywność procesu kształcenia. Zatem wzmocnienie i unowocześnienie infrastruktury szkoleniowej w regionie umożliwi uczniom opanowanie wiedzy i umiejętności właściwych dla danego zawodu, co znajdzie swoje odzwierciedlenie również w dostosowaniu kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy. Powyższe jest zgodne ze stanowiskiem KE, która uważa, że obecnie należy dostosować systemy kształcenia i szkolenia zawodowego w taki sposób, aby zdobyte umiejętności odpowiadały potrzebom rynku pracy²⁰⁹. Również w SRK 2020 przedstawiono założenia dotyczące podwyższania jakości i efektywności edukacji odpowiadającej warunkom gospodarki opartej na wiedzy poprzez m.in. doposażenie pracowni szkół i placówek dydaktycznych²¹⁰.

Jednym z wyzwań przed jakimi stoi obecnie województwo opolskie jest konieczność restrukturyzacji placówek szkolnych. Powyższe nastąpi m.in. poprzez odpowiednie ich doposażenie²¹¹. Potrzeby dotyczące wzmocnienia i unowocześnienia bazy dydaktycznej w zakresie kształcenia zawodowego w dalszym ciągu są spore. Dodatkowo w znaczeniu ekonomicznym wyposażenie szkół i placówek szybko się zużywa. Mając na uwadze powyższe, w regionie istnieje potrzeba ciągłego inwestowania w infrastrukturę edukacji zawodowej, która umożliwi uczniom tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy. Jednym z podstawowych problemów szkół i placówek kształcenia zawodowego w województwie opolskim jest brak specjalistycznych pracowni z wyposażeniem, które

²⁰⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów Nowy bodziec do europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego służący wspieraniu strategii Europa 2020, Bruksela 2010, s. 3.

²¹⁰ Strategia Rozwoju Kraju 2020..., s. 106 – 108.

²¹¹ K. Heffner, Raport regionalny. Województwo opolskie, Opole 2011, s. 129.

m.in. umożliwią organizację praktyk czy przeprowadzenie egzaminów potwierdzających wyodrębnione kwalifikacje zawodowe. Z analizy danych wynika, iż w regionie występują szkoły, które nie dysponuje żadną pracownią, w której uczniowie mogliby odbywać praktyczną naukę zawodu. Natomiast w większości szkół zajęcia praktyczne w szkolnych pracowniach może odbywać mniej niż połowa uczniów. Tylko niewielki odsetek szkół daje możliwość praktycznej nauki zawodu we własnych pracowniach każdemu swojemu uczniowi²¹².

Podejmowane w ramach PI działa mają przede wszystkim wpłynąć na poprawę przygotowania zawodowego i praktycznego w regionie oraz dostosować kształcenie zawodowe do potrzeb rynku pracy i pracodawców stąd oczekiwanym efektem będzie wzrost zatrudnienia absolwentów szkół kształcenia zawodowego.

Tabela 3 (XI/10.4): Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia – zasadnicze zawodowe</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	15 129	2012	spadek	GUS	corocznie
2.	<i>Liczba uczniów korzystających z infrastruktury wspartej w wyniku realizacji projektów</i>	osoby	Słabiej rozwinięty	0	2014	6 341	IZ	corocznie

XI.2.A.6 (10.4) Przedsięwzięcie, które ma zostać objęte wsparciem w ramach PI 10.4 *Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej*

XI.2.A.6.1 (10.4) Opis typów i przykłady przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem, ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych oraz, w stosownych przypadkach, wskazanie głównych grup docelowych, poszczególnych terytoriów docelowych i typów beneficjentów

Koncentracja środków w ramach PI będzie miała miejsce na najbardziej niezbędnych potrzebach infrastrukturalnych szkolnictwa zawodowego i przygotowania praktycznego, z uwzględnieniem kluczowych dla regionu obszarów. Podejście to będzie uzupełnieniem dla działań podejmowanych w ramach PI 10.3 BIS. Odpowiednie wyposażenie szkoły czy placówki kształcenia zawodowego zapewnia nie tylko skuteczną i wysoką jakość nauczania, ale przesądza również o atrakcyjności oferty edukacyjnej.

I tak w ramach PI zakłada się wsparcie kształcenia zawodowego w kluczowych dla regionu branżach. Umożliwienie realizacji działań w obszarze infrastruktury edukacji zawodowej poprzez m.in. wyposażenie i doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w nowoczesny sprzęt niezbędny do realizacji procesu kształcenia lub egzaminowania w określonej branży będzie miało wpływ na zwiększenie efektywności edukacji oraz jej upowszechnienie w regionie. Realizowane interwencje przede wszystkim będą również sprzyjały dostosowaniu edukacji do potrzeb regionalnego rynku pracy, gdyż wsparcie w infrastrukturę kształcenia zawodowego nastąpi w ujęciu wewnątrzregionalnym z uwzględnieniem potrzeb danego obszaru. I tak w celu maksymalizacji efektu zakłada się m.in. realizację projektu strategicznego.

²¹² *Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach EFS i EFRR w województwie opolskim*, Opole 2012 r., s.172-238.

Postęp technologiczny jest motorem zmian na rynku pracy. Zarówno nowe technologie jak i wzrost oczekiwań pracodawców w stosunku do kwalifikacji pracowników wymagają zmian kształcenia zawodowego i jego dostosowania do zmieniającej się w regionie rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Pozostanie w tyle oznacza utratę możliwości wyposażania mieszkańców regionu w wysokiej jakości kwalifikacje. Stąd działania podejmowane w ramach PI uwzględniać również będą wsparcie ukierunkowane na tworzenie i rozwój branżowych centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego lub innych jednostek organizacyjnych realizujących zadania do nich zbliżone.

Główne typy przedsięwzięć

- wyposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt i narzędzia dydaktyczne gwarantujące wysoką jakość kształcenia w zawodzie;
- modernizacja obiektów infrastruktury szkolnictwa zawodowego, w tym m.in. centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Główne grupy docelowe

Wsparcie skierowane zostanie do szkół i placówek kształcenia zawodowego.

Zasięg terytorialny

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego w ramach OSI Depopulacja.

Główne typy beneficjentów

- podmioty działające w obszarze kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym.

Cross-financing

W ramach PI 10.4 przewidziano wykorzystanie mechanizmu cross-financingu. Zastosowanie finansowania krzyżowego będzie wynikało z indywidualnej analizy każdego przypadku oraz musi być uzasadnione z punktu widzenia skuteczności lub efektywności osiągania założonych rezultatów i celów.

XI.2.A.6.2 (10.4) Kierunkowe zasady wyboru operacji

Sposób wyboru i finansowania projektów

W ramach PI 10.4 przewiduje się możliwość zastosowania zarówno konkursowego jak i pozakonkursowego trybu wyboru projektów. Planuje się tu m.in. realizację projektu strategicznego, który skierowany zostanie do szkół i placówek kształcenia zawodowego w regionie. Projekt wsparty w ramach trybu pozakonkursowego charakteryzować się będzie wysoką wartością i znaczeniem dla regionu. Przedsięwzięcie ze względu na swój kompleksowy charakter i znaczny zasięg oddziaływania w istotny sposób przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonego dla PI 10.4 celu szczegółowego. Pozostałe zapisy zgodne z punktem XI.2.A.6.2 (9.1).

XI.2.A.6.3 (10.4) Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych (w stosownych przypadkach)

W przypadku PI 10.4 nie przewidziano wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej jako formy wsparcia obok dotacji.

XI.2.A.6.4 (10.4) Planowane wykorzystanie dużych projektów (w stosownych przypadkach)

Nie zakłada się realizacji dużych projektów.

XI.2.A.6.5 (10.4) Wskaźniki produktu w podziale na PI oraz, w stosownych przypadkach, na kategorie regionu

Tabela 5 (XI/10.4): Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1.	<i>Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	14	IZ	corocznie

XI.2.A.7 Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

XI.2.A.8 Ramy wykonania

Tabela 6 (XI): Ramy wykonania dla OP XI

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	L.p.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)	Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
XI	Wskaźnik produktu	1.	<i>Liczba wspartych podmiotów leczniczych</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	9	46	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 9.1
XI	Wskaźnik produktu	2.	<i>Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach</i>	szt.	EFRR	Słabiej rozwinięty	10	50	IZ	Wskaźnik jest najbardziej adekwatny do zakresu interwencji w ramach PI 9.2
XI	Wskaźnik finansowy	3.	<i>Całkowita kwota wydatków kwalifikowalnych</i>	mln EUR	EFRR	Słabiej rozwinięty	20,2	105,4	IZ	obowiązkowy

XI.2.A.9 Kategorie interwencji

Tabele 7-10 (XI): Kategorie interwencji

Fundusz i kategoria regionu: EFRR/Słabiej rozwinięty							
Tabela 7: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 8: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 9: Wymiar 3 Typ obszaru		Tabela 10: Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
050	6 750 000	01	94 571 726	01	18 205 057	05	51 471 726
053	22 860 000			02	33 809 392	07	43 100 000
054	15 500 000			03	42 557 277		
055	40 004 554						
101	9 457 172						

XI.2.A.10 Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów (w stosownych przypadkach)

Zakres ewentualnego wsparcia OP XI ze środków pomocy technicznej RPO WO 2014-2020, znajduje się w Sekcji XII.2.B.1, tj. w części poświęconej opisowi OP XII.

2.B OPIS OSI PRIORYTETOWYCH DOTYCZĄCYCH POMOCY TECHNICZNEJ

XII.2.B.1 POMOC TECHNICZNA

XII.2.B.2 Przyczyny utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jedną kategorię regionu

Nie dotyczy.

XII.2.B.3 Fundusz oraz kategoria regionu

Program jest realizowany na terenie województwa opolskiego, zaliczanego do regionów słabiej rozwiniętych. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne. OP XII współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

XII.2.B.4 Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

Cel szczegółowy 1: Zapewnienie pełnej absorpcji środków dostępnych w ramach RPO WO 2014-2020

Cel szczegółowy 2: Zapewnienie poprawnego przygotowania projektów w celu ich sprawnej realizacji i maksymalizacji efektów

Cel szczegółowy 3: Zapewnienie spójnego systemu informacji i promocji oraz ewaluacji RPO WO 2014-2020

Oczekiwany rezultat 1: Pełna absorpcja środków dzięki wysokim kwalifikacjom pracowników, wsparciu organizacyjnemu wdrażania Programu, odpowiedniemu zapleczu technicznemu oraz działaniom informacyjno-promocyjnym.

Dla osiągnięcia Celu 1 niezbędne jest jak najlepsze przygotowanie IZ oraz IP II RPO WO do wdrożenia Programu oraz zakończenia wdrażania i rozliczania zarówno RPO WO 2007-2013, jak i komponentu regionalnego PO KL. Niezbędne w tym celu jest wzmocnienie wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu, w szczególności poprzez zabezpieczenie powierzchni biurowych wraz z kosztami eksploatacji, doposażenie stanowisk pracy, w tym zakup niezbędnego sprzętu i materiałów biurowych, zapewnienie pełnego uczestnictwa i efektywnego korzystania z lokalnego/centralnego systemu informatycznego. Środki będą również kierowane na finansowanie kosztów zatrudnienia oraz szkoleń pracowników zaangażowanych w procesy związane z realizacją Programu, jak też finansowanie ich udziału w studiach specjalistycznych, konferencjach, seminariach i innych formach przygotowania zawodowego/podnoszenia kwalifikacji. Środki przeznaczone na powyższe działania umożliwią utrzymanie wysoko wykwalifikowanej i doświadczonej kadry oraz pozwolą zapobiegać nadmiernej fluktuacji pracowników. Realizacja Celu 1 monitorowana będzie przy pomocy wskaźników produktu nr 1 i 2.

Oczekiwany rezultat 2: *Efektywne wdrożenie Programu dzięki przygotowaniu członków komitetów i innych ciał pomocniczych do efektywnego i eksperckiego wykonywania zadań.*

Realizacja Celu 2 to podstawowa funkcja IZ i IP II RPO WO. Wynika z niej szereg obowiązków, m.in. organizacja procesu naboru, oceny i wyboru projektów, weryfikacja płatności, monitoring, certyfikacja, audyt i kontrola. Konieczne będzie więc przygotowanie stosownego wsparcia organizacyjnego, w szczególności zapewnienie obsługi komitetów i innych ciał pomocniczych (w tym służących ocenie i wyborowi projektów w ramach RPO WO 2014-2020), a także szkoleń i innych form przygotowania członków tych ciał do efektywnego i eksperckiego wypełniania zadań. Realizacja Celu 2 monitorowana będzie przy pomocy wskaźnika produktu nr 7.

Oczekiwany rezultat 3: *Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i wykorzystania środków w ramach RPO WO 2014-2020.*

Osiągnięcie Celu 3 realizowane będzie poprzez działania informacyjno-promocyjne, służące rozpropagowaniu wiedzy na temat Programu i efektów jego wdrażania (w tym także dotyczące perspektywy po 2020 r.) w szczególności poprzez publikację materiałów informacyjnych, podręczników, biuletynów tematycznych, przygotowywanie serwisów i programów informacyjnych, działań informacyjnych o szerokim zasięgu²¹³, analizy, ewaluacje, oceny i ekspertyzy specjalistyczne. Konieczne jest wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów RPO WO 2014-2020 poprzez konferencje i seminaria oraz szkolenia, nakierowane w szczególności na działania umożliwiające poprawne przygotowanie i rozliczanie projektów, tematykę systemu zamówień publicznych w Polsce (z uwzględnieniem aspektów środowiskowych i społecznych) i polskiego systemu prawnego. Szkolenia te będą stanowić źródło porad w ww. zakresie również dla partnerów społeczno-gospodarczych, w tym organizacji pozarządowych. Realizacja Celu 3 monitorowana będzie przy pomocy wskaźnika produktu nr 3, 4, 5, 6 i 8.

XII.2.B.5 Wskaźniki rezultatu

Nie dotyczy.

XII.2.B.6 Przedsięwzięcia, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych (w podziale na poszczególne osie priorytetowe)

XII.2.B.6.1 Opis przedsięwzięć, które mają zostać objęte wsparciem oraz ich oczekiwany wkład w realizację celów szczegółowych

Doświadczenia lat 2004-2006 oraz okresu 2007-2013 wskazują, iż dla sprawnego i efektywnego wdrażania środków konieczne jest wsparcie finansowe instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu. Podobnie, jak w poprzednich latach, niezbędne jest wsparcie w zakresie finansowania

²¹³ Zgodnie z Załącznikiem XII pkt 2.1 lit. b) Rozporządzenia ogólnego.

kosztów zatrudnienia odpowiednio wykwalifikowanego personelu, szkoleń pracowników, wyposażenia instytucji w niezbędny sprzęt, organizacji i obsługi posiedzeń KM RPO WO oraz działań promocyjnych i informacyjnych. Bez uzyskania pomocy finansowej w tym zakresie, procesy wdrożenia RPO WO 2007-2013 oraz komponentu regionalnego PO KL nie zostałyby zrealizowane tak sprawnie. Jednym z dowodów skuteczności dotychczasowego wsparcia ze środków pomocy technicznej (PT) jest fakt, iż województwo opolskie zajęło:

- I miejsce w rankingu województw najszybciej i najefektywniej wdrażających RPO, dzięki czemu zwiększyło dostępną alokację w ramach RPO WO 2007-2013 o ok. 15%;
- III miejsce w rankingu województw najszybciej i najefektywniej wdrażających komponent regionalny PO KL, dzięki czemu zwiększyło dostępną alokację w ramach PO KL o blisko 21%.

pozytywne doświadczenia z perspektywy 2007-2013 będą kontynuowane w ramach realizacji RPO WO 2014-2020, m.in. dzięki wsparciu środków PT. Jednym z oczekiwanych efektów realizacji działań w ramach OP XII jest również płynne przejście z okresu programowania 2007-2013 w kolejny okres, przygotowanie do kolejnej perspektywy finansowej po 2020 roku, jak również wzmocnienie potencjału instytucjonalnego poprzez zmniejszenie obciążeń administracyjnych oraz poprawa jakości usług świadczonych w ramach Programu w latach 2014-2020. Szczegółowe informacje na temat opisu zdolności administracyjnych, służących realizacji Programu, przedstawiono w Sekcji 10.

Główne typy przedsięwzięć (zgodnie z listą wydatków kwalifikowalnych, opracowanych przez IZ PO PT)

- wynagrodzenia pracowników, zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2014-2020;
- szkolenia oraz inne formy przygotowania zawodowego/podnoszenia kwalifikacji pracowników, zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2014-2020;
- wydatki administracyjne oraz sprzęt (w tym komputerowy) dla pracowników, zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2014-2020;
- lokalny system informatyczny i jego integrowanie z innymi systemami;
- organizacja i obsługa procesu oceny i wyboru projektów, KM RPO WO oraz innych ciał działających na rzecz Programu, w tym kontrola projektów;
- informacja i promocja na rzecz RPO WO 2014-2020, zgodnie z horyzontalnymi zasadami informacyjno-promocyjnymi;
- ewaluacje, analizy oraz pozostałe ekspertyzy, zlecane na rzecz realizacji Programu.

Obszary działań dotyczące OP XII wpisują się w realizację celów EU2020 oraz *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020*. Znaczy to, że wszystkie instytucje zaangażowane w realizację RPO WO 2014-2020 będą dążyć do maksymalnej poprawy jakości świadczonych usług, co pozwoli na efektywne wdrażanie środków z perspektywy 2014-2020. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez skuteczne stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem. Osiągnięcie zakładanych w ramach OP XII celów będzie wymagało wsparcia dla podmiotów zaangażowanych w te procesy, polegającego na finansowaniu działań z zakresu programowania, przygotowania, zarządzania, wdrażania, monitorowania, oceny, certyfikacji, ewaluacji, informacji i promocji, rozpatrywania skarg i odwołań oraz kontroli i audytu RPO WO 2014-2020, w tym obsługi prawno-administracyjnej Programu, a także działań mających na celu zwiększenie zdolności administracyjnych do wdrażania Programu. Z doświadczeń m.in. okresu programowania 2007-2013 wynika, iż najbardziej efektywne dla wdrażania PT jest podejście kompleksowe, tj. realizacja wybranych zadań przy współpracy z pozostałymi komponentami PT programów, wdrażanych przez danego beneficjenta PT. Pozwala to zoptymalizować wydatkowanie środków funduszy europejskich oraz ujednoczyć działania. Zadania w ramach OP XII realizowane będą na podstawie planów działań PT RPO WO 2014-2020 - dokumentów o charakterze operacyjnym, obejmujących okres mieszczący się w jednym roku

budżetowym lub też wieloletnich, w zależności od potrzeb beneficjenta. PDz stanowi jednocześnie wniosek o dofinansowanie zadań PT.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących PT nie określono grup docelowych, tj. osób, instytucji czy grup społecznych bezpośrednio korzystających z pomocy.

Główne typy beneficjentów

- Instytucja Zarządzająca RPO WO 2014-2020;
- Instytucje Pośredniczące II stopnia RPO WO 2014-2020.

Cross-financing

W ramach OP XII nie przewidziano zastosowania finansowania krzyżowego.

Kierunkowe zasady wyboru projektów

Ze względu na ograniczony zbiór beneficjentów, będących podmiotami publicznymi, wskazane jest, by projekty w ramach tej OP wybierane były w trybie pozakonkursowym. Przemawia za tym fakt, iż projekty te będą mieć niezmiernie duże znaczenie dla efektywności wdrażania środków całego Programu.

Sposób finansowania projektów

W ramach OP XII zostaną zapewnione wystarczające środki na programowanie, przygotowanie, zarządzanie, wdrażanie, monitorowanie, ocenę, certyfikację, ewaluację, informację i promocję, rozpatrywanie skarg i odwołań, kontrolę i audyt Programu.

Przeznaczone na realizację OP XII środki wynoszą 37 770 517 EUR. Wartość ta w ujęciu procentowym przekracza 3,5% w odniesieniu do RPO WO 2014-2020, natomiast w ujęciu kwotowym przekracza 15 milionów EUR. Taka wysokość alokacji pozwoli na zaspokojenie potrzeb instytucji zaangażowanych we wdrażanie RPO WO 2014-2020, zgodnie z szacunkami, opartymi na wartości i zakresie projektów PT, realizowanych w województwie opolskim w 2013 roku. Nowe kierunki działań w perspektywie 2014-2020, tj. realizacja nowych zasad wdrażania Polityki Spójności dotyczących m.in. koncentracji tematycznej, przejście przez IZ RPO WO funkcji certyfikacji środków do KE, obowiązek popularyzacji zasady partnerstwa i szerszego wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej wymagają bowiem szerszego, niż dotychczas wsparcia finansowego IZ.

W ramach OP XII założono, iż ze względu na charakter i cele projektów realizowanych w ramach PT, wsparcie udzielane w ramach OP XII będzie miało formę dotacji bezpośrednich. Nie przewiduje się komplementarnego wsparcia w ramach instrumentów inżynierii finansowej. Maksymalny udział dofinansowania wydatków kwalifikowanych ustalony został na poziomie 85%. Koszty w ramach projektu będą rozliczane w zależności od potrzeb - na zasadzie refundacji poniesionych wydatków, bądź też w ramach pozyskanych zaliczek.

Komplementarność i demarkacja

OP XII jest komplementarna do programów operacyjnych finansowanych w ramach WRS z EFRR, EFS, FS, przy zachowaniu podziału zadań wynikającego z przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami. Należy również eliminować podwójne finansowanie wydatków ponoszonych przez beneficjentów w ramach jednego lub kilku PO, w tym w ramach dwóch różnych perspektyw finansowych.

XII.2.B.6.2 Wskaźniki produktu, które mają się przyczynić do osiągnięcia rezultatów (w podziale na osie priorytetowe)

Tabela 13: Wskaźniki produktu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (na rok 2023)			Źródło danych
			M	K	O	
1.	<i>Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
2.	<i>Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji</i>	osoby	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
3.	<i>Liczba posiedzeń sieci tematycznych, grup roboczych, komitetów oraz innych ciał angażujących partnerów spoza administracji publicznej</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
4.	<i>Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów</i>	osoby	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
5.	<i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
6.	<i>Liczba przeprowadzonych ewaluacji</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
7.	<i>Liczba materiałów informacyjnych lub promocyjnych wydanych w formie elektronicznej</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania
8.	<i>Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego</i>	szt.	n/d	n/d	n/d	System monitorowania

XII.2.B.7 Kategorie interwencji Osi priorytetowej XII

Tabela 14-16: Kategorie interwencji

Tabela 14: Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela 15: Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela 16: Wymiar 3 Typ obszaru	
Kod	€	Kod	€	Kod	€
121	33 238 055	01	37 770 517	01	18 885 259
122	755 410			03	18 885 258
123	3 777 052				

SEKCJA 3. PLAN FINANSOWY

3.1 Środki finansowe z poszczególnych funduszy oraz kwoty na rezerwę wykonania

Tabela 17: Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów ze wskazaniem wysokości rezerwy wykonania (EUR)

	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Ogółem	
			Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania	Główna alokacja ¹	Rezerwa wykonania
1	EFRR	Ślabej rozwinięty	77 889 307,00	4 971 658,00	82 459 261,00	5 263 357,00	87 224 326,00	5 567 510,00	91 571 811,00	5 845 009,00	95 926 603,00	6 122 975,00	100 270 349,00	6 400 235,00	104 583 765,00	6 675 560,00	639 925 422,00	40 846 304,00
2	ERDF	Ślabej rozwinięty	30 123 699,00	1 922 789,00	31 891 130,00	2 035 604,00	33 734 019,00	2 153 235,00	35 415 409,00	2 260 558,00	37 099 625,00	2 368 061,00	38 779 570,00	2 475 292,00	40 447 784,00	2 581 774,00	247 491 236,00	15 797 313,00
3		Ogółem	108 013 006,00	6 894 447,00	114 350 391,00	7 298 961,00	120 958 345,00	7 720 745,00	126 987 220,00	8 105 567,00	133 026 228,00	8 491 036,00	139 049 919,00	8 875 527,00	145 031 549,00	9 257 334,00	887 416 658,00	56 643 617,00

¹ Łączna alokacja (wsparcie UE) po odjęciu rezerwy wykonania

3.2 Łączne środki finansowe w podziale na fundusz oraz współfinansowanie krajowe (EUR)

Tabela 18a: Plan finansowy (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii (całkowite koszty kwalifikowalne lub publiczne koszty kwalifikowalne)	Wsparcie Unii (A)	Wkład krajowy (B) = (C) + (D))	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem (E) = (A) + (B)	Stopa dofinansowania (F) = (A)/(E)	Dla celów informacyjnych Wkład EBI (G)	Główna alokacja (całkowite finansowanie pomniejszone o rezerwę wykonania)		Rezerwa wykonania		Kwota rezerwy wykonania w stosunku do ogólnej kwoty wsparcia Unii (L)=(I)/(A)*100
						Krajowe środki publiczne (C)	Krajowe środki prywatne (D)				Wsparcie Unii (H)=(A)-(J)	Wkład krajowy (I)=(B)-(K)	Wsparcie Unii (J)	Wkład krajowy (K)=(B)*((I)/(A))	
OP I	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	69 500 000,00	12 264 706,00	3 794 608,00	8 470 098,00	81 764 706,00	85,00%	0,00	65 330 000,00	11 528 823,64	4 170 000,00	735 882,36	6,00%
OP II	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	28 700 000,00	5 064 706,00	2 664 706,00	2 400 000,00	33 764 706,00	85,00%	0,00	26 978 000,00	4 760 823,64	1 722 000,00	303 882,36	6,00%
OP III	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	91 300 000,00	16 111 765,00	11 818 237,00	4 293 528,00	107 411 765,00	85,00%	0,00	85 822 000,00	15 145 059,10	5 478 000,00	966 705,90	6,00%
OP IV	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	102 500 000,00	18 088 235,00	13 971 800,00	4 116 435,00	120 588 235,00	85,00%	0,00	96 350 000,00	17 002 940,90	6 150 000,00	1 085 294,10	6,00%
OP V	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	23 000 000,00	4 058 823,00	4 058 823,00	0,00	27 058 823,00	85,00%	0,00	21 620 000,00	3 815 293,62	1 380 000,00	243 529,38	6,00%
OP VI	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	77 700 000,00	13 711 765,00	13 711 765,00	0,00	91 411 765,00	85,00%	0,00	73 038 000,00	12 889 059,10	4 662 000,00	822 705,90	6,00%
OP VII	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	193 500 000,00	34 147 059,00	34 147 059,00	0,00	227 647 059,00	85,00%	0,00	181 890 000,00	32 098 235,46	11 610 000,00	2 048 823,54	6,00%
OP VIII	EFS	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	101 300 000,00	17 876 471,00	15 672 882,00	2 203 589,00	119 176 471,00	85,00%	0,00	94 204 036,00	16 624 242,03	7 095 964,00	1 252 228,97	7,00%
OP IX	EFS	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	73 929 483,00	13 046 379,00	13 046 379,00	0,00	86 975 862,00	85,00%	0,00	68 750 797,00	12 132 493,26	5 178 686,00	913 885,74	7,00%
OP X	EFS	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	50 288 549,00	8 874 450,00	7 200 000,00	1 674 450,00	59 162 999,00	85,00%	0,00	46 765 886,00	8 252 803,58	3 522 663,00	621 646,42	7,00%
OP XI	EFRR	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	94 571 726,00	16 689 128,00	15 050 447,00	1 638 681,00	111 260 854,00	85,00%	0,00	88 897 422,00	15 687 780,24	5 674 304,00	1 001 347,76	6,00%
OP XII	EFS	Region słabiej rozwinięty	Całkowite wydatki kwalifikowalne	37 770 517,00	6 665 385,00	6 665 385,00	0,00	44 435 902,00	85,00%	0,00	37 770 517,00	6 665 385,00	0,00	0,00	0,00%
Ogółem	EFRR	-	-	680 771 726,00	120 136 187,00	99 217 445,00	20 918 742,00	800 907 913,00	85,00%	0,00	639 925 422,00	112 928 015,70	40 846 304,00	7 208 171,30	6,00%
Ogółem	EFS	-	-	263 288 549,00	46 462 685,00	42 584 646,00	3 878 039,00	309 751 234,00	85,00%	0,00	247 491 236,00	43 674 923,89	15 797 313,00	2 787 761,11	6,00%
Suma całkowita	-	-	-	944 060 275,00	166 598 872,00	141 802 091,00	24 796 781,00	1 110 659 147,00	85,00%	0,00	887 416 658,00	156 602 939,57	56 643 617,00	9 995 932,43	6,00%

Tabela 18c: Plan finansowy w podziale na osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionu i cele tematyczne (EUR)

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
OP I	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 1	69 500 000,00	12 264 706,00	81 764 706,00
OP II	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 2	28 700 000,00	5 064 706,00	33 764 706,00
OP III	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 3	91 300 000,00	16 111 765,00	107 411 765,00
OP IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 4	102 500 000,00	18 088 235,00	120 588 235,00
OP V	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 5	23 000 000,00	4 058 823,00	27 058 823,00
OP VI	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 6	77 700 000,00	13 711 765,00	91 411 765,00
OP VII	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 7	193 500 000,00	34 147 059,00	227 647 059,00
OP VIII	EFS	Słabiej rozwinięty	CT 8	101 300 000,00	17 876 471,00	119 176 471,00
OP IX	EFS	Słabiej rozwinięty	CT 9	73 929 483,00	13 046 379,00	86 975 862,00
OP X	EFS	Słabiej rozwinięty	CT 10	50 288 549,00	8 874 450,00	59 162 999,00
OP XI	EFRR	Słabiej rozwinięty	CT 9	87 071 726,00	15 365 598,00	102 437 324,00
		Słabiej rozwinięty	CT 10	7 500 000,00	1 323 530,00	8 823 530,00
OGÓŁEM	-	-	-	906 289 758,00	159 933 487,00	1 066 223 245,00

Tabela 19: Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)

Oś priorytetowa	Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu (w mln EUR)	Udział w całkowitej alokacji na program operacyjny (%)
4. Gospodarka niskoemisyjna	74 246 000,00	8,37%
5. Zapobieganie zagrożeniom	21 620 000,00	2,44%
6. Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	1 728 000,00	0,19%
7. Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców	14 560 000,00	1,64%
8. Konkurencyjny rynek pracy	5 000 000,00	0,56%
9. Integracja społeczna	1 000 000,00	0,11%
RAZEM	118 154 000,00	13,31%

SEKCJA 4. ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Właściwe określenie zintegrowanego podejścia terytorialnego w Programie jest jednym z kluczowych wyzwań dla procesu programowania w okresie 2014-2020. Terytorialne aspekty rozwoju województwa zostały określone w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.* Za bieguny wzrostu uznano miasto wojewódzkie oraz ośrodki subregionalne wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. Natomiast jako obszary problemowe uznano:

- obszar depopulacji obejmujący całe województwo;
- obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych;
- miasta wymagające rewitalizacji i restrukturyzacji;
- obszary przygraniczne, narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz o ekstremalnie niskiej dostępności transportowej.

Zintegrowane podejście terytorialne w RPO WO 2014-2020, zaprojektowane w oparciu o SRWO 2020, uwzględnia rozwój obszarów miejskich, a także specyficzne uwarunkowania rozwojowe obszarów wiejskich. Ma zastosowanie do obszarów strategicznej interwencji²¹⁴ określonych na poziomie krajowym i odnosi się do:

- miasta wojewódzkiego wraz z obszarem funkcjonalnym;
- miast i dzielnic miast wymagających rewitalizacji;
- obszarów przygranicznych.

Szczególne znaczenie dla województwa ma wsparcie OSI Depopulacja. Wyjątkowość na tle kraju i UE zjawisk demograficznych, jakie występują w regionie kwalifikuje województwo do objęcia go w całości kategorią obszaru problemowego. Ponadto zróżnicowanie wewnątrzregionalne na poziomie jednostek statystycznych NUTS3 wymaga zastosowania specjalnego podejścia terytorialnego względem wsparcia podregionu opolskiego oraz nyskiego. Wzmocnienie wymiaru miejskiego w perspektywie 2014-2020 przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego krajowej polityki miejskiej określonego w *Założeniach Krajowej Polityki Miejskiej: wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do kreowania wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców*²¹⁵. Realizacja interwencji na obszarach miejskich prowadzona będzie zgodnie z zasadami polityki przestrzennej²¹⁶, tj. preferencji dla powtórnego wykorzystania przestrzeni, przeciwdziałania żywiłowej suburbanizacji, kształtowania przestrzeni w duchu ładu przestrzennego i zintegrowanego podejścia oraz zapewnienia przestrzeni przyjaznej dla mieszkańców.

Zapobieganie i przeciwdziałanie postępującym procesom depopulacji determinuje politykę regionalną prowadzoną przez ZWO. Odbudowa potencjału ludnościowego jest najważniejszym, horyzontalnym wyzwaniem rozwojowym w województwie opolskim, co uwzględniono zarówno w SRWO 2020, jak i w RPO WO 2014-2020. W latach 2002-2011 liczba mieszkańców regionu zmniejszyła się o 4,6%, podczas gdy w kraju zwiększyła się o 0,7%. Utrzymanie się takiej tendencji skutkuje utratą równowagi społecznej i ekonomicznej województwa. Podstawowym wyzwaniem, od którego uzależniony jest zarówno przyszły jego rozwój, jak i spójność społeczno-gospodarcza całego kraju, jest zapobieganie zachodzącym na tym terenie niekorzystnym zmianom demograficznym²¹⁷. Powyższe wymaga podjęcia znaczących działań w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego

²¹⁴ Zgodnie z KSRR...

²¹⁵ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 16 lipca 2013 r., s. 15.

²¹⁶ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020...*, s. 96.

²¹⁷ Szerzej w części diagnostycznej RPO WO 2014-2020, s. 12.

i w związku z tym w ramach Programu konieczne było wyodrębnienie OSI Depopulacja obejmującego cały region, zgodnie z obszarem problemowym wskazanym w SRWO 2020.

Dodatkowe informacje nt. podejścia terytorialnego przedstawiono w Załączniku nr 4.

4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Zakres interwencji RPO WO 2014-2020 odpowiada specyficznym uwarunkowaniom województwa opolskiego. W Programie nie przewiduje się zastosowania instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Zintegrowane wsparcie obszarów wiejskich realizowane będzie m.in. w ramach podejścia terytorialnego w odniesieniu do Aglomeracji Opolskiej oraz miast subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych. Ponadto wsparcie obszarów wiejskich zostało uwzględnione w zapisach poszczególnych OP, m.in. działania uwzględniające specyficzne uwarunkowania obszarów wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej zostały przewidziane do realizacji w ramach OP VIII *Konkurencyjny rynek pracy*.

W procesie wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020 uwzględnione zostanie wsparcie m.in. lokalnych społeczności i społeczeństwa obywatelskiego. Realizacja Programu uwzględniać będzie dotychczasowe dobre praktyki oraz rozwijać trójstronną współpracę Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi oraz samorządami lokalnymi. Ponadto IZRPO WO w kontekście tworzenia platformy współpracy tych środowisk planuje uwzględnienie przedstawicieli samorządów i środowisk lokalnych, w tym wiejskich oraz organizacji pozarządowych w Komitecie Monitorującym RPO WO 2014-2020

Przyjęte przez IZRPO WO podejście pozwala na zapewnienie wkładu wydatków na obszary wiejskie na poziomie ponad 40%, co wypełnia minimum określone dla wszystkich regionalnych programów operacyjnych 2014-2020.

4.2 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

Koncentracja podejścia terytorialnego przyjętego w RPO WO 2014-2020 na rozwoju obszarów miejskich wyraża się poprzez uwzględnienie specyfiki Aglomeracji Opolskiej, ośrodków subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych, a także miast i dzielnic wymagających rewitalizacji.

OSI *Miasto wojewódzkie z obszarem funkcjonalnym* to jeden z kluczowych obszarów strategicznej interwencji ustanowionych na poziomie kraju²¹⁸. W województwie opolskim tym obszarem jest Aglomeracja Opolska²¹⁹, w skład której wchodzi ośrodek wojewódzki Opole oraz JST z wyodrębnionych stref zewnętrznej i wewnętrznej: Gogolin, Krapkowice, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdieszowice, Chrząstowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Komprachcice, Łubniany, Murów, Popielów, Strzeleczyki, Turawa, Tarnów Opolski, Tułowice, Walce. Zgodnie z *Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego* Aglomeracja Opolska to obszar, na którym występują problemy rozwojowe:

- niedostatek funkcji metropolitalnych, słabe centrum i brak integracji wewnętrznej;
- niedostatek infrastruktury komunalnej i transportowej wiążącej strefę podmiejską z centrum;
- niski poziom inwestycji²²⁰.

W SRWO 2020 podkreślone zostało znaczenie Aglomeracji w kreowaniu rozwoju całego województwa. Cel strategiczny *Konkurencyjna Aglomeracja Opolska* osiągnąć ma być poprzez:

²¹⁸ *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020...*, s. 23

²¹⁹ *Porozumienie w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej z dnia 26.10.2012*, opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego z dnia 31.10.2012, poz. 1521.

²²⁰ *Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.*, s. 71

- rozwój i wzmocnienie funkcji metropolitalnych;
- rozwój przestrzeni aglomeracji wraz ze wzmocnieniem powiązań instytucjonalnych i społecznych;
- kreowanie pozytywnego wizerunku aglomeracji i rozwój współpracy z ośrodkami regionalnymi²²¹.

Działania w ramach OSI *Miasta wojewódzkie z obszarem funkcjonalnym*, tj. na obszarze Aglomeracji Opolskiej, realizowane będą poprzez ZIT, a ich celem będzie poprawa sytuacji w zidentyfikowanych powyżej obszarach problemowych. Interwencja RPO WO 2014-2020 dedykowana ZIT koncentrować się będzie na przygotowaniu terenów inwestycyjnych (OP III), efektywności energetycznej w budynkach publicznych, strategiach niskoemisyjnych (OP IV), a także wsparciu dziedzictwa kulturowego i kultury (OP VI), podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego (OP X). Wsparcie działań realizowanych w formule ZIT pochodzić będzie z EFRR oraz EFS. Na realizację tego typu działań zaplanowane zostało ponad 6,6% alokacji całego Programu. Działania realizowane w ramach ZIT przyczyniać się będą do osiągnięcia celów szczegółowych określonych dla poszczególnych PI w ww. osiach priorytetowych. Zgodnie z art. 36 ust 4 Rozporządzenia ogólnego w systemie monitorowania Programu identyfikowane będą działania realizowane w ramach ZIT. W Tabeli 20 przedstawiono szacunkową alokację RPO WO 2014-2020 przeznaczoną na realizację ZIT, w podziale na fundusze finansujące Program. Ponadto, w programach krajowych 2014-2020 realizowane będą przedsięwzięcia komplementarne, przyczyniające się do osiągnięcia celów rozwojowych założonych w ZIT.

Zastosowanie instrumentu ZIT w ramach RPO WO 2014-2020 możliwe będzie po spełnieniu warunków określonych w UP, a także wytycznych MIR oraz IZRPO WO w tym zakresie, szerzej opisanych w sekcji 7 Programu.

Tabela 20: Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) [Euro]	Udział całkowitej alokacji z funduszu w Programie
EFRR ogółem	50 500 000,00	7,89%
EFS ogółem	11 600 000,00	4,69%
EFRR + EFS ogółem	62 100 000,00	7,00%

4.3 Zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT)

W RPO WO 2014-2020 nie planuje się zastosowania instrumentu ZIT poza Aglomeracją Opolską, niemniej jednak zrównoważony rozwój pozostałych miast wspierany będzie poprzez działania dedykowane ośrodkom subregionalnym i ich obszarom funkcjonalnym, a także szeroko rozumiane działania rewitalizacyjne.

W SRWO 2020 ośrodki subregionalne wraz z obszarami funkcjonalnymi są traktowane jako bieguny wzrostu, tj. obszary na których występuje kumulacja pozytywnych procesów rozwojowych. W regionie funkcjonują 4 ośrodki subregionalne, tj.: Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork oraz Nysa. Są to miasta, których oddziaływanie wykracza poza granice jednego powiatu, stanowiące jednostki wspomagające ośrodek wojewódzki w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców subregionu²²². Wzmocnienie wielofunkcyjnych ośrodków, kreowanie w nich korzystnych warunków do zamieszkania, zatrudnienia oraz prowadzenia działalności gospodarczej poprawi związku funkcjonalne

²²¹ SRWO 2020...s.125.

²²² Plan Zagospodarowania Przestrzennego..., s. 124.

z ich otoczeniem²²³, a tym samym spójność wewnątrzterytorialną województwa opolskiego. Zwiększenie konkurencyjności miast wymaga działań na rzecz rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego, przedsiębiorczości oraz tworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, zatem rozwój miast subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych wspierany będzie środkami EFRR i EFS. Biorąc pod uwagę potrzeby zgłaszane przez przedstawicieli poszczególnych subregionów, do objęcia wsparciem wytypowane zostały działania w ramach OP III *Konkurencyjna gospodarka* oraz OP IV *Gospodarka niskoemisyjna*, w których wyodrębniona została alokacja na wsparcie ośrodków subregionalnych, tj. w szczególności na działania dotyczące:

- uzbrojenia terenów inwestycyjnych (OP III);
- efektywności energetycznej w budynkach publicznych (OP IV);
- strategii niskoemisyjnych (OP IV).

Inną formą preferowania przedsięwzięć w ośrodkach subregionalnych i ich obszarach funkcjonalnych będzie stosowanie kryteriów wyboru projektów promujących partnerskie inwestycje w obszarach takich jak: gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, ekonomia społeczna, wsparcie edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego, włączenie społeczne, wydłużanie aktywności zawodowej. Projekty partnerskie realizowane w RPO WO 2014-2020 mają na celu integrację gmin w ramach poszczególnych obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w celu przezwycięzania problemów lub wykorzystywania potencjałów rozwojowych danego obszaru funkcjonalnego. Na wsparcie ośrodków subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych wyodrębniono 55,5 mln Euro z EFRR, natomiast uzupełniające wsparcie zostało zaplanowane w działaniach finansowanych z EFS. Przedsięwzięcia realizowane w ośrodkach subregionalnych i ich obszarach funkcjonalnych przyczyniać się będą do osiągnięcia celów szczegółowych zaprojektowanych dla poszczególnych PI, a system monitoringu Programu identyfikować będzie te projekty.

Występowanie obszarów kumulacji negatywnych zjawisk społecznych (wysoka stopa bezrobocia, niska aktywność gospodarcza, zjawiska patologiczne)²²⁴ to jeden z głównych problemów rozwoju miast województwa opolskiego. Przekształcanie miejskiej sieci osadniczej poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych (zaniedbanych dzielnic i osiedli fabrycznych, blokowisk, terenów przemysłowych, powojaskowych i pogórnicych²²⁵) to działania, za pośrednictwem których zostanie wniesiony wkład RPO WO 2014-2020 w obszar strategicznej interwencji określony na poziomie centralnym, tj. *Miasta i dzielnice wymagające rewitalizacji*. Działania podejmowane w ramach Programu dotyczyć będą przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społeczno-gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym a także degradacji fizycznej, gospodarczej i społecznej. Projekty rewitalizacyjne miast finansowane będą zarówno z EFRR, jak i EFS, przy czym główny nacisk zostanie położony na przedsięwzięcia nieinwestycyjne, rozwiązujące zdiagnozowane problemy społeczne. Interwencja EFRR w ramach wyodrębnionej alokacji (tj. 43,1mln Euro) będzie miała charakter uzupełniający.

Dla zrównoważenia rozwoju regionu w latach 2014-2020 przewiduje się interwencję na obszarach wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej tj. w gminach wiejskich oraz miejsko-wiejskich charakteryzujących się m.in. utrudnionym dostępem do podstawowych usług publicznych. W gminach tych obserwuje się ujemne wartości wszystkich wskaźników kapitałowych, w tym wskaźnika kapitału społeczno – gospodarczego (m.in. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy mieszkańców, dynamika rynku pracy oraz udział pracujących poza rolnictwem). Niekorzystna sytuacja gmin przekłada się zwłaszcza na ich słaby potencjał w obszarze powstawania nowych miejsc pracy. Szansą na rozwój tych obszarów będą działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach OP VIII, na które wyodrębniona została pula środków Programu pochodząca z EFS.

²²³ SRWO 2020..., s. 127.

²²⁴ SRWO 2020..., s.128

²²⁵ Plan Zagospodarowania Przestrzennego..., s. 126

4.4 Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach danego programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim

W RPO WO 2014-2020 nie przewidziano realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych z udziałem partnerów z innych państw członkowskich.

4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanym przez państwo członkowskie

Województwo opolskie objęte jest Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, jednak ze względu na jego położenie geograficzne oraz charakter działań realizujących SUE RMB (projekty o zasięgu ponadnarodowym), IZRPO WO nie zakłada w programie realizacji projektów w partnerstwie z pozostałymi państwami regionu Morza Bałtyckiego. Strategia ta nie ma kluczowego znaczenia dla realizacji RPO WO 2014-2020, a jej aspekty zostały w wystarczający sposób ujęte w projekcie UP.

Strategią makroregionalną, obejmującą województwo opolskie jest *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020*²²⁶, obejmująca zasięgiem województwa: dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. SRPZ 2020 jest strategią rządową, tworzoną w odpowiedzi na oddolną inicjatywę podjętą przez powyższe regiony. Jej celem głównym jest wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej w wymiarze europejskim poprzez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionu²²⁷. Projekt SRPZ 2020 definiuje 3 cele szczegółowe:

- integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu;
- budowa makroregionalnej oferty gospodarczej;
- wzmacnianie potencjału naukowo-badawczego makroregionu.

Operacjonalizacja SRPZ 2020 polegać będzie przede wszystkim na realizacji uzgodnionych przez wszystkie regiony projektów kluczowych dla rozwoju terytorium Polski Zachodniej. Zgodnie z *Listem intencyjnym w sprawie przygotowania kluczowych projektów Polski Zachodniej*²²⁸ do realizacji w ramach SRPZ 2020 zarekomendowane zostały przedsięwzięcia z obszaru m.in. transportu, rozwoju nauki i komercjalizacji badań, energetyki, które zakładane są do realizacji w programach operacyjnych zarządzanych na szczeblu krajowym oraz będą przedmiotem uzgodnień w Kontrakcie Terytorialnym.

Działania podejmowane w RPO WO 2014-2020 będą komplementarne do przedsięwzięć zdefiniowanych w projekcie SRPZ 2020. Działania podejmowane w ramach OP IV *Gospodarka niskoemisyjna* oraz OP VII *Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców* przyczynić się mają do osiągnięcia pierwszego celu szczegółowego SRPZ 2020, tj. *integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu*. Do osiągnięcia drugiego celu szczegółowego SRPZ 2020, tj. *budowa makroregionalnej oferty gospodarczej* przyczynią się działania podejmowane w ramach OP III *Konkurencyjna gospodarka*. Natomiast działania podejmowane w ramach OP I *Innowacje w gospodarce* przyczynią się do realizacji trzeciego celu SRPZ 2020, tj. *wzmacnianie potencjału naukowo-badawczego makroregionu*.

²²⁶ Na etapie opracowania RPO WO 2014-2020 *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020* miała status projektu.

²²⁷ *Projekt Strategii Rozwoju Polski Zachodniej*, wersja z lutego 2014 r., s. 40.

²²⁸ List intencyjny został podpisany 18 września 2013 r. przez Członków Zarządów Województw tworzących makroregion Polski Zachodniej.

SEKCJA 5. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)

5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Mając na uwadze kryteria służące pomiarowi ubóstwa przyjęte dla EU2020, sytuacja w województwie opolskim w porównaniu ze średnią krajową i UE przedstawia się następująco (wg stanu na 2011 r.):

- wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (EU-27: 24,2%, Polska: 27,2%, **województwo opolskie: 23,4%**), w skład którego wchodzi:
 - wskaźnik zagrożenia ubóstwem (EU-27: 16,4%, Polska: 17,7%, **województwo opolskie: 13,4%**);
 - wskaźnik pogłębionej deprivacji materialnej (EU-27: 8,8%, Polska: 6,9%, **województwo opolskie: 13,4%**);
 - wskaźnik niskiej intensywności pracy (EU-27: 10,0%, Polska: 14,2%, **województwo opolskie: 12,3%**).

Warto zauważyć, że w ramach wskazanych kryteriów ubóstwa, województwo opolskie znajduje się w korzystnej sytuacji, w większości przypadków plasując się poniżej średniej krajowej, dodatkowo ze wskaźnikiem dotyczącym zagrożenia ubóstwem poniżej średniej UE. Niemniej jednak, w zakresie wskaźnika dotyczącego pogłębionej deprivacji materialnej, sytuacja w regionie przedstawia się zdecydowanie niekorzystnie, zarówno w odniesieniu do kraju, jak i do państw członkowskich UE.

Podobną tendencję wykazują narzędzia stosowane przez Główny Urząd Statystyczny, obrazujące aktualniejszą sytuację w kraju, z których wynika, że w 2012r. wskaźniki ubóstwa w województwie opolskim były jedne z najniższych w kraju i przedstawiały się następująco:

- wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym - Polska: 16,3%, województwo opolskie: 9,9%;
- wskaźnik zagrożenia ubóstwem ustawowym - Polska: 7,2%, województwo opolskie: 4,8%;
- wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym - Polska: 6,8%, województwo opolskie: 4,7%²²⁹.

Jednocześnie na podstawie danych dostępnych w regionie stworzono ranking gmin województwa opolskiego (w oparciu o metodę wzorca rozwoju) od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem. Zgodnie z powyższą metodą wskazano, że aż w 37 gminach w 2012 r. występuje wysoki stopień zagrożenia ubóstwem, i liczba ta jest wyższa niż w 2011 r. Jednocześnie w 2012 r. w każdym z powiatów województwa opolskiego (z wyjątkiem Opola) występowała co najmniej jedna gmina o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem²³⁰.

²²⁹ *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia, Urząd Statystyczny w Łodzi, Warszawa 2013, s. 20-22.

²³⁰ *Stopień zagrożenia ubóstwem w województwie opolskim, Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Stan na 31 grudnia 2012 r., Opole, marzec 2013; szerzej na ten temat w pkt. 1.1, Sekcji 1.

Do grup w szczególności narażonych na wykluczenie społeczne należy zaliczyć gospodarstwa domowe utrzymujące się z niezarobkowych źródeł, wielodzietne rodziny, osoby niepełnosprawne czy też osoby długotrwale bezrobotne.

W związku z powyższym, większość działań zaplanowanych w RPO WO 2014-2020 skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym/wykluczonych społecznie, będzie obejmowała obszar całego województwa. Będzie to dotyczyło przede wszystkim działań zaplanowanych do realizacji w ramach OP VIII, IX, X i XI, finansowanych przede wszystkim ze środków EFS uzupełnionych EFRR.

5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym oraz, w stosownych przypadkach, wkład do zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa

Tabela 22 (5.1): Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem/grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym

Grupa docelowa/ obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
Osoby poszukujące pracy i nieaktywne zawodowo	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia; ✓ pośrednictwo pracy; ✓ elastyczne formy zatrudnienia. 	VIII	EFS	Słabiej rozwinęty	8.5
Osoby nieaktywne zawodowo/zagrożone nieaktywnością zawodową ze względu na sprawowanie opieki nad małym dzieckiem	<ul style="list-style-type: none"> ✓ tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. 	VIII	EFS	Słabiej rozwinęty	8.8
Osoby w wieku aktywności zawodowej, które utraciły pracy lub są zagrożone jej utratą z powodów zdrowotnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ profilaktyka w zakresie chorób, które są przyczyną przedwczesnego opuszczania rynku pracy; ✓ rehabilitacja lecznicza; 	VIII	EFS	Słabiej rozwinęty	8.10
Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym/ wykluczone społecznie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ aktywizacja zawodowa, edukacyjna i zdrowotna; ✓ kompleksowe integracja młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, m.in. działania zapobiegające przedwczesnemu wypadnięciu z systemu edukacji młodzieży z placówek resocjalizacyjnych. 	IX	EFS	Słabiej rozwinęty	9.4
Mieszkańcy regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ programy zdrowotne, w tym m.in. w zakresie wczesnego wykrywania i leczenia chorób rozwojowych niemowląt i dzieci, a także wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych; ✓ wsparcie usług w mieszkaniach chronionych; ✓ usługi opiekuńcze skierowane do osób starszych; 	IX	EFS	Słabiej rozwinęty	9.7

Grupa docelowa/ obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wsparcie rodziny biologicznej i pieczy zastępczej. 				
Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym/ wykluczone społecznie, Podmioty ekonomii społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wsparcie dla utworzenia instytucji ekonomii społecznej; ✓ tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. 	IX	EFS	Słabiej rozwinęty	9.8
Mieszkańcy regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zajęcia stymulujące ogólny rozwój dziecka; ✓ rozwijanie i zaspakajanie indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów; ✓ doskonalenie i podniesienie kompetencji nauczycieli kształcenia ogólnego; ✓ wsparcie kompetencji kluczowych uczniów i postaw/umiejętności ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy; ✓ prowadzenie doradztwa zawodowego dla uczniów; ✓ programy pomocy stypendialnej. 	X	EFS	Słabiej rozwinęty	10.1
Mieszkańcy regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podnoszenie kwalifikacji poprzez edukację formalną i nieformalną; ✓ podnoszenie kompetencji kluczowych w ramach edukacji ustawicznej; ✓ zapewnienie elastycznych rozwiązań dostosowanych do różnorodnych szkoleniowych potrzeb osób dorosłych. 	X	EFS	Słabiej rozwinęty	10.3
Mieszkańcy regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z ich otoczeniem, w szczególności z pracodawcami; ✓ doskonalenie umiejętności nauczycieli zawodu; ✓ rozwój doradztwa zawodowego. 	X	EFS	Słabiej rozwinęty	10.3 BIS
Podmioty ekonomii społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ modernizacja pomieszczeń i dostosowanie miejsc pracy; ✓ zakup sprzętu i wyposażenia nieodzownych do działalności podmiotów ekonomii społecznej. 	III	EFRR	Słabiej rozwinęty	3.3
Mieszkańcy regionu, w szczególności osoby starsze, niepełnosprawne oraz matki i dzieci	<ul style="list-style-type: none"> ✓ infrastruktura ochrony zdrowia w ramach opieki nad matką i dzieckiem, osobami starszymi oraz w wieku poprodukcyjnym; ✓ przebudowa, rozbudowa i modernizacja obiektów służących opiece nad osobami starszymi. 	XI	EFRR	Słabiej rozwinęty	9.1

Grupa docelowa/ obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć w ramach podejścia zintegrowanego	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
Mieszkańcy miast regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ programy rewitalizacji wynikające z Lokalnych Planów Rewitalizacji służące celom społecznym; ✓ tworzenie mieszkań chronionych. 	XI	EFRR	Słabiej rozwinięty	9.2
Mieszkańcy regionu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół kształcenia zawodowego; ✓ modernizacja obiektów infrastruktury szkolnictwa zawodowego, w tym centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego. 	XI	EFRR	Słabiej rozwinięty	10.4

SEKCJA 6. SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH (W STOSOWNYCH PRZYPADKACH)

Jednym z głównych determinantów rozwoju regionu, w tym wzrostu jego konkurencyjności jest posiadany potencjał (ilościowy i jakościowy) kapitału ludzkiego. Czynniki demograficzne, w tym przede wszystkim depopulacja i starzenie się społeczeństwa należą do głównych przyczyn negatywnie wpływających na zasoby ludzkie, a co za tym idzie na regionalny rynek pracy. Niekorzystne trendy w tym zakresie powodują bowiem z jednej strony brak osób zdolnych (w kontekście wieku i stanu zdrowia oraz kwalifikacji) do podjęcia pracy w zawodach, na które występuje zapotrzebowanie w regionie, z drugiej zaś wpływają na zwiększenie liczby osób bezrobotnych, wykluczonych społecznie, a także niepracujących z powodu złego stanu zdrowia. Zgodnie z *SRKL 2020* poprawa sytuacji demograficznej stanowi jedno z wyzwań polityki krajowej i regionalnej odnośnie wzmocnienia zasobów ludzkich. Do najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

- zwiększenie dzietności;
- zahamowanie migracji;
- zwiększenie liczby lat przeżywanego w zdrowiu.

Jednak, jako kluczowy aspekt w kontekście niwelowania problemów demograficznych, *SRKL 2020* wskazuje aktywizację zawodową, która prowadzić powinna do maksymalnego wykorzystania dostępnych zasobów pracy.

W ramach RPO WO 2014 – 2020 planuje się wdrożenie szeregu działań mających przeciwdziałać niekorzystnym trendom demograficznym, które szczególnie dotkliwie dotyczą województwo opolskie²³¹. Uznano, iż podstawową kwestią wpływającą na zwiększenie dzietności będzie poprawa warunków życia (zwłaszcza sytuacji finansowej) potencjalnych rodziców, w tym w szczególności kobiet. W tym zakresie nacisk położony zostanie na: kompleksową, okołoporodową opiekę nad matką i dzieckiem, tworzenie nowych miejsc pracy (w tym zakładanie działalności gospodarczej), działania pozwalające na pogodzenie życia zawodowego i rodzinnego (np. rozwój form opieki nad dziećmi do lat 6, wdrożenie elastycznych form pracy).

Rozwój gospodarczy i wzrost konkurencyjności regionu stymulowany będzie działaniami w zakresie przygotowania terenów pod inwestycje na rzecz gospodarki, poprawy infrastruktury drogowej oraz usprawnienia transportu. Wpłynie on na powstanie nowych miejsc pracy i powinien przełożyć się na wzrost zarobków, a w konsekwencji na jakość życia mieszkańców województwa opolskiego. Powyższe, w powiązaniu z działaniami bezpośrednio wpływającymi na zwiększenie dzietności, sprzyjać będzie zahamowaniu migracji i może przyczynić się do powrotu osób, które opuściły region ze względu na brak pracy lub niskie zarobki.

Wsparcie na rzecz zwiększenia aktywności zawodowej osób starszych skupiać się będzie na poprawie ich stanu zdrowia, w szczególności dzięki zwiększonemu dostępowi do profilaktyki i rehabilitacji medycznej oraz dostosowaniu ich kwalifikacji i umiejętności do aktualnych wymogów pracodawców. Osoby te będą mogły również przekwalifikować się lub znaleźć zatrudnienie w zawodach, w przypadku których odnotowuje się coraz większe zapotrzebowanie na rynku, tj. na przykład związanych z opieką nad osobami zależnymi.

Szeroki wachlarz działań sprzyjających odwróceniu niekorzystnych trendów demograficznych zaplanowano do realizacji także w obszarach rynku pracy i edukacji. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, w tym w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych i kobiet sprawujących opiekę nad osobami zależnymi sprzyjać będzie lepszemu wykorzystaniu zasobów pracy.

²³¹ Szerzej na ten temat w sekcji 1.1 Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów....

Pozytywny wpływ na powyższe, a co za tym idzie na sytuację społeczno – gospodarczą regionu będzie również miała poprawa jakości kształcenia. Pobieranie edukacji przez całe życie warunkuje bowiem możliwość zatrudnienia lub zmiany miejsca pracy, który to problem dotyczy wszystkich osób w wieku aktywności zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku niemobilnym.

Konieczność podejmowania działań, o których mowa powyżej, w kontekście niekorzystnej diagnozy demograficznej zdecydowała o wyodrębnieniu OSI Depopulacja. W ramach tej interwencji zastosowane zostaną również narzędzia zaplanowane w ramach *Programu Specjalnej Strefy Demograficznej*, który jest odpowiedzią na kluczowe wyzwania wskazane w *SRWO 2020 roku*. Działania w obszarze przeciwdziałania depopulacji są już realizowane w regionie.

SEKCJA 7. INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZAANGAŻOWANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW

7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty

Na podstawie art. 96 ust. 5 lit. a) i b) oraz art. 123 Rozporządzenia ogólnego określa się podmioty zaangażowane w realizację RPO WO 2014-2020. Przedstawiony poniżej zakres nie podlega decyzji KE zatwierdzającej Program, a wyłącznej odpowiedzialności państwa członkowskiego.

Tabela 23 (7.1): Odpowiednie instytucje i podmioty

Instytucja/podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Opolskiego	Marszałek Województwa Opolskiego tel.: (+48) 77 54 16 510, 77 54 16 511 fax: (+48) 77 54 16 512 e-mail: marszalek@opolskie.pl
	Departament Koordynacji Programów Operacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego	Dyrektor Departamentu Koordynacji Programów Operacyjnych tel.: (+48) 77 54 16 565; 77 54 16 566 fax: (+48) 77 54 16 567 e-mail: dpo@opolskie.pl
Instytucja Certyfikująca	Zarząd Województwa Opolskiego	Marszałek Województwa Opolskiego tel.: (+48) 77 54 16 510, 77 54 16 511 fax: (+48) 77 54 16 512 e-mail: marszalek@opolskie.pl
Instytucja Audytowa	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej	Ministerstwo Finansów tel. (+48) 22 694 55 55 e-mail: kancelaria@mofnet.gov.pl
	Urząd Kontroli Skarbowej w Opolu	Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w Opolu tel. (+48) 77 401 78 00 fax (+48) 77 456 68 11
Podmiot, do którego Komisja będzie kierowała płatności	Ministerstwo Finansów	Minister Finansów tel. (+48) 22 694 55 55 e-mail: kancelaria@mofnet.gov.pl

Szczegółowe informacje nt. podmiotów zaangażowanych w realizację RPO WO 2014-2020 zaprezentowano w Załączniku nr 5.

7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów

7.2.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego

Zgodnie z art. 5 Rozporządzenia ogólnego oraz zapisami dokumentu służb KE pn. *Zasada partnerstwa w procesie wdrażania funduszy objętych zakresem wspólnych ram strategicznych - elementy europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa*²³² w zakresie funduszy objętych WRS konieczna jest ścisła współpraca pomiędzy władzami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Prace nad kluczowymi dokumentami strategicznymi, operacyjnymi dla województwa opolskiego prowadzone są z poszanowaniem zasady partnerstwa przy angażowaniu w ten proces jak największej ilości interesariuszy z różnych poziomów władzy, jak i środowisk. Do prac nad nową SRWO 2020 zaangażowani zostali liczni reprezentanci działających w regionie podmiotów i instytucji, a także, dzięki prowadzonym konsultacjom, szeroka społeczność lokalna. W ramach spotkań konsultacyjnych prezentowano dodatkowo zagadnienia dotyczące perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. ramy projektu RPO WO 2014-2020. Podjęta w tym zakresie współpraca będzie kontynuowana na każdym etapie przygotowania i realizacji RPO WO 2014-2020. W rezultacie w procesy te angażowani będą przedstawiciele organów administracji rządowej, władz i organizacji lokalnych, partnerzy gospodarczy, społeczni, organizacje pozarządowe, podmioty zajmujące się tematyką ochrony środowiska, promowania równości kobiet i mężczyzn itp.

Realizacja zasady partnerstwa opierać się będzie o wytyczne horyzontalne Ministra Infrastruktury i Rozwoju. IZRPO WO w celu zapewnienia efektywnego i skutecznego procesu wdrażania Programu, dokona wszelkich starań, by na każdym etapie realizacji RPO WO 2014-2020 (wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja) współpraca z partnerami odbywała się zgodnie z poszanowaniem zasady partnerstwa. Kontynuowane będą również dobre praktyki stosowane w województwie opolskim głównie z okresu 2007-2013, które zostały zauważone i pozytywnie ocenione na poziomie kraju. W 2012 roku KM RPO WO został uznany za najbardziej partnerski komitet w konkursie organizowanym przez *Krajową sieć tematyczną ds. partnerstwa* wraz z MRR. Ponadto zapisy w zakresie podejścia komplementarności opisane w publikacji IZRPO WO (*Komplementarność w ramach RPO WO 2007-2013 jako narzędzie zwiększania efektywności realizacji celów rozwojowych regionu: znaczenie, ewaluacja przykłady*) zostały wykorzystane do prac nad dokumentem *Zasada komplementarności w ramach programów operacyjnych polityki spójności - wnioski na lata 2014-2020* opracowanego przez Grupę roboczą ds. koordynacji i komplementarności, funkcjonującą przy KK NSRO.

IZRPO WO w celu zapewnienia partnerskiej współpracy pomiędzy szerokim gronem interesariuszy, zdecydowała o powołaniu ciał doradczych. Uchwałą ZWO nr 2164/2012 z 30 kwietnia 2012 r. został powołany *Zespół ds. RPO WO 2014-2020*, którego zadaniem było opracowanie zapisów Programu, w tym w szczególności wyznaczenia obszarów priorytetowych i działań do wsparcia, określenia systemu realizacji i zasad wdrażania oraz podziału środków finansowych. W skład *Zespołu* wchodzi m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, Konwentu Starostów Województwa Opolskiego, eksperci zewnętrzni i Euroliderzy oraz przedstawiciele Samorządu Województwa Opolskiego i jednostek podległych. W celu spójności i koordynacji procesu programowania, ZWO Uchwałą nr 3409/2013 z dnia 29 marca 2013 r. powołał *Grupę roboczą wspierającą prace nad Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego 2014-2020*, wpisującą się w szerszą koncepcję propagowaną na poziomie krajowym przez *Międzyresortowy Zespół do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej*. Skład *Grupy roboczej* został dobrany zgodnie z rekomendacjami KE²³³ oraz MIR²³⁴. Do prac w ramach

²³² SWD(2012) 106 finał, Bruksela, dnia 24.4.2012 r.

²³³ Art. 5 Rozporządzenia ogólnego.

gremium, poza władzami regionalnymi, zostali włączeni wszyscy, którzy wyrazili wolę uczestnictwa. W pracach *Grupy* biorą udział m.in. przedstawiciele strony rządowej reprezentowanej przez Wojewodę Opolskiego oraz przedstawiciele wybranych ministerstw (m.in. MIR). Ponadto w pracach uczestniczą przedstawiciele opolskich uczelni oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. Dotychczasowym działaniem *Grupy* było wsparcie procesu przygotowania RPO WO 2014-2020 m.in. w zakresie wypracowania rozwiązań wdrożeniowych i instytucjonalnych, zapewnienie koordynacji interwencji w ramach celów tematycznych z uwzględnieniem zapisów krajowych i europejskich dokumentów strategicznych, efektów negocjacji pakietu legislacyjnego na lata 2014-2020 oraz uzgodnień Wspólnych Ram Finansowych. Przedstawiciele ww. gremiów aktywnie brali udział w procesie konsultacji społecznych projektu RPO WO 2014-2020. Przebieg procesu konsultacji społecznych RPO WO 2014-2020 został przeprowadzony zgodnie z art. 6 ust. 1 oraz 19a. *Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*²³⁵. Zarząd Województwa Opolskiego realizując zasadę partnerstwa przyjął, że zapisy Programu powinno współtworzyć, a następnie oceniać jak najwięcej środowisk zainteresowanych rozwojem regionu. Konsultacje projektu Programu miały charakter otwarty, każdorazowo w proces angażowani byli partnerzy społeczno-gospodarczy. Poza informacją przekazywaną do publicznej wiadomości za pośrednictwem prasy i mediów, IZRPO WO wystosowywała do zainteresowanych indywidualne zaproszenia do udziału w procesie konsultacji oraz organizowanych spotkaniach i konferencjach. W odpowiedzi na duże zainteresowanie, Zarząd Województwa Opolskiego nie ograniczył się podczas konsultacji do udziału podmiotów wskazanych w uchwałach powołujących *Zespół* i *Grupę*. Kilkakrotnie, na wniosek kolejnych instytucji, aktualizowano skład *Grupy*, poprzez włączenie do prac m.in. *Stowarzyszenie Romów w Polsce*, *Ogólnopolski Konwent Agencji Pracy, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów* oraz *Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim*. IZRPO WO, podczas całego procesu przygotowania Programu (w tym poza formalnym procesem konsultacji) organizowała indywidualne spotkania z potencjalnymi beneficjentami oraz odpowiadała podmiotom zainteresowanym na wszelką korespondencję w zakresie możliwości uzyskania wsparcia w ramach RPO WO 2014-2020. W proces opiniowania Programu włączone zostały instytucje publiczne reprezentujące administrację rządową (m.in. MIR, MAiC, MG, MPiPS, MSW, MZ, MRiRW, MNiSW, MKiDN).

Zgodnie z decyzją ZWO przeprowadzono dwie rundy konsultacji społecznych projektu RPO WO 2014-2020 oraz konsultacje *Prognozy oddziaływania na środowisko RPO WO 2014-2020*. I tura konsultacji społecznych projektu Programu przeprowadzona została w terminie od 24 lipca do 27 sierpnia 2013 r. Do konsultacji został skierowany projekt RPO WO 2014-2020 (wersja nr 1) przyjęty *Uchwałą nr 3933/2013 Zarząd Województwa Opolskiego z dnia 24 lipca 2013 r.* W ramach procesu zorganizowano spotkania konsultacyjne w siedzibie UMWO, które stały się okazją do zaprezentowania szczegółowych założeń oraz zakresu dokumentu szerokiemu gronu zainteresowanych. Konsultacje cieszyły się również bardzo dużym zainteresowaniem organów administracji centralnej i podmiotów o znaczeniu krajowym. W ramach konsultacji zorganizowano m.in. konferencję regionalną, która stała się okazją do zaprezentowania szczegółowych założeń oraz zakresu Programu szerokiemu gronu zainteresowanych. Na spotkaniu zaprezentowano jednocześnie propozycję projektów strategicznych do ujęcia w RPO WO 2014-2020. Uczestnikami konferencji byli m.in.: przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, reprezentanci środowisk naukowych, eksperci, przedstawiciele przedsiębiorców, Regionalnych Instytucji Wspierających Rozwój Gospodarczy. Niezależnie prowadzone były konsultacje z beneficjentami wyodrębnionych instrumentów wdrażania RPO WO 2014-2020, dotyczące m.in. zakresu i zasad realizacji ZIT oraz podejścia terytorialnego do wsparcia ośrodków subregionalnych, ich rozwoju wraz z obszarami funkcjonalnymi. Z kolei II tura konsultacji społecznych przeprowadzona została w okresie od 31 października do 4 grudnia 2014 r. Do konsultacji został skierowany projekt RPO WO 2014-2020

²³⁴ Uchwała nr 1 *Międzyresortowego Zespołu do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej* z dnia 4 lutego 2013 r. w sprawie powołania Grup roboczych wspierających prace nad przygotowaniem programów operacyjnych na lata 2014-2020.

²³⁵ Dz.U.2009.84.712 – j.t. (ze zm.).

(wersja nr 2) przyjęty *Uchwałą nr 4238/2013 Zarząd Województwa Opolskiego z dnia 29 października 2013 r.* Projekt drugiej wersji Programu uwzględniał m.in. wyniki pierwszych konsultacji społecznych oraz dostosowany był do dokumentów KE i MRR. W procesie II konsultacji również miały miejsce spotkania konsultacyjne w siedzibie UMWO, podczas których prezentowany był zakres konsultowanego dokumentu. Dodatkowo, zgodnie z dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko²³⁶ oraz zapisami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*²³⁷ konsultacjom społecznym poddana została *Prognoza oddziaływania na środowisko RPO WO 2014-2020*. Proces konsultacji, który trwał od 8 do 28 listopada 2013 r. miał otwarty i partnerski charakter, do udziału zaproszono wszystkich zainteresowanych, w tym samorządy, partnerów społecznych i gospodarczych oraz osoby prywatne. Dokument konsultowano również z organami administracji właściwymi ustawowo w sprawach ochrony środowiska (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu) oraz wymagań higieniczno-sanitarnych (Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Opolu).

We wszystkich rundach konsultacyjnych dotyczących projektu Programu, w tym konsultacjach *Prognozy (...)* wzięło udział 161 podmiotów/osób fizycznych, zgłaszając łącznie 914 uwag. Największą aktywność w procesie konsultacji wykazały jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej, organizacje pozarządowe. Podsumowaniem przeprowadzonych konsultacji społecznych było przygotowanie *Raportów z przebiegu konsultacji społecznych Programu* oraz prognozy oddziaływania na środowisko dla RPO WO 2014-2020 – dokumenty te zostały rozpowszechnione poprzez strony internetowe: Samorządu Województwa Opolskiego, WUP w Opolu, OCRG. Wszystkie zgłoszone podczas konsultacji uwagi były indywidualnie rozpatrywane przez ZWO i uwzględniane w pracach nad dokumentem. Przychylając się do uwag związanych z podejściem terytorialnym, IZRPO WO m.in. doprecyzowała zapisy Programu uwzględniając tym samym wagę rozwoju miejskich, w tym ośrodków subregionalnych i ich obszarów funkcjonalnych. Dzięki uwagom zgłoszonym w konsultacjach oraz podczas organizowanych spotkań, w większości rozszerzono katalog beneficjentów lub typy projektów/obszarów interwencji. W odpowiedzi na rekomendacje dotyczące uwzględniania zapisów odnoszących się do potrzeb osób niepełnosprawnych, tam gdzie miało to zastosowanie doprecyzowano zapisy dokumentu. IZRPO WO w wyniku zgłoszonych uwag dokonała również ponownej analizy zapisów Programu pod kątem uwzględnienia w nich obszarów wiejskich. Ostateczny zakres interwencji Programu i zastosowane w nim podejście tematyczne i terytorialne w znacznym stopniu konsumuje propozycje zgłoszone w trakcie konsultacji. Dla zachowania przejrzystości procesu tworzenia RPO WO 2014-2020 wyniki prowadzonych konsultacji społecznych (w tym odniesienie się do zgłoszonych propozycji), przekazane zostały do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej IZRPO WO *Raportów* z każdego z wyżej omówionych procesów.

Szczególny wpływ na zapisy RPO WO 2014-2020 miała przeprowadzona ewaluacja *ex-ante* dokumentu. Proces ewaluacji realizowany był w sposób partycypacyjny, zgodnie z którym Ewaluator towarzyszył IZRPO WO na wszystkich kluczowych etapach przygotowania Programu. Przyjęcie tej formuły współpracy pomiędzy podmiotami pozwoliło na bieżącą analizę zgłaszanych przez Ewaluatora rekomendacji. Dodatkowo w proces ewaluacji *ex-ante*, poza instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie Programu, włączeni zostali partnerzy specjalizujący się w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego. W ewaluacji *ex-ante* brali udział członkowie *Grupy Sterującej Ewaluacją*, która w przyszłości będzie również włączana w proces ewaluacji na dalszym etapie realizacji Programu. Podsumowaniem procesu ewaluacji *ex-ante* jest raport końcowy, w którym Ewaluator przedstawił wnioski i rekomendacje dla IZRPO WO.

Szczegółowa lista partnerów zaangażowanych w przygotowanie RPO WO 2014-2020 została zaprezentowana w pkt. 12.3 w Sekcji 12.

²³⁶ Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

²³⁷ Art. 54 (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227, - ze zm.).

7.2.2 Granty globalne (w odniesieniu EFS)

Szerokie zaangażowanie partnerów społecznych w proces przygotowania RPOWO 2014-2020 pozwoliło trafnie ukierunkować interwencję i dopasować ją do rzeczywistych potrzeb mieszkańców regionu. Powyższe będzie kontynuowane głównie w ramach prac KM RPO WO oraz poprzez umożliwienie zastosowania grantów globalnych dla partnerów społecznych i interesariuszy wdrażania Programu (w tym organizacji pozarządowych), przede wszystkim w ramach interwencji zaplanowanej w OP IX. Przyjęte rozwiązania włączające partnerów społecznych w proces implementacji środków w wystarczający sposób zapewni skuteczne i efektywne ich wykorzystanie na rzecz pobudzenia aktywności obywatelskiej i zaspokojenie potrzeb mieszkańców społeczności lokalnych. Szczegóły w powyższym zakresie zostaną określone na etapie wdrażania Programu.

7.2.3 Alokowanie zasobów przeznaczonych na budowanie potencjału (w odniesieniu do EFS)

Partnerzy społeczni, w tym organizacje pozarządowe będą mieli możliwość uczestniczenia w RPO WO 2014-2020 zarówno w roli beneficjentów, odbiorców wsparcia, jak i strony zaangażowanej w proces wdrażania, przede wszystkim w ramach prac KM RPO WO. Na każdej z wyszczególnionych płaszczyzn w stronę podmiotów skierowane zostaną działania wzmacniające ich potencjał. Kluczowe będą w tym względzie interwencje realizowane w ramach EFS wspierające świadczone przez organizacje pozarządowe usługi w szczególności w zakresie włączenia społecznego i opieki nad osobami zależnymi, w ramach następujących PI:

- 8.8 Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę;
- 9.4 Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększeniu szans na zatrudnienie;
- 9.7 Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym;
- 9.8 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.

Ponadto, wzmocnieniu zdolności instytucjonalnej ww. podmiotów będą służyły działania realizowane przez cały okres wdrażania RPO WO 2014-2020 skierowane do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów finansowane ze środków pomocy technicznej. Powyższe dotyczyć będzie głównie działań szkoleniowo-informacyjnych wspierających proces aplikowania, a następnie rozliczania projektów, jak również wydawania publikacji.

SEKCJA 8. KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

Na podstawie art. 96 ust. 6 lit. a) Rozporządzenia ogólnego określa się mechanizmy zapewniające koordynację między funduszami Polityki Spójności, EFRROW, EFMR a innymi unijnymi i krajowymi instrumentami finansowania oraz EBI. Koordynacja i komplementarność działań jest kluczowym warunkiem pomyślnego wdrażania funduszy objętych WRS w perspektywie finansowej 2014-2020. System koordynacji na poziomie krajowym określają zapisy UP, w której opisano stopień uzupełniania się interwencji finansowanych z Polityki Spójności, WPR i WPRyb oraz relacje z innymi instrumentami krajowymi i unijnymi. Utworzenie skutecznych mechanizmów koordynacji w województwie opolskim służyć będzie poprawie egzekwowania strategii rozwoju województwa oraz udoskonaleniu struktur, zasad realizacji RPO WO 2014-2020. Zakres wsparcia w ramach Programu uwzględnia zapisy UP, co gwarantuje komplementarność przewidzianych w Programie działań z pozostałymi, podejmowanymi w ramach unijnych funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI), instrumentów UE, instrumentów krajowych oraz EBI. Łączenie wsparcia pochodzącego z różnych źródeł finansowania umożliwi osiągnięcie komplementarności i efektu synergii, a zatem podniesie efektywność wykorzystania unijnych środków finansowych oraz zwiększy skuteczność osiągania zaplanowanych celów.

Koordynacja na poziomie regionalnym

Wsparcie RPO WO 2014-2020 środkami EFRR i EFS pozwala na zmaksymalizowanie zintegrowanego podejścia. Dwufunduszowy Program wpłynie m.in. na zwiększenie komplementarności i koordynacji interwencji projektów infrastrukturalnych (EFRR) z projektami miękkimi (EFS). Projektując mechanizmy koordynacji IZRPO WO brała również pod uwagę realizację Programu EWT 2014-2020 oraz PROW 2014-2020 finansowanego z EFRROW, którego część będzie wdrażana bezpośrednio na poziomie regionalnym. Szczególnie w przypadku tego ostatniego programu, zaplanowanie koordynacji pozwala na lepsze identyfikowanie wspólnych, komplementarnych obszarów interwencji, typów beneficjentów, grup docelowych, co jest istotne m.in. dla rozwoju obszarów wiejskich województwa opolskiego.

Formy współpracy, koordynacji stosowane przez IZRPO WO odnosić się będą do identyfikacji komplementarności i synergii z innymi instrumentami oraz wyznaczenia odpowiednich mechanizmów i struktur. W tym kontekście współpraca, koordynacja będzie wykraczać poza ramy RPO WO 2014-2020 i odnosić się w sposób kompleksowy do wdrażania EFSI w województwie opolskim w okresie 2014-2020. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia, IZRPO WO w szczególności koncentrować się będzie na:

- identyfikacji obszarów interwencji/beneficjentów/grup docelowych, gdzie różne instrumenty mogą być wykorzystywane w sposób komplementarny;
- identyfikacji struktur odpowiedzialnych za koordynację, w tym tworzenie warunków dla współpracy podmiotów;
- identyfikacji możliwości łączenia różnych źródeł finansowania w zakresie podejścia terytorialnego (m.in. instrument ZIT) oraz mechanizmu cross-financing;
- rozwijanie partnerskiego wymiaru mechanizmów koordynacji poprzez KM RPO WO oraz współpracę IZRPO WO z IP II oraz Związkiem ZIT.

IZRPO WO ponadto dokonując analizy obszarów komplementarności, planując mechanizmy i struktury koordynacyjne bierze pod uwagę działania podejmowane w tym zakresie na poziomie kraju, w tym także m.in. zakres interwencji krajowych programów operacyjnych 2014-2020.

Kontrakt terytorialny

Kontrakt terytorialny, obejmujący wykaz priorytetowych przedsięwzięć realizowanych w zakresie danego obszaru (tematycznego/geograficznego), będzie skutecznym instrumentem koordynacji zarówno sektorowej, jak i terytorialnej. Istotnym elementem uzgodnień dla województwa opolskiego w ramach negocjacji Kontraktu będą m.in. przedsięwzięcia międzyregionalne realizowane w makroregionie Polski Zachodniej²³⁸. Realizacja wyznaczonych celów rozwojowych wymagać będzie zwiększenia koordynacji ponadregionalnego i regionalnego planowania działań rozwojowych i interwencji funduszy objętych WRS, w tym środkami RPO WO 2014-2020 i pozostałymi środkami krajowymi.

Podział interwencji funduszy pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym (linia demarkacyjna)

Linia demarkacyjna jest mechanizmem służącym zachowaniu koordynacji i komplementarności działań realizowanych pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym w poszczególnych CT. Dokument, stanowiąc zestaw kryteriów wskazujących dla określonych typów projektów miejsce ich realizacji (program operacyjny), uniemożliwi wielokrotne finansowanie ze środków różnych funduszy UE. W celu wyeliminowania ewentualnego nakładania się interwencji RPO WO 2014-2020 z innymi programami współfinansowanymi z funduszy WRS, IZRPO WO zapewni stosowanie zapisów linii na wszystkich etapach realizacji Programu.

Komitet Koordynacyjny Umowy Partnerstwa

Głównym zadaniem Komitetu będzie zapewnienie koordynacji celów UP, Celów tematycznych i Priorytetów inwestycyjnych realizowanych w ramach Polityki Spójności, WPR, WPRyB oraz innych polityk krajowych i unijnych. Prace Komitetu wspierane będą pracami podkomitetów/grup ds. horyzontalnych o charakterze zadaniowym, zajmujących się funkcjonowaniem wyodrębnionego procesu służącego realizacji UP lub kwestii przekrojowych, np. celów społecznych, wymiaru terytorialnego – analogicznie do systemu grup roboczych funkcjonujących w perspektywie 2007-2013 (m.in. grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności). Biorąc to pod uwagę, IZRPO WO zakłada czynny udział w tego typu krajowych gremiach. Jednocześnie na poziomie regionalnym planuje się, podobnie jak to miało miejsce w perspektywie 2007-2013, tworzenie struktur i platform współpracy pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi m.in. za wdrożenie programów 2014-2020, instrumentu ZIT oraz przedsięwzięć istotnych dla rozwoju regionu.

Rozwinięcie informacji nt. mechanizmów zapewniających koordynację między funduszami Polityki Spójności, EFRROW, EFMR oraz innymi unijnymi/krajowymi instrumentami finansowania zaprezentowano w Załączniku nr 6.

²³⁸ Projekt Strategii Rozwoju Polski Zachodniej (wersja z lutego 2014 r.). Strategia dla makroregionu obejmuje 5 województw, tj. dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie.

SEKCJA 9. WARUNKI WSTĘPNE

9.1 Warunki wstępne

Zgodnie z art. 19 pkt. 2 Rozporządzenia ogólnego uruchomienie środków finansowych w perspektywie 2014-2020 uzależnione jest od spełnienia wymogów warunków wstępnych, czyli zapewnienia określonych warunków wyjściowych umożliwiających efektywną realizację programów współfinansowanych ze środków europejskich²³⁹. Warunki wstępne zostały podzielone na tematyczne, tj. przypisane do poszczególnych celów tematycznych i ogólne dotyczące kwestii horyzontalnych. Przeprowadzony na poziomie krajowym przegląd sytuacji wyjściowej oraz ustalenie zakresu prac niezbędnych do spełnienia ww. warunków, a także ich harmonogramu, identyfikuje dwa zasadnicze obszary, w ramach których niezbędne będzie bezpośrednie zaangażowanie władz regionalnych.

W ramach wyznaczonych obszarów do spełnienia na poziomie województwa opolskiego są następujące warunki:

- warunek 1.1. *Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w dziedzinie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, w odpowiednich przypadkach, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych (OP I);*
- warunek 6.2. *Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią postępowania z odpadami (OP VI).*

Spełnienie pozostałych warunków wstępnych spoczywać będzie na poziomie centralnym. UP określa szczegółowe informacje w zakresie ich spełnienia.

Ocenę spełnienia warunków wstępnych w zakresie RPO WO 2014-2020 przedstawia Tabela 24. Na podstawie UP w ww. tabeli przedstawiono również wykaz warunków wstępnych oraz ocenę ich spełnienia na poziomie krajowym. Z kolei opis działań zmierzających do spełnienia warunków wstępnych na poziomie województwa opolskiego, wykaz instytucji odpowiedzialnych oraz harmonogram zostały przedstawione w Tabelach 25 i 26 w punkcie 9.2.

²³⁹ Załącznik II do Rozporządzenia ogólnego.

Tabela 24 (9.1): Mające zastosowanie warunki wstępne oraz ocena ich spełnienia

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łączykami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
Tematyczne warunki wstępne						
<p>1.1 Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.</p>	<p>OP I. Innowacje w gospodarce</p>	<p>nie</p>	<p>Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji; - przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój; - obejmuje mechanizm monitorowania. <p>Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.</p>	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Podstawowymi dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są: <i>Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarczej, Krajowy Program Badań oraz Polska Mapa Drogowa (...)</i>. Planowane przyjęcie <i>Programu Rozwoju Przedsiębiorstw</i>, w I połowie 2014 r., zawierającego szczegółową koncepcję wsparcia przedsiębiorstw w Polsce, skutecznie przyczyni się do realizacji.</p> <p><u>Poziom regionalny:</u> Projekt <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020</i> (wersja z 10 kwietnia 2013 r.)</p>	<p>-</p>
<p>1.2 Infrastruktura badań i innowacji. Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.</p>	<p>OP I. Innowacje w gospodarce</p>	<p>tak</p>	<p>Przyjęto orientacyjny wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami Unii oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI)</p>	<p>tak</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie warunku nastąpiło w ramach dokumentu <i>Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej</i>, przyjętego w 2011 r. oraz poprzez opracowany w 2012 r. system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą.</p>	<p>-</p>
<p>2.1 Rozwój cyfrowy: Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku, przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy</p>	<p>OP II. e-Opolskie</p>	<p>nie</p>	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego (...) zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT; - została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; - wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności 	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - przyjęto <i>Strategię Sprawne Państwo 2020</i> i <i>Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</i>. Ponadto w ramach ministerstwa właściwego ds. cyfryzacji przygotowano horyzontalny dokument w zakresie zagadnień ICT - <i>Policy paper</i> dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r.</p>	<p>-</p>

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
transgraniczne.			cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art. 168 TFUE (...), - ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK.			
3.1 Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu <i>Small Business Act</i> .	OP III. Konkurencyjna gospodarka	nie	Konkretne działania obejmują: - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw (...); - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności (...), - wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania działań programu <i>Small Business Act</i> i oceny wpływu prawodawstwa na MSP.	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - z formalnego punktu widzenia wprowadzono art. 14 ust. 1, art. 25 ust. 3 i art. 29 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej - dot. utworzenia i obowiązku rejestracji w systemie teleinformatycznym CEIDG. Istotne jest również planowane przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw w I połowie 2014 r. Ponadto od 2012 r. istnieje możliwość utworzenia i zarejestrowania spółki z o.o. w 24 godziny.	-
4.1 Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	OP IV. Gospodarka niskoemisyjna	częściowo	Działania obejmują: - działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków (...); - działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków (...);	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - przygotowana jest obecnie ustawa o charakterystyce energetycznej budynków w związku z dyrektywą 2010/31/UE. Jednocześnie opracowywana jest nowelizacja rozporządzenia w zakresie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynków.	-

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			- działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy (...) 2012/27/UE; - działania spójne z art. 13 dyrektywy (...) 2006/32/WE w sprawie końcowego wykorzystania energii (...).	tak	Do spełnienia warunków przyczyniło się: - ustalenie i przekazanie przez MG do KE Informacji w sprawie krajowego celu indykacyjnego w zakresie efektywności energetycznej dla Polski ustalonego na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2012/27/UE, - przyjęcie ustawy o efektywności energetycznej oraz ustawy Prawo energetyczne,	
4.3. Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16)	OP IV. Gospodarka niskoemisyjna	tak	Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE. Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy 2009/28/WE..	tak	Poziom krajowy: Kryteria spełnione przez następujące elementy: - Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne - Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r. - Polityka Energetyczna do 2030 roku.	
5.1 Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmiany klimatu.	OP V. Zapobieganie zagrożeniom	tak	Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy: - opis procesu, metodyki, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych; - opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka;	tak	Poziom krajowy: Polska spełnia kryteria warunkowości odnoszące się do oceny ryzyka uwzględniającej wymienione w kryteriach elementy. Strona polska przekazała KE szczegółowe wyjaśnienia – dokument roboczy opracowany na bazie niejawnego <i>Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego</i> , przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 12 lipca 2013 r. Ponadto	-

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			- uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu.		Polska posiada <i>Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030.</i>	
6.1 Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	OP VI. Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	nie	- w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu (...); - przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - zatwierdzono w 2011 r. <i>Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce.</i> Obecnie w przygotowaniu jest ustawa Prawo wodne, obejmujące kwestie będące odpowiedzią na wymogi warunków wstępnych, a także trwają prace nad opracowaniem <i>Masterplanów</i> dla dorzeczy Odry i Wisły, których przyjęcie planowane jest na II połowę 2014 r.	-
6.2 Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią odpadów.	OP VI. Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego	częściowo	- istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów (...);	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Opracowanie krajowego programu zapobiegania powstawaniu odpadów	Planowane jest przyjęcie <i>Krajowego programu zapobiegania powstawaniu odpadów.</i> Obecnie program jest w końcowej fazie przygotowania, po konsultacjach z przedstawicielami przemysłu oraz

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 (...); - istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami (...); - przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celu na 2020 r. dotyczącego przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE. 	tak	<ul style="list-style-type: none"> - Dyrektywa ramowa o odpadach (2008/98/WE) została transponowana przez przyjęcie ustawy o odpadach. - Na poziomie regionalnym warunek został spełniony poprzez przyjęcie w 2012 r. <i>Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017</i>. 	organami administracji samorządowej. W lutym 2014 r., zgodnie z wymaganiami prawnymi, projekt programu został poddany konsultacjom społecznym i uzgodnieniom międzyresortowym.
7.1 Transport: Istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowej zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksowymi i bazową siecią TEN-T.	OP VII. Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców	nie	Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych (...) i określających: <ul style="list-style-type: none"> - wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia (...) 1315/2013 (...); - bazową i kompleksową sieć TEN-T (...), oraz - wtórną łączność; - identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (...); - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji (...). 	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - przyjęto <i>Strategię Rozwoju Transportu do roku 2020</i> , a także do końca 2014 r. planowane jest przyjęcie dokumentu implementacyjnego dla ww. Strategii, który będzie planem inwestycyjnym dla planowanych przedsięwzięć.	-

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
7.2 Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	OP VII. Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców	nie	- istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem); -działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek zostanie spełniony - przyjęto <i>Strategię Rozwoju Transportu do roku 2020</i> , a także do końca 2014 r. planowane jest przyjęcie dokumentu implementacyjnego dla ww. Strategii, który będzie planem inwestycyjnym dla planowanych przedsięwzięć.	-
8.1 Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	OP VIII. Konkurencyjny rynek pracy	tak	Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i zapewniają: - zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy (...); - pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy. Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.	tak	<u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie formalnie warunku w ramach <i>Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy</i> . Spełnienie drugiego kryterium poprzez upowszechnienie ofert pracy w siedzibach urzędów oraz automatyczne ich przekazywanie przez system SYRIUSZ do Centralnej bazy Ofert Pracy.	-
8.2 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	OP VIII. Konkurencyjny rynek pracy	częściowo	Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy: - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na	tak	<u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie kryterium w ramach dokumentów: <i>Program Lepsze regulacje 2015</i> (dokument przyjęto: 22 stycznia 2013 r.), <i>SRKS</i> (dokument przyjęty: 26.03.2013 r.) oraz <i>SRKL</i> (dokument przyjęty: 18.06.2013 r.)	Przygotowywany jest projekt <i>Ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej</i>

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
			rozpoczęcie działalności gospodarczej (...); - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności (...);		Powołany został Zespół ds. Rozwiązań Systemowych w Zakresie Ekonomii Społecznej, działający przy MPIPS. Uruchomiony został pilotażowy fundusz pożyczkowy dla przedsiębiorstw społecznych (na przełomie 2012/2013).	(planowany termin przyjęcia: II kwartał 2014 r.), <i>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> (przewidywany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.), propozycje odnośnie systemu edukacji w zakresie ekonomii społecznej.
			- działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw (...).	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Powołany został Zespół ds. Rozwiązań Systemowych w Zakresie Ekonomii Społecznej, działający przy MPIPS. W ramach zespołu przygotowany jest projekt <i>Ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Program Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 r.</i> propozycje systemu edukacji.	Przygotowywane jest przyjęcie <i>Programu Rozwoju Przedsiębiorstw</i> (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.), <i>Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014r.), <i>Ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej</i> (planowany termin przyjęcia: II kwartał 2014r.).
8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących	OP VIII. Konkurencyjny	nie	Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie warunku m.in. w ramach dokumentów: <i>Program Solidarności Pokoleń</i>	Dodatkowo w MPIPS prowadzone są prace nad projektem

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
zatrudnienia.	rynek pracy		działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia. Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.		50+ (odnowiony Program przyjęty przez Radę Ministrów 24.12.2013 r.), SRKL (dokument przyjęty 18.06.2013 r.), SRKS (marzec 2013), Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych.	założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 (przyjęcie przez Radę Ministrów założeń: 24.12.2013 r.).
8.5 Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: Istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu zmianami i restrukturyzacją.	OP VIII. Konkurencyjny rynek pracy	tak	Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i instytucji publicznych w opracowywaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania: - działania służące promowaniu przewidywania zmian; - działania służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim.	tak	<u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie warunku w ramach dokumentów: Program Solidarności Pokoleń 50+ (odnowiony Program przyjęty przez Radę Ministrów 24.12.2013 r.) oraz SRKL (dokument przyjęty 18.06.2013 r.).	Dodatkowo w MPiPS prowadzone są prace nad projektem założeń Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 (przyjęcie przez Radę Ministrów założeń: 24.12.2013 r.).
9.1 Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	OP IX. Integracja społeczna	nie	Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa (...), które: - zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa (...); - zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu (...); - angażują w zwalczanie ubóstwa (...); - w zależności od rozpoznanych potrzeb - zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej (...); (...) zainteresowane strony otrzymują wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów (...).	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Warunek został spełniony poprzez przyjęcie dokumentów: Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności (dokument przyjęty: 05.02.2013 r.), Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020 (dokument przyjęty: 25.09.2012 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (dokument przyjęty: 13.07.2010 r.), SRKL (dokument przyjęty: 18.06.2013 r.),	Spełnienie kryterium poprzez przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020, Nowy Wymiar Aktywnej Integracji (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.).

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
<p>9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.</p>	<p>OP IX. Integracja społeczna</p> <p>OP XI. Inwestycje w infrastrukturę społeczną</p>	<p>częściowo</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych; - działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej (...); - system monitorowania i przeglądu. 	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie kryterium poprzez przyjęte dokumenty m.in.: <i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Strategia Sprawne Państwo 2020, SRKL, Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020, Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.</i> (dokument przyjęty: 28.12.2012r.).</p>	<p>Brak przyjęcia <i>Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne</i> (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.).</p>
			<p>Państwo członkowskie lub region przyjęły ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną (...).</p>	<p>tak</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Spełnienie kryterium m.in. poprzez <i>Strategię Rozwoju Kraju 2020, Wieloletni Plan Finansowy Państwa</i></p>	<p>-</p>
<p>10.1 Przedwczesne zakończenie nauki: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz ograniczenia przedwczesnego zakończenia nauki w zakresie nie wykraczającym poza zakres określony w art. 165 TFUE.</p>	<p>OP X. Wysoka jakość edukacji</p>	<p>tak</p>	<p>Gotowy jest system gromadzenia i analizowania danych i informacji dotyczących przedwczesnego zakończenia nauki na odpowiednich szczeblach, który:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnia wystarczające podstawy do opracowywania ukierunkowanych polityk (...). <p>Gotowe są strategiczne ramy polityki dotyczące przedwczesnego zakończenia nauki, które:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opierają się na dowodach; - obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka (...); - obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty (...). 	<p>tak</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są: <i>SRKL</i> (dokument przyjęty: 18.06.2013 r.), <i>Perspektywa uczenia się przez całe życie</i> (dokument przyjęty: 10.09.2013 r.) oraz <i>SRKS</i> (dokument przyjęty: 26.03.2013 r.). Horyzontalne podejście, właściwa identyfikacja działań na rzecz przeciwdziałania ESL, a następnie wdrażanie tych działań przez odpowiednie resorty w kooperacji w innymi interesariuszami. Monitorowanie zjawiska ESL m.in. z wykorzystaniem SIO.</p>	<p>Monitorowanie zakresów edukacji zapewni Zmodernizowany System Informacji Oświatowej – SIO (system jest wdrażany stopniowo od połowy 2012 r.).</p>

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łąciami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
10.3 Uczenie się przez całe życie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	OP X. Wysoka jakość edukacji	tak	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania: - mające na celu wspieranie rozwoju i łączenie usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie (...); - mające na celu skuteczne świadczenie usług rozwoju umiejętności (...); - mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie (...); - mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy (...).	tak	<u>Poziom krajowy:</u> Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku w zakresie uczenia się przez całe życie (ang. <i>lifelong learning</i> - LLL) są: <i>Perspektywa uczenia się przez całe życie</i> (dokument przyjęty: 10.09.2013r.) oraz <i>Plan uporządkowania strategii rozwoju</i> (dokument przyjęty: 10.03.2010 r.).	Ponadto działaniem wspierającym jest utworzony Międzyresortowy Zespół ds. uczenia się przez całe życie. Dodatkowo całość polityki LLL będzie monitorowana przez ww. Zespół.
10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększenia jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	OP X. Wysoka jakość edukacji	tak	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz zwiększenia jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki: - na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, (...); - mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego (...).	tak	<u>Poziom krajowy:</u> Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są: <i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030</i> (dokument przyjęty: 05.02.2013 r.), <i>Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020</i> (dokument przyjęty: 25.09.2012 r.), <i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</i> (dokument przyjęty: 18.06.2013 r.). Ponadto powołano grupę krajowych ekspertów w zakresie europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, która będzie funkcjonować do końca I kwartału 2014 r.	-
Ogólne warunki wstępne						
1. Zapobieganie dyskryminacji: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów	OP IX. Integracja społeczna	nie	- rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania	nie	<u>Poziom krajowy:</u> Funkcję krajowego organu ds. równości szans w Polsce pełni Pełnomocnik Rządu ds.	W Agendzie działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI.			<p>podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowywania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie działań związanych z EFSI;</p> <p>- rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów (...).</p>		<p>Równego Traktowania. Dokumentem zapewniającymi spełnienie warunków jest <i>Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania</i> (przyjęty przez Radę Ministrów 10.12 2013 r.).</p>	<p>osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020 przewidziano zaangażowanie podmiotów aktywnych w obszarze przeciwdziałania niedyskryminacji w proces tworzenia i realizacji programów operacyjnych współfinansowanych z EFSI (planowany termin przyjęcia: I połowa 2014 r.).</p>
2. Płeć: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	OP IX. Integracja społeczna	nie	<p>- rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za równouprawnienie płci podczas przygotowywania i realizacji programów, (...);</p> <p>- rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględnienia aspektu płci.</p>	nie	<p><u>Poziom krajowy:</u> Kwestie dotyczące równouprawnienia zawarte są w następujących dokumentach: - SRKL (cele operacyjne); - KPR; - SRK 2020, DSRK. Dokumentem dopełniającym spełnienie warunku jest <i>Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania</i> (przyjęty przez Radę Ministrów 10.12 2013 r.).</p>	<p>Realizacją kryterium (poziom funduszy unijnych) będzie <i>Agenda działań na rzecz równości szans płci 2014-2020</i> (planowany termin przyjęcia: I połowa 2014 r.). Kryterium drugie: Realizacją tego kryterium będzie <i>Agenda działań na rzecz równości szans płci 2014-2020</i> (planowany termin</p>

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
						przyjęcia: I połowa 2014 r.).
<p>3. Niepełnosprawność: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.</p>	<p>OP IX. Integracja społeczna</p>	<p>nie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób z niepełnosprawnościami (...); - rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami (...); - rozwiązania dotyczące monitorowania wdrożenia przepisów art. 9 Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami (...). 	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> W celu spełnienia zostanie przedstawiony plan szkoleń dla instytucji zaangażowanych w system wdrażania funduszy europejskich. Za koordynację 3 kryterium odpowiadać będzie minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Przepisy nakładające obowiązek zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych są zawarte w wielu ustawach i aktach wykonawczych do wielu ustaw. W ramach PO WER w PI 9.4 realizowane będą działania mające na celu monitorowanie polityk publicznych.</p>	<p>Dokumentem zapewniającym spełnienie warunków jest <i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> (planowany termin przyjęcia: I połowa 2014 r.).</p>
<p>4. Zamówienia publiczne: Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.</p>	<p>Wszystkie Osie Priorytetowe RPO</p>	<p>nie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy; - rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań (...); - rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI; - rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych. 	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunków są: - Ustawa Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Obecnie trwają prace nad projektem); - Informacje na temat naruszeń przepisów prawa zamówień publicznych są rozpowszechniane przez Urząd Zamówień Publicznych w ramach wydawanych corocznie publikacji <i>Kontrola udzielania zamówień publicznych (...)</i>; - Kilka razy w roku wydawane są publikacje tematyczne dotyczące najważniejszych elementów w postępowaniach.</p>	<p>Dodatkowo, jako przykład publikacji traktującej o udzielaniu zamówień publicznych w ramach wdrażania funduszy UE można wskazać publikację UZP <i>Wyniki kontroli przeprowadzonych przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczących zamówień współfinansowanych</i></p>

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łącami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
						ze środków UE;
5. Pomoc państwa: Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do EFSI.	Wszystkie Osie Priorytetowe RPO	tak	<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa; - rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI; - rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa. 	tak	<p><u>Poziom krajowy:</u> Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunków są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (tekst jednolity - Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.). 	-
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko: Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.	Wszystkie Osie Priorytetowe RPO	częściowo	<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązania z dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE i dyrektywy 2001/42/WE; 	nie	<p><u>Poziom krajowy:</u></p> <p>Konieczne jest przyjęcie ustawy o zmianie ustawy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prawo wodne; ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. 	-
			<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie ww. dyrektyw; - rozwiązania mające na celu zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych. 	tak	<p>W ramach okresu programowania 2007-2013 GDOŚ i 16 regionalnych dyrekcji ochrony środowiska zostało objętych wsparciem merytorycznym i organizacyjnym finansowanym z EFRR w ramach POPT w celu wzmocnienia instytucjonalnego w zakresie zadań związanych z funkcjonowaniem obszarów Natura 2000 oraz ocenami oddziaływania na środowisko.</p>	

Warunek wstępny	Osie priorytetowe, których dotyczy warunek	Spełnienie warunków wstępnych (tak/nie/częściowo)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Podstawa (odwołanie do strategii, aktu prawnego lub innych odpowiednich dokumentów, w tym do odpowiednich sekcji, artykułów lub ustępstw, wraz z łączami internetowymi lub ścieżką dostępu do pełnego tekstu)	Objaśnienia
<p>7. Systemy statystyczne i wskaźnik rezultatu: Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiągnięciu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.</p>	<p>Wszystkie Osie Priorytetowe RPO</p>	<p>nie</p>	<p>Gotowe są rozwiązania (...), które obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikację źródeł (...) mających na celu zapewnienie walidacji statystycznej; - uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych; - skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: <ul style="list-style-type: none"> • wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań (...); • ustanowienie wartości docelowych (...). 	<p>nie</p>	<p><u>Poziom krajowy:</u> Dokumentem zapewniającym spełnienie warunków jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm.). 	<p>-</p>

9.2 Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, odpowiedzialne podmioty i harmonogram takich przedsięwzięć

Tabela 25 (9.2): Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić mające zastosowanie ogólne warunki wstępne

Ogólne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
1. Zapobieganie dyskryminacji: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do EFSI .	1) Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie działań związanych z EFSI.	1) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> oraz <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> .	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
	2) Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów (...).	2) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> oraz <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> .	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
2. Płeć: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do EFSI.	1) Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie działań związanych z EFSI.	1) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> oraz <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> .	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
	2) Rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględnienia aspektu płci.	2) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> oraz <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> .	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Ogólne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
<p>3. Niepełnosprawność: Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do EFSI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE.</p>	<p>1) Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób z niepełnosprawnościami lub organizacji przedstawicielskich osób z niepełnosprawnościami i innych właściwych zainteresowania stron podczas przygotowywania i wdrażania programów.</p>	<p>1) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
	<p>2) Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie EFSI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny obowiązujących unijnych przepisów i polityki dotyczących niepełnosprawności, w tym dostępności i praktycznego stosowania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami unijnymi i prawem krajowym.</p>	<p>2) Kryterium zostanie spełnione – przedstawiony zostanie plan szkoleń dla instytucji zaangażowanych w system wdrażania funduszy europejskich.</p>	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
	<p>3) Rozwiązania dotyczące monitorowania wdrożenia przepisów art. 9 Konwencji o prawach osób z niepełno sprawnościami (...).</p>	<p>3) Kryterium zostanie spełnione poprzez przygotowanie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
<p>4. Zamówienia publiczne: Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do EFSI.</p>	<p>1) Regulacje dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy.</p>	<p>1) Kryterium zostanie spełnione poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy <i>Prawo zamówień publicznych w zakresie modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt. 1 i art. 24 ust. pkt. 1a ustawy PZP.</i></p>	2014 r.	Urząd Zamówień Publicznych
	<p>2) Rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań o udzielenie zamówienia;</p>	<p>2a) Kryterium zostanie spełnione poprzez rozpowszechniane informacji nt. naruszeń przepisów prawa zamówień publicznych przez UZP w ramach wydawanych corocznie publikacji <i>Kontrola udzielania zamówień publicznych (...)</i>;</p>		

Ogólne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		2b) Kryterium zostanie spełnione poprzez wydawanie publikacji tematycznych dotyczących najważniejszych elementów w postępowaniach.		
	3) Rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie EFSI;	3) Kryterium zostanie spełnione poprzez doskonalenie działalności koordynacyjnej, informacyjnej i szkoleniowej UZP,		
	4) Rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych.	4) Kryterium zostanie spełnione poprzez doskonalenie działalności koordynacyjnej, kontrolnej, informacyjnej i szkoleniowej UZP,		
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko: Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.	1) Regulacje dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.	1) Warunek zostanie spełniony poprzez przyjęcie ustawy o zmianie ustawy <i>Prawo wodne, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.</i>	II kwartał 2014 r.	Ministerstwo Środowiska we współpracy z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska
7. Systemy statystyczne i wskaźnik rezultatu: Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.	1) Uregulowania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych uwzględniające następujące elementy:- identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej-	1) Zakończenie prac dotyczących spełnienia warunku na poziomie Programów Operacyjnych.	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym

Ogólne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
	2) ustalenia dotyczące publikacji i dostępności publicznej zdezagregowanych danych	2) Zakończenie prac dotyczących spełnienia warunku na poziomie Programów Operacyjnych.	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym
	3) skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: - wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, (...) - ustanowienie celów dla tych wskaźników, - spełnienie w odniesieniu do każdego wskaźnika następujących wymogów: odporność (...) - gotowe są procedury (...)	3) Zakończenie prac dotyczących spełnienia warunku na poziomie Programów Operacyjnych.	I połowa 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym

Tabela 26 (9.3): Przedsięwzięcia, jakie należy podjąć, aby spełnić mające zastosowanie tematyczne warunki wstępne

Tematyczne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
<p>1.1 Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.</p>	<p>1) Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji, która</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji; - przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój; - obejmuje mechanizm monitorowania. <p>2) Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje .</p>	<p>1) Przyjęcie <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2020</i> określającej specjalizacje regionalne, w tym specjalizacje inteligentne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projekt RSIWO 2020 zawiera analizę SWOT - wymogi w zakresie środków na rzecz pobudzenia inwestycji w B+R określi dokument pn. <i>Wieloletni Plan Działań RSIWO2020</i>; - wymogi w zakresie systemu monitorowania i przeglądu będą podlegać dalszym uzupełnieniom. <p>2) Przyjęcie dokumentu wdrożeniowego – <i>Wieloletniego Planu Działania RSIWO2020</i>.</p>	I połowa 2014 r.	Zarząd Województwa Opolskiego
<p>2.1 Rozwój cyfrowy: Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia rynku, przystępnych, dobrej jakości i interoperacyjnych usług, prywatnych i publicznych, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.</p>	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego (...) zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT; - została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; - wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art. 168 TFUE (...), 	<p>Przyjęcie <i>Strategii Sprawne Państwo 2020</i> i <i>Programu Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</i>. Ponadto w ramach ministerstwa właściwego ds. cyfryzacji przygotowano horyzontalny dokument w zakresie zagadnień ICT - <i>Policy paper</i> dotyczący cyfrowego rozwoju Polski do 2020 r.</p>	styczeń 2014 r.	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Tematyczne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
	- ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK.			
3.1 Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu <i>Small Business Act</i> .	Konkretne działania obejmują: - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw (...); - wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności (...), - wprowadzono mechanizm monitorowania wdrażania działań programu <i>Small Business Act</i> i oceny wpływu prawodawstwa na MSP.	Przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw przez Radę Ministrów	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Gospodarki
4.1 Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	Działania obejmują: - działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków (...); - działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków (...);	Przyjęcie rozporządzenia w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej całość techniczno – użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
6.1 Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	- w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu (...), - przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne.	2014 r.	Ministerstwo Środowiska
		Przygotowanie Masterplanów dla obszarów dorzeczy Wisły i Odry, będących do czasu sporządzenia aktualizacji planów gospodarowania wodami w dorzeczach (w 2015 roku) dokumentami weryfikującymi spełnianie przez projekty inwestycyjne	III kwartał 2014 r.	Ministerstwo Środowiska

Tematyczne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
		w gospodarce wodnej wymogów prawa europejskiego w dziedzinie gospodarki wodnej.		
6.2 Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią odpadów.	Istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE.	1) Plany gospodarki odpadami powinny zawierać programy zapobiegania powstawania odpadów. Województwa nie są zobligowane do opracowywania programów zapobiegania odpadów, jedynie do współpracy z Ministerstwem Środowiska w tym zakresie. 2) Opracowanie <i>Krajowego Programu zapobiegania powstawania odpadów</i> , obejmującego zarówno działania na poziomie krajowym, jak i regionalnym.	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Środowiska we współpracy z Zarządem Województwa Opolskiego
7.1 Transport: Istnienie kompleksowego planu/planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowej zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksowymi i bazową siecią TEN-T.	Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych (...) i określających: - wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia (...) 1315/2013 (...); - bazową i kompleksową sieć TEN-T (...), oraz - wtórną łączność; - identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (...); - działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	Przyjęcie przez Radę Ministrów <i>Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu</i> .	IV kwartał 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
7.2 Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), który wspiera rozwój infrastruktury i poprawia	- istnienie w określonych powyżej planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem);	Przyjęcie przez Radę Ministrów <i>Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu</i> .	IV kwartał 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Tematyczne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.	-działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.	Przyjęcie przez Radę Ministrów <i>Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu.</i>	IV kwartał 2014 r.	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
8.2 Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu.	Działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (...).	Przyjęcie <i>Programu Rozwoju Przedsiębiorstw</i> przez Radę Ministrów, <i>Krajowego Programu Ekonomii Społecznej i Ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii Społecznej.</i>	I i II kwartał 2014 r.	Ministerstwo Gospodarki Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia.	Przyjęcie odnowionego Programu Solidarności Pokoleń 50+ oraz Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej- dokumenty przyjęte przez Radę Ministrów.	styczeń 2014 r.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
	Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	Przyjęcie odnowionego <i>Programu Solidarności Pokoleń 50+ oraz Założeń Długofalowej Polityki Senioralnej-</i> dokumenty przyjęte przez Radę Ministrów.	styczeń 2014 r.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
9.1 Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy.	Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa (...), które: - zapewniają wystarczające podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa (...); - zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu (...); - angażują w zwalczanie ubóstwa (...); - w zależności od rozpoznanych potrzeb - zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej (...);	Przyjęcie <i>Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.</i> Nowy wymiar aktywnej integracji - dokument <i>uszczegóławiający Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego.</i>	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
	Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach zainteresowane strony otrzymują wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów i zarządzaniu nimi.	Przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji - dokument <i>uszczegóławiający Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego.</i>	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Tematyczne warunki wstępne	Niespełnione kryteria	Przedsięwzięcia, które należy podjąć	Termin (data)	Odpowiedzialne podmioty
9.3 Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą.	Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają: - skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Przyjęcie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.).	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Zdrowia
	- działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	Przyjęcie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.).	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Zdrowia
	- system monitorowania i przeglądu.	Przyjęcie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 – Krajowe Ramy Strategiczne (planowany termin przyjęcia: I kwartał 2014 r.).	I kwartał 2014 r.	Ministerstwo Zdrowia

SEKCJA 10. ZMNIJSZENIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

Zgodnie z art. 96 ust. 6 lit. c Rozporządzenia ogólnego dla perspektywy 2014-2020 konieczne jest zapewnienie rozwiązań dla skutecznego, efektywnego i skoordynowanego wdrażania funduszy objętych zakresem WRS i działań mających na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów. Efektywny i przyjazny dla użytkownika system wdrażania jest jednym z kluczowych czynników sukcesu w zakresie funduszy unijnych. Ważne jest, aby wprowadzić rozwiązania wspierające skuteczną realizację projektów, zmniejszyć obciążenia administracyjne oraz promować efektywne partnerstwo. IZRPO WO w perspektywie finansowej 2014-2020 będzie podejmowała działania zmierzające do wprowadzenia uproszczeń dla beneficjentów Programu. Ramy dla działań prowadzonych przez IZRPO WO będą przede wszystkim wyznaczane przez regulacje unijne, które nakładają określone obowiązki na beneficjenta oraz wytyczne krajowe wynikające m.in. z zapisów UP.

Istotnym aspektem wdrażania RPO WO 2014-2020 będzie kontynuowanie dobrych praktyk głównie z okresu 2007-2013. W tym okresie programowania wyzwaniem dla IZRPO WO było zorganizowanie i utrzymanie trwałego oraz prawidłowo funkcjonującego systemu wdrażania środków UE. Sposób zarządzania RPO WO 2007-2013, struktura administracji, przyjęte rozwiązania proceduralne, instytucjonalne umożliwiły rozwijanie kompetencji w sprawnym i efektywnym zarządzaniu środkami zarówno w odniesieniu do EFRR, jaki i EFS. Na wczesnym etapie wdrażania Programu wprowadzono m.in. zaliczki, zniesiono wymóg zabezpieczenia finansowego na etapie składania wniosku o dofinansowanie, a część dokumentów obowiązujących beneficjenta miała formę oświadczeń. Interesującym rozwiązaniem dla beneficjentów były indywidualne konsultacje oraz warsztaty, podczas których umożliwiono w sposób interaktywny zdobywanie wiedzy nt. zasad wsparcia przedsięwzięć środkami UE. Działania szkoleniowe dodatkowo wzmacniane były poprzez publikowanie poradników, które w sposób syntetyczny i przystępny poruszały zagadnienia problemowe. Identyfikacja tematów działań informacyjnych i promocyjnych wynikała m.in. z analiz wyników wdrażania RPO WO 2007-2013 oraz diagnozowania barier powstających na każdym etapie realizacji Programu. Czynności dotychczas prowadzone przez IZRPO WO pozwoliły również na pozyskanie doświadczeń w kwestii jakościowej oceny efektów wdrażania Programu, analizowania, promowania zjawiska komplementarności i synergii przedsięwzięć wspieranych środkami UE oraz zasady partnerstwa. W konsekwencji rozwiązania wprowadzane w województwie opolskim zostały docenione przez beneficjentów²⁴⁰, jak również na poziomie krajowym²⁴¹. Do podstawowych uproszczeń, które będą miały zastosowanie we wdrażaniu funduszy alokowanych w RPO WO 2014-2020 zalicza się:

- wprowadzenie mechanizmu wsparcia zintegrowanego, poprzez zastosowanie instrumentu ZIT i włączenie tym samym do systemu wdrażania Programu Związku ZIT, który przybrał formę partnerstwa w postaci Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska;
- zapewnienie szerszego tematycznie dostępu do wsparcia zwrotnego;
- elastyczne formy finansowania operacji związane z systemem zaliczkowym;
- zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do informacji za pośrednictwem punktów informacyjnych oraz powszechnie dostępnych i popularnych narzędzi komunikacji.

IZRPO WO planuje również, tam gdzie będzie to możliwe²⁴² stosować:

²⁴⁰ Wyniki ewaluacji ex-ante dla RPO WO 2014-2020.

²⁴¹ KM RPO WO 2007-2013 został uznany na najbardziej partnerski komitet w kraju w 2012 r. Publikacja IZRPO WO pt. *Komplementarność w ramach RPO WO 2007-2013 jako narzędzie zwiększania efektywności realizacji celów rozwojowych regionu: znaczenie, ewaluacja przykłady*, została doceniona w opracowaniu poświęconym zagadnieniom dotyczącym komplementarności, w tym rekomendacjom dla okresu 2014-2020, która opracowywana została na poziomie krajowym przez Grupę roboczą ds. koordynacji i komplementarności, działającą przy KK NSRO.

²⁴² Możliwości działania w zakresie uproszczeń uwarunkowane są regulacjami unijnymi i krajowymi dla okresu 2014-2020

- uproszczenia dokumentacji konkursowej;
- uproszczenia realizacji projektów;
- usprawnienia techniczne, ograniczanie niedogodności związanych z korzystaniem przez beneficjentów z Lokalnego Systemu Informatycznego obsługującego RPO WO 2014-2020.

Dodatkowym działaniem IZRPO WO wspomagającym zmniejszanie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów będzie dbałość o czytelność, przejrzystość dokumentów i wytycznych programowych skierowanych do tej grupy odbiorców informacji.

Redukcja obciążeń administracyjnych była analizowana przez IZRPO WO w okresie przygotowawczym do perspektywy 2014-2020 obejmującym opracowanie przede wszystkim Programu. Jednakże działania w tym zakresie będą podejmowane również na etapie realizacji Programu i będą przedmiotem cyklicznych weryfikacji oraz oceny realizacji RPO WO 2014-2020. Biorąc pod uwagę przyjęty system wdrażania RPO WO 2014-2020, w działania dotyczące redukcji obciążeń administracyjnych beneficjentów oraz innych usprawnień podnoszących skuteczność i efektywność realizacji Programu w równym stopniu będą zaangażowane obie IP II.

SEKCJA 11. ZASADY HORYZONTALNE

11.1 Zrównoważony rozwój

Wśród trzech priorytetów określonych w EU2020, stanowiącej kolejny po *Strategii Lizbońskiej* długofalowy program społeczno-gospodarczy UE, szczególne miejsce zajmuje zrównoważony wzrost, tj. transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów, a także konkurencyjnej. Wdrażanie założeń tak określonego priorytetu wymaga zintegrowania polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej zarówno na poziomie państw członkowskich jak i regionów, postrzegania środowiska jako ograniczonego potencjału gospodarczego oraz odpowiedzialnego czerpania z zasobów przyrodniczych. Wdrażanie RPO WO 2014-2020 będzie zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju na każdym z etapów jego przygotowania i realizacji. Dlatego projekt Programu został poddany Strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko dla określenia czy realizacja jego postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz obszary Natura 2000. W procesie programowania, w tym w konsultacjach Programu, zapewniony został udział partnerów społecznych ze środowisk przyrodniczych, którzy uczestniczyli zarówno w pracach *Zespołu ds. RPO WO 2014-2020*, jak i *Grupy roboczej wspierającej prace nad RPO WO 2014-2020* – ciał powołanych przez Zarząd Województwa Opolskiego, wspomagających prace nad tworzeniem zapisów Programu. Na etapie wdrażania oraz monitorowania Programu zaplanowano uczestnictwo przedstawicieli wspomnianych środowisk w KM RPO WO. Procesowi wyboru projektów towarzyszyć będą w zależności od działania i typu wspieranych inwestycji: kryteria formalne badające m.in. wpływ projektu na polityki horyzontalne UE, a także merytoryczne, którymi planowane jest premiowanie projektów prośrodowiskowych (np. w obszarze energetyki, transportu) oraz przewidujących kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób przyjazny mieszkańcom, z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego, społecznego i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym. W zależności od typu inwestycji ocenie podlegać będą kwestie związane m.in. z uwzględnianiem ładu przestrzennego, wymogów ochrony środowiska, efektywnego wykorzystania zasobów, łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu:

- *Ochrona środowiska.* Na etapie wyboru projektu analizowane będzie oddziaływanie inwestycji na środowisko naturalne oraz obszary Natura 2000. Weryfikowane będzie czy projekt planowany do współfinansowania został poddany ocenie oddziaływania na środowisko, lub czy jest realizowany w oparciu o dokument planistyczny poddany takiej ocenie.
- *Efektywne korzystanie z zasobów.* Szczególną uwagę zostaną objęte projekty przewidujące realizację inwestycji w zrównoważonym budownictwie. Zakładane jest premiowanie projektów wdrażających rozwiązania w zakresie racjonalnego zarządzania dostępnymi zasobami i materiałami, w tym pochodzącymi z recyklingu, stosowanie technologii budownictwa pasywnego. Podczas oceny projektów zakładających działania termomodernizacyjne weryfikowane będzie posiadanie audytu energetycznego pozwalającego rozpocząć proces inwestycyjny.
- *Łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.* W projektach infrastrukturalnych oceniane będzie stosowanie rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza poprzez np. zakup niskoemisyjnego taboru, budowę parkingów *park&ride*. Premiowane będą inwestycje uwzględniające lokalne zjawiska pogodowe, np. realizacja „stref cienia” w miejscach eksponowanych na działanie słońca, w tym poprzez zazielenienia.
- *Środowisko miejskie.* W działaniach dotyczących rozwoju ośrodków miejskich przewiduje się wprowadzenie możliwości dodatkowej punktacji projektów zapobiegających presji urbanizacyjnej. Ocenie podlegać będą działania uwzględniające planowanie środowiskowe oraz zapewniające zachowanie różnorodności biologicznej na terenach miejskich.

W ramach finansowania projektów infrastrukturalnych, w odpowiednich działaniach stosowane będą również zasady „zanieczyszczający płaci” i „użytkownik płaci”, które wskazują na

konieczność uwzględnienia kosztów zewnętrznych związanych ze szkodami wyrządzonymi środowisku naturalnemu w całkowitych kosztach realizowanej inwestycji. Na poziomie Programu cele związane z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju będą ujęte w systemie monitorowania i raportowania wydatków z wykorzystaniem zaproponowanej metodyki KE. Wyniki okresowych ewaluacji wskazujące na niedostateczną efektywność i skuteczność realizacji celów zasad horyzontalnych we wdrażanych projektach pociągać za sobą będą przeformułowanie oceny poprzez wprowadzenie kryteriów akcentujących większy wkład działań projektowych do ich realizacji.

IZ dołoży starań, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne realizowane w Programie zgodne były z zasadami polityki przestrzennej, a w szczególności:

- powstrzymywanie żywiołowego rozlewania się miast, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego;
- kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym;
- uwzględnienie w polityce przestrzennej kwestii adaptacji do zmian klimatu, lokalizacja silnych generatorów ruchu w obszarach obsługiwanych wysokowydajnym transportem miejskim;
- preferowanie ponownego wykorzystania terenu i wypełniania zabudowy zamiast ekspansji na tereny niezabudowane;
- troska o estetykę poszczególnych przedsięwzięć, ich dopasowanie do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego;
- zapewnienie partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

11.2 Równość szans i niedyskryminacja

Budowa społeczeństwa opartego na idei równości szans i poszanowania praw człowieka nieodzownie wiąże się z koniecznością podejmowania inicjatyw przeciwdziałających dyskryminacji, które w konsekwencji przyczyniać się będą do włączenia społecznego grup zmarginalizowanych.

Podczas przygotowania oraz realizacji RPO WO 2014-2020 podejmowane są kroki mające na celu zapobieganie wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Celem realizowanych działań jest zapewnienie wszystkim osobom pełnego udziału w życiu społecznym oraz pełne uczestnictwo w oferowanym wsparciu. Realizacja wskazanej zasady na etapie przygotowania Programu została zapewniona m.in. poprzez włączenie w prace nad dokumentem oraz udział w konsultacjach społecznych przedstawicieli podmiotów zajmujących się problematyką niedyskryminacji, niepełnosprawności i równości płci. Podczas wdrażania RPO WO 2014-2020 zasada niedyskryminacji obowiązuje w szczególności podczas oceny i wyboru wniosków o dofinansowanie, głównie poprzez zdefiniowane w uzasadnionych przypadkach kryteria wyboru projektów uwzględniające potrzeby konkretnych grup społecznych oraz zapewniające dostęp do wsparcia osobom z grup zmarginalizowanych. Projekty skierowane do osób zapewnią dostępność do wsparcia z poszanowaniem różnorodności i odmienności z powodu płci, rasy, pochodzenia etnicznego, wieku, religii, światopoglądu, niepełnosprawności lub orientacji seksualnej. Ponadto zasada równości szans będzie przestrzegana na każdym etapie realizacji Programu, w tym również w kontekście określania warunków dla planowanych interwencji.

Ze względu na szczególnie trudną sytuację osób niepełnosprawnych, na etapie planowania i wdrażania Programu mają zastosowanie postanowienia *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*, *Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020* oraz doświadczenia organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Nad realizacją horyzontalnej zasady niedyskryminacji czuwać będzie Komitet Monitorujący RPO WO 2014-2020. Stąd w jego składzie zapewniony zostanie udział partnerów działających na rzecz promowania równości i niedyskryminacji, a także zapewniona zostanie możliwość reprezentacji przedstawicieli środowisk osób należących do grup najbardziej narażonych na dyskryminację. W procesie monitorowania w miarę możliwości będą również zbierane dane uczestników projektów należących do grup narażonych na dyskryminację, np. w ramach CT 8-10 poprzez wskaźniki: liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wyniki okresowych ewaluacji wskazujące na niedostateczną efektywność i skuteczność realizacji celów zasad horyzontalnych we wdrażanych projektach pociągać za sobą będą przeformułowanie oceny, poprzez wprowadzenie kryteriów akcentujących większy wkład działań projektowych do ich realizacji.

W obszarach objętych interwencją Programu narażone na dyskryminację są w szczególności:

- kobiety;
- osoby młode do 30 roku i starsze powyżej 50 roku życia;
- osoby zagrożone ubóstwem;
- niepełnosprawni.

W konsekwencji w RPO WO 2014-2020 będą realizowane działania wyrównujące ich szanse i zapobiegające dyskryminacji np. poprzez:

- zastosowanie rozwiązań zwiększających szanse na zatrudnienie/utrzymanie zatrudnienia osób starszych i niepełnosprawnych (np. działania informacyjno-promocyjne, rozwój usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej); PI: 8.5, 8.9, 8.10, 9.4, 9.8;
- dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, przede wszystkim osób starszych; PI: 8.5, 8.9, 9.4, 10.3;
- działania wspierające szeroko pojęty rozwój przedsiębiorczości, generujący nowe miejsca pracy; PI: 1.2, 3.2, 3.3, 3.4, 8.7, 9.8;
- działania wspierające i ułatwiające włączenie do rynku pracy, głównie osób w wieku 25-30 lat, niepełnosprawnych i kobiet (np. poradnictwo zawodowe, doradztwo); PI: 8.5, 8.7, 9.4;
- zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych i społecznych, w tym opiekuńczych nad osobami zależnymi (dziećmi do lat 3, seniorami, niepełnosprawnymi); PI: 8.8, 9.7;
- uwzględnienie w modernizowanej infrastrukturze dostępu dla osób niepełnosprawnych; PI: 9.1, 9.2, 10.4;
- rozwój e-usług, zwiększających szanse na włączenie społeczne i zawodowe niepełnosprawnych oraz osób sprawujących opiekę nad osobami niesamodzielnymi; PI: 2.2, 2.3;

Dla wzmocnienia realizowanych działań, problematyka antydyskryminacyjna i równościowa przekrojowo włączona zostanie również w zakres interwencji w obszarze edukacji w OP X.

Zastosowanie w Programie horyzontalnej zasady równości szans i niedyskryminacji będzie opierało się na obowiązkach/zaleceniach zdefiniowanych w dokumencie pn. *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020*.

11.3 Równouprawnienie płci

Fundamentalnym wyzwaniem dla Unii Europejskiej jest dążenie we wszystkich podejmowanych działaniach do równości szans kobiet i mężczyzn, przyczyniając się tym samym do budowy społeczeństwa rzeczywiście opartego na równości szans płci. Kierując się regulacjami wspólnotowymi w tym zakresie, RPO WO 2014-2020 będzie realizować zasadę równości szans płci

propagując równouprawnienie kobiet i mężczyzn w podejmowanych przedsięwzięciach, zwalczając jednocześnie wszelkie przejawy dyskryminacji na tym polu. Powyższe jest istotne nie tylko ze względu na obowiązek przestrzegania praw podstawowych każdej jednostki, lecz również w kontekście osiągnięcia celów strategicznych EU2020, dotyczących stworzenia trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego, gdyż powstaną warunki sprzyjające pełnemu wykorzystaniu potencjału i umiejętności zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Na podstawie analizy sytuacji kobiet i mężczyzn w obszarach objętych wsparciem, w Programie należy podjąć działania przyczyniające się do zwiększenia udziału kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu i rozwoju ich kariery, ograniczeniu segregacji na rynku pracy, niwelowaniu stereotypów związanych z płcią, szczególnie w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz zwalczaniu barier w godzeniu życia zawodowego i osobistego. Dla realizacji wskazanych wyzwań będą istotne przede wszystkim działania:

- sprzyjające godzeniu życia zawodowego z osobistym, w tym w szczególności umożliwiające wejście/powrót osób na rynek pracy po przerwie związanej z opieką na osobami zależnymi; PI: 8.5, 8.8;
- zapewniające dostęp do niedrogich oraz wysokiej jakości usług opieki nad osobami zależnymi; PI: 8.8, 9.7;
- pozwalające na dostosowanie kwalifikacji zawodowych kobiet i mężczyzn do potrzeb rynku pracy, bez powielania stereotypów przypisanych płciom w zakresie predyspozycji i możliwości do wykonywania zawodu; PI: 8.5, 8.8, 8.9, 9.4, 10.3;
- zwiększające szanse na zatrudnienie poprzez rozwój przedsiębiorczości, w tym głównie kobiet; PI: 3.3, 8.7, 9.8;
- podniesienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych społecznie, w tym głównie kobiet; PI: 3.3, 9.4;
- zapewnienie dostępu do usług wspierających rodziny z dysfunkcjami; PI: 9.7;
- wdrożenie wielopoziomowej edukacji równościowej; PI: 10.1, 10.3, 10.3 bis.

Zaplanowane w Programie działania równościowe wpisują się w kierunki interwencji przewidzianej przez Komisję Europejską w *Strategii na rzecz równości szans płci na lata 2010-2015*, w której wskazano m.in. na konieczność dążenia do równej niezależności kobiet i mężczyzn, zapewnienia godności i eliminacji przemocy uwarunkowanej płcią, a także propagowania niedyskryminacyjnego podejścia do przypisywania płciom ról we wszystkich działaniach życia (np. w edukacji lub w wyborze kariery zawodowej).

W celu zintensyfikowania działań na rzecz równości szans płci w RPO WO 2014-2020 zasada ta będzie realizowana zarówno poprzez konkretne działania (np. w PI 8.7 poprzez skierowanie wsparcia w postaci dotacji na założenie działalności gospodarczej do kobiet), jak i horyzontalnie dzięki przekrojowemu uwzględnieniu problematyki równości szans we wspieranych obszarach, np. w zakresie równego dostępu do edukacji. Zasada równości szans płci będzie wdrażana na każdym etapie realizacji Programu. W obszarach interwencji EFS ocena wniosku o dofinansowanie będzie uwzględniać tzw. standard minimum, pozwalający na weryfikację przestrzegania zasady równości płci. Rzeczywista realizacja zaplanowanych działań równościowych będzie sprawdzana na poziomie monitoringu i ewaluacji. Co do zasady w podziale na płeć agregowane będą wskaźniki dotyczące osób, a obligatoryjnie w podziale na płeć gromadzone będą wskaźniki wymagane załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia ws. EFS (*Common output and result indicators for EFS investments*). Działania promujące równouprawnienie płci oraz zapobiegające dyskryminacji zostaną również uwzględnione w sprawozdawczości, w tym obligatoryjnie zgodnie z regulacjami wspólnotowymi w sprawozdaniu z postępów w realizacji UP, odpowiednio na dzień 31 grudnia 2016 r. i 31 grudnia 2018 r. Wyniki okresowych ewaluacji wskazujące na niedostateczną efektywność i skuteczność realizacji celów zasad

horyzontalnych we wdrażanych projektach, pociągać za sobą będą przeformułowanie oceny poprzez wprowadzenie kryteriów akcentujących większy wkład działań projektowych do ich realizacji.

Nad realizacją horyzontalnej zasady równości płci czuwać będzie KM RPO WO. Stąd w jego składzie zapewniony zostanie udział partnerów działających na rzecz promowania równości i niedyskryminacji. Z zachowaniem różnorodności ze względu na płeć zostanie powołany skład KM RPO WO, a także wszystkie inne grupy tematyczne przy nim powołane.

Zastosowanie w Programie horyzontalnej zasady równości płci będzie opierało się na obowiązkach/zaleceniach zdefiniowanych w dokumentach pn. *Agenda działań na rzecz równości płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020* i *Wytyczne horyzontalne dotyczące zasady równości szans płci i równości szans i niedyskryminacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

SEKCJA 12. ODRĘBNE ELEMENTY

12.1 Duże projekty, których wdrożenie zaplanowano w okresie programowania

W ramach RPO WO 2014-2020 nie przewiduje się finansowania wydatków związanych z realizacją dużych projektów.

12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego

Zawartość punktu stanowi zestawienie tabelaryczne, które jest generowane automatycznie przez SFC 2014 w oparciu o dane zamieszczone we wcześniejszych sekcjach Programu w odniesieniu do poszczególnych OP.

12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu

- **Grupa robocza wspierająca prace nad Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego 2014-2020 (liczba przedstawicieli - 121):**
 - Zarząd Województwa Opolskiego;
 - Członkowie Komitetu Monitorującego RPO WO 2014-2020 oraz Podkomitetu Monitorującego POKL;
 - jednostki samorządu terytorialnego;
 - administracja rządowa, w tym: Wojewoda Opolski, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna w Opolu (przedstawiciel wskazany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki), Okręgowa Służba Więzienna w Opolu (członek wskazany przez Ministra Sprawiedliwości), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
 - środowisko naukowe: Uniwersytetu Opolskiego, Politechniki Opolskiej, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu, Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu, Wydziału Zamiejscowego w Opolu Wyższej Szkoły im. Bogdana Jańskiego;
 - partnerzy społeczno-gospodarczy: Wojewódzka Państwowa Straż Pożarna w Opolu, Rada Działalności Pożytku Publicznego, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej, Regionalny Konserwator Przyrody w Opolu, Naczelna Organizacja Techniczna, Izba Rzemieśnicza, MD Connect Dobroteka, Stowarzyszenie Promocja Przedsiębiorczości, Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie, Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej, Cementownia „Odra” S.A., Górażdże Cement S.A., Opolska Izba Gospodarcza, Opolska Loża Business Center Club, Atmoterm S.A., Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o., Fundacja Rozwoju Śląska oraz Wspierania Inicjatyw Lokalnych, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Muzeum Diecezjalne w Opolu, Izba Rolnicza w Opolu, Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie, Związek Śląskich Rolników, Związek Rolników i Organizacji Społecznych, Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej Blachownia, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pradziad, Stowarzyszenie Romów w Polsce, Ogólnopolski Konwent Agencji Pracy, Związek Gmin Wiejskich RP, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim;
 - samorządowe jednostki organizacyjne: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu;
 - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego - przedstawiciele właściwych merytorycznie jednostek organizacyjnych: Departament Koordynacji Programów Operacyjnych, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej, Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Biuro Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki, Departament Ochrony Środowiska,

Departament Współpracy z Zagranicą i Promocji Regionu, Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Departament Infrastruktury i Gospodarki, Departament Kultury, Sportu i Turystyki, Departament Edukacji i Rynku Pracy;

- Komitet Monitorujący RPO WO 2007-2013²⁴³: Instytucja Pośrednicząca w Certyfikacji, Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego, Opolskie Forum Organizacji Socjalnych, Komisja Europejska.
- **Zespół ds. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (liczba przedstawicieli - 34):**
 - Zarząd Województwa Opolskiego;
 - jednostki samorządu terytorialnego, w tym Euroliderzy;
 - środowisko naukowe, eksperci dziedzinowi: Politechniki Opolskiej, Uniwersytetu Opolskiego, Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu;
 - partnerzy społeczno-gospodarczy: przedstawiciel Opolskiej Łoży Business Center Club;
 - przewodniczący Konwentu Starostów Województwa Opolskiego;
 - organizacje pozarządowe;
 - samorządowe jednostki organizacyjne: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki, Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu;
 - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego - przedstawiciele właściwych merytorycznie jednostek organizacyjnych: Departament Koordynacji Programów Operacyjnych, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej, Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.
- **Podmioty zaangażowane w proces Ewaluacji ex-ante programu operacyjnego województwa opolskiego na lata 2014-2020 (liczba przedstawicieli - 22):**
 - eksperci dziedzinowi - przedstawiciele Politechniki Opolskiej (Wydział Ekonomii i Zarządzania - Katedra Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej, Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Informatyki - Instytut Elektrotechniki i Energii Odnawialnej) oraz Uniwersytetu Opolskiego (Wydział Ekonomiczny - Katedra Geografii Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, Zakład Studiów Strategicznych i Polityki Społeczno-Ekonomicznej);
 - przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym, Departament Koordynacji Programów Regionalnych i Cyfryzacji, Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej);
 - partnerzy społeczno-gospodarczy (jednostki samorządu terytorialnego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa/organizacje przedsiębiorstw);
 - instytucje finansowe: Fundacja Rozwoju Śląska oraz Wspierania Inicjatyw Lokalnych, Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.;
 - zagraniczni eksperci ds. ewaluacji polityk publicznych i Komisji Europejskiej (Ecorys UK, niezależny ewaluator z Holandii, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej).
- **Podmioty zaangażowane w proces oceny oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020:**
 - eksperci dziedzinowi - przedstawiciele Politechniki Opolskiej (Wydział Ekonomii i Zarządzania - Katedra Ekonomii Rozwoju i Polityki Ekonomicznej, Instytut Trwałego Rozwoju, Akademicki

²⁴³ Przedstawiciele nie wymienieni wyżej.

Inkubator Przedsiębiorczości) oraz Uniwersytetu Opolskiego (Samodzielna Katedra Ochrony Powierzchni Ziemi, Pracownia Hydrologii i Gospodarki Wodnej);

- samorządowe jednostki organizacyjne: Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Opolu;
 - jednostki samorządu terytorialnego;
 - administracja rządowa: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny;
 - partnerzy społeczno-gospodarczy: Opolska Loża Business Center Club, Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o., Park Naukowo-Technologiczny, Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej Blachownia, Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Kędzierzynie-Koźlu, Wodociągi i Kanalizacja w Opolu Sp. z o.o., Naczelna Organizacja Techniczna Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych – Rada w Opolu;
 - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego - przedstawiciele właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych: Departament Koordynacji Programów Operacyjnych, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej, Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Departament Ochrony Środowiska, Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Departament Infrastruktury i Gospodarki, Departament Kultury, Sportu i Turystyki, Departament Edukacji i Rynku Pracy, Departament Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami.
- **Krajowe organy opiniujące RPO WO 2014-2020:**
 - Międzyresortowy Zespół ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej;
 - Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego;
 - Rada Działalności Pożytku Publicznego;
 - Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania.
 - **Beneficjenci wyodrębnionych instrumentów w zakresie wdrażania RPO WO 2014-2020:**
 - przedstawiciele Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej Aglomeracji Opolskiej: Gmina Opole, Gmina Gogolin, Gmina Krapkowice, Gmina Lewin Brzeski, Gmina Niemodlin, Gmina Ozimek, Gmina Prószków, Gmina Zdzeszowice, Gmina Chrzastowice, Gmina Dąbrowa, Gmina Dobrzeń Wielki, Gmina Izbicko, Gmina Komprachcice, Gmina Łubniany, Gmina Murów, Gmina Popielów, Gmina Strzeleczy, Gmina Turawa, Gmina Tarnów Opolski, Gmina Walce;
 - przedstawiciele subregionów województwa opolskiego: Gmina Brzeg, Gmina Olszanka, Starostwo Powiatowe w Brzegu, Gmina Lewin Brzeski, Gmina Kędzierzyn-Koźle, Gmina Ujazd, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, Gmina Strzelce Opolskie, Gmina Cisek, Gmina Leśnica, Gmina Polska Cerekiew, Gmina Pawłowiczki, Gmina Reńska Wieś, Gmina Bierawa, Gmina Jemielnica, Gmina Nysa, Gmina Kluczbork, Starostwo Powiatowe w Kluczborku, Starostwo Powiatowe w Namysłowie, Gmina Wołczyn.